BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
15 — C
15

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

71
7
F
36-F-1 21
36-F-1

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

DILUCIDATIO FACULTATUM
Minorum Pœnitentiariorum BASILICARUM URBIS, ET PRAXIS EXECUTIONUM
Ad Litteras, & Reſcripta SACRÆ POENITENTIARIÆ, CUM INSTRUCTIONE Pœnitentiariorum Ordinariorum, & Extraordinariorum

Præſertim pro futuro

ANNO IUBILEI.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

INNOCENTIO XII.

PONT. MAX.

DICATA, ET ELABORATA

A P. SYRO PLACENTINO

Ordinis Minor. Strict. Obſeru. Prouinciæ Bononiæ Lect. Emer. & Sanct. Suæ in Sacroſ. Lateranen. Baſilica Min. Pœnit.

In lucem edita, ad commodum etiam Epiſcoporum, Superiorum Religionum, Parochorum, Confeſſariorum, omniumque Curam Animarum habentium, ad vtilitatem quoque ipſorum Pœnitentium.

Additis etiam in fine

ADMONITIONIBUS D. GREGORII PAPÆ

In compendium redactis ad exhortandos Pœnitentes, iuxtà ſingulorum qualitatem adaptatis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, Typis Reuerendæ Cam. Apoſt. M DCIC. *Superiorum Licentiâ.*

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

INNOCENTIO XII.

PONT. MAX.

Fr. Syrus Placentinus Ordinis Minorum Strictioris Obſeruantiæ.

Felicitatem.

HOc Opus ad inſtructionem Pœnitentiariorum compoſitum, BEATSSIME PATER, non vna quidem, ſed multiplici Cauſa, Nomen SANCTITATIS TVÆ in fronte promeretur: Partus enim eſt illius Paternæ Charitatis, qua SANCTITAS TVA omnibus omnia facta, omnium ſaluti inuigilans, omnium etiam neceſſitatibus ſemper intendit; quæ, vt proximo præſertìm Iubilei Anno, ſecuriùs, vberiùſque Theſauros ſuos profundere valeat ad Salutem Animarum, laborem hunc mente concepit, deſiderio nutriuit, & mandato in lucem edidit; Apoſtolicam illam Pietatem ſimul demonſtrans, qua totis viſceribus ſemper exoptat Peccatores ad Pœnitentiam, Indigentes ad remedia, Nocenteſque ad Innocentiam, dum & proprios Pœnitentia-

rios tali occaſione aduocandos, in tantæ Charitatis Miniſterio exequendo, peritos eſſe cupit, & inſtructos deſiderat. Hac ſolùm de cauſa Opus hoc, nomini Tuo inſcriptum, prodire mereretur, vt Tuæ partus Charitatis; Eiuſdem tamen Operis argumentum, quod tantùm Pontificiam Tuam Poteſtatem complectitur, & reueretur, Cauſas multiplicat, amplificat Titulos. Dilucidantur hic Facultates Minorum Pœnitentiariorum SANCTITATIS TVÆ, qui in executione muneris Apoſtolici, ad quod deputantur, nihil valent, quod à TE per Ma: Pœnitentiarium non habeant; nihil poſſunt, quod à Tua Poteſtate non accipiant: Si enim cuiuſuis ſtatus Pœnitentes, etiam à reſeruatis exceſſibus abſoluunt; Poteſtate Tua hoc faciunt: Si vinculis Cenſurarum ligatos abſolutione ſoluunt; Poteſtate Tua hoc faciunt: Si excommunicatos per Bullam Cœnæ ad Sacramenta reſtituunt, & Eccleſiæ reconciliant; Poteſtate Tua hoc faciunt: Si diſpenſando Vota commutant, Matrimonia reualidant, Irregulares rehabilitant, aliaque permulta exequuntur; Poteſtate illa omnia faciunt, qua à Saluatore Noſtro, in Perſona Beatiſſimi Petri, in totum Chriſtiani Populi Gregem collatis clauibus Regni Cæleſtis, ligandi, atque ſol-

uendi

uendi Pontificium aſſecuta eſt, Paſtor Vniuerſalis Eccleſiæ conſtituta. Cui igitur rationabiliùs, quàm Tibi, labores Operis huius debentur, qui Tuam Poteſtatem, tuis Pœnitentiarijs participatam, indigitant, modum, formamque ipſa vtendi ad praxim dilucidant? Ita ſiquidèm Tibi debitum hoc Opus recognoſcitur, vt, qui alteri Patrono ipſum adiudicaret, iuſtè iudicaretur, Iuſtitiam violaſſe, læſiſſe æquitatem: Fructus eſt hic vnius ex ſeruis Sanctitatis Tuæ, qui omni Titulo Tuus eſt, addictus ſeruitio illius Sacroſanctæ Lateranenſis Baſilicæ, quam alter Innocentius in ſomnis collabentem viderat, Sancti Patris ſui Franciſci humeris ſuſtentari, hac ſpecie ſignificans, Fratrem Minorem totum eſſe Sedis Apoſtolicæ, cuius hæc Baſilica imaginem præferebat, dùm pro ipſa ſe totum offerebat: Illius Patriarchalis Papalis eſt fructus, quæ Tibi Romano Pontifici Maximo in Sponſam tradita, radijs Tui Pontificij, pluſquam Auguſta radijs Imperatoris, vbique refulgens, Tecum Vniuerſalis Eccleſiæ Primatu eſt inſignita, omnium Eccleſiarum Vrbis, & Orbis Mater, & Caput effecta, vt quidquid ipſius eſt, Tuum eſſe ab omnibus agnoſcatur, qui & Sponſæ, & omnium Fidelium, Caput, & Pa-

ter

Digitized by Google

ter es conſtitutus. Quòd ſi res, vt ait Iuriſperitus, Domino ſuo fructificat; Quis huius fundi Lateranenſis, huius Patriarchalis Papalis Dominus, niſi SANCTITAS TVA, quæ Prædeceſſorum Tuorum veſtigia ſequens, vix Pontifex Romanus renunciata, confeſtim ad proprium Epiſcopatum Beati Petri Sedem acceſſit, vt illius poſſeſſionem adiret, claues reciperet, Lateranenſique Capitulo Tibi gratulanti, & obſequium præſtanti, affectum oſtenderet, poſſeſſionem declararet? Profectò altiori conſilio factum eſt, vt hac in Baſilica Principum Apoſtolorum Capita collocarentur, exponerentur, venerarentur; vt, qui Romanam Eccleſiam prædicatione plantarunt, ſanguine irrigarunt, & morte clariſſima conſecrarunt, continuò hanc eſſe illam prædicarent, quam omnium aliarum Caput, & Principem proprio ore, lingua, & præſentia, declarabant, teſtabantur. Electio procul dubio ſingularis; In ipſa Eccleſia Saluatoris, Petrum Capiti ſuo Sedem deſtinare, vbi in Æde propria, tanquam in Throno adoratur Æternus ille Pontifex, cuius ipſe eſt Vicarius, & quo ore in Vita, confitendo Chriſtum filium Dei Viui, ſibi, ac ſucceſſoribus ſuis, Eccleſiæ Primatum perennem promeruit, eodem, & poſt

mor-

mortem, idem ſemper confirmando ſua præſentia, ſibi, & Romanis Pontificibus eiuſdem Primatus poſſeſſionem perpetuam conſeruaret in hac Matre, & Magiſtra omnium Eccleſiarum, Eccleſia Romana, cui dictum eſt; Teſte Bernardo; Ego pro Te rogaui, vt non deficiat Fides tua. Electio ſanè Apoſtolica; in ipſa Cathedrali Romana Paulum Capiti ſuo Domicilium præeligere, vbi in proprio Regali ſolio cum ſuo Præcurſore, & Diſcipulo dilecto veneratur Verbum illud Caro factum, cuius ipſe Præco erat, & Apoſtolus: &quo ore, viuens, ipſum prædicando Vnigenitum Dei Filium, Doctoris Gentium, & Prædicatoris Veritatis Titulum ſibi comparauit, eodem hic ſua præſentia comprobaret, hanc eſſe veram Sedem ipſius Vicarij in Terris, & Succeſſoris Petri, Caput, & Magiſtram Catholicæ Veritatis. O' Teſtes omni exceptione maiores! O' Capita omni honore, & veneratione digniſſima! Quid mirum igitur, BEATISSIME PATER, ſi quod Tuum eſſe cognoſcitur, honore Nominis Tui dignum iudicatur? Opus hoc Iuris tui eſt, ac proprietatis: Ipſum ergo à TE iam concupitum, & tot Titulis TIBI debitum, non dedignetur SANCTITAS TVA, conſueta benignitate ſuſcipe-

re,

re, Protectione fouere, & Authoritate defendere; tanto enim munimine apud cunctos homines, non ſolùm incolumitatem, ſed & gratiam ſortiturum ſpero. Munuſculum hoc, paupertatis meæ fructum, & grati animi monumentum, hilari oculo reſpicere, & corde clementi recipere dignetur, quod nomine totius Religionis meæ Minorum, cuius ſemper Tua benignitas ſtuduit fælicitati, liberalitas vtilitati, & potentia defenſioni, Ego minimus inter omnes, Tibi humillimè offero, dedico, & genuflexus conſecro, pergratum Sanctitati Tuæ ſperans futurum, ſi non muneris exilitatem, ſed animi, qua offertur, Magnitudinem ſpectare dignabitur, quod proprium eſt Magnorum Principum, affectum potius penſare, quàm Cenſum. Viuat Sancitas Tua Orbi Chriſtiano, quot annis ille indiget, & Ego exopto.

AD

AD LECTOREM

NE putes, ſtudioſe Lector, hunc Librum, in Vrbe Roma compoſitum, & pro Pœnitentiarijs expoſitum, extrà Vrbem non fore vtilem, ac neceſſarium: Tot Pœnitentiarios ad caſus particulares per Orbem inſtituit Maior Pœnitentiarius, quot Delegatos conſtituit ad ſuas litteras exequendas, qui omnes ſiuè Epiſcopi ſint, ſiuè Magiſtri in Theologia, ſiuè Rectores, ſiuè Parochi, ſiuè Regularium Superiores, aut Confeſſarij deputati, ijſdem legibus, eademque Praxi Tribunalis in exequendo ſunt obſtricti, quibus Pœnitentiarij Baſilicarum Vrbis obſtringuntur; Hinc inferre poteris, an ea, quæ hìc dilucidantur pro Extraordinarijs deputandis in Vrbe, etiàm pro delegandis per Orbem vtilia ſint cenſenda, ac neceſſaria; Ex quo enim idem eſt officium, licèt ex parte, eadem etiam eſſe debet officij obſeruantia, vt mens delegantis facultatem, quæ ſtylo, & Praxi Tribunalis innititur, vbique, & ab omnibus Delegatis adimpleatur, nè, eſſentiale aliquod ommittendo, executio ipſa ſuo fine priuetur, aut inſtructionem aliquam non obſeruando, conſcientia executoris, aut Pœnitentis in aliquo grauetur; Ad euitanda talia grauamina, & pericula, in hoc Miniſterio concredito, dilucidationem hanc, & Praxim Tribunalis Tibi elaboraui, quas eò etiam libentiùs, ac ſtudioſiùs perfeci, quò Sanctitatis Suæ deſiderium, vt conficerentur, agnoui: Quidquid

Digitized by Google

quid ex Doctoribus pro inſtructione, & directione mea prius delegeram, pro communi vtilitate totum hìc exhibui, vt faciliùs in tuo officio valeas procedere: Familiari ſtylo, & ab omnibus intelligibili, ſingula explicare curaui, memor dicti Diui Auguſtini, Malo me repræhendant Grammatici, quàm non intelligant Populi. *Prolixas Doctorum citationes prætermiſi, vt breuitati conſulerem, & Opus paucis complecterer: ſi aliquid repetitum aliquando legeris, ſcias artificiosè hoc fuiſſe factum, indulgendo ijs, qui labili ſunt memoria: In aliquibus formulis, etiam ab alijs impreſſis, aliquas clauſulas non expreſſi, cùm amplius non ſint de mente Maioris Pœnitentiarij, iuxtà vltimam Reformationem factam à Tribunali, quam ſum ſecutus. Pro executionibus faciendis in quacumque materia, abſoluendo, diſpenſando, rehabilitando, aut aliud impertiendo, formulas etiam extendi, quas non tanquam eſſentiales, ſed tantùm directiuas, & inſtructiuas habere poteris, ipſis, aùt alijs æquiualentibus vtendo, cùm tibi aliquid fuerit exequendum, ſemper tamen exprimendo gratiam, quæ Pœnitenti conceditur in qualibet materia, pro quocumque caſu. Hæc ſunt, benigne Lector, de quibus Te præmonere neceſſarium duxi, vt cum fructu hanc dilucidationem, & Praxim aggredi, & percurrere valeas pro notitia aliqua habenda miniſterij Apoſtolici, ad quod Te Maior Pœnitentiarius aſſumere dignatur pro Anno Iubilei in auxilium Pœnitentiariorum Ordinariorum, & commoditatem confluentium Populorum; ſupereſt, vt hilari animo, lætaque vultu excipias, quæ ad tuam, communemque vti-*

vti-

Digitized by Google

vtilitatem ex corde exhibeo; & pro certo habeas, omnia & ſingula, quæ hoc in Opere legendo videbis, pleniſſime cenſuræ, ac iudicio Sanctæ Matris Eccleſiæ Catholicæ Romanæ, quæ veræ Fidei regula eſt infallibilis, à me humiliter ſubijci, proùt ſub eiuſdem pedibus etiam, vi Regulæ profeſſionis meæ ſubiectum, & ſubditum ſemper meipſum agnoſco, & profiteor. Vale.

Digitized by Google

Approbatio Reuiſoris.

TRactatum hunc, *De Facultatibus Minorum Pœnitentiariorum D. Papæ*, à Reu. Admodum P. Syro de Placentia, in Lateranenſi Baſilica Minore Pœnitentiario, elaboratum, de mandato Reuerendiſſimi P. Fr. Paulini Bernardini Sacri Apoſtolici Palatij Magiſtri, nè dùm libenter percurri, ac diligenter perpendi, ſed alacri animo, ſummoque guſtu penè vorani, & factus eſt in ore meo ſicut mel dulce, tum ſuauitate, ac facilitate elocutionis, tum ſoliditate, ac diſtinctione doctrinæ. Opus planè neceſſarium pro Minoribus Pœnitentiarijs D. Papæ, in quo omnia, quæ ad ipſorum ſpectant officium integrè, dilucidè, ac diſtinctè, miro ordine, ingenij perſpicacitate, ſolidiſque rationibus ſunt expoſita, itaùt nihil omninò reſtet ſuperaddendum. Quapropter cùm nil contineat Catholicæ Fidei contrarium, aut bonis moribus diſſonum, quin potius omnia, tum Pietatis, tum Veritatis, ſolidis, firmiſque fundamentis ſint innixa, digniſſimum iudico, vt in publicam prodeat lucem. Ita cenſeo. Ex Collegio Pœnitentiariæ S. Mariæ Maioris de Vrbe die 3. Septembris 1699.

Fr. Seraphinus Bertolinius Sac. Theologiæ Magiſter Ordinis Prædicatorum in eodem Collegio Pœnitentiariorum Minimus manu propria.

Appro-

Digitized by Google

Approbatio Ordinis.

SI cuiuſuis ſtatus, & conditionis Perſonæ; quæ agenda ſunt, videant, neceſſe eſt, vt adimplenda, quæ viderint, tutò procedant; id Medico præſertim Spirituali, ad Salutem Animarum deputato, iiſdemque curandis continuò expoſito ſtrictiùs conuenire quiſque fatebitur, adeoque fortiùs Pœnitentiario, ad id Munus indeſinentèr Sacroſanctis Romanis Baſilicis mancipato. Ipſi enim, iuxtà illud Deuteronomij, *incumbit iudicium inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & lepram, ex quo conſtitutus eſt in loco, quem elegit Dominus Deus*; itaut quoslibet venientes, quærenteſque ab eo conſcientiæ remedia, opportunè ſanare valeat, iudicare eis iudicij veritatem, & docere illos iuſtam legem; ſicque eiuſdem Sententiam lubentes ſequantur, neque declinent ad dexteram, neque ad ſiniſtram. Multum quidem laboris, & ſtudij hucuſque exegit graue huiuſmodi onus; at nunc leue fit *Dilucidatione Facultatum Minorum Pœnitentiariorum, & Praxi executionum ad litteras, & reſcripta Sacræ Pœnitentiariæ ab Admodum R.P. Syro de Placentia in Lateranenſi Baſilica Minore Pœnitentiario elaborata &c.* quam ex commiſſione Reuerendiſſimi Patris Matthæi de Sancto Stephano totius Ordinis Sancti Franciſci Miniſtri Generalis attentè perlegi, & non ſine animi iucunditate luſtraui. In ea namque breuì videre eſt, vel quæ diſperſa colligantur, vel quæ dubia explicentur, vel qua faciliori methodo litteræ Sacræ Pœnitentiariæ cuiuſcunque generis executioni mandentur, vel

Cap. 17. vers. 8.

quæ

quæ formulæ pro quocumque caſu magis propriæ adhibeantur, vel tandem Pœnitentes cuiuſque moris appoſitè corrigantur; qua proindè nullo negotio partes ſui Offitij Pœnitentiarius addiſcere queat, & adimplere. Nihil diſſonum Fidei, nihil contrarium moribus in Operè offendi; imò, vt cum Petro Bleſenſi loquar, Auctor *nihil de ſuo prophetat, ſed ea, quæ præſens Tractatus expoſcit, ſaniorum Doctorum*, & Sacræ Pœnitentiariæ *auctoritate confirmat; micas enim colligit, quæ ceciderunt de Menſa Dominorum ſuorum*. Vel propriùs cum Vincentio Lirinenſi. *Docet quod ſibi creditum eſt, non quod à ſe inuentum; quod accepit, non quod excogitauit; rem non ingenij, ſed doctrinæ, non vſurpationis priuatæ, ſed publicæ traditionis; rem à ſe prolatam, non à ſe productam . . . . Intelligitur eo exponente illuſtriùs, quod anteà obſcuriùs credebatur. Eadem tamen, quæ didicit, ità docet, vt cùm dicat nouè, non dicat noua*. Quarè abſque noxæ periculo, & ad vtilitatem, ac commodum omnium Sacræ Pœnitentiariæ Miniſtrorum, hunc librum prodire poſſe cenſebam. Ex Collegio Apoſtolico Pœnitentiariorum Sancti Ioannis Lateranenſis die 3. Auguſti 1699.

Lib. de Cõfeſs. Sacrā.

Aduerſus Nouitat. cap. 28.

Fr. Carolus Franciſcus Variſius &c.

Fr.

Fr. Matthæus à Sancto Stephano Sac. Theologiæ Lector Iubilatus, ac totius Ordinis Sancti P.N. Franciſci Miniſter Generalis, & ſeruus.

Dilecto nobis in Chriſto Patri Fratri Syro à Placentia noſtræ Ref. Prouinciæ Bononiæ Lectori Emerito Concionatori, atque in Baſilica Lateranenſi Pœnitentiario, ſalutem, & Seraphicam Benedictionem.

CVM iuxtà Apoſtolicas, noſtrique Ordinis Conſtitutiones, reuiſum, & approbatum fuerit, quodam opus à Te compoſitum, cuius Titulus eſt -- *Dilucidatio Facultatum Minorum Pœnitentiariorum, & Praxis executionum ad litteras, & reſcripta Sac. Pœnitnetiariæ &c.* Harum tenore Tibi facultatem concedimus, quatenus ſeruatis alias ſeruandis, illud Typis mandare poſſis, & valeas. Vale. Datum Romæ ex Aracæli die 8. Auguſti 1699.

Fr. Matthæus à Sancto Stephano Miniſter Generalis &c.

Regiſtrata Tit. Prouinciæ.

Loco ✠ ſigilli.

De mandato S. P. Reuerendiſsimæ
Fr. Petrus ab Vrbino Sec. Gen. &c.

Digitized by Google

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſimo P. Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

Dominicus B. Epiſc. Melfiĉten. Viceſger.

Imprimatur,

F. Paulinus Bernardinus Ord. Prædic. Sac. Apoſtolici Palatij Mag.

Digitized by Google

INDEX

Capitum, Dubiorum, & Executionum.

Quæ in prima, & ſecunda Parte huius Dilucidationis continentur.

Quæſtiones Præambulares.

De origine Pœnitentiarij. Quæſt.I. pag.1.
De Progreſſu Pœnitentiariorum. Quæſt.II. 3.
De ſcientia neceſſaria Minori Pœnitentiario. Quæſt.III. 7.
De morum probitate Minoris Pœnitentiarij. Quæſt.IV. pag. 11.
De Facultate Minoris Pœnitentiarij. Quæſt.V. 13.
De Vſu Facultatis Min. Pœnitentiarij. Quæſt.VI. 16.
De Obligatione Min. Pœnitentiarij in exequendo. Quæſtio VII. 19.
De Opinione, quam ſequi tenetur Minor Pœnitentiarius in Dubijs. Quæſt.VIII. 23.
De Qualitate Pœnitentiarij Apoſtolici in exequendo. Quæſt.IX. 27.

PARTIS PRIMÆ

CAPVT PRIMVM.

De Iuriſdictione Pœnitentiarij, & Abſolutione à Peccatis.

A Quo Minor Pœnitentiarius D. Papæ habeat ſuam facultatem. Dub.I. 31.

C *An*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

An eius Iuriſdictio ſit ad vniuerſitatem cauſarum. Dub.II. pag. 32.
An poſſit ſuam Facultatem delegare. Dub.III. 34.
An habeat ſolum miniſterium Iuriſdictionis, aut veram iuriſdictionem. Dub.IV. 35.
An poſſit abſoluere quamlibet Perſonam, etiam à reſeruatis ab Ordinarijs. Dub.V. 38.
An poſſit abſoluere Regulares, etiam à reſeruatis, licèt ſit eis prohibitum, extra Religionem ſua peccata confiteri. Dub.VI. 39.
An poſſit abſoluere Moniales in particulari, aut generali Confeſſione. Dub.VII. 41.

CAPVT SECVNDVM.

De Abſolutione à Cenſuris.

An Minor Pœnitentiarius D. Papæ poſſit abſoluere à cenſuris non reſeruatis. Dub.I. 43.
An à cenſuris reſeruatis ab Ordinarijs. Dub.II. 44.
An à cenſuris latis per præcepta generalia, ſeu per edicta Ordinariorum. Dub.III. 45.
An à cenſura lata per præceptum ſpeciale de futuro. Dub.IV. 46.
An à cenſuris latis ab homine per edicta generalia de præteritis culpis. Dub.V. 48.
An ab Excommunicatione lata contra violantes clauſuram Monialium ad inhoneſtos vſus. Dub.VI. 49.
An ab Excommunicatione lata à Sixto V. contra procurantes abortum fœtus animati, effectu ſequuto. Dub.VII. pag. 51.
An ab Excommunicatione lata, contra iniicientes manus violentas in Clericum. Dub.VIII. 52.
An ab Excommunicatione lata contra præſumentes abſolue-

re

re à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis, ſine facultate. Dub.IX. pag.53.
An poſſit abſoluere illum, qui cùm Sacerdos non eſſet, Miſſam celebrauit, vel Sacramentalitèr abſoluit. Dub.X. pag. 54.
An poſſit abſoluere Confeſſarium, qui Pœnitentem ſollicitauit, & ipſam ab obligatione denuntiandi etiam abſoluit. Dub.XI. 55.
An Mulieres ingreſſas clauſuram Regularium ob quamcunque cauſam non permiſſam. Dub.XII. 58.
An Religioſos Apoſtatas à Religione, ſi acceſſerint ad aliquam, ex tribus Baſilicis Vrbis. Dub.XIII. 60.
An ab Excommunicatione lata contra cooperantes Apoſtaſię Religioſorum. Dub.XIV. 61.
An ab Excommunicatione lata contra Duellantes, cooperantes, aut aliter ad illud concurrentes. Dub.XV. 63.

CAPVT TERTIVM.

De Abſolutione à Cenſuris in Bulla Cœnæ latis, ſed conceſſis.

An Pœnitentiarius D. Papæ poſſit abſoluere Surripientes bona naufragantium Chriſtianorum. Dub.I. 66.
An Falſificantes litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes. Dub.II. 68.
An deferentes, ſeu traſmittentes arma, & alia vſui bellico idonea ad Turchas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos. Dub.III. 71.
An impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehunt. Dub.IV. 73.
An lædentes ſua, aut aliorum opera ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab ea recedentes, aut in Curia commorantes. Dub.V. 75.

Digitized by Google

An lædentes Romipetas, ac Peregrinos, etiam in Vrbe morantes, vel abeuntes. Dub. VI. pag. 77.
An lædentes per ſe, vel per alios ad Romanam Curiam pro ſuis negotijs recurrentes. Dub. VII. 79.
An Piratas, & alios latrunculos maritimos, Mare Pontificium diſcurrentes. Dub. VIII. 81.
An ſcienter legentes, vel retinentes libros in Bulla Cœnæ prohibitos. Dub. IX. 83.
An imponentes noua pedagia, & gabellas, aut eas augentes. Dub. X. 85.
An Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum. Dub. XI. 87.

CAPVT QVARTVM.

De Cenſuris Pœnitentiario exceptis ex eadem Bulla Cœnæ.

An poſſit abſoluere Hæreticum internum, & externum. Dub. I. 93.
An Apoſtatam à Chriſtiana Fide internum, & externum. Dub. II. 94.
An Schiſmaticos, qui receſſerunt ab obedientia vniuerſalis Eccleſiæ, vel Romani Pontificis, vt Pontifex eſt. Dub III. pag. 96.
An appellantes à Pontifice ad futurum Concilium. Dub. IV. pag. 98.
An nunciantes Turcis, & alijs Chriſtiani nominis inimicis, aut Hæreticis, pertinentia ad ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ, & Catholicæ Religionis, in damnum Chriſtianorum. Dub. V. 100.
An appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad laicam poteſtatem. Dub. VI. pag. 102.

An

An auocantes per ſe, vel per alios, prætextu priuilegij Apoſtolici, cauſas ſpirituales, vel ſpiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commiſſarijs Sedis Apoſtolicæ, illarum curſum impedientes, & in earum cognitione ſe interponentes. Dub.VII. pag.105.

An offendentes S.R.E. Cardinales, & alios Prælatos. Dub.VIII. 107.

An poſſit abſoluere Violatores libertatis Eccleſiaſticæ. Dub.IX. 109.

An Iudices ſæculares trahentes Eccleſiaſticas perſonas ad ſua Tribunalia. §.I. 109.

An facientes Statuta, & Ordinationes contra eamdem libertatem. §.II. 110.

An impedientes Prælatos, nè ſua Iuriſdictione vtantur. §.III. 112.

An recurrentes à Iudicibus Eccleſiaſticis ad laicam poteſtatem. §.IV. 113.

An vſurpantes fructus, & prouentus Eccleſiaſticos, & eos ſequeſtrantes. §.V. 115.

An imponentes decimas, & alia onera perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſijs, Monaſterijs, aut eorum fructibus. §.VI. 117.

An Iudices ſæculares ſe interponentes in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus, contra Eccleſiaſticas perſonas. §.VII pag. 118.

An occupantes bona, aut Terras Eccleſiæ Romanæ, & illius iuriſdictionem vſurpantes. §.VIII. 120

CAPVT QVINTVM.

De alijs Cenſuris Min. Pœnitentiario exceptis extra Bullam Cœnæ.

An Minor Pœnitentiarius D. Papæ poſſit abſoluere Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ. Dub.I. 123.

An

An conſpirantes in Perſonam, vel Statum Summi Pontificis, vel Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. Dub.II. pag.125.

An inquirentes per media ſuperſtitioſa de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, & eius Conſanguineorum. Dub.III. 128.

An poſſit abſoluere eos, qui viuente Romano Pontifice, de alio eligendo, vel excludendo tractauerint, ſuffragia inierint, aut ſuper huiuſcemodi electione pactiones fecerint. Dub.IV. 130.

An poſſit abſoluere eos, qui Sede vacante inciderint in Cenſuras ob non ſeruatam formam electionis Papæ præſcriptam à Gregorio *XV., & Vrbano VIII., vel Bullam eiuſdem* Gregorij, *Sede vacante, mutare, vel alterare ſcienter tractauerint.* Dub.V. 134.

An violantes clauſuram Conclauis per litteras, aut Nuncios. Dub.VI. 136.

An poſſit abſoluere violantes eamdem clauſuram per colloquia ſecreta. Dub.VII. 138.

An impedientes, vel offendentes Sancti Officij Inquiſitores, vel locorum Ordinarios, illud exercentes, ac Vicarios, ſeu Officiales in concernentibus eorum Officium, ac etiam Teſtes. Dub.VIII. 140.

An poſſit abſoluere Principes, & alias Perſonas, Ius Imperij, vel Iuriſdictionis habentes, nec non Dominia, Reſpublicas, Magiſtratus, & eadem Repreſentantes, ac Prælatos, & Superiores, ordinariam iuriſdictionem habentes in caſibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ. Dub.IX. 143.

An poſſit abſoluere Regulares, intra Clauſtra introducentes Mulieres ad malum finem. Dub.X. 145.

An eos, qui receperint munera à Regularibus contra præſcriptum à Clemente, & Vrbano VIII.. Dub.XI. 149.

An reuelantes ſecretum Sacræ Rotæ Romanæ. Dub.XII. pag. 153.

An

An poſſit abſoluere à ſuſpenſione, & Interdicto eos, qui in dictas Cenſuras à Iure, vel ab homine latas inciderint. Dub.XIII. pag.155.

CAPVT SEXTVM.

De Votis.

An Minor Pœnitentiarius D. Papæ poteſtatem habeat ſuper omnia Vota ſimplicia, Summo Pontifici non reſeruata. Dub.I. 158.

An eius poteſtas ſit ad diſpenſandum, vel tantùm ad commutandum eadem Vota. Dub.II. pag. 159.

An ſupra quinque Vota Papæ reſeruata quidquam poſſit Minor Pœnitentiarius. Dub.III. 164.

An per facultatem, quam habet ad commutanda Vota, poſſit etiam commutare Iuramenta Deo, vel Sanctis facta. Dub.IV. 167.

An abſque cauſa poſſit commutare Vota reſeruata, aut non reſeruata. Dub.V. 171.

An poſſit commutare alia Vota, quæ ſimpliciter non ſunt Vota Caſtitatis. Dub.VI. 174.

An commutationem aliquam dare poſſit illi, qui diuerſis Votis, varia ad Caſtitatem pertinentia promiſit, quæ ſimul iuncta, inducunt obligationem perfectæ Caſtitatis. Dub.VII. 178.

An poſſit commutare Vota trium Peregrinationum, ſcil. Terræ Sanctæ, Apoſtolorum Petri, & Pauli, & S. Iacobi in Compoſtella. Dub.VIII. 180.

An poſſit concedere dilationem Votorum tàm reſeruatorum, quàm non reſeruatorum. Dub.IX. 181.

An poſſit abſoluere à tranſgreſſione Votorum, præſertim Religionis, & Caſtitatis. Dub.X. 184.

An

An poſſit commutare Votum, ſeu Iuramentum perſeuerantiæ, quod emittunt ingredientes aliquas Congregationes, quæ non ſunt Religiones, cùm non emittant tria Vota eſſentialia, ex quo tale Votum non eſt reſeruatum. Dub.XI. pag.186.

PARS

Digitized by Google

PARS SECVNDA

Huius Dilucidationis &c.

Et Praxis Executionum.

REgulæ generales pro quacunque executione facienda prȩnotandȩ, & obſeruandȩ à Min. Pœnitentiario. §.I. Introductionis. pag. 190.

De Pœnitentijs imponendis à Min. Pœnitentiario in executionibus impertiendis. §.II. Introductionis. 193.

De Cauſis, ob quas Sac. Pœnitentiaria ſolet concedere Commutationes, Abſolutiones, Diſpenſationes, Rehabilitationes, & alia conſueta. §.III. 199.

CAPVT PRIMVM.

Formulæ Executionum pro Votis.

Dilatio ſimplicis Voti Religionis. Pro habente Parentes, ſua opera, & auxilio indigentes. Formula I. 207.

Tranſgreſſio Voti ſimplicis Religionis. Pro eo, qui poſt Votum Religionis emiſſum, matrimonium contraxit, & conſummauit. Formula II. 208.

Tranſgreſſio Voti ſimplicis Caſtitatis. Pro eo, qui emiſſo Caſtitatis Voto, poſteà matrimonium contraxit, & conſummauit. Formula III. 210.

Commutatio Voti ſimplicis Religionis. Pro eo, qui vouit Religionem ingredi, ſed poſſe continenter viuere diffidit, ob ſtimulos carnis, quos patitur. Formula IV. 211.

Commutatio Voti ſimplicis Caſtitatis. Pro eo, qui, ſtimulis carnis agitatus, continenter viuere poſſe diffidit. Formula V. 213.

Commutatio Votorum Caſtitatis, & Religionis ſimul. Pro eo, qui vouit Caſtitatem ſeruare, & Religionem ingredi,

Digitized by Google

ſed, quia ſtimulis carnis agitatur, diffidit poſſe continenter viuere. Formula VI. pag. 215.

Commutatio Voti de non nubendo. Pro Iuuene, & formoſa, Parentibus orbata, ob periculum incontinentiæ. Formula VII. 217.

Commutatio Voti Sepulchri Dominici. Pro eo, qui vouit inuiſere Sepulchrum Dominicum, ſed ob ingraueſcentem ætatem non ſperat poſſe Votum adimplere. Formula VIII. 218.

Commutatio Cælibatus. Pro eo, qui vouit Religionem, & poſtea Commutationem obtinuit, cum clauſula, dummodo vitam cælibem ducat; *ſed quia continenter viuere poſſe non ſperat, cupit matrimonium contrahere.* Formula IX. 219.

Declaratoria Voti Religionis: ſcilicet, Oratorem Voto ſatisfeciſſe, ex quo propter infirmitates, de conſilio Medicorum ante emiſſam tacitam, vel expreſſam profeſſionem habitum Religionis, per eum ſuſceptum, dimiſit. Formula X. 220.

CAPVT SECVNDVM.

De Matrimonialibus.

Regulæ ſpeciales, vltra generales ſuperius præmiſſas, neceſſariò prænotandæ à M in. Pœnitentiario pro executionibus matrimonialibus ritè faciendis, ad effectum rectè ſatiſfaciendi ſuæ propriæ obligationi. 222.

Formulæ Executionum.

In primo, ex actu fornicario, de contrahendo. Pro eo, qui, poſtquàm duas Germanas Sorores carnaliter cognouit, & cum altera earum de Matrimonio contrahendo tractauit, petit ſecum diſpenſari ad euitanda ſcandala. Formula I. pag. 229.

In

In primo, ex actu fornicario, de contracto. Pro eo, qui Matrimonium contraxit cum Muliere, cuius Sororem prius carnaliter cognouerat. Formula II. pag.231.

De contrahendo ſuper Inceſtu non expreſſo in litteris obtentis à Dataria. Pro eo, qui vult contrahere cum ſibi Conſanguinea, vel Affine in quarto gradu, ſuper quo obtinuit diſpenſationem publicam à Dataria, ſed tacita copula cum eadem Muliere præhabita. Formula III. 233.

De Contracto, ſuper inceſtu reticito in Dataria. Pro eo, qui Matrimonium publicè contraxit, & ſucceſſiuè conſummauit cum Muliere ſibi coniuncta in tertio gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis, obtenta prius diſpenſatione à Dataria, ſed reticita copula, quæ inter ipſos præceſſerat. Formula IV. 235.

De Contracto, in quarto gradu Affinitatis, ſeu Conſanguinitatis. Pro ijs, qui ignorantes, aliquod impedimentum inter eos exiſtere, quominus poſſent Matrimonialiter copulari; factis proclamationibus, & ſeruata forma Sac. Concilij Tridentini, nulloque reperto impedimento, Matrimonium inter ſe contraxerunt, & conſummarunt, & in eo per aliquos annos permanſerunt: Poſtmodùm verò repererunt, ſe quarto Affinitatis gradu inuicem attinere, & nihilominùs à carnali copula minimè abs inuerunt. Formula V. 238.

Neutro machinante de contrahendo. Pro ijs, qui præcedente Adulterio, & Fide data, Matrimonium contrahere deſiderant. Formula VI. 240.

Neutro machinante de Contracto. Pro ijs, qui cum occulto criminis impedimento contraxerunt. Formula VII. 241.

Altero machinante de contracto. Pro ea, quæ, vt Matrimonium poſſet contrahere cum Viro, à quo per Adulterium fuerat carnaliter cognita, in mortem Mariti cum effectu machinata fuit, inſcio ipſo Viro, cum quo deinde Matrimonium contraxit, & conſummauit. Formula VIII. 242.

Vtroque machinante de Contracto. Pro ijs, qui ſimul adulterarunt,

rarunt, *&*, *vt Matrimonium inter ſe contrahere poſſent*, *in Mariti Mulieris mortem*, *cum effectu machinati fuerunt*, *illoque defuncto*, *Matrimonium inter ſe publicè*, *ſeruatis ſeruandis contraxerunt*, *& conſummarunt*. Formula IX. pag. 245.

Vtroque machinante de contrahendo. *Ibidem*, *& in fine eiuſdem*. Formula 246.

Affinitatis ſuperuenientis. *Pro eo*, *qui contracto*, *&* *conſummato Matrimonio*, *Conſanguineam Vxoris in primo*, *vel ſecundo gradu carnaliter cognouit*. Formula X. 247.

CAPVT TERTIVM.

Pro Abſolutionibus à Cenſuris.

Adnotanda neceſſaria pro recta executione facienda in ordine ad Abſolutiones impertiendas à Min. Pœnitentiario, *tàm quo ad Cenſuras eidem conceſſas*, *quàm exceptas*, *& reſeruatas in Tabella*. 299.

Formulæ Executionum

Ab iniectione manuum in Clericum. *Prò eo*, *qui iracundia percitus*, *Clericum*, *aut Presbyterum fuſte percuſſit*. Formula I. 252.

A Presbytericidio. *Pro Laico*, *qui Presbyterum interfecit*, *ſed caſus remanet occultus*, *nec eſt de facili publicandus*. Formula II. 254.

Ab ingreſſa in Monaſterium. *Pro duabus Puellis ætatis quatuordecim annorum*, *quæ intra ſepta Monaſterij Monialium*, *abſque licentia*, *ingreſſæ ſunt*. Formula III. 256.

Ab ingreſſu, *ob malum finem*. *Pro eo*, *qui ingreſſus eſt Monaſterium Monialium ad inhoneſtos vſus*. Formula IV. 256.

Ab eodem ingreſſu. *Pro ea*, *quæ ingreſſa eſt clauſtra Religioſorum*, *ad malum finem luxurioſum*. Formula V. 257.

Ob

Ob lectionem prohibitam. Pro eo, qui libros prohibitos in Bulla Cœnæ legit, & incidit in excommunicationem. Formula VI. pag. 258.

Ob Retentionem prohibitam. Pro eo, qui libros Hæreticorum prohibitos ſcienter retinuit, & legit. Formula VII. 260.

Ob acceptionem bonorum ex naufragio: Pro Laicis, qui bona ex naufragio in Mari facto acceperunt. Formula VIII. 261.

A Duello. Pro Laicis, qui ex prouocatione ad ſingulare certamen deuenerunt. Formula IX. 262.

A Crimine Falſi. Pro eo, qui quædam verba in diſpenſatione à Sede Apoſtolica obtenta immutauit, per quæ fuit alterata gratia diſpenſationis. Formula X. 263.

Ad effectum lucrandi Indulgentias; Pro excommunicato nominatim in partibus, & ſine abſolutione dimiſſo. Formula XI. 265.

CAPVT QVARTVM.

Pro Diſpenſationibus ab Irregularitatibus.

Regulæ prænotandæ à Min. Pœnitentiario, antequàm ſupplicet pro aliquo Irregulari, aut cum ipſo diſpenſet ſuper Irregularitate. 268.

Formulæ Executionum.

Super Irregularitate ex homicidio. Pro eo, qui timens ſibi mortem à quodam Viro, illum præueniendo interfecit, & ob graues cauſas, non poteſt ſe abſtinere à Statu Clericali ſuſcipiendo. Formula I. 272.

Super Irregularitate ex Abortu. Pro Presbytero Curato, qui procurauit abortum, fœtu animato exiſtente, & deinde in ſuis Ordinibus miniſtrauit, etiam Curam Animarum exercendo. Formnla II. 274.

Ex

Ex Preſbytericidio. Pro Preſbytero, qui alium Preſbyterum interfecit, & deinde à celebratione non deſtitit; neque valens in futurum, ob graues cauſas ab executione ordinum abſtinere. Formula III. pag. 275.

Ex Introductione, Abſolutio, & Diſpenſatio. Pro Religioſo, qui introduxit intrà clauſtra Monaſterij Mulierem ad inhoneſtos vſus, & poſtquàm incidit in Cenſuras, etiam Irregularitatem contraxit, ſuos Ordines exercendo. Formula IV. 277.

A mala promotione ante ætatem. Pro Sacerdote, qui ante legitimam ætatem ignoranter ordinatus eſt Sacerdos, & miniſtrauit in Altaris miniſterio, nec ſe abſtinuit, cognito defectu quatuor menſium pro legitima Ordinatione habenda. Formula V. 278.

A mala promotione ob Titulum fictum. Pro Preſbytero, qui ad omnes Sacros etiam Preſbyteratus Ordines, ad titulum ficti, & ſimulati Patrimonij promoueri ſe fecit, & in eis miniſtrauit. Formula VI. 280.

A mala promotione ob defectum Natalium. Pro Preſbytero, qui, omiſſo Clericali charactere, ſe ad omnes, etiam Sacros, & Preſbyteratus Ordines promoueri fecit, nulla obtenta diſpenſatione ſuper defectu Natalium, quem patitur, & in dictis Ordinibus miniſtrauit. Formula VII. pag. 281.

A mala promotione per ſaltum. Pro Religioſo Preſbytero, qui ignoranter, omiſſis quatuor Minoribus Ordinibus, ad omnes Sacros, etiam Preſbyteratus Ordines promotus fuit, & in illis miniſtrauit. Formula VIII. 282.

A Simonia. Pro Preſbytero, cuius Pater ſoluit quandam pecuniæ ſummam, vt eidem Preſbytero, de quodam Beneficio prouideretur, prout prouiſum fuit, Oratore ignorante ſolutionem huiuſmodi; petit tamen Orator retinere dictum Beneficium, & condonari fructus hactenùs perceptos. Formula IX. 284.

Ex defectu Natalium. Pro eo, qui natus eſt in figura Matrimonij, ſed verè procreatus ex Adulterio, & deſiderat

fieri

Digitized by Google

fieri Clericus, & ad Sacros Ordines, etiam ad Sacerdotium promoueri. Formula X. pag.285.

CAPVT QVINTVM.

Prò Rehabilitationibus.

Declaratio, & prænotanda circa Rehabilitationes. 287.
Rehabilitatio ad Beneficia obtinenda. Pro Sacerdote, qui aliàs obtinuit abſolui, & diſpenſari à Sacra Pœnitentiaria ſuper Irregularitate, cum inhabilitate ad Beneficia. Formula I. 287.
Abſolutio, Diſpenſatio, & Rehabilitatio. Pro Sacerdote, qui per Simoniam quoddam Beneficium obtinuit, & in ſuis Ordinibus miniſtrauit: dimiſſo verò Beneficio, petit abſolui à Cenſuris, diſpenſari ab Irregularitate, & rehabilitati ad Beneficia. Formula II. 289.
Commutatio Recitationis Horarum Canonicarum. Pro Sacerdote, qui propter viſus debilitatem, Horas Canonicas vix recitare poteſt. Formula III., & vltima. 290.

Admonitiones deſumptæ ex D. Gregorio Papæ, etiam Pœnitentibus vtiles.

Pro Viris, & Fœminis. Admon. I. 294.
Pro Iuuenibus, & Senibus. Admon. II. 294.
Pro Pauperibus, & Diuitibus. Admon. III. 294.
Pro Subditis, & Prælatis. Admon. IV. 296.
Pro Seruis, & Dominis. Admon. V. 296.
Pro Sapientibus, & Hebetibus. Admon. VI. 297.
Pro Impudentibus, & Verecundis. Admon. VII. 298.
Pro Impatientibus, & Patientibus. Admon. VIII. 298.
Pro Beneuolis, & Inuidis. Admon. IX. 299.
Pro Simplicibus, & Impijs. Admon. X. 300.
Pro Flagella metuentibus, & non metuentibus. Admonitio XI. 301.

Pro Humilibus, *& Superbis*. Admon. XII. pag. 303.
Pro Guloſis, *& Abſtinentibus*. Admon. XIII. 304.
Pro Largientibus ſua, *& pro Rapientibus aliena*. Admonitio XIV. 305.
Pro Aliena non appetentibus, *nec ſua Largientibus*; *& pro ſua tribuentibus*, *& aliena rapere non deſiſtentibus*. Admon. XV. 307.
Pro Diſcordibus, *& pro Pacatis*. Admon. VVI. 308.
Pro Coniugatis, *& liberis à Coniugio*. Admon. XVII. 309.
Pro Conſcÿs, *& pro ignaris peccatorum carnis*. Admonitio XVIII. 310.
Pro Laudantibus illicita, *quæ faciunt*; *& pro non deuitantibus praua*, *quæ accuſant*. Admon. XIX. 312.
Pro Peccantibus frequenter in minimis, *& pro eccedentibus aliquando in grauioribus*. Admon. XX. 313.

Digitized by Google

De Pœnitentiario Domini Papæ.

Quæſtiones Præambulares.

ANTEQVAM de Miniſterio Minoris Pœnitentiarij aliquid in indiuiduo proponatur, operæ prætium erit, quædam in communi reſtrictè, & per tranſitum præmittere ad maiorem ſubſequentium intelligentiam: Clariores enim, ac veriores redduntur ſermones noſtri, cum ab vniuerſalibus prius cognitis, ad particularia deſcendimus, iuxta monitum Philoſophi primo Phyſicorum, communia ſunt particularibus præmittenda, quod cum in ſcriptis Doctorum prò lege obſeruatum conſpiciatur, mirum non erit, ſi, & in præſenti reſtrictu, ad exemplum maiorum prò regula habeatur, proùt in ſequentibus Quæſtionibus breuitèr adimplebitur.

De Origine Pœnitentiarij.

An in primæua Eccleſia fuerint Pœnitentiarij.

QVÆSTIO PRIMA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

NOn quæritur hìc de Pœnitentiario largè ſumpto, proùt hoc nomen cuilibet ſimplici Confeſſario competere poteſt, à Sacramento Pœnitentiæ, quod adminiſtrat, ſed ſtrictè capto, ſcilicèt, prò Confeſſario, qui in loco publico expoſitus, recipit Confeſſiones Pœnitentium, qui maioribus flagitijs publicis, aut priuatis innodati, ab alijs Confeſſarijs abſolui non poſſunt, pænitentiam pro modo culpæ eiſdem imponendo, vt ex *Trid. ſeſs. 24. cap. 8. de reform.* Qui etiam diſtinguitur in Epiſcopalem, & Apoſtolicum à facultate eiſdem conceſſa, & à concedente facultatem; Nam ſi ab Epiſcopo ſit deſtinatus ad abſoluendum à caſibus ſibi proprijs, & reſeruatis, Pœnitentiarius Epiſcopalis nuncupatur; Si verò deputetur à

Digitized by Google

Pontifice ad abſoluendum à caſibus ſibi, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis Pœnitentiarius D.Papæ,& Apoſtolicus nominatur, gerens vicem ipſius Pontificis, & de iſto quæritur in præſenti, quo tempore incæperit.

Circa quod, non eſt omnium concors ſententia; Putant enim aliqui originem habuiſſe à Simplicio Papa, qui fuit de anno 385. Alij ſentiunt, ſub Fabiano Papa, tempore Decij Imperatoris circa annum 250. incæpiſſe; Sed à ſententia Baronij non videtur recedendum, nempè tempore D.Petri Pœnitentiarios originem habuiſſe in Eccleſia: Vt enim aduertit, & probat idem *Baronius tom.1.anno 56.pag.*418. Anno duodecimo D.Petri Apoſtoli, præter Confeſſionem ſecretam,alia exercebatur publica, quæ Exomologeſis vocabatur, prò quà eligebantur Sacerdotes Confeſſarij inter alios digniores, & doctiores; ad hunc certè finem, vt pœnitentes maioribus exceſſibus grauatos, exciperent,abſoluerent,& pœnitentia impoſita, Deo, & Eccleſiæ reconciliarent.

In hoc autem officio,tunc temporis adminiſtrato, quis non recognoſcit verum, & reale miniſterium Pœnitentiariorum D. Papæ? Electi enim ab ipſo Pontifice ad hoc munus Apoſtolicum exercendum, vt antiqui ante Pium V., aut aſſumpti ad idem munus ex auctoritate Pontificis, vt moderni poſt eumdem Pium, facultate potiuntur abſoluendi Pœnitentes à quibuſcumque culpis, & exceſſibus, publicis, & occultis, grauibus,& enormibus; inſuper & ab omnibus Cenſuris, ſententijs, & pœnis Eccleſiaſticis, etiam eidem Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aliquibus exceptis; eoſdem recipiendo, abſoluendo, & pro modo culpæ ſalutarem pœnitentiam imponendo, & ſic Deo, & Eccleſiæ eoſdem reconciliando: Idem ergò officium illorum Confeſſariorum primitiuæ Eccleſiæ, & Pœnitentiariorum D. Papæ, qui ante B. Pium V., & modo ſunt in eadem Eccleſia; conſequenter origo præſentium iuſtè deducitur à tempore illorum, qui viuente B. Petro extitere, cum ex identitate electionis ad aliquid exercendum, rectè inferatur identitas eiuſdem officij, & miniſterij.

Quod totum firmari poteſt ex Doctoribus citatis à *Lorino*

in

Digitized by Google

in *Act. Apoſtolor. cap. 19. verſ.* 18. ad illa verba: *Multi credentium veniebant confitentes, & annunciantes actus ſuos*; dum aſſerunt, Confeſſionem publicam, tempore Apoſtolorum vſitatam, fuiſſe de magis enormibus flagitijs, ex iudicio, & arbitrio Epiſcopi, aut Sacerdotis Pœnitentiarij, poſtquam priorem, ideſt ſecretam excepiſſet: Ergo & in illo tempore Apoſtolorum extiterunt Pœnitentiarij ad abſoluendum à maioribus exceſſibus Pœnitentes deputati, ſicut & modo ſunt à Pontifice deſtinati pro ijſdem flagitijs, licet publica confeſſio ceſſauerit: Igitur à tempore primitiuæ Eccleſiæ, iuſtè deducitur origo Pœnitentiariorum D. Papæ, vt ex præmiſſis haberi poſſe videtur; ex quibus etiam elicitur reſponſio ad opinantes oppoſitum temporibus Simplicij, & Fabiani Pontificum; nam vt notat idem Baronius *loc. cit.* tunc temporis potiùs dicendum eſt, numerum Pœnitentiariorum fuiſſe auctum, ob multitudinem lapſorum, quam nouiter inſtitutum.

De Progreſſu Pœnitentiariorum.

An à principio Eccleſiæ, vſque ad præſens ſemper extiterint Pœnitentiarij.

QVÆST. II.

Rationabilitèr præſumi poteſt à Beato Petro, vſque ad præſens, Pœnitentiarios ſemper in Eccleſia perſeueraſſe.

Præſumptiuè proceditur in hac Quæſtione, eo quod poſſibile non ſit inuenire, quid actum ſit ſingilatim antiquioribus Sæculis vſque ad S. Marcellum, præſertim cum Annales Eccleſiaſtici nihil, aut parum agant de hac materia. Rationi tamen valdè conſonum videtur, quod ordinata à B. Petro, & Apoſtolis prò recto regimine Eccleſiaſtico, tàm in ordine ad conſeruandos bonos in obſeruantia legis, quam in modo reducendi, corrigendi, & abſoluendi præcipuè publicos peccatores, eadem tanquam exemplaria imitanda ſibi propoſuerint

Sancti Pontifices Succeſſores eiuſdem B.Petri, vt quos imitati ſunt in zelo, & ſanctitate, imitarentur, & in cura Animarum, ac Sancto regimine: quod ergò priùs ordinarunt Apoſtoli quoad Sacerdotem Pœnitentiarium, vt ſupra dictum fuit, iuſtè præſumi poteſt, à Succeſſoribus cuſtoditum, & obſeruatum fuiſſe vſque ad Marcellum I. quo Sancto Pontifice regnante ſub Imperio Conſtantij Clori ſinentis Chriſtianos viuere in pace, inſtitutis per Vrbem varijs Paræcijs, in illis quindecim Pœnitentiarios diſtribuit, ex omnibus alijs Viris eminentiores, quos, & Cardinales nominauit, vt notauit *Gomez olim Sac.Pœnitentiæ Regens ad Regul.Cancel.in Proœm. §.Sac.Pœnitentiæ officij variatio, his terminis:* Ad tantumque honoris culmen, hæc Pœnitentiariorum cura deuenit, vt non dedignarentur olim quindecim Cardinales illud munus ſubire, vt Papa Benedictus XII. refert, sè in quodam antiquo libro habuiſſe ſcriptum; quem etiam citat, & ſequitur *Rota par.7.deciſ.222.num.3.recent.* concludens cum eodem *Gomez* tempore Marcelli I. hic Romæ quindecim Cardinales, Sacrum hoc Pœnitentiariæ officium exercuiſſe, vt liquidè ex citatis ab ipſis.

Succedente poſtea Coſtantino Magno, qui poſt Baptiſmum, ædificatis multis Baſilicis, permiſit Chriſtianos vbique cultum publicè exercere, S.Sylueſter de anno 323. ædificata Lateranenſi Baſilica, ibique poſito Clero, etiam Pœnitentiarios ibidem collocauit, ad eorum munus in publica Eccleſia primo exercendum; quod ex Leone X.in Bulla prò Pœnitentiarijs Lateranen.incip. *Ex debito Paſtoralis Officij* 1517. ſatis comprobatur, dum aſſerit ab eorum Pœnitentiariorum primæua inſtitutione, fuiſſe collocatos in Baſilica Lateranenſi; Vnde cum Pœnitentiarij fuiſſent inſtituti ante S. Syluestrum, ſequitur ab eodem ſtatim fuiſſe poſitos in prædicta Baſilica deſtinata prò Cathedrali Vrbis, & Orbis, & Patriarchali eiuſdem Papæ; ſicut poſtea ab alijs Pontificibus, ſucceſſiuè, in alijs etiam Baſilicis collocati ſunt.

Similitèr poſt Marcellum, & Syluestrum, etiam quando Cardinalatus dignitas magis ampliata, & venerata fuit, hoc munere

munere functi ſunt Cardinales: Nàm de anno 769. Stephanus IV. ſeptem Epiſcopos, ex finitimis Romæ partibus ad ſe vocauit, nempè, Oſtienſem, Portuenſem, S. Ruffinæ, ſeù Syluæ Candidæ, Albanenſem, Sabinenſem, Tuſculanum, & Præneſtinum, vt continuò Papæ aſſiſterent, miſſarumque ſolemnia in Baſilica Lateranenſi ſuper Altare S. Petri celebrarent, vt refert *Baronius tom.9. anno 769. §. Rurſum verò pag. 296. Cumque illos Cardinalatus honore decoraſſet; Hebdomadarios etiam eiuſdem Baſilicæ eoſdem nominauit, eo quod ſingulis Hebdomadibus per vices ſuas, explerent munus Pontificis, vt ex eodem Baron. tom. 11. anno* 1052. §. *Quod autem pag.* 236. Hoc autem munus Pontificis, quodnam eſſet, explicat Anaſtaſius fuiſſe, præter celebrationem in prædicto Altari, audire etiam Confeſſiones in eadem Baſilica; & clariùs *Gonzaga*; Pœnitentiarij munus exercere; Sacras enim Chriſti fidelium, ex omnibus Orbis partibus prò peccatorum expiatione Romam confluentium confeſſiones excipiebant, illis interim prò commiſſis ſalutarem, debitamquè pœnitentiam ex auctoritate Apoſtolica iniungentes: *Gonzaga de Orig. Seraph. Relig. par.* 1. §. *de Pœnitentiaria Sacroſan. Lateranen. Eccleſiæ*; Ergò proculdubio, etiam tunc temporis, ſeptem illi Epiſcopi Cardinales, veri, & reales Pœnitentiarij D. Papæ extiterunt, dùm munus Pontificis quod eſt munus Pęnitentiariorum verum, & reale, in Baſilica Lateranenſi exercebant. Excreſcentibus poſtea curis, negotijs, & facultatibus, nec valentes ipſi Cardinales vacare Confeſſionibus, ſinè graui eorum incommodo, vno tantùm ex ipſis permanente, loco aliorum ſubſtituti ſunt alij Sacerdotes, ex qua mutatione ortum habuit nomen maioris, & minoris Pœnitentiarij; Cardinalis, dictus eſt maior, in comparatione ad alios, qui minores nuncupantur; qui minores Pœnitentiarij, dictis Cardinalibus ſubrogati, quandoque fuerunt ſoli Presbyteri Sæculares; quandoque Sæculares, & Regulares ſimul ad hoc munus obeundum in tribus Baſilicis Vrbis, quoad vſque totalitèr mutata à B. Pio V. Pœnitentiaria, ſeparando publicam à ſecreta, & ablata illa diuerſitate Pœnitentiariorum, eodem anno, quo nouam

Pœni-

Digitized by Google

Pœnitentiariam erexit,conſtituit etiam Pœnitentiarios in tribus Baſilicis Regulares tantum, vt ſimul, & collegialitèr viuerent; Minores pro Baſilica Lateranenſi; Societatis Ieſu prò Vaticana, & Prædicatores, pro Liberiana, proùt ſemper vſque ad præſens inſeruierunt. Qui omnes auctoritate Pontificia ab Eminentiſsimo Maiore Pęnitentiario ad officium aſſumuntur, ijſdem facultatibus ordinariè potiuntur; nec abſq. licentia eiuſdem Eminentiſſimi à Miniſterio remouentur; Vnum, & idem Corpus cum Tribunali componentes: Quibus etiam omnibus, vt ſubrogatis à B.Pio V. Pœnitentiarijs ab ipſo ſuppreſſis, competunt eadem Iura, honores, & Priuilegia, quibus ſuppreſſi potiebantur, dùm ſubrogatus ſapit naturam illius cui ſubrogatur; & priuilegia ſuppreſſorum, tranſeunt in ſubrogatos, vt eſt proprium eiuſdem ſubrogationis,ſecundum Doctores communiter; Nihil obſtans, quod minori facultate potiantur moderni Pœnitentiarij à ſuppreſſis; nàm ſicut ex hac parte, nil fuit derogatum Maiori Pœnitentiario quoad dignitatem, honores, & Priuilegia, ſibi debita ratione officij;idem eſt cenſendum etiam de minoribus Pœnitentiarijs, cum tàm de vno, quàm de alijs currat eadem ratio,& conſequenter idem Ius;ſicut totum verificaretur etiam de Epiſcopis, quando eorum facultas à Pontifice magis limitaretur. Igitur rationabiliter præſumi poteſt, Pœnitentiarios à tempore B.Petri vſque ad præſens ſemper perſeueraſſe in Eccleſia, quorum Miniſterio, ſicut ſemper indiguit eadem Eccleſia prò quolibet Sæculo, ſic cenſendum eſt.quod eos ſemper habuerit in officio promptos prò fidelium indigentijs, proùt dictat recta ratio boni Regiminis. Cui non obſtat dictum Leonis X. ſupra poſitum, nempè Pœnitentiarios ab eorum primæua inſtitutione fuiſſe collocatos in Baſilica Lateranenſi, quaſi quod ſolùm tunc incæperint, quando dicta Baſilica fuit ædificata: nam qua ratione eadem Baſilica dicitur prima, & primæua intèr omnes Eccleſias,eodem modo,& Pœnitentiarij in ea collocati dici poſſunt primi, & primæui inter omnes alios: Prima autem illa dicitur, eo quod adeo ſolemni ritu à B.Syluestro inſtituto, primaria fuerit conſecrata, &

ad

Digitized by Google

ad publicum Dei cultum in ea exercendum dedicata; erigendo etiam in ea Altare in titulum, quod prius ob perſecutiones nunquam fuerat permiſſum; Ita & Pœnitentiarij à B.Syluestro in ea collocati, dici poſſunt primi, eo quod primarij extiterint, qui in Eccleſia publica, publicè, & ſolemniter eorum munus exercuerint, quod antea non erat conceſſum: Ex hoc tamen non ſequitur alios Pœnitentiarios non præceſſiſſe; ſicut nec ſequitur alia loca Deo dicata, prius non extitiſſe.

De Scientia Minoris Pœnitentiarij Apoſtolici.

An in Pœnitentiario Apoſtolico, neceſſaria ſit Scientia eminens excedens quamlibet ordinariam.

QVÆST. III.

VNa ex qualitatibus requiſitis inMiniſtro Sacramenti Pœnitentiæ,ad hoc vt poſſit verè dici,& eſſe idoneus Confeſſionis Miniſter,ſecundum Doctores communitèr,eſt ſcientia; Per quam ſcientiam, non intelligitur Clauis, quæ dicitur ſcientiæ, & eſt poteſtas videndi in Cauſa, quia hæc reperitur in omni Sacerdote inſeparabiliter, ſed illa ſcientia, ſumpta pro Doctrina ſiuè Theologica, ſiuè Canonica neceſſaria ad rectè miniſtrandum Pœnitentiæ Sacramentum ſine peccato: Et dicendum videtur, hanc in Pœnitentiario Apoſtolico debere neceſſariò excedere quamlibet ordinariam neceſſariam in Miniſtro Ordinario.

Certum eſt enim, quemlibet Confeſſarium teneri ſcire ea, quæ neceſſaria ſunt pro adminiſtratione ſui muneris; hoc enim eſt generale omnibus, vt ſub mortali teneantur ſcire ea omnia, quæ neceſſaria ſunt pro recta officij adminiſtratione,ſi ſint in materia graui: Ergo tanto magis Confeſſarius, qui in hoc Miniſterio iudiciali, Iudicis perſonam ſuſtinet, quoad

con-

Digitized by Google

conſcientiam Pœnitentis, tenetur ſcire omnia neceſſaria ad formandum rectum iudicium de ſtatu ipſius, atque adeo ad cognoſcendas cauſas, ad ſeruandam debitam ęquitatem in ſatisfactione iniungenda, & ad monendum Pœnitentem de obligationibus quibus tenetur, nè errandi periculo ſe exponat.

At certum eſt etiam, maiorem ſcientiam requiri in Miniſtro magis expoſito errandi periculo, ratione loci, vbi Confeſſiones audit, & ratione perſonarum, quas audire, & iudicare tenetur; Vnde docetur communitèr prò rudibus in Villis, & Pagis minorem ſcientiam ſufficere; in Ciuitate prò doctis, maiorem requiri; prò Militibus, Mercatoribus, Eccleſiaſticis, & Iudicibus multo maiorem deſiderari, vt rectum iudicium formari poſſit de ſtatu ipſorum, & rectè cognoſcatur à Confeſſario, quidquid debet iudicare: Tali autem periculo errandi, nullus inter Confeſſarios magis expoſitus cenſeri poteſt, quàm Pœnitentiarius D. Papæ, cuius officium non eſt prò ſolis rudibus, neque prò ſolis mulierculis inſtitutum, ſed prò doctis, & indoctis, Militibus, & Mercatoribus, Eccleſiaſticis, & Sæcularibus, & prò omnibus ex quacumque parte Mundi ad Vrbem confluentibus, non ſolùm vt eos abſoluat ab exceſſibus quantumcumque enormibus, & à Cenſuris, etiam Summo Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſeruatis intra limites conceſſionis; Sed etiam vt valeat eorum difficultates explanare, neceſſarias prò ipſis diſpenſationes detegere, procurare, & obtentas executioni mandare; & cætera omnia perficere, quæ à Sac. Tribunali Pœnitentiariæ concedi poſſunt, & eidem committuntur.

Tot ac talia onera in ſe recipit Pænitentiarius, dùm ad tale munus obeundum ſe ſubmittit, à quibus multis, ordinarius Confeſſarius eſt exemptus, & quo ad alia non pauca, reflectere vix rarò tenetur, cùm quandoque ſolum ſibi eueniant. Igitur ſi ex magnitudine officij, periculi magnitudo argumentatur, & vbi maius apparet periculum errandi, ibi maior ſcientia ſit neceſſaria, ad euitandum errandi periculum, præſertìm in adminiſtrando Sacramentali iudicio, in quo & Sacrilegium interuenire poteſt, & grauis irreuerentia erga Sacramentum;

con-

concludendum videtur,in Pœnitentiario Apoſtolico, quo maius eſt officium, maiorem ſcientiam, & doctrinam eſſe neceſſariam, quam in Confeſſario ordinario, dum quæ ſufficit iſti prò ſua Eccleſia, alteri non ſit ſatis prò ſua Baſilica, ad munus proprium ritè obeundum; dixi in Confeſſario ordinario, quia extraordinarios, tanquam Magiſtros meos veneror.

Non eſt igitur pro omnibus hoc munus Apoſtolicum: Viros doctos, & in litterarum ſcientia non parum verſatos requirit, vt dignitati Miniſterij, digni correſpondeant Miniſtri: Ad hunc finem, tempore Apoſtolorum, quando Pœnitentiarij incæperunt, non quemlibet Confeſſarium ad hoc obeundum deputarunt, ſed inter ipſos digniores, & doctiores, vt ex Baronio ſupra fuit dictum: Similiter tempore Marcelli, & Syluestri Pontificum, ad idem munus exercendum, aſſumpti ſunt quindecim Confeſſarij, non ordinarij, ſed ex omnibus alijs viris Eminentiores, qui & Cardinales ſunt nominati, vt ſupra ex Gomez fuit notatum: Minores Pœnitentiarij Epiſcopis Cardinalibus ſubrogati in Baſilica Lateranenſi ante B. Pium V. ad officium aſſumi non poterant niſi eſſent Magiſtri in Theologia, ſeù in vtroque, aut altero Iure Doctores, vt mandauerat Leo X. in Bulla incip. *Ex debito Paſtoralis officij*; quod & Eugenius IV. ſtatuerat prò Pœnitentiarijs Curiæ: Et poſt Pium V. Clemens VIII. ad maiorem ſcientiam habendam, in deputatis ad hoc Miniſterium, Conſtitutionem ædidit incip. *Qui ad ſalutare &c.* ordinans neminem deinceps aſſumi poſſe, niſi prius à Maiore Pœnitentiario, & à Sac. Congregatione, ſeù Signatura Pœnitentiariæ examinatus fuerit, & approbatus, proùt & in præſenti obſeruatur,& obſeruare tenentur: Ex quibus liquidò patet,quanta circumſpectione in hac parte Pontifices, & Tribunal ſemper proceſſerit, vt huius muneris magnitudini, impar non eſſet ſcientia Miniſtri; Oneribus tanto Miniſterio annexis, nunquam putauit Sac. Pœnitentiaria poſſe quempiam rectè ſatisfacere, niſi in omnibus, quæ neceſſaria ſunt ad iuſtè iudicandum, & ad vitandum ſacrilegium, & irreuerentiam erga Sacramentum, inſtructus bene eſſet, & expertus: Ipſam non

latuit, quod de Iudice Spirituali habetur. *c.* 1. *de Pœnitent. diſt.6.* §.*Caueat* ſcilicet, oportet ſciat cognoſcere, quidquid debet iudicare; iudiciaria enim poteſtas hoc poſtulat, vt quid debeat iudicare diſcernat: Ideo ſemper curauit ſubſtituere ad officium Viros doctos, & benè inſtructos, nè aliter diſponendo, & Sacerdos aſſumptus, & Tribunal aſſumens, grauitèr Deum offenderent, ille exponendo ſe certo periculo deficiendi in eſſentialibus ad proprium officium; iſtud cooperando ad alterius peccata, dùm non impedirent, quod impedire tenerentur, vt cum *Nauar. in Manual. cap.* 4. *num.* 9. docent præcipui Doctores.

Qua de cauſa etiam ad ſimplicem gratiam extra Vrbem exequendam, ordinariè non deputat quemlibet Confeſſarium, ſed diſcretum Virum, Magiſtrum in Theologia, vel decretorum Doctorem ex approbatis ab Ordinario, eligens ad hoc munus ſpeciale, digniores, & doctiores inter alios etiam approbatos; Et ſi hoc prò particulari gratia exequenda cenſetur neceſſarium, quæ ſcientia, & idoneitas cenſenda erit neceſſaria in Miniſtro deputato ad exequendas gratias, toties quoties à Tribunali alicui ex Pœnitentiarijs fuerint commiſſæ? In hoc foro conſcientiæ agitur de re grauiſſima, qualis eſt ſalus Animarum; conſequenter munus hoc Apoſtolicum omnibus non eſt credendum, ne ſi cœcus cœco ducatum præſtet, ambo in foueam cadant; ſed ijs tantum, quorum ſcientia, & doctrina ſit probata, ne vnquam de aliquo dici poſſit à Supremo Paſtore Animarum, Tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi, quia labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & Legem exquirunt de ore eius; alias, proùt ad eum pertinet, inter peccatum, & peccatum non poteſt diſcernere; vt habet Benedictus XI. *extrau. inter cunctas de priuil.* ex Propheta Oſeæ *cap.* 4. Ergo ſcientia Pœnitentiarij excedere debet quamlibet ordinariam, in Confeſſarijs ordinarijs requiſitam.

De

De Morum probitate Pœnitentiarij D. Papæ.

An in Pœnitentiario Apoſtolico requiratur morum probitas, ad hoc vt ſit Idoneus ad exercendum ſuum Miniſterium.

QVÆST. IV.

AD miniſtrandum validè Sacramentum Pœnitentiæ non requiri in Miniſtro Sanctitatem, ſeù ſtatum gratiæ, communitèr docent Doctores, cum expreſsè hoc habeatur ex Conc. Trid. *ſeſs.* 14. *Can.* 10. dummodo concurrant omnia eſſentialia ad ipſum Sacramentum conficiendum; cum nullibi reperiatur aliter fuiſſe diſpoſitum à Chriſto Domino, qui fuit huius Sacramenti Inſtitutor: Ad licitè tamen miniſtrandum, vtique neceſſaria eſt in Miniſtro Sanctitas, & ſtatus gratiæ: Nàm clarè habetur ex 1. *quæſt.* 1. *cap. remiſſionem*, malum Miniſtrum non poſſe miniſtrare remiſſionem peccatorum; ergo vt licitè miniſtret, bonus eſſe debet, & in gratia; nam ſancta, non niſi ſanctè ſunt tractanda; & nullus Sacramenta in ſtatu peccati mortalis adminiſtrare poteſt, quin nouum mortale peccatum incurratur, vt ex *cap. per Iſaiam* 1. *quæſt.* 1. & Doctores communiter. Vnde in hoc non currit paritas inter Iudicem forenſem, & Pœnitentiarium; licet enim forenſis iudicare poſſit in cauſa, quamuis non ſit in gratia ſui Principis; hoc tamen non eſt permiſſum Pœnitentiario, quia actus iſtius eſt Sacramentalis, exigens Sanctitatem, & puritatem in Iudicante, quale iudicium non eſt Miniſtri forenſis: Vtique verum eſt Iudicem Pœnitentiarium reum alicuius culpæ mortalis ad licitè iudicandum, non teneri in rigore, præuia confeſſione ſe præparare; ſi enim commodè hoc non poſſit facere, aut aliqua neceſſitas vrgeat, mediante contritione poterit ſe diſponere, vt commune eſt omnibus Miniſtris Sacramentorum ex Doctoribus.

Digitized by Google

Sed vltra hanc bonitatem, qua Confeſſarius bonus eſt ſibi, alia etiam ſecundum multos in eodem requiritur, qua bonus ſit Pœnitenti, nempè vt ornatus ſit virtutibus, ad munus ſuum dignè obeundum requiſitis, quæ multæ, & diuerſæ, à diuerſis aſſignantur. Verum, ſi quod in hac parte ſentiam, debeo fateri, vnicam tantum virtutem in Pœnitentiario Apoſtolico, puto neceſſariam, nempè ſolam Charitatem perfectam, quæ licet vnica ſit, omnes tamen alias, ab alijs requiſitas complectitur, cum ad cunctarum virtutum facta dilatetur, vt inquit D. Gregorius Papa *lib.*10. *moral.* Ex D. Paulo 1. *ad Corinth. cap.*13. Charitatem deſcribente, totum clarè haberi poteſt: Nam ſi patiens eſſe debet Pœnitentiarius ad audiendos Pœnitentes, & ipſos inſtruendos, dum neceſſitas contingit; Charitas patiens eſt: Si benignum præſtare ſe debet ad alliciendum peccatorem, vt facilius ſua peccata confiteatur; Charitas benigna eſt: Si alienum à terrenis rebus debet ſe oſtendere, vt ſuo muneri liberè, & ſine inuidia ſatiſfacere valeat; Charitas non æmulatur: Si dotatus aliquo talento, adhuc tamen debet proximo ſeruire, & cauſam Dei indifferenter facere; Charitas non inflatur: Si mundus eſſe debet ab illis exceſſibus, ad quos iudicandos conſtitutus eſt Iudex; Charitas non agit perperam: Si prò expediendis pœnitentibus, debet omnia alia relinquere, & iuxta debitum officij, non propriam, ſed alienam facere voluntatem; Charitas non quærit quæ ſua ſunt: Si quandoque iniurijs ab aliquo perdito laceſſitus ad nullum vltionis motum excitare ſe debet, ſed propter Deum omnia ſubſtinere; Charitas non irritatur: Si tandem erga omnes viſcera pietatis oſtendere debet, illos admonendo, exhortando, corrigendo, & ad Legis obſeruantiam excitando; Charitatem habeat, & ſtatim cum D. Paulo dicere poterit, omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos; nulli parcens labori, vt omnium ſtudeat ſaluti: Igitur hanc ſolam virtutem Charitatis teneat Pœnitentiarius Apoſtolicus, & ſtatim inſignitus apparebit illa morum integritate, quæ in ipſo deſiderari poteſt, vt bonus etiam ſit ſuis Pœnitentibus: Bonus erit ſuis Pœnitentibus, quià eos trahet

in.

Digitized by Google

in vinculo charitatis ad deteſtanda peccata, ad veniam promerendam, ad virtutes comparandas, ad vitia fugienda, & ad obtinendam veram abſolutionem, & remiſſionem ſuorum delictorum, quod principaliter, & cunctis viribus curare debet Pœnitentiarius, vt finis primò intentus ex ſuo miniſterio; Præditus ſit Charitate, qui ad hoc munus aſſumitur, bonus erit ſibi, & alijs in officio ſuo exequendo, quia ille ſolus præeminet vtilitèr, qui per affectum magnæ Charitatis, Dei amicus eſt, inquit *D.Greg.in 1.Reg.lib.4.cap.5.* Hoc cupiunt, hanc Charitatem deſiderant ipſi Pœnitentes, dum ad nos veniunt, vt filij ad Patres, & Patres Spirituales, tales nos nominando, dum dicunt, Pater peccaui; Igitur affectu paterno, & charitate perfecta recipiendi ſunt, & audiendi, vt ad Dei gloriam dicere poſſimus, quod de Filio prodigo dixit eius Pater; Hic filius meus mortuus erat, & reuiuixit, perierat & inuentus eſt *Luc. 15.* Nec timendum, quamuis pœnitens grauiſſimis ſit plenus iniquitatibus, quia Charitas operit multitudinem peccatorum, & timor non eſt in Charitate, ſed perfecta Charitas, foras mittit timorem. *1. Ioann. cap. 4.* ſolum conſideretur, quod per Miniſterium Pœnitentiarij, paratur Omnipotenti Deo, Thalamus, & Thronus ad inhabitandum, ad imperandum, dùm per ipſum fidelis Anima à ſuis iniquitatibus expurgatur, ad ſuum Sponſum, ac Creatorem reuertitur, gratia, & donis ſupernaturalibus exornatur &c. & ſic omnis amor aderit, & omnis timor ceſſabit.

De Facultate Pœnitentiarij Apoſtolici.

An Facultas conceſſa Minori Pænitentiario ſit ordinaria, aut delegata.

QVÆST. V.

ORdinaria cenſenda eſt facultas Minoris Pœnitentiarij, non delegata: Cum enim detur cum Titulo, & ratione officij Pœnitentiarij, quod ſufficit ad conſtituendam iuriſdi-

ctio-

ſtionem ordinariam, vt habet *Barboſ. de offic. Epiſc. par. 3. allegat. 54. num. 28.*, ordinaria non delegata eſt dicenda; Quod magis firmari poteſt ex alijs rationibus, quibus Doctores ordinariam iuriſdictionem decernunt: Et primo: Iuriſdictio eſt illa ordinaria, quæ datur ad vniuerſalitatem cauſarum, & ſi ad particularem cauſam, ſaltem ad vniuerſitatem perſonarum, *Fagnan. tom. 2. in cap. Pernicioſam num. 25. de offic. Ordinario*, *Barboſ. collect. in lib. 5. ſexti decretal. de hæretic. cap. Per hoc 17. num. 7.* Iuriſdictio autem Minoris Pœnitentiarij eſt ad vniuerſalitatem, tàm cauſarum, quàm perſonarum, nam in eiuſdem facultatibus dicitur, quod *poſſit abſoluere quaſcumque perſonas à quibuſcumque caſibus, & Cenſuris &c.* dictio autem *quicumque* Vniuerſalis eſt, & vniuerſalitatem præſefert, vt ex *Barboſ. diction. 317. num. 1.* Igitur ex iſto capite ordinaria eſt cenſenda. Nec refert Pœnitentiarium habere aliquos caſus, & perſonas exceptas: quia etiam Maior Pœnitentiarius, & Epiſcopi ipſi, quorum iuriſdictio vt ordinaria communitèr habetur, idem habent reſpectu Papæ; Ideo &c. Imò cum facultatem ſic vniuerſalem habent à Pontifice, qui ordinariam Iuriſdictionem dare poteſt, niſi in conceſſione exprimatur, quod fiat delegatio, iuriſdictio ordinaria cenſenda eſt ab ipſo conceſſa, vt notant *Bartol. tract. de Iuriſdict. quæſt. 5. num. 9.*, *Bald. conſil. 90. vol. 1. & alij*; In conceſſione autem nulla expreſſio reperitur delegationis, conſequenter ordinaria dici debet. Magis firmatur: quia Iuriſdictio Pœnitentiarij Apoſtolici, non expirat morte Papæ, aut Maioris Pœnitentiarij, vt habetur expreſsè in *Clem. 2. Ne Romani, §. Eo tamen prouiſio. de elect.* & ſemper fuit praxis in quacumque Pœnitentiaria; vnde etiam perpetua, non ad tempus iudicatur: At quando Iuriſdictio non expirat morte concedentis, & ex ſui natura perpetua eſt, etiam ordinaria cenſeri debet, proùt expreſsè habetur in *cap. Legatos de offic. Legati in 6.* præſertim ſi re integra non expiret, ad differentiam delegatæ, quæ re integra expirat morte concedentis; *cap. Quamuis de offic. Deleg. in 6.* Ergo Pœnitentiarij iuriſdictio habenda eſt prò ordinaria.

Rur-

Rurſus, Iuriſdictio quæ eſt à lege, ordinaria eſt, niſi alias lex conſtituat delegationem; *cap. à Iudicibus 2. quæſt. 6.* ibi: *Ordinarij vero ſunt, qui ab Apoſtolico, vt Eccleſiaſtici, vel ab Imperatore, vt Seculares, legitimam poteſtatem accipiunt*: Pœnitentiarius autem, eo ipſo quod electus eſt, habet de Iure facultatem exercendi munus ſuum, vt oſtendit *Barboſ. de poteſt. Epiſcopi allegat. 55. num. 19. cum allegatis*; non enim neceſsè eſt, vt reperiatur Canon, vel Ius, expreſsè hanc facultatem tribuens, ſed ſufficit, quod Ius conſtituat Pœnitentiarium, vel de eo quidquam loquatur, eumdem præſuppponens, vt aduertit idem *Barboſ. par. 3. alleg. 54. num. 40.* de ordinaria Iuriſdictione Vicarij, cuius Iuriſdictionem licet nullum Ius exprimat, tamen à Iure ipſam habet, & ſecundum veriorem ordinaria eſt ex motiuo tacto: de Iure autem eſt Inſtitutio Pœnitentiarij Apoſtolici, dum expreſsè habetur in Iure eius electionem ſpectare immediatè ad Papam, & Sede vacante ad Cardinales; & de eiuſdem facultate fit etiam mentio in Iure, vt habetur *cap. Sæpè de temp. ordinan. in 6.* Igitur & illius Iuriſdictio à Iure, & ordinaria eſt cenſenda.

Nec dicatur, modernum Pœnitentiarium amplius non inſtitui à Papa, ſed à Maiori Pœnitentiario, & illius vicem gerere; conſequentèr vt Delegatum procedere: quia reſpondetur, proût in ſimili de Iuriſdictione Vicarij reſpondet *Barboſ. par. 3. alleg. 54. num. 40., & 42.* Pœnitentiarium inſtitutum à Maiori Pœnitentiario ex permiſſione, & auctoritate Papæ, qui prius ſecundum Iura ipſum inſtituebat, cenſeri Inſtitutum à Papa, & à Iure vt prius; maximè, cum idem Pontifex det formam in tali inſtitutione facienda obſeruandam, vt ex *Conſtitut. Clem. VIII. qui ad ſalutare*: Vnde, & eiuſdem Papæ vices gerit, non Maioris Pœnitentiarij, & in eodem Tribunali non extra; qua de cauſa Pœnitentiarius D. Papæ etiam appellatur, ſicut de Vicarijs diſcurrit *Barboſa loc. cit.* Et certè mirum eſſet, quod Pœnitentiarij Epiſcopi ordinaria eſſet iuriſdictio, quia vigore Trid. *ſeſs. 24. cap. 8. de reform.* inſtituendus eſt ab Epiſcopo ad abſoluendum à caſibus ſibi reſeruatis pœnitentes; & ordinaria non eſſet facultas

Pœni-

Digitized by Google

Pœnitentiarij D. Papæ inſtituti ab eodem Pontifice ad abſoluendum pœnitentes à caſibus non ſolum Epiſcopis in eorum Diœceſibus, ſed etiam eidem Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ pro toto Orbe reſeruatis.

Ordinaria igitur potius, quam delegata, eſt Minoris Pœnitentiarij, antiqui, & moderni iuriſdictio, quamuis non in tota ſua latitudine, ſed reſtricta quoad aliquos caſus, & perſonas, & quoad locum, in quò exercenda eſt, quæ tamen alteri delegari non poteſt, vt de antiquis mandauit Benedictus XII. in Bulla incip. *In agro Dominico*; & de Modernis, ſtatuunt ordinationes, & facultates Maioris Pœnitentiarij: Et ex hac reſtrictione, quoad ſubdelegationem, vtique inferri poteſt, non eſſe ordinariam in radice, ſed commiſſariam, vt aduertit *Marchant. in Tribunali tom.* 1. *tract.* 2. *tit.* 2. *quæſt.* 2. cum tamen ſit ſimpliciter data, non ad caſum, iudicanda eſt ſicut de Ordinario à quo datur, vt diſcurrit *Alenſis in ſumm. par.* 4. *quæſt.* 19. *memb.* 1. *art.* 3. § *De ictis autem*, exemplificans de Pœnitentiarijs D. Papæ, quod ſatis ſit, quo ad hoc dubium, de quo etiam egi in manuſcriptis Adnotationibus ad Bullam ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij, *facult.* 46.

De Vſu Facultatis Pœnitentiarij Apoſtolici.

An Minor Pœnitentiarius vti poſſit facultate ſibi ordinaria, aut commiſſa extra actum Sacramentalis Confeſſionis.

QVÆST. VI.

Sine ſpeciali mandato potentis illud dare, non poteſt Minor Pœniteutiarius vti facultate ſibi ordinaria, aut delegata extra Sacramentalem Confeſſionem.

Duobus modis procedit Pœnitentiarius Apoſtolicus in ſuo Miniſterio, nempè aut vtendo facultate ſibi ordinaria, aut exequendo quod ſibi committitur ab Eminentiſs. Maiori Pœniten-

nitentiario, ſeù ab Illuſtriſs. D. Regente Sac. Pœnitentiariæ. Excepta abſolutione à peccatis, quæ ſolum per Pœnitentiæ Sacramentum tolluntur, cum expreſſo mandato Sanctitatis ſuæ, aut alterius ex præfatis Superioribus, quod raro contingit, poteſt vtique Minor Pœnitentiarius vti facultate ſua extra Sacramentalem Confeſſionem ſiuè abſoluendo à Cenſuris, ſiue diſpenſando ſuper quacumque inhabilitate, ſiuè votum quodlibet commutando, cum nulla ex prædictis gratijs de neceſſitate petat concedi in Confeſſione; & ſic ablato mandato talitèr ipſas concedendi, gratiæ ſic conceſſæ ſubſiſtunt, cum liber ſit Pœnitentiarius ab obligatione cuſtodiendi conſuetum, & ordinarium mandatum: ſine tamen expreſſo mandato alicuius ex prædictis Superioribus, nec licitè, nec valide poteſt Pænitentiarius vti ſua facultate ordinaria, aut commiſſa in vllo caſu, extrà Confeſſionis Sacramentum.

Quod licitè hoc non poſſit probatur; quia tranſgrediens mandatum Superioris in materia graui, grauem culpam committit, & tanto etiam maiorem quanto grauiora indè ſequuntur inconuenientia, vt communiter Doctores; Mandatum autem Maioris Pœnitentiarij non vtendi facultate Sac. Pœnitentiariæ, niſi in actu Sacramentalis Confeſſionis, eſt de re graui, cum ſit mandatum Vicemgerentis ipſius Pontificis, non intendentis alitèr concedere gratias, quæ à ſuo Tribunali Pontificio dimanant, & hoc ſub nullitate cuiuſcumque exequutionis aliter factæ ob quemcumque prætextum, & Cauſam, vt modo probabitur; ergo tàm ratione inobedientiæ erga Superiorem committentem, quàm ratione inconuenientium, quæ hindè proueniunt, à Pœnitentiario hoc nunquam licitè fieri poteſt. Imo, nec validè: quia facultas, gratiæ, & mandata præſertim Apoſtolica, iuxtà intentionem concedentis ſunt regulanda, & non vlterius extendenda; *Cap. mandatum de reſcript.* Intentio autem Maioris Pœnitentiarij, ſeù Sac. Pœnitentiariæ eſt, vt nulla gratia ab ipſo conceſſa exequatur, neque eius facultate quiſquam vtatur, niſi in actu Sacramentalis Confeſſionis, vt expreſsè ſe declarat in iſta clauſula, *Audita ipſius Sacramentali Confeſſione*; quæ importat conditionem

nem

nem ſinè qua non concederetur talis facultas, neque gratia, vt ex ſtylo continuo, & nunquam interpolato Tribunalis apparet: Ergo quidquid agitur, non præmiſſa Sacramentali Confeſſione, inualidum eſt, & nullum, vtpotè factum contra mandatum, & intentionem Maioris Pœnitentiarij concedentis, & committentis. Firmatur; Iudex excedens officium ſuum, non agit vt Iudex, ſed vt priuatus, & ideò impunè illi non paretur, *Gloſſ. in l. non videtur* §. *Qui Iuſta ff. de reg. iur.* & delegatus, nihil poteſt facere, præter, vel contra formam reſcripti, aliter geſta, ſunt ipſo Iure nulla *cap. cùm dilecta de reſcript.*, & ibi Doctores: Ergo & Pænitentiarius, Iudex conſtitutus in Tribunali Pontificio, etiam prò exequutione gratiarum Apoſtolicarum, quæ fiunt à Maiori Pœnitentiario, ſi excedat officium ſuum, non agit vt Iudex, ſed vt perſona priuata, & ſic nulliter agit: Excederet autem officium ſuum, ſi non præmiſſa Sacramentali Confeſsione Pœnitentis, quidquam exequeretur, quia excederet fines mandati Maioris Pœnitentiarij expreſsè mandantis, exequutiones à ſe commiſſas debere fieri *in actu Sacramentalis Confeſſionis tantùm, & non aliter, nequè vllo alio modo* (ſunt verba ordinaria in quolibet reſcripto expreſsè poſita) Igitur quidquid Pœnitentiarius exequutioni mandaret, non ſeruato in hac parte mandato, nullum eſſet & inualidum, cum facultatem ſibi datam aliter exercere non valeat; nàm dictio, *tantùm*, in mandato poſita, eſt dictio taxatiua, ponens quod affirmat, cætera vero omnia excludens; quod & in eodem mandato exprimitur, dum dicitur, *& non alitèr, nequè vllo alio modo*; per quas dictiones clarius apparet formam, & ordinem præſcriptum, nullo modo varari poſſe à Minori Pœnitentiario, ſub nullitate exequutionis; dum forma obſeruanda eſt ad vnguem, etiam in minimis, cum ipſa det eſſe rei, & ideo ea ſublata, corruit actus, & nullo modo valere poteſt; vt ex *cap. Prudentiam de offic. delegat.*, & ibi *Panorm. num. 5.* maximè cum talis ſemper fuerit ſtyus Sac. Pænitentiariæ, qui facit Ius, cum ſit ſtylus Curiæ Pontificis, declarans talem eſſe eiuſdem Pontificis mentem, vt deſumitur ex *cap. quam graui. de crimine falſi*, *& ex cap. litteris de conſtit.*, & ibi Doctores. Stat

Digitized by Google

Stat igitur concluſio, Pœnitentiarium Apoſtolicum, nec licitè, nec valide poſſe vti facultate ſua ordinaria, aut à Superioribus ſibi commiſſa, niſi in actu Sacramentalis Confeſsionis, cum adhoc ſibi præſcribatur, & limitetur facultas conceſſa, aut delegata, quod omninò obſeruare tenetur ſub nullitate cuiuſcumque actus; Mens enim, & intentio Maioris Pænitentiarij, Vicemgerentis D. Papæ, de ſe eſt clara expreſsè in ſuis litteris Apoſtolicis, quibus tenetur & ipſe Minor Pœnitentiarius, vt ſemper fuit in praxi; Vnde contra hanc praxim, & ſtylum facientem Ius, nunquam, & nullo modo agere poteſt, abſque nullitate ſui actus; ſicut enim Iudex exercere non poteſt ſuam Iuriſdictionem extra ſuum Territorium, *l. fin.* vbi DD. *ff. de Iuriſdict.* ita nec Pœnitentiarius, ſuam poteſt exercere Iuriſdictionem ordinariam, aut commiſſam, niſi in Tribunali Sacramenti Pœnitentiæ, tanquam in ſuo præſcripto, & limitato Territorio. Quod ſatis ſit quoad hoc dubium, quidquid alias alij ſenſerint, quod enim de ſe patet, probationibus non indiget.

De obligatione Pœnitentiarij Apoſtolici in exequendo.

An Minor Pœnitentiarius teneatur ad mandata Maioris Pœnitentiarij, quæ ordinariè exprimi ſolent in Breuibus Apoſtolicis, quæ à Tribunali expediuntur prò abſentibus, dum cum ſimplici reſcripto ad Memoriale exhibitum expedit Pœnitentes præſentes.

QVÆST. VII.

TEnetur Pænitentiarius ad mandata Maioris Pœnitentiarij expreſſa in formulis Tribunalis, licet cum ſimplici reſcripto ad Memoriale, exequutio gratiæ committatur prò præſentibus in Curia.

Probatur officium Pœnitentiarij proprium, & præcipuum eſt abſoluere, & diſpenſare Pœnitentes ad Sac. Pœnitentiariam recurrentes prò aliquo caſu Pontifici, & Sedi Apoſtolicæ reſeruato, & hoc, aut facultate ordinaria in caſibus ſibi conceſsis, aut poteſtate commiſſa in caſibus ſibi exceptis: Hac de cauſa inſtituti ſunt Minores Pœnitentiarij ad expediendas gratias à Sac. Pœnitentiaria factas præſentibus in Curia; vnde vnum, & idem Corpus faciunt cum Tribunali, & ſunt de præcipuis officialibus eiuſdem Tribunalis, vt declarauit Benedictus XII. in litteris reformationis Sac. Pœnitentiariæ, & notat *Theſaurus in ſua Praxi tit.*40. *num.*2. tàm prò antiquis, quàm prò modernis, ſubrogatis à Pio V. ijſdem quos idem ſupreſsit: Ergo quilibet Pœnitentiarius tenetur ad praxim, & ſtylum eiuſdem Tribunalis, & ad ſeruanda mandata Maioris Pœnitentiarij, quotieſcumque aliquid ſibi committitur exequendum: Nam ſtylus Sac. Pœnitentiariæ facit legem *cap. quamgraui de crim. falſi*; cum ſit Tribunal Pontificis, neque ab eo eſt recedendum, *Sanch. de Matrim. lib.*8. *diſp.*21. *num.*16. *cum citat.* ex eius enim immutatione, infertur falſitas gratiæ; *Panorm. in cap. ad hæc de Sent. excom.*, vbi & *Butrius num.*2. Igitur Pœnitentiarius, vt Miniſter Pontificis, tenetur omninò ſeruare ſtylum Tribunalis tamquam legem, dum ſtylus ipſe declarat mentem Pontificis, itaut talis hæc ſit, qualis eſt ſtylus: *Rota deciſ.*50. *num.*28. *par.*5. *recent.* aliter ex immutatione ſtyli, rectè inferri non poſſet falſitas gratiæ: Vndè ſi ſtylus, & obſeruantia Curiæ Romanæ debet obſeruari in omnibus alijs Curijs, etiam extra ſtatum Eccleſiaſticum, præſertìm in ordine ad gratias, & diſpenſationes, ac interpretationes litterarum Apoſtolicarum, vt habet *gloſ. in cap. cum olim in V. Anglicanis Eccleſijs de conſuetud.*, & *Rota part. prima deciſ.*196. *num.*2. *recent.* proùt de facto vbique ſeruatur, quoad litteras Apoſtolicas Sac. Pœnitentiariæ; Mirum certè eſſet, ſi in ipſa Vrbe, in eodem Tribunali, ab eiuſdem officialibus deputatis, & obligatis ad ſtyli obſeruantiam, alitèr putaretur, & peius ſi ſtylus ipſe immutaretur, irritas efficiendo ipſas gratias.

Acce-

Digitized by Google

Accedit, quod Pœnitentiario non committuntur reſcripta, niſi in caſibus eidem exceptis, & conſequentèr nonniſi vt delegatus procedit, dum gratias commiſſas exequitur: Delegatus autem ſequi tenetur ſtylum delegantis, vt pluries cenſuit *Rota deciſ. 251. num. 11., & deciſ. 74. part. 4. recent.*, quia vtitur iuriſdictione ipſius, & nomine eiuſdem procedit, vt ex ſe patet; Vnde cum vtatur eadem Iuriſdictione, debet vti etiam eodem ſtylo delegantis, ne in vſu iuriſdictionis diſcrepet ab ipſo: Igitur & Pœnitentiarius, dum vtitur Iuriſdictione Sac. Pœnitentiariæ in exequendis gratijs ſibi commiſsis, tenetur etiam vti ſtylo eiuſdem Tribunalis delegantis, ne alienam Iuriſdictionem exerceat alio ſtylo, quam exercet proprietarius; & ſic tenetur ad expreſſa in formulis.

Firmatur; quia minores Pœnitentiarij moderni, ſubrogati ſunt antiquis quos Pius V. ſuppreſsit, ad officium forum conſcientiæ ſolum reſpiciens: Ergo quod ſeruabatur ab antiquis, ſeruandum eſt à modernis in Miniſterio, ad quod Pontifex ipſos aſſumit, dum ſubrogatus induit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur: Tenebantur autem antiqui, & ſuppreſsi Pœnitentiarij ad obſeruantiam ſtyli, & formularum Tribunalis, itaut nullatenus ipſas poterant immutare; imò dum litteras expediebant ſuper caſibus ſibi à Papa tunc conceſsis, ijſdem Scriptoribus Tribunalis vti tenebantur, ne formulæ immutarentur, & ſtylus obſeruaretur; ſicut ad litteram etiam obſeruabant, dum præſentes expediebant, vtentes eodem ſtylo Tribunalis Pontificis tàm in litteris, quàm in voce: Ergo, & moderni ad eamdem obſeruantiam formularum tenentur, dum eadem iuriſdictione Pontificia vtuntur, cum eadem iuriſdictio regulari debeat eodem ſtylo, quo regulatur à concedente, præſertìm in eodem Tribunali: Vnde ſi in ſubrogato ſeruandum eſt id, quod ſeruabatur in principali, quia ſubrogatus cenſetur eadem perſona cum principali; eadem de cauſa à ſubrogato obſeruandum eſt, quod obſeruabatur à principali, nempè ſtylus Tribunalis, maximè cum à concedente iuriſdictionem ad talem obſeruantiam adſtringeretur.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMAN.

Firma-

Firmatur magis; quia Tribunal Sac. Pœnitentiariæ, vt Supremum prò foro conſcientiæ, repreſentat perſonam Pontificis, & nomine ipſius procedit, cum exerceat propriam eiuſdem Pontificis iuriſdictionem; Vndè quidquid fit ab ipſo Tribunali, cenſetur factum ab ipſo Pontifice, qui Caput eſt eiuſdem Tribunalis: factæ autem & extenſæ fuerunt formulæ à Tribunali, ſecundum quas intendit, & vult quod exequantur gratiæ, quæ ab ipſo conceduntur Oratoribus recurrentibus, tàm in abſoluendo, quàm in diſpenſando, rehabilitando, aut aliquid aliud reſoluendo, vt ex eiſdem formulis clarè apparet; Ergo ſecundum eaſdem formulas, gratiæ ſunt exequendæ à Minori Pœnitentiario, nec ſibi permittitur ex vlla cauſa illas immutare, ſaltem in eſſentialibus, quæ inualidam, & irritam efficere poſſunt exequutionem; vt enim ſæpius fuit dictum, quilibet officialis alicuius Tribunalis, tenetur ad obſeruantiam praxis, & ſtyli proprij Tribunalis, tanquam ſub lege ipſum obligante.

Nec putarem, ab vllo præſumi poſſe præfatas formulas fuiſſe factas prò gratijs in partibus exequendis cum abſentibus, non autem prò conceſſis præſentibus in Curia, & commiſſis alicui ex Pœnitentiarijs trium Baſilicarum exequendis: Nam qui præſumere hoc auderet, nimis à via veritatis erraret; cum Tribunal in formulis extenſis præſcribat modum abſolutum, & diſtinctum exequendi gratias à ſe factas; conſequentèr obligare intendit quemcumque exequutorem ſuarum gratiarum, ſiuè præſentem in Curia, ſiuè abſentem, & præſertìm Pœnitentiarios, officiales Tribunalis, quibus ſtrictius incumbit onus obſeruandi ſtylum, & praxim proprij Tribunalis in formulis expreſſum, cum ex officio teneantur expedire Pænitentes, exequendo commiſſiones prò ipſis datas; & hoc ad præſctiptum Tribunalis, vt ſic ab omnibus ſeruetur idem ſtylus in exequendo, ſicut omnibus committitur eadem iuriſdictio Pontificia ad poſſe exequi.

Et vt clariùs appareat intentio Tribunalis, imò & Pontificis, quoad Pænitentiarios, vnum ſolum reſcriptum pluries vſitatum in Tribunali, quid etiam ſentiat in alijs, & intendat,

dat, poteſt indicare: ſolet reſcribere ad Memoriale expoſitum prò aliqua gratia, *in forma*: *Ad vnum ex Pœnitentiarijs trium Baſilicarum*: quid intendit Eminentiſs. Maior Pœnitentiarius, aut D. Regens, per lij *in forma*? certè non aliud niſi ſtylum, & praxim Tribunalis, & quod gratia exequatur, iuxtà formulam qua vti ſolet idem Tribunal in ſimilibus delegationibus committendis; Et hac de Cauſa, in Collegijs Apoſtolicis Pœnitentiariorum, aſſeruatur formularium Sac. Pænitentiariæ, vt in ipſo omnes videre poſſint, & ſcire ad quid teneantur iuxtà mentem Pontificis, & Tribunalis, quando ab eodem Tribunali fuerit eiſdem aliquid commiſſum prò exequutione.

Concludatur igitur, etiam Pœnitentiarium teneri ad mandata Maioris Pœnitentiarij, quæ exprimi ſolent in Breuibus Apoſtolicis à Tribunali concedi ſolitis prò abſentibus, dum fungitur ſuo munere cum præſentibus; quod tamen non prò præſentibus, ſed prò futuris Pœnitentiarijs ad eorum inſtructionem ſit dictum, cum quiſque teneatur ſcire, quæ ſpectant ad proprium munus, vt illud rectè exercere valeat ſecundum Doctores communitèr.

De opinione quam ſequi tenetur Pœnitentiarius in Dubijs.

An in caſibus dubijs, teneatur Pęnitentiarius ſequi Sententias probabiliores, & certiores, relictis probabilibus tàm in abſoluendo, quàm in diſpenſando.

QVÆST. VIII.

Pœnitentiarius Apoſtolicus in caſibus dubijs tenetur ſempèr ſequi Sententias probabiliores, relictis probabilibus tantum.

Probatur: Officialis alicuius Tribunalis Curiæ Romanæ, tenetur ad ſtylum, & praxim proprij Tribunalis, tanquam ad legem,

legem, cum ſtylus, & praxis Curiæ Romanæ faciat legem, & declaret mentem Pontificis, qui caput eſt ſui Tribunalis, vt præmiſſum eſt in præcedenti quæſtione: Ergo, & Pœnitentiarius tenetur ad idem, hoc eſt ad ſtylum, & praxim ſui Tribunalis, cum ſit de præcipuis eius officialibus; ſemper autem Sac. Pœnitentiaria in actibus ſuis conſueuit ſequi probabiliores, & certiores Sententias, cum agitur de caſibus dubijs; Ergo hunc ſtylum Tribunalis tenetur ſequi etiam Pœnitentiarius: quod talis ſemper fuerit ſtylus Tribunalis, probatur: ſicut enim Tribunal hoc, eſt de primarijs Tribunalibus Pontificis, & Sedis Apoſtolicæ, ita ſemper omnis ratio eidem ſuaſit, obſeruare praxim eiuſdem Sedis Apoſtolicæ in actibus ſuis, quæ eſt vt in dubijs, ſemper amplectatur, quod tutius eſt ſaluti Animarum, nempè probabiliorem Sententiam, vt habetur in *cap. ad audientiam de homicid.* ibi: *In dubijs ſemitam debemus eligere tutiorem*, & in *cap. Iuuenis de Sponſal.* ibi: *in his quæ dubia ſunt, quod certius exiſtimamus, tenere debemus*, & in *cap. illud de Cleric. excomm. Miniſt.* ibi: *quia tamen in dubijs, via eſt tutior eligenda; & alibi ſæpè*; igitur ſi ipſum Tribunal conformiter ad praxim Pontificis ſemper proceſſit; multo magis officialis Tribunalis, qualis eſt Pœnitentiarius, procedere debet iuxtà praxim, & Tribunalis, & Pontificis, ſequendo in dubijs opiniones probabiliores, & certiores.

Nec dicatur, vt aliqui putant, eligere partem tutiorem in re dubia, non fuiſſe de præcepto, ſed de conſilio; nàm Canones allegati oppoſitum demonſtrant, dùm vtuntur verbis obligationem importantibus, non conſilium indicantibus; inquiunt enim; In dubio, pars ſecurior eſt tenenda: ſemitam debemus eligere tutiorem: quod certius exiſtimamus, tenere debemus, & ſimilia; qui modus loquendi non conſilium, ſed præceptum potius præſeferre apparet. Et certè ſi electio partis tutioris in re dubia, eſſet tantum de conſilio, Pontifex in *citat. cap. de Sponſalibus*, non iuſſiſſet talem iuuenem ſeparari à conſobrina Puellæ, cum qua, poſt Matrimonium contractum cum Puella nondum ſeptenni, ſecundum Matrimonium

contra-

contraxerat; nec in *cap. Illud*; reſoluiſſet, Epiſcopum de rigore eſſe deponendum, quia in dubio ſolemnitèr celebrauerat, cum prò tranſgreſſione Conſilij, nec Epiſcopus deponi poſſit, vt in *cap. quiſquis præceptis* 14. *quæſt.*1. nec Matrimonium poſſit irritari, vt Doctores communiter &c.

Firmatur concluſio; quia Min.Pœnitentiarij ante B. Pium V. inter alia, etiam hoc Capitulum iurabant; *nec quemquam ſcientèr abſoluant à peccato, vel peccatis in aliquo caſu ambiguo*, vt diſpoſuerant Benedictus XII., & Eugenius Quartus in ſuis litteris reformatiuis Sac. Pœnitentiariæ: Igitur intentio Sedis Apoſtolicæ fuit ſemper, vt quod ipſa ſeruat in caſibus dubijs, & ambiguis, ſeruetur etiam à ſuis Miniſtris in Tribunali Sacræ Pœnitentiariæ, quod extenditur etiam ad modernos Pœnitentiarios, vt ſubrogatos antiquis à Pio V. cum prò omnibus militet eadem ratio, & qualitas, ſcilicet quod ſint Pœnitentiarij D.Papæ, ſicut militat prò ipſo Tribunali, quod etiam poſt Pium V. ſit idem Tribunal Pontificium, & eadem Pænitentiaria Apoſtolica, quoad forum conſcientiæ. Tenentur ergo Min.Pœnitentiarij ad ſtylum, & praxim Tribunalis, ſequendo in caſibus dubijs ſententias probabiliores, & certiores.

Magis firmatur, quia caſus dubij, qui occurrere poſſunt Pœnitentiario, omnes reſpiciunt forum conſcientiæ, & tendunt ad ſalutem Animarum, ſiuè ſint de abſoluendo, ſiuè de diſpenſando, ſiuè de commutando, ſiuè de aliquo alio caſu iudicando, aut remedium neceſſarium procurando; ad hunc enim finem inſtitutum eſt hoc Tribunal, vt inquit B.Pius V. in ſua Conſtitutione *Ut Bonus Pater &c.* vt omnes qui indigent auctoritate Pontificia, prò ſua neceſſitate ſpirituali, ab hoc Tribunali in foro conſcientiæ adiuuentur, & de remedio prouideantur: Ergo abſolutè tenetur Pœnitentiarius ſequi opinionem tutiorem, & certiorem: Nam apud Sacros Canones, eſt veluti quoddam Axioma, quod dubius in materia morali, in qua vertitur ſalutis periculum, teneatur Iudex Animarum ſequi partem tutiorem, proùt habetur diſertis verbis in Textibus ſupra citatis; qui non ſolùm reſpiciunt Pœnitentes in

ordine ad propriam directionem,ſed etiam Miniſtros, & Officiales fori pœnitentialis, vel quaſi pęnitentialis in ordine ad eorum reſolutiones; maximè cum pars tutior, quæ eligitur, ſit etiam fauorabilior ipſis pœnitentibus,dùm neceſſariò concedi debet, vtilius, & fauorabilius eſſe incedere per viam tutam, quam per viam periculoſam; Vnde *Gloſſ. in cap.vnic. in V. Æſtimare*, de Scrutinio; poſtquam dixit, generale eſſe, vt vbi vertitur periculum Animæ,præſumatur in deteriorem partem; ſtatim ſubdit; *ſed licèt videatur deterior, tamen melior,& tutior eſt*;quod etiam eo magis obſeruandum venit in hoc Tribunali Pontificio à quo diſcedunt Pęnitentes, putantes ſe renatos, & ab omnibus dubijs, quibus in proprijs Diœceſibus angebantur liberatos.

Nec obſtat iam dictis, *regula Iuris in 6.*, quod in pari cauſa, melior ſit conditio poſſidentis; ex qua poſſet quis inferre, neminem in dubio debere ſe iudicare culpabilem, & ſpoliare ſe poſſeſſione ſua: Nam regula dicta procedit in materia iuſtitiæ, & in foro iudiciali dumtaxat, non in materia aliarum virtutum, & in foro conſcientiæ,ſecundum veriorem ſententiam, vt habent *Sayr.in Claui.reg.lib.*1.*cap.*13.*num.*9.*&* 36. Angelus, Roſella, & Sylueſter, *V.Dubium*, & tenent communitèr *Canoniſtæ in cap. ad audientiam de homicid.* ac probant *Textus* ſupradicti de illo Epiſcopo, & de illo Iuuene,quorum vnus dicitur deponendus, & alter fuit ſeparatus à ſecunda Vxore, licet de caſibus dubijs ageretur, & hoc nullo reſpectu habito, quod eſſent in poſſeſſione, ſeù quod melior eſſet conditio poſſidentis; Aliter nunquam daretur caſus, vt quis teneretur tutiorem partem eligere, quod tamen præceptum, tàm crebrò à Sacris Canonibus inculcatur: Reſoluendum igitur, Pœnitentiarium teneri conformare ſe ſtylo, & Praxi ſui Tribunalis, etiam eligendo in dubijs partem tutiorem; ſicut, & Tribunal ſemper proceſſit, & procedit in hac parte conformiter praxi eiuſdem Pontificis, cuius eſt Tribunal; agitur de materia, in qua vertitur ſalutis periculum, prò qua non eſt contendendum cum Deo de anterioritate, & potioritate poſſeſſionis; Igitur &c.

De

De qualitate Pœnitentiarij Apoſtolici in exequendo.

An Pœnitentiarius dum exequitur ſibi commiſſa à Tribunali, ſit merus Exequutor, an Iudex verus.

QVÆST. IX.

Pœnitentiarius exequendo gratias à Sac. Pœnitentiaria factas, & ſibi commiſſas, non eſt merus Exequutor, ſed Iudex delegatus in foro conſcientiæ &c.

Probatur: Delegatus Iudex cenſetur ille, qui ex alterius commiſſione Auctoritatem habet, cuius vices gerit: *cap. ſanè, & cap. cum olim de offic. & poteſt. Iud. deleg.*, & nuncupatur delegatus, vt ait *Syluester Verb. Delegatus, & Miran. in ord. iudic. q. 2. art. 9.* ob deriuationem talis nominis à verbo *Delego*, quod idem ſignificat, ac vices meas alicui committo, proùt tradit etiam *Abb. in rub. de off. & pot. Iud. deleg.* Talis autem eſt Min. Pœnitentiarius, dum ſibi à Maiori Pœnitentiario, vel à Sac. Pœnitentiariæ officio, aliqua gratia exequenda committitur; ab eiſdem enim committentibus accipit authoritatem, & vices eorum gerit; merita cauſæ in diplomate, vel ſupplicij libello expreſſæ inquirendo cognoſcit; & ſecundum illa ad executionem procedit, aut eamdem ſuſpendit: ergo Iudex delegatus eſt cenſendus, cum in ipſo detur, quidquid ad verum Delegatum requiritur.

Firmatur, quia à Sac. Pœnitentiariæ officio nulla gratia emanat abſque hac clauſula, *Quatenus ſi ita eſt, vel quatenus ſi ita eſſe repereris*; quam conditionem tacitam ſemper in ſe habent litteræ Apoſtolicæ, quamuis non exprimeretur, & hoc in ordine ad quamlibet gratiam, *vt ex cap. 2. de reſcript.* vnde vigore ipſius, ſemper eſt verificanda narratiua gratiæ, & hoc per inquiſitionem circa expreſſa in litteris; alitèr gratia ſubſiſtere non poſſet, cum per dictam clauſulam mandatum reddatur conditionale, vt habet *Corrad. libr. 7. cap. 6. num. 28.* Ergo per hanc eamdem clauſulam, Ma. Pœnitentiarius, aut Tribunal, dum committit Pœnitentiario executio-

nem alicuius gratiæ, etiam conſtituit Iudicem delegatum: Nam per ipſam, iuriſdictionem tradit ſuo delegato *cap.2.*, *& cap. ex parte il 2. de reſcriptis*, *Goffred. in Summ. tit. de reſcriptis num.54.* Vices ſuas eidem committit ad inquirendum de meritis cauſarum, quod per ſe ipſum non cognoſcit; Gratias ſuas conditionalitèr tantùm, & in forma commiſſaria, conceſſas, eidem committit, præſcribendo etiam formam procedendi in caſu, quo præces ſint veræ, & non falſæ: Et ſub nullitate actus, etiam ipſum obligat ad dictam inquiſitionem faciendam, vt tanquam delegatus attendat, & ſeruet fines mandati, proùt tenetur *cap. ſuper quæſtionum §. fin. de offic. Delegati*, *& cap. cum dilecta de reſcriptis*. Ex quibus omnibus vtique inferri poteſt, maiorem Pœnitentiarium per dictam clauſulam conſtituere ſuum Iudicem delegatum, quemcumque deputat ad ſuas gratias exequendas, cum nil plus deſideretur in vero delegato; Ergo Pœnitentiarius in exequendo ſibi commiſſa, eſt Iudex delegatus, non merus Exequtor, cum merus exequtor cenſeatur ille, qui deputatur poſt negotium plenè diſcuſſum, itaùt illi non remaneat, niſi actualis exequutio, quod non currit in Pœnitentiario, vt ex præmiſſis patet, & habet *Marcus Leo in praxi par.1. de forma Votorum*, *cum iurib.*, *& allegatis ab ipſo*.

Non obſtat, quod aliqui ſentire videntur, litteras Pęnitentiariæ eſſe tantum prò foro conſcientiæ; conſequentèr continere gratiam iam factam, non faciendam, quia non niſi præuia inquiſitione Iudiciali poſſet conſtare, quod præces veritate niterentur, ſi eſſet gratia facienda, quod locum non habet in foro conſcientiæ: Ideo electus ad exequendum, inquiunt, eſt merus Exequutor.

Non obſtat, quia conceſſo quod ſimus in foro conſcientiæ, & etiam quod litteræ ſint de gratia facta; non ſunt tamen de gratia ſimpliciter, & in forma gratioſa facta, id eſt abſque meritis, ſed conditionaliter, & in forma commiſſaria, vt indicant verba præmiſſæ clauſulæ, *Quatenus ſi eſt ita*, quæ obligant Pœnitentiarium ad inquirendum principaliter, an caſus ſit occultus; & an cauſa finalis, propter quam gratia petitur, &

ob quam tantum conceditur, & ſine qua non concederetur, eo modo quo exponitur, verificetur; Vnde ſi in inquiſitione cauſa finalis non verificatur, gratia facta, prò non facta habetur, nec delegatus poteſt quidquam validè exequi, cum teneatur ſeruare formam reſcripti ſub nullitate actus; Ideo ex hac parte, nil obſtat concluſioni.

Imò abſolutè etiam negatur in foro conſcientiæ, haberi non poſſe inquiſitionem ad ſciendum, an præces veritate nitantur: licèt enim haberi non poſſit ſequendo leges fori externi prò caſibus publicis; habetur tamen ſequendo leges eiuſdem fori conſcientiæ prò caſibus occultis, inquirendo in actu Sacramentalis Confeſſionis talem veritatem ab ipſo Oratore, cui creditur, niſi de oppoſito conſtet, vt habet *Sanch. de Matr. lib. 8. diſp. 35. num. 16. & Tibur. Nauar. in Manuduct. cap. 2. §. Notet ergo*; Ideo &c.

Magis firmatur totum; Gratia facta à Sac. Pœnitentiaria, nunquam cenſetur perfectè, & abſolutè facta, niſi tempore exequutionis verificentur expoſita prò tali gratia obtinenda, an ſcilicet, vera ſint, nec nè; quia licet gratia ſit iam conceſſa, non eſt tamen ſortita exequutionem, & vltimatum effectum, vndè adhuc requirit veritatem cauſæ, vt habet *Sanchez de Matr. lib. 8. diſp. 30. num. 12.* alios citans in caſu præciſo Sac. Pœnitentiariæ: Ergo dari debet Iudex Delegatus, qui hanc veritatem inquirat, & iudicet, nè maior Pœnitentiarius circonuentus, mittat manum in meſſem alienam, & faciat, quod non eſt ſibi conceſſum: Ad hoc autem faciendum, deputatur, & delegatur in Curia à Pontifice, & à maiori Pęnitentiario, ipſe Pœnitentiarius Apoſtolicus; Igitur ſic procedens ante gratiæ exequutionem, non eſt merus Exequutor, qualis eſt Deputatus poſt negotium plenè diſcuſſum, ſola actuali exequutione indigens; ſed verus Iudex delegatus, obligatus ad inquirendum prius de veritate cauſæ, antequam gratiam exequatur. Reſponderet fortaſſe aliquis, hoc totum habere locum, quando cauſa, quæ inquirenda remanet, eſſet finalis, in quo ſenſu procedit *Sanchez* cum ſupracitatis ab ipſo; Secus autem, quando cauſa eſſet ſolùm impulſiua.

Hoc totum libentèr conceditur: ſed ex hoc ſolo ſimplici mo-

motiuo inferri non poteſt, Pœnitentiarium eſſe merum exequutorem gratiæ, & non Iudicem delegatum; quia vigore clauſulæ *Quatenùs ſi eſt ita*, tenetur primario, & principalitèr inquirere de cauſa finali, an veritate nitatur; imò, & etiam inquirere de cauſa impulſiua, an verè ſit impulſiua nec nè, nè concedatur, aut negetur, quod concedi, aut negari non poteſt, & vt ſic tutius obligationi propriæ ſatisfaciat: Ideo reſponſio data confirmat, quod inquiritur, & non ſolum hoc, ſed etiam deſtruit aliud ſuppoſitum, ſcilicet clauſulam, *Si preces veritate nitantur*, eſſe tantùm inſtructionem ad procedendum: Nam quomodo poteſt eſſe ſimplex inſtructio, vt ſupponi videtur, ſi datur ad inquirendum, & procedendum? ſed conceſſo, quod ſit inſtructio, eſt tamen inſtructio præceptiua, qua non præmiſſa, nec licitè, nec validè, poteſt Pœnitentiarius venire ad exequutionem gratiæ; tenetur enim vt delegatus ſeruare formam reſcripti; & cum gratia facta, ſit conditionalis, conditione non impleta, corruet actus, vt communiter Doctores, quod nefas eſſet in Pœnitentiario: Attamen, dum termino Inſtructioni additur in ſuppoſito *ly ad procedendum*, poteſt in vero ſenſu concedi, dum per tale additum, conceditur Pœnitentiarium eſſe Iudicem delegatum, ex quo procedere in cauſa delegata, eſt proprium Iudicis delegati, quod eſt intentum præſentis Quæſtionis, & confirmatio præmiſſæ concluſionis; cui obſtare non debet, quod Pęnitentiarius in exequendo ſit Miniſter neceſſarius, non voluntarius, potens ad libitum ſuum gratiam exequutioni mandare, aut non mandare: licet enim ſit Miniſter neceſſarius poſt cognitionem veritatis precum, & tunc teneatur ad exequutionem gratiæ; attamèn ante dictam cognitionem, non eſt ſimpliciter neceſſarius, ſed conditionalitèr tantum, quatenus ſcilicèt ita eſſe repererit; qua veritate precum non reperta, non ſolùm non eſt Miniſter neceſſarius, ſed nec poteſt quidquam facere in ordine ad exequutionem: Vnde ex hoc nihil infertur contra concluſionem, cum Pœnitentiarius ſemper prius inquirere teneatur veritatem precum, antequam gratiam exequatur, & ſic officium Iudicis delegati exercere. Quod ſatis ſit, quoad Quæſtiones Præambulares &c.

FA-

FACVLTATES POENITENTIARII APOSTOLICI

Per Capita, & Dubia breuitèr diſpoſitæ, & conſideratæ:

PARS PRIMA.

CAPVT PRIMVM.

De Iuriſdictione Pœnitentiarij, & abſolutione à peccatis.

DVBIVM I.

A quo habeat Pœnitentiarius ſuam facultatem, & Iuriſdictionem.

CONCLVSIO.

A Papa per Maiorem Pœnitentiarum ipſam habet.

PROBATUR. Ab illo habet Iuriſdictionem, cuius vices gerit in Miniſterio; Vices autem gerit Papæ in ſuo Miniſterio, vnde, & Pœnitentiarius D. Papæ ab eodem Ma: Pœnitentiario nuncupatur in Tabella, ſicut Pœnitentiarius Epiſcopi nominatur, qui ab Epiſcopo accipit Iuriſdictionem, & vices eius gerit; Igitur. Tum etiam, quia quidquid fit ab hoc Supremo Tribunali

Digitized by Google

bunali Sac. Pœnitentiariæ, totum cenſetur factum ab ipſo Pontifice, qui caput eſt eiuſdem Tribunalis, à quo omnes illud conſtituentes habent motum tanquam membra ipſius Pontificis, *l. quiſquis C. ad leg. Iul. Maieſt.* ibi: *Nos, & ipſi pars corporis noſtri ſunt, in quo nos ipſos numeramus*; Ergo Iuriſdictio tradita Pœnitentiario per maiorem Pœnitentiarium, cenſenda eſt data ab ipſo Pontifice, vt à capite Tribunalis; maximè cum ante Pium V. eidem daretur immediatè à Papa, & poſt dictum Pium, adhùc reguletur ab ipſo Pontifice, vt ex vltima Conſtit. ſuper facultatibus Ma. Pœnitentiarij §. *Nullus*: qui enim per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, vt ex commun. Iurib.: ſicut currit de alijs facultatibus Tribunalis. Non obſtat quod aſſumatur ad officium à Ma: Pœnitentiario, quia aſſumptus à Ma: Pœnitentiario ex permiſſione, & auctoritate Papæ, qui prius ipſum immediatè aſſumebat, cenſetur aſſumptus, & inſtitutus ab ipſo Papa, vt in ſimili, de Iuriſdictione Vicarij diſcurrit *Barboſ. par. 3. allegat. 54. num. 40. & 42.* maximè cum idem Pontifex det formam quoad examen præmittendum, vt ex *Conſtit. Clem. VIII.* qui ad ſalutare; & quo ad facultatem concedendam, *vt ex vltima Conſtit. loc. cit.*

DVBIVM II.

An hæc Iuriſdictio Pœnitentiarij, ſit ad Vniuerſitatem Cauſarum.

CONCLVSIO.

Ad Vniuerſitatem Cauſarum eſt cenſenda Iuriſdictio Pœnitentiarij.

PRob. Iuriſdictio cenſetur data ad Vniuerſitatem cauſarum, quando ſub vno Verbo vniuerſali, cauſæ alicui committuntur; Doctores paſſim; ab Vniuerſali termino in commiſſione poſito, vniuerſalitatem iuriſdictionis arguentes: Pœnitentiario autem datur facultas abſoluendi, ſub dictionibus

bus vniuerſalibus: nempè, abſoluere poſſit *quaſcumque perſonas à quibuſcumque caſibus, & Cenſuris*; quæ dictiones *quaſcumque, & quibuſcumque*, vniuerſales ſunt, & nullam patiuntur reſtrictionem, ſed omnes, & omnia comprehendunt abſque vlla limitatione; *Barboſ. clauſ. 96. cum alleg.* Igitur eſt ad vniuerſitatem cauſarum: Tum etiam quia talis cenſetur, quæ vniuerſalis tantum eſt quo ad cauſas, ſpecialis verò quo ad perſonas, vt ſi alicui committantur omnes cauſæ Mercatorum, vel Clericorum, aut Monialium, *Franc. in cap. cum cauſam num. 27. de appellat.* ſimiliter, quæ vniuerſalis eſt reſpectu perſonarum, licet non quo ad cauſas; vt ſi omnes cauſæ mutui talis territorij alicui aſſignentur *Sanchez de matr. lib. 3. diſp. 31. num. 4. cum alleg.* Ergò multo magis verificari hoc debet de Iuriſdictione Pœnitentiarij, quæ vniuerſalis eſt, quo ad cauſas, & quo ad perſonas, cum vniuerſalior ſit, quæ talis eſt ex vtraque parte, quam quæ ex vna tantum.

Non obſtat, quod Pœnitentiario ſint reſeruati aliqui caſus, neque quod eius iuriſdictio ſit determinata reſpectu propriæ Baſilicæ, in qua tantum vult Pontifex hoc ſuum Tribunal adminiſtrari: Nàm quo ad primum, ſi de puro peccato loquatur, falſum eſt aliquod tale eſſe reſeruatum; tantum aliqui caſus ſunt reſeruati ratione Cenſuræ eidem annexæ; ſed ex hoc inferri non poteſt negatio vniuerſalitatis, ſed tantum negatio plenariæ Iuriſdictionis, quæ ſolum reſidet in ipſo Pontifice; nam etiam Maior Pœnitentiarius, & ipſi Epiſcopi habent caſus ſibi reſeruatos à Papa, vndè plenaria dici non poteſt eorum iuriſdictio, cum poſſit eſſe maior, *cap. Apoſtolicæ de præbend. in 6.* tamen cenſetur ad vniuerſitatem cauſarum, cum ſpecialis non ſit, ſed vniuerſalis, tàm quo ad perſonas, quàm quo ad cauſas; Quo ad ſecundum, ſola ſpecialitas loci, non tollit vniuerſalitatem deputationis, ſi quo ad cauſas, vel perſonas ſit vniuerſalis; ſicut ſuſtinetur de commiſſione ad omnes cauſas alicuius Territorij, vt habet *Sanchez loco cit.*, maximè cum per Vrbem, extra Baſilicam, ad Infirmos, & in carcere detentos, facultas Pœnitentiarij etiam extendatur: Igitur &c.

DVBIVM III.

An Pœnitentiarius poſſit ſuam iuriſdictionem alteri delegare.

CONCLVSIO.

Non poteſt Pœnitentiarius facultatem propriam alteri delegare.

PRob. Facultas eidem conceſſa eſt coarctata ad ipſum ſolum, & non eſt extenſibilis, ergò neque delegabilis: Patet antecedens ex terminis conceſſionem exprimentibus, cum dicitur; *Pœnitentiarij poterunt per ſe ipſos tantum abſoluere*: conſequenter facultas ei conceſſa coarctata eſt ad ipſius perſonam, cum dictio *tantum*, ſit reſtrictiua, & excludat cæteros; *Barboſ. dict.*401. ergo alteri eam non poteſt delegare.

Tum etiam, quia antiquis Pœnitentiarijs, ante B.Pium V. hoc fuit prohibitum per Benedictum XII. in ſuis litteris reformat. Pœnitentiariæ, quamuis in facultate modernos excederent; Ergò & modernos afficit eadem prohibitio, ex quo antiquis ſubrogati ſunt à Pio V.; cum ſubrogatus in locum alterius, compræhendatur ſub eadem diſpoſitione, & dicatur idem cum ipſo §.*Si igitur defunctus. Auth.de hæred. ab inteſt. venien.*, *Rota par.6. deciſ.252. num.7., & 8. recent.*

Non iuuat *cap.ſuper quæſtionum* §.*Si verò de offic. Deleg.*, & ferè communis ſententia, quod deputatus, vel delegatus ad vniuerſitatem cauſarum poſſit ſubdelegare; quia licet in Pœnitentiario talis ſententia locum habere deberet, ex quo ejus iuriſdictio eſt ad vniuerſitatem cauſarum, ſicut fortè ante Benedictum XII. locum habebat, ex quo prohibitio ſubſequuta eſt, & ante ipſam nulla lege prohibebantur, maximè cum ſubrogati fuerint Cardinalibus Pœnitentiarijs, qui liberè officium adminiſtrabant. Nihilominus ſtante prohibitione

Pon-

Pontificis hoc inhibentis, ſuperiori facultatem concedenti obediendum eſt, cum limitata, & reſtricta conceſſio, non poſſit extendere effectum vltra terminos ſuæ limitationis, & reſtrictionis, *l. qui Tabernas, ff. de contrahen. empt.*, *Rot. deciſ. 232. num. 9.*, *& deciſ. 690. num. 9. par. 1. recent.*

DVBIVM IV.

An Pœnitentiarius ex eo quod non poteſt ſubdelegare, habeat ſolum miniſterium Iuriſdictionis, aut veram, & realem Iuriſdictionem.

PVtauit quidam fundatus in *cap. final. §. Cæterum de offic. Deleg.* Pœnitentiarium ſolum miniſterium iuriſdictionis, non ipſam iuriſdictionem obtinere, cum ſit aſſumptus, & deputatus ad poſſe pœnitentias iniungere, & aliquos abſoluere, quod ex citato capite ſolùm arguit miniſterium, non iuriſdictionem.

CONCLVSIO.

Quamuis Pœnitentiarius non poſſit ſubdelegare ob cauſam in præcedenti Dubio aſſignatam, adhuc veram, & realem Iuriſdictionem habet, non ſolum Miniſterium Iuriſdictionis.

PRob. Pœnitentiarius eſt Iudex conſtitutus à Pontifice in ſuo miniſterio exercendo cum facultate, & obligatione inquirendi, & iudicandi, vt ſupra fuit probatum in *Quæſtione IX. Præambulari*; Ergo Iuriſdictio ordinaria, aut delegata nullatenus eidem poteſt denegari, cum ſine Iuriſdictione nullus Iudex poſſit procedere; & defectus Iuriſdictionis ſit omnium maximus, quo ad annullationem actus, vt tradunt *Dec. conſ. 38. num. 7.*, *Pariſ. conſ. 204. num. 102. lib. 2.*, *& alij*: Ergo contra Pœnitentiarium Textus ille non valet, nec dici poteſt quod habeat ſolum miniſterium Iuriſdictionis.

Digitized by Google

Firmatur, quando Papa *loc. cit.* dicit prædicare Crucem, excommunicare, vel abſoluere aliquos, diſpenſare cum irregularibus, vel iniungere pœnitentias, in his actibus, non committi iuriſdictionem, ſed certum potius miniſterium (ſunt verba Textus) verum eſt, quando committitur nudum miniſterium, hoc eſt ſine iuriſdictione aliqua; ſecus verò ſi miniſterium ſit veſtitum, ideſt cum iuriſdictione aliqua datum, vt ibidem tradunt *Hoſtien.*, *Butr.*, *& alij Canoniſtæ*: Et arguitur miniſterium nudum, ſecundum *Imolam ibidem*, quando in commiſſione non poteſt ſubintelligi clauſula, *ſi ita eſt*: Facultates autem, & commiſſiones datæ Pœnitentiario ad abſoluendum, diſpenſandum, & pęnitentias iniungendas, non ſunt datæ cum miniſterio nudo, ſed veſtito, dum in ipſis ſemper exprimitur, vel prò expreſſa habetur clauſula, *quatenus ſi ita eſt*, quæ iuriſdictionem præſefert, & ad inquirendum de veritate precum ipſum obligat ſub nullitate actus; Ergo Iuriſdictionalis eſt, non miniſterialis ſolum, facultas Pœnitentiarij.

Firmatur magis: excommunicatio debet fieri cum cauſæ cognitione *cap. Sacrò de ſentent. excomm.* ſic etiam abſolutio: *cap. cum deſideres eod. tit.* ſic & diſpenſatio 1. *quæſt.* 7. *Tali*, *& cap. diſpenſationes*: Sicut, & iniunctio pœnitentiæ *cap. omnis*, *de pœnitent.*, *& remiſs.* Hæc autem cognitio cauſæ, aut fit per ipſum delegantem, aut per delegatum; Si per ipſum delegantem, & poſtea committat alicui, vt alium excommunicet, abſoluat, aut diſpenſet, talem pœnitentiam aſſignando; tunc vtique committitur nudum Miniſterium, quia ſic excommunicare, abſoluere, & diſpenſare non eſt niſi denuntiare aliquem excommunicatum, abſolutum, aut diſpenſatum, vt notat *Hoſtienſ. ſuper cap. citat.* ad quod faciendum nulla requiritur Iuriſdictio: Si verò fiat per Delegatum, committendo illi, vt cognita cauſa, aut veritate precum, procedat, excommunicet, abſoluat, & diſpenſet, iniunctis iniungendis, tunc Miniſterium commiſſum eſt veſtitum, & cum iuriſdictione, & de facto ipſe eſt qui excommunicat, aut abſoluit &c. licet exerceat iuriſdictionem delegantis: *Textus* autem

tem allegatus in §.*Cæterum*, loquitur tantum de commiſſione nuda, vt etiam exprimit in commiſſione prædicandi Crucem; quæ iuriſdictionem non requirit, nec vllam cauſæ cognitionem; non autem de commiſſione veſtita, qualem habet Pœnitentiarius D.Papæ, qui auctoritate Apoſtolica ſemper procedit, & cui nihil committitur ſine cognitione, & inquiſitione veritatis precum: Ergo Textus ille non afficit Pœnitentiarium Apoſtolicum, nec dici poteſt, quod obſtet.

Et certè ſi Confeſſarijs electis tempore Iubilei, non obſtat hic textus, quia procedunt auctoritate Apoſtolica, vt ab omnibus conceditur; quomodo obſtare poteſt Pœnitentiario Apoſtolico, qui non prò diebus tantum, vt illi, ſed continuò facit, & exequitur auctoritate Pontificia, quod illis committitur durante Iubileo? Si Confeſſarijs Regularibus hæc verba, abſoluere, & pœnitentias iniungere in hoc Textu poſita, non denegant iuriſdictionem, eo quod ipſam habeant à Papa; quomodo denegare eamdem poſſunt Pœnitentiario D. Papæ, qui ab eodem omnem ſuam facultatem habet? Igitur procedens auctoritate Apoſtolica, procedit vt Delegatus, quia exercet iuriſdictionem delegantis in ijs, quæ illi committuntur, etſi ſit ad vniuerſitatem cauſarum, in aliqua poteſt ſubdelegare, quod etiam deberet verificari in Pœnitentiario ſecundum communem ſententiam in hac materia; non poteſt tamen ſuam facultatem delegare, non quia habeat ſolum Miniſterium Iuriſdictionis, vt ex hoc Textu prætenditur; ſed quia coarctata eſt Perſonæ, & per ſe ipſum tantum poteſt illam exercere ad maiorem ſecuritatem officij, cum iuriſdictio delegata coarctetur ad delegatum, & ad perſonam, ſi exprimatur, *Sanchez lib.8. de matrim. diſp.27. num.20. cum citatis*; ſicuti in caſu præſentis Dubij currit.

Nec obſtat, quod Pœnitentiarius non procedat iuridicè ad modum fori externi: quià etiam in foro conſcientiæ, & interno, ſuo modo iuridicè proceditur, inquirendo, interrogando, & examinando Oratorem pœnitentem de veritate precum, cum obligatione reſpondendi ad interrogata veridicè ſub nullitate actus; in quo modo procedendi, idem Pœnitens

Digitized by Google

nitens eſt Reus, Teſtis, & Actor, tàm prò ſe, quàm contra ſe, vt omnibus patet. Igitur &c.

DVBIVM V.

An Pœnitentiarius poſsit abſoluere quamlibet perſonam etiam à reſeruatis ab Ordinarijs.

CONCLVSIO.

Poteſt abſoluere quamlibet Perſonam etiam à reſeruatis ab Ordinarijs locorum.

PRob. Quia eſt de expreſsè conceſſis à Sanctitate Sua in Tabella, cum dicitur; *poſsit abſoluere quaſcumque Perſonas à quibuſcumque caſibus, & Cenſuris, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis*: Ergo cum talis ſit voluntas Pontificis, cui omnia ſubijciuntur, non eſt de facultate dubitandum: ſicut enim Papa non dependet à reſeruatione Ordinariorum, ita independenter ab ipſis poteſt ſuam facultatem committere Pœnitentiario, cum talis reſeruatio ſolum afficiat, quos ipſi approbant prò Diœceſi propria.

Tum etiam, quia conceſſo maiori, conceditur etiam quod minus eſt, ſi in illo maiori contineatur, *cap. Ex parte de decimis*: continetur autem reſeruatio Ordinariorum, quo ad conceſſionem in reſeruatione Papali, tanquam quid minus in maiori, cum hæc difficilius concedatur; Ergo habens Pontificiam, habet & illam, quæ eſt Ordinariorum; quod habet locum præſertim in Pœnitentiario, cui conceditur facultas abſoluendi à peccatis, cum dictione *quibuſcumque*, quæ vniuerſalis eſt, omnia compræhendens reſeruata, tàm Pontifici, quàm Ordinarijs, ſtante præſertim altera dictione, *etiam*, antepoſita, reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, quæ eſt implicatiua exprimens caſum magis dubitabilem, nempè reſeruatos Sedi Apoſtolicæ, & implicans minus dubitabilem, nempè reſeruatos Ordinarijs *cap. vnico de commodat.* & *Clement. Religioſi*

de

de praeſcript. Vnde & reſeruata Ordinarijs dici poſſunt etiam expreſsè conceſſa Pœnitentiario, cum pro expreſſo habeatur non ſolum, quod verbis ſpecialibus deſignatur iuxta *cap. Si Epiſcopus de praebend.* vbi *Gloſs.* ſed etiam, quod virtualitèr ineſt, *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 916. num. 38., & cap. 957. num. 25.* ſicut in dictione, *etiam*, virtualitèr inſunt reſeruata Ordinarijs.

Non obſtat, quod lex generalis non deroget conſuetudinibus particularibus *cap. 1. de. Conſtit. in 6.* conſequenter, nèc facultas generalis abſoluendi à reſeruatis, derogare poteſt ſpecialibus reſeruationibus Ordinariorum: Nam lex generalis in tantum non derogat ſpeciali in quantum Pontifex non habet notitiam illius, quae ratio aſſignatur in *cit. cap. de Conſtit.* Hoc autem non currit de Caſibus reſeruatis Ordinariorum, quos non ignorat ipſe Pontifex; Ideo, ſi facultatem dat Pœnitentiario abſoluendi à reſeruatis etiam Sedi Apoſtolicae, extenditur facultas etiam ad reſeruata Ordinarijs: Igitur &c.

DVBIVM VI.

An poſſit abſoluere Regulares ab omnibus Caſibus etiam reſeruatis, licèt ex praeſcripto Superiorum, aut ex indulto Apoſtolico eiſdem ſit prohibitum extra Religionem propriam confiteri peccata ſua.

CONCLVSIO.

Poteſt Pœnitentiarius, non obſtante quacumque prohibitione, aut confirmatione, ſeu Indulto Apoſtolico, Regulares abſoluere etiam à reſeruatis.

PRob. Iſte caſus ſimiliter eſt de expreſsè conceſſis in Tabella; Ergo cum facultas detur à Pontifice, in quo eſt pleniſſima poteſtas; ſicut ipſe poteſt abſoluere Regulares à qui-

quibuſcumque peccatis, non obſtante quocumque Priuilegio dato, cum in omni conceſſione ſemper intelligatur excepta perſona loquentis. *l. Inquiſitio C. de ſolut.* vbi Doctores; ita eamdem facultatem ſuo Pœnitentiario poteſt committere, cum ſit Generaliſſimus omnium Religionum, & ſic potens eiſdem Regularibus concedere Confeſſarium, & licentiam confitendi ſua peccata extra Religionem, melius quam Superiores Regulares; præſertim cum ad hunc effectum, reuocet omnia ſtatuta, & priuilegia in contrarium, ſicut poteſt reuocare: Igitur &c.

Tum etiam quia Regulares, eo quod ſunt Regulares, cenſeri non debent inferioris conditionis, quam ſint ſæculares, præſertim in ordine ad ſalutem propriæ Animæ: Omnes enim ſunt eiuſdem Gregis Chriſti oues, Pontifici, & ſupremo Paſtori commiſſæ: Ergo, qua ratione Pœnitentiaria Papalis aperta eſt omnibus ſæcularibus, patere etiam debet omnibus Regularibus, tam quoad peccata non reſeruata, quam reſeruata in Religione: Conſequenter Pœnitentiarius D. Papæ, vt eius Miniſter deputatus, poteſt eos abſoluere à quibuſcumque peccatis, non obſtante quocumque ſtatuto, & priuilegio in contrarium; & etiam quia reſeruata in Religione, pro non reſeruatis habentur à Pontifice.

Non obſtant priuilegia data in oppoſitum: quia ſunt reuocabilia etiam abſque cauſa à Concedente, vel eius Succeſſore, quando ſubditis ſunt conceſſa, vt deſumitur ex *cap. Clericis*, *§. Non obſtantibus de Immunit. Eccleſ.*, & habet *Suarez lib. 8. de leg. cap. 37. num. 10. cum communi*: Proùt de facto reuocantur à Pontifice ad hunc effectum: Ergo liberè abſolui poſſunt à Pœnitentiario, ſtante etiam obſeruantia ſubſequuta, quæ optimè interpretatur Priuilegia, & Conceſſiones; *cap. Cum veniſſent, de Inſtitut.*, & *capit. Cum dilectus de conſuetud.*

DVBIVM VII.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit etiam Moniales à peccatis in Confeſſione aliqua generali, aut ſpeciali auctoritate ſua ordinaria.

CONCLVSIO.

Abſolutè tenendum eſt hodie, non poſſe Pœnitentiarium abſoluere Moniales à ſuis peccatis, neque in generali, neque in ſpeciali Confeſſione.

PRob. Niſi conſtet de facultate Pœnitentiarij quo ad Confeſſiones Monialium, nec licitè, nec validè poteſt illas abſoluere; quia vt quis procedere poſſit, debet prius verificare fundamentum Iuriſdictionis, vt tradit *Gloſs. in Clem. 1. verb. repererint de offic. Delèg. cum alijs*; alias nulliter procederet *cap. 2. eod. tit.* vbi *Dec. not. 1. Rot. deciſ. 214. num. 3. par. 2. recentior.* Hæc autem facultas hodie conſtare non poteſt; Nam facultas Minoris Pœnitentiarij habetur per Eminentiſs. Maiorem; Maiori autem Pœnitentiario hodie eſt inhibitum Confeſſarios Monialibus concedere, vt ex vltima Conſtitutione ſuper facultatibus §. *Confeſſarios*; Ergo facultas Minoris Pœnitentiarij non extenditur ad Moniales, quia ſic illis concederetur Confeſſarius per Ma. Pœnitentiarium, quod à Papa prohibetur: Stante igitur hac noua prohibitione, non poteſt Pœnitentiarius Moniales abſoluere in ordinaria, aut generali Confeſſione ex defectu Iuriſdictionis in hac parte, qui defectus nullam omninò redderet abſolutionem, vt commune eſt apud Doctores.

Concluſioni præmiſſæ non obſtat, quod nomine Regularium veniant etiam Moniales, cum in diſpoſitione maſculinum concipiat fęmininum, vt ex *Text. in l. 1. ff. de verbor. ſignific.* præſertim in fauorabilibus, quæ latam recipiunt interpretationem; Vndè conceſſum Pœnitentiario prò

Regularibus, cenſeri poteſt etiam conceſſum pro Monialibus.

Non obſtat hoc, quia licet aliàs hoc valeret; alitèr nunc eſt cenſendum ſtante prohibitione vltimæ Conſtitutionis ſuper facultatibus, cum extincta iuriſdictione, extinguatur omne ius fundatum in ipſa, ſicut in hac parte concedendi Confeſſarios Monialibus, extincta remanet Iuriſdictio Maioris Pœnitentiarij, & etiam Minoris dependentis ab illa; cum Juriſdictio elidibilis ope exceptionis per pronunciantem ſuper exceptione ipſo iure extinguatur, vt tradunt *Fagn. in cap. ſignificantibus de offic. Deleg. num.* 20., & ibidem *Butr. num.* 12., & *Imol. num.* 4.

Monialibus igitur tantùm exceptis, poteſt Pœnitentiarius Apoſtolicus abſoluere quaſcumque perſonas à quibuſcumque culpis, criminibus, & exceſſibus quantumcumque grauibus, & enormibus, tàm publicis, quàm occultis, quandocumque, & quomodocumque commiſſis, & perpetratis, dummodò talia peccata annexam non habeant aliquam Cenſuram eidem Pœnitentiario reſeruatam, de quibus in ſequenti Capite pertractatur.

CAP. III.

CAPVT II.

De abſolutione à Cenſuris conceſſis in Tabella.

CUM plurima, & varia ſint, quæ de cenſuris pertractantur à Doctoribus, & nota ſupponuntur ipſi Pœnitentiario ad prolixitatem euitandam, ea tantum ſeligentur in hac materia, quæ prò ratione inſtituti eiuſdem Pœnitentiarij magis neceſſaria ſunt, & vtilia; ſed antequam hæc ſub dubijs examinentur notandum, quod occurrente aliquo caſu ſub cenſura prohibito, conſiderandum etiam eſt, an cauſa aliqua concurrat, ob quam Pœnitens excuſetur ab incurſu cenſuræ; ſi enim hanc non incurrit ob ignorantiam inuincibilem Iuris, vel facti, aut ob impotentiam phyſicam, vel moralem faciendi id, quod ſub pęna cenſuræ faciendum præcipitur, aut ob aliam cauſam excuſantem traditam à Doctoribus, tunc nec abſolutione indigebit, cum ſolui non poſſit, qui non eſt ligatus; nec cenſura ligatus poteſt cenſeri, qui ſine contumacia, & ſine mortali culpa talem actum commiſit licèt prohibitum, ſicut currit de ignorante inuincibilitèr, & de impotente facere quod præcipitur, cum ad impoſſibile nemo teneatur, & de ſimilibus iuxtà Doctores.

DVBIVM I.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit à Cenſuris non reſeruatis.

CONCLVSIO.

Poteſt abſoluere.

RAtio, quia eſt de expreſsè ſibi conceſſis in Tabella, cum dicitur, *poſſit abſoluere à quibuſcumque caſibus, & ſententijs excommunicationis, alijſque Eccleſiaſticis Cenſuris*; Igitur. Tum etiam, quia habens Iuriſdi-

ctionem ordinariam, aut delegatam abſoluendi à peccatis mortalibus poteſt etiam abſoluere à cenſuris non reſeruatis; nam eo ipſo, quod Superior cenſuram non reſeruauit, cenſetur alijs etiam facultatem abſoluendi conceſſiſſe, vt patet ex *cap. nuper de ſent. excom.* Ergo conceſſum ſimplici Confeſſario, magis cenſendum eſt conceſſum Pœnitentiario Apoſtolico, ſtante præſertim facultate eidem expreſsè impertita: quod locum habet in omnibus cenſuris non reſeruatis, ſiuè Papales ſint, ſiuè Epiſcopales, cum de omnibus currat eadem ratio, & vbi eſt eadem ratio, ibi eſt eadem Iuris diſpoſitio *l. Illud C. de Sacroſanct. Eccleſ.*

D V B I V M II.

An poſſit abſoluere à Cenſuris, quæ ſunt reſeruatæ ab Ordinarijs.

C O N C L V S I O.

Etiam ab iſtis poteſt Pœnitentiarius abſoluere non obſtante reſeruatione.

PRob. Facultas hæc eſt etiam de conceſſis in Tabella, dùm dicitur, *poſſit abſoluere à quibuſcumque caſibus, & ſententijs Excommunicationis, alijſque Eccleſiaſticis cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis*: Ergo facultas ſic conceſſa cum dictione vniuerſali ad omnes cenſuras, ſiuè Sedi Apoſtolicæ, ſiuè Ordinarijs locorum reſeruatas extenditur, dummodo aliqua ipſarum non ſit excepta, ſicut non reperitur excepta hæc, quæ reſpicit cenſuras Ordinarijs reſeruatas: facit ad hoc, quod præmiſſum eſt *in Dubio 5. cap. 1.* cum de peccatis reſeruatis fuit reſolutum; Firmatur quia in facultate Pontificis ſupra cenſuras includuntur etiam cenſuræ reſeruatæ Ordinarijs, quia Papa eſt fons totius iuriſdictionis: Ergo dum facultatem ſuam committit ſuo Pœnitentiario quo ad abſoluendum à cenſuris etiam reſeruatis ipſimet

Digitized by Google

ſimet Pontifici, tradit paritèr poteſtatem ſuprà cenſuras Ordinarijs reſeruatas, cum ipſe ſit Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus totius Vniuerſalis Eccleſiæ.

Non obſtat, quod per talem facultatis conceſſionem videatur inferri præiudicium Epiſcopis, dum ab alijs eorum Subditi abſoluuntur à cenſuris, à quibus ipſi nollent, dum cenſuras tales ſibi ipſis reſeruant: Non obſtat, quia in hac parte nullum præiudicium infertur Epiſcopis, dum Papa ſolùm vtitur Iure ſuo in committendo Pœnitentiario, quod ſibi conuenit vt Epiſcopus Epiſcoporum; qui autem vtitur Iure ſuo, nulli facit iniuriam *cap. cum Eccleſia verſ. quia de electioη.*; Sicut nec ipſi Epiſcopi vlli faciunt iniuriam vtendo Iure ſuo in reſeruatione cenſurarum: Et quatenus etiam ex commiſſione Pontificis in hac parte aliquod præiudicium haberent Epiſcopi (quod tamen non cognoſcitur) adhuc hoc eſſet per accidens, quod non obſtaret, ex quo ex iuſta cauſa procederet fundata in iure proprio, in quo nulli fit præiudicium *l. nullus ff. de reg. iur. l. iniuriarum* §. 3. *ff. de iniur.*, & ideo cum ceſſet præiudicium, corruit etiam Argumentum.

D V B I V M III.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit à Cenſuris latis per præcepta generalia, ſeù per Edicta Ordinariorum, V. G. contra Clericos deferentes arma, ſeù de futuris culpis.

C O N C L V S I O.

Poteſt etiam à talibus Cenſuris abſoluere.

QVia aut non ſunt reſeruatæ, aut ſunt reſeruatæ: ſi non ſunt reſeruatæ abſoluere poteſt ab illis quilibet, qui à Cenſuris à iure latis non reſeruatis poteſt abſoluere iuxtà *cap. nuper §. in ſecundo de ſent. excom.* vt tenent *Imol. in cap. Graue n. 14. de præb. Theſaur. de pœnis p. 1. cap. 24. §. Dicendum 4.* cum alijs, & de communi teſtatur *Auil. par. 2. cap. 7. diſ. 1. dub. 8.*

apud

apud Theologos, ſed non apud Canoniſtas: ſi verò ſint reſeruatæ, adhuc continentur in facultate ſub dictione vniuerſali *à quibuſcumque*, quæ omnia complectitur; præſertim cum cenſura de futuris culpis, ſeù delictis dicatur lata per modum Iuris, ſeù legis, vt docent ſupracitati DD., & practicatur in Tribunali Sac. Pœnitentiariæ. Tùm etiam quia facultas Pœnitentiarij extenditur etiam ad reſeruata Sedi Apoſtolicæ cum dictionibus, *etiam*, *& quomodolibet*, quarum vigore poteſt abſoluere etiam à reſeruatis ab Ordinarijs, vt ſupra fuit dictum: Ergo idem dicendum eſt pariformiter de iſtis; cui enim conceditur quod eſt maius, cenſetur conceſſum etiam quod eſt minus *cap.ex parte de Decim.*

Non obſtat quod ſint latæ ab homine, ideſt ab Epiſcopo: quia cùm latæ ſint per præcepta generalia, habentur vt latæ per modum Iuris, & legis, & ſic continentur ſub facultate: aduertendum tamen, quod caſus ſit occultus, & quod Epiſcopus non declarauerit delinquentem incurriſſe cenſuram; quia in publicis, & notorijs recurrendum eſt ad maiorem Pœnitentiarium prò facultate quam habet *Nauar.conſ.2.in fin.de ſent. excomm.*

DVBIVM IV.

An poſſit abſoluere à Cenſura lata per præceptum ſpeciale de futuro, V.G. ſi alicui Clerico fuerit inhibitum ab Epiſcopo ſub Cenſura, nè ſe ingerat in tali negotio, aut nè loquatur cum tali Muliere, & ille violauerit præceptum.

CONCLVSIO.

Eodem modo tenendum eſt de iſta, ſicut dictum eſt de præcedenti, quod ſcil. poſſit ab ea abſoluere, ſi fuerit occulta, ſecus ſi fuerit publica, aut declarata, vel delata.

NAm quotieſcumq. tranſgreſſio hæc remanet occulta, nunquam dici poteſt, quod tranſgreſſor ſit nominatim excommu-

municatus,vel ſuſpenſus &c.quia cenſura hæc habetur ad ſimilitudinem cenſuræ à Iure,vel per edictum de futuris culpis *Innoc.in cap.Lateranenſi in princ.de præben. Suar.de cenſ. diſp.3. ſect.2.num.*10. Ideo nunquam dici poteſt quis hac cenſura nominatim ligatus, niſi ſequatur ſententia declaratoria de incurſa,ſicut ſequi debet de alijs *Suarez ibidem diſp.9 ſect.2. num.*10. *Theſaur. de pœnis par.*1. *cap.*24. §. *Dicendum ſecundo.* Ergo cenſura hæc vt occulta eſt extra exceptionem factam Minori Pœnitentiario non abſoluendi ab homine nominatim cenſuratos, aut prò talibus declaratos, vel denunciatos; & eſt extra exceptionem, concedendum eſt contineri ſub facultate abſoluendi ſub dictione vniuerſali *à quibuſcumque caſibus,& ſententijs*; nam prohibitum de vno,ideſt modo, cenſetur conceſſum de alio *l. cum Prætor ff. de iudic.* & multò magis,quando conceſſio eſt expreſſa,vt currit in ſubiecta materia.

Firmatur, quia nemo tenetur prodere ſeipſum Superiori pro foro externo, neque ſeipſum infamare, vt habet *Sayr. de cenſur. lib.2. cap.3. num.*28., *&* 29. *cum citat.* Ergo qui ſic ligatus eſt tali cenſura occulta licèt reſeruata, abſolui poterit à Pœnitentiario D. Papæ, qui in occultis ſuper omnes poteſtatem habet, ſi non ſit ſibi excepta, ſicut non eſt hæc. Igitur. Et eodem modo poteſt Maior Pœnitentiarius ab eadem abſolui mandare, quamuis eſſet publica, ſed non deducta, vel declarata ex generali ſua facultate in foro conſcientiæ; cum Tribunal hoc Pontificium fundatum ſit ad fauorem ægentium fidelium, vt eis exemplò ſuccurratur, ne diutius in reatu, & ſordibus morentur, & nè quiſquam in grauiora pericula deducatur, vt inquit *B. Pius V. in ſua Conſtit. Vt bonus.* §.2 cum hinc præſertim in occultis, non poſſit oriri ſcandalum, neque turbari Iudicis iuriſdictio abſolutionem dando, *Suar.de relig.tom.4.tract.vlt.lib.9.cap.2. n.*21. Quod ſecus eſt dicendum,ſi tranſgreſſio delata, aut declarata fuerit ab Ordinario, nam tunc exceptio locum habet.

D. V-

D V B I V M V.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit à Cenſuris latis ab homine per Edicta generalia de præteritis culpis, V.G. per monitoria generalia contra non reſtituentes, vel non reuelantes.

CONCLVSIO.

Quoties tales Cenſuræ remanent occultæ, poteſt ab eiſdem etiam abſoluere.

PRob. Quouſque tales Cenſuræ remanent occultæ ſunt extra exceptionem factam Pœnitentiario, cum non ſint de nominatim excommunicatis, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis: Ergo continentur ſub facultate eidem data ad abſoluendum à quibuſcumque caſibus, & Cenſuris non exceptis; Talis enim vniuerſalitas facultatis etiam ad iſtas ſe extendit, dum exceptæ non reperiuntur; conceſſum enim dicitur quidquid expreſsè prohibitum non reperitur *l. nec non* §. *quod eius ff. ex quib. cauſ. maior.*

Firmatur; Per exceptionem dictam prouidit Pontifex, nè Iuriſdictiones Eccleſiaſticæ perturbentur in ordine ad Cenſuras ab homine latas: ſed per abſolutionem datam à Pœnitentiario ab his Cenſuris occultis nulla ſequitur perturbatio Iuriſdictionis; quia occultæ ſpectant ad Pœnitentiariam, publicæ verò quando ſunt ab homine ad ipſum Iudicem, qui eas protulit, aut Succeſſorem, aut Superiorem, aut eius Delegatum iuxta regulam, quod à ſententia ſpeciali ſolus lator abſoluit: quod occultæ ſpectent ad Pœnitentiariam ex ipſa exceptione, quæ firmat regulam in contrarium, vt communitèr Doctores *in rubr. de reg. iur. in 6.* euidenter deducitur, dum tantum de Cenſuris contra aliquem nominatim latis, aut delatis, aut declaratis loquitur, quæ publicum præſeferunt; Ergo in occultis ipſa exceptio firmat regulam in contrarium ad fauo-

ſauorem Pœnitentiarij, cùm tantùm publicæ excipiantur, & conſequenter ex hoc nulla ſequitur perturbatio Iuriſdictionis, ſed obſeruantia Pontificiæ diſpoſitionis, & vſus iuris proprij à Pontifice conceſſi.

Verùm quidem eſt, quòd in ſimilibus caſibus, quando recurrentes pro abſolutione adhuc ſunt in mora, Sacra Pœnitentiaria eos non abſoluit, niſi ad reincidentiam, ſi termino repetito non ſatisfecerint, ſeù Edicto non paruerint; quòd & Minor Pœnitentiarius obſeruare debet, cum teneatur ad ſtylum Tribunalis, & cauere, nè contra Iuſtitiam ius cuiuſquam lædatur: notandum tamen, quòd ſicut monitoria non affi.iunt niſi iniuſtè detinentes, & ſub peccato mortali obligatos ad reſtitutionem, non autem iuſte detinentes, vt communitèr Doctores, quia excommunicatio non habet vim, niſi adſit mortale peccatum; Ita neque ſcientes iuſtam retentionem ad reuelandum tenentur, cum non cenſeatur, Iudicem monitoria concedere, neque per ipſa intentionem ligandi habere, quando Iuſtitia non eſt læſà: quod idem etiam alijs de cauſis habetur, vt apud Doctores, qui in ſimilibus caſibus ſunt conſulendi.

D V B I V M VI.

An poſſit abſoluere ab excommunicatione lata contra violantes Clauſuram Monialium ad malum finem.

C O N C L V S I O.

In caſibus occultis etiam iſtos poteſt abſoluere à præfata cenſura poſt violationem clauſuræ ipſo facto incurſa.

PRob. Sub vniuerſalitate terminorum exprimentium facultatem Pœnitentiarij *abſoluendi à quibuſcumque Cenſuris quomodolibet reſeruatis*, continetur iſte caſus, niſi exceptus reperiatur; nam dictiones *a quibuſcumque*, *&* *quomodolibet*, vniuerſales ſunt, quarum prima ex ſui natura ex-

tenditur ad omnes caſus; Secunda verò omnem pænitùs modum includit, vt in *Clement.2.verſ. Nè igitur de ſent.excom.*, & ex ſui ſignificatione excludit reſtrictionem *Gloſſ.in Clem. 1. de re iudic.* Præſens autem caſus non eſt de exceptis Pœnitentiario in Tabella; Ergò ſub illius facultate continetur, ſi ſit occultus, cùm dictiones vniuerſales vniuerſalitèr ſint intelligendæ, ſi de exceptione non conſtet, vt currit in præſenti caſu.

Firmatur; omnis alius ingreſſus in Monaſterium Monialium ſub Cenſura Papæ reſeruata prohibitus, eſt ſub facultate Pœnitentiarij, ſi ſit occultus, & eidem non exceptus, proùt apparet ex ſpecialibus clauſulis, quibus facultas concipitur: Ergò & ingreſſus ad malum finem, ideſt ad aliquem actum luxurioſum committendum, vt habet *Graff. lib.1. de caſibus reſeruatis cap.3. num.9. & 11.* ſub eadem facultate continetur; licèt enim in genere peccati grauius ſit hoc, & ſi ſit cum fornicatione ſacrilegium grauiſſimum committatur contra eius votum caſtitatis, vel etiam contra conſecrationem, tamen in ordine ad reſeruationem quilibet ingreſſus prohibitus æqualitèr eſt Papæ reſeruatus, ſiuè fuerit ob curioſitatem, ſiuè prætextu alicuius facultatis reuocatæ, ſiuè ad malum finem, aut ob aliam cauſam ſinè legitima licentia, vt ex ſtylo Curiæ generali ſuſtinet *Theſaur. de pœn. par.2. V. Clauſura cap.4.* cum citatis ab ipſo: Igitur habens facultatem abſoluendi ab omnibus Cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, vt habet Pœnitentiarius ab omnibus ingreſſibus in Clauſuram Monialium prohibitis, poterit abſoluere, ſiuè fuerint ad aliquem finem luxurioſum, ſiuè ad alium finem non inhonerum. Dixi in caſibus occultis, quia in publicis nec Maior Pœnitentiarius poteſt manum apponere niſi ſupplicante Epiſcopo, ſeù Ordinario pro delinquentibus, vt ex Bulla ſuper facultatibus §.*Moniales.* habetur.

Quod dictum eſt de ingredientibus Clauſuram Monialium ad malum finem, idem eſt dicendum de iiſdem Monialibus violantibus eamdem Clauſuram exeundo ad malum finem luxurioſum: nam in caſibus publicis nec à maiori Pœnitentiario

tiario

tiario abſolui poſſunt, niſi ſupplicauerit Epiſcopus, ſeù Ordinarius: In occultis verò vtique poteſt idem Ma. Pœnitentiarius illas abſoluere, & abſolui mandare independenter à quocumque: quòd nullo modo poteſt facere Min. Pœnitentiarius, niſi de mandato, & commiſſione Eminentiſſimi Maioris Pœnitentiarij, vt eſt de ſtylo Sacræ Pœnitentiariæ pro caſibus particularibus, vt in manuſcriptis adnotationibus ad Bullam ſuper facultatibus *facultate* 16. comprobatur.

D V B I V M VII.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata à Sixto V. in Conſtitutione incip. Effrenatam contra procurantes abortum fœtus animati effectu ſubſequuto, licèt eius abſolutio ibidem fuerit Papæ reſeruata.

C O N C L V S I O.

Abſoluere poteſt etiam ab iſta.

PRob. Non eſt de exceptis eidem Pænitentiario; Ergo cenſenda eſt de conceſſis ſub dictione vniuerſali *à quibuſcumque Cenſuris*; cum exceptio declaret, quod veniat in conceſſione quidquid non eſt exceptum, vt tradunt *Natt. conſ.* 159. *num.* 31. *Aretin. conſ.* 142. *num.* 2. *& alij*. Imò, & de expreſsè conceſſis ſub terminis *etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis*, qualis eſſet iſta; cum expreſſum eodem modo dicatur id, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum; vt habet latiſſimè *Menoch. conſ.* 287. *num.* 7. *& ſeqq. Rot. par.* 6. *deciſ.* 205. *num.* 3. *recent.*

Firmatur; quia hanc reſeruationem factam à Sixto abſtulit *Gregor. XIV. in Conſtit. incip. Sedes Apoſtolica*, & ſolum ipſam reſeruauit locorum Ordinarijs, vt obſeruant *Quaran. V. Abortus* §. *Nota per hanc*, *Homobon. de caſ. reſeru. p.* 3. *caſ.* 6. *& alij*: Ergò & ex hac parte multò magis poteſt Pœnitentiarius ab illa abſoluere, cum ſuper caſus reſeruatos Ordinarijs teneat facultatem.

Non obſtat reſeruatio facta à Sixto V. quocumque modo fuerit concepta: quia hodiè ſtandum eſt Conſtitutioni Gregorij eidem deroganti; Vnde hodiè caſus hic non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis, cum poſteriora derogent prioribus *ex iurib. comm.* maximè quando priorum mentio fit in poſterioribus, vt currit in caſu cum expreſſa derogatione.

DVBIVM VIII.

An poſſit Pœnitentiarius abſoluere ab excommunicatione lata in cap. Si quis ſuadente Diabolo 17. q. 4. contra iniicientes manus violentas in Clericum.

CONCLVSIO.

Similitèr abſoluere poteſt ab hac cenſura eos, qui Clericum, aut Sacerdotem percuſſerunt, vulnerauerunt, aut occiderunt, dummodò caſus ſint occulti.

PRob. Solùm Presbytericidium publicum eſt ſibi in Tabella exceptum: Ergò ſi fuerit occultum cenſendum eſt ſibi conceſſum vigore exceptionis, quæ firmat regulam in contrarium, vt ſæpiùs ſupra fuit dictum: Etſi Presbytericium occultum eſt de ſibi conceſſis, multò magis ſola percuſſio, aut vulneratio occulta erit etiam conceſſa, cui enim conceditur quod maius eſt, & minus cenſetur conceſſum *l. non debet ff. de reg. iur. & cap. Ex parte de Decim.*, minus enim ſemper ineſt in eo, quod plus eſt *l. in eo ff. de reg. iur.*

Imò ab eadem cenſura etiam abſoluere poteſt, licèt actus illi iniurioſi eſſent probabiles in iudicio, dummodò ad forum non fuerint deducti: nam cum ſolum Presbytericidium publicum excipiatur, cœteri actus quamuis probabiles in iudicio cenſendi ſunt conceſſi, ſi aliundè non excipiantur; aliundè autem ex Tabella non poſſunt eſſe excepti, niſi quatenus eſſent deducti ad forum, aut cenſura eſſet declarata, aut denuntiata incurſa ab illatore iniuriæ, quæ non ſupponuntur facta:.

ĉta:.

ſta: Igitur &c. Quod eò magis etiam probatur,dùm crimen quo ad vſque ſit Iudici delatum, licèt in ſe probabile ſit in iudicio, ſi interim non probetur, nec ad Iudicem deferatur, adhuc cenſetur occultum ſecundum praxim Sac. Pœnitentiariæ, vt notat *Tiburt. Nauar. in manuduct. cap. 3.* §. *Ne autem*. Ergò multò magis ſub ratione occulti, à Cenſura iſtis actibus annexa ipſe Pœnitentiarius poterit abſoluere, licèt delictum eſſet probabile; ſicut delictum delatum ad Iudicem, ſed non probatum, elapſo anno præſumitur occultum; nàm præſumitur non factum, vt notat *Gloſſ. in cap. Omnipotens verb. Denunciantur in fin. de accuſat.* & habet *Marc. Leo in praxi de occulto pag. mihi* 132. Hæc quo ad Clericos, & Sacerdotes: quo verò ad Epiſcopos, & alios Eccleſiæ Prælatos, infra pertractabitur.

D V B I V M IX.

An poſſit abſoluere ab excommunicatione lata in Bulla Cœnæ contra præſumentes abſoluere à caſibus in eadem Bulla exceptis ſine facultate.

C O N C L V S I O.

Poteſt & ab iſta abſoluere, ſi remaneat occulta, & non ſit deducta.

PRob. Negari non poteſt, quin etiam hæc contineatur ſub dictione vniuerſali *à quibuſcumque cenſuris*, ſi non excipiatur in Tabella: Talis autem exceptio quò ad hanc non reperitur, conſequentèr inter conceſſas eſt numeranda; præſertim cum & reſeruatæ Sedi Apoſtolicæ ſint conceſſæ, inter quas, & iſta numeratur, ſi habeatur pro reſeruata: Imò & tenenda eſt pro expreſsè conceſſa, dum continetur ſub terminis illis generalibus *etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis*, quorum vigore habetur ac ſi ſpecialiter exprimeretur, vt dictum eſt *ſupra in Dubio Septimo*.

Fir-

Firmatur; quia talis cenſura aut eſt de reſeruatis Papæ, aut non: Si eſt de reſeruatis, vt ſuſtinent *Felin.in cap.Paſtoralis §.Præterea num.9.de offic.Ordin. Viuald. in eandem Bullam §.Quod ſi fortè num.* 19. *& alij*, ex modo dictis facultas ſufficientèr apparet: ſi autem non eſt de reſeruatis, vt defendunt *Suar.de cenſur. diſp.*21.*ſect.*3.*verſ. Secundò dicendum*, *Sayr.lib.*3.*cap.*25.*num.*7.*Nauar.Toletus*, *& alij*, multò magis facultas ſubſiſtit, cum à Cenſura non reſeruata quicumque Confeſſarius approbatus pro culpis mortalibus poſſit abſoluere: Ergò occulta remanente hac cenſura, ab illa poteſt abſoluere Pœnitentiarius. Quod idem eſt dicendum de Cenſura excommunicationis lata contra præſumentes abſoluere à caſibus, vel Cenſuris ab Ordinarijs locorum ſibi reſeruatis; nam & ſic præſumentes poteſt Pœnitentiarius ab eadem abſoluere, cum de vtraque currat eadem paritas, & ratio; & vbi eſt eadem ratio, ſit etiam idem ius non extenſiuè tantùm, ſed compræhenſiuè *l. His ſolis verſ. Satis etiam C. de reuocan.donat.Panorm.in cap.fin.num.*10.*de reſcript.*, *& alij*.

D V B I V M X.

An poſſit illum abſoluere, qui, cum Sacerdos non eſſet, miſſam celebrauit, vel Sacramentalitèr abſoluit abſque errore in intellectu.

C O N C L V S I O.

Poteſt hunc abſoluere, ſi nullum errorem habuerit in Intellectu.

PRob. Nulla Cenſura reperitur lata contra non promotum ad Presbyteratus ordinem, qui miſſas celebrauit, vel Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrauit, licèt talia crimina ſint depoſitione digna, ſi ſit Eccleſiaſticus, & degradatus, ſit tradendus brachio Sæculari morte puniendus, vt ex *Conſtit. Greg.XIII. incip. Officij noſtri*, *Clem.VIII. Et ſi alias*, *& Vrbani*

bani VIII. Apoſtolatus Officium: Ergò ſola delinquentis nefaria, & ſacrilega temeritas vt peccatum grauiſſimum abſolutioni ſubijcitur; Poteſt autem Pœnitentiarius abſoluere *à quibuſcumque culpis, criminibus, & exceſsibus quantumcumque grauibus, & enormibus quomodocumque commiſsis, & perpetratis, tàm publicis, quàm occultis, vt ex Bulla ſuper facultatibus, & ex Tabella apparet*; Ergò & ab hac ſacrilega temeritate poteſt abſoluere, cum nec excepta, nec reſeruata à Sede Apoſtolica reperiatur.

Firmatur, quia non reſeruatio eſt ratio, cur inferior abſoluere poſſit tàm à peccatis, quàm à Cenſuris, quæ non ſunt reſeruatæ, & deſumitur *ex cap. Nuper de ſent. excomm.*, quia cum Conditor Canonis abſolutionem ſibi ſpecialitèr non reſeruauit, eò ipſo conceſſiſſe videtur facultatem: Hoc autem totum currit de hoc grauiſſimo crimine nullibi reſeruato; Igitur ſub dictione *à quibuſcumque caſibus* in facultate expreſſa etiam crimen hoc continetur tanquam particulare ſub vniuerſali.

Non obſtat, quòd crimen hoc ſit caſus ſpectans ad S. Officium: quia licèt quo ad pœnam illi debitam in foro externo, ſpectet ad præfatum Tribunal, quo verò ad abſolutionem in foro Sacramentali, ſpectat etiam ad Sac. Pœnitentiariam, & ad alios &c. qui omnes prius inquirere diligenter tenentur, an in ſacrilegio hoc committendo, error aliquis in intellectu delinquentis interceſſerit, quia ſi hæreticè hoc feciſſet, à Minori Pœnitentiario abſolui non poſſet, tanquam hæreticus per actum externum.

Quod dictum eſt de iſto ſacrilegio in ordine ad abſolutionem, idem eſt dicendum de Sacerdote plures miſſas eodem die celebrante; ſemel enim dumtaxat poteſt Sacerdos celebrare in die, vt habetur *cap. Sufficit de conſecrat. diſt.* 1. *cap. Te referente, cap. Conſuluiſti de celebrat. miſſar.* excepto die Natalis Domini, & caſu neceſſitatis, vt ex *d. cap. Conſuluiſti Laym. lib. 5. tract. de Sacrificio Miſſæ cap. 4. num. 6.* Cenſuram tamen nullam incurrit pluries in die celebrans, grauiſſimè tamen peccat, & grauiſſimis ſubiectus eſt pœnis à S. Officio infligendis,

fligendis, ſi denuntiatus ſub poteſtate Tribunalis venerit: Interim à Pœnitentiario abſolui poterit ab exceſſu ſacrilego, ſicut de præmiſſis fuit dictum, ſi nullum errorem habuerit in intellectu, circa quod diligens inquiſitio eſt præmittenda.

D V B I V M XI.

An poſſit abſoluere Confeſſarium, qui in Sacramentali Confeſſione pœnitentem ad inhoneſta ſollicitauit, & nè ipſum denuntiaret, etiam poſtea abſoluit.

C O N C L V S I O.

Nunc quoque Confeſſarium, qui tam nefandum ſcelus commiſit, poteſt Pœnitentiarius abſoluere.

PRob. quò ad ſimplicem ſollicitationem ſine abſolutione: Etiam hoc impium, & nefandum ſcelus ſub nulla Cenſura eſt prohibitum, vt apparet ex Conſtit. Pij IV. incip. *Cum ſicut nuper*, & Greg. XV. *Vniuerſi*; quamuis pro criminis qualitate, & circumſtantijs diuerſis, & grauiſſimis pœnis à S. Officio ſit puniendus, qui tale ſcelus committere auſus fuerit: Ergò Confeſſarius, qui in Confeſſione pœnitentem tantùm ſolicitauit, abſolui poteſt à Pœnitentiario, ex quo tale peccatum ſacrilegum non eſt illi exceptum; cum etiam in ordine ad abſolutionem Sacramentalem conceſſum dicatur quidquid expreſsè prohibitum non reperitur *l. nec non §. quod eius ff. ex quib. cauſ. maior.* Confirmatur ex ſollicitatione, & abſolutione ſimul. Abſoluens ſollicitatam ab onere denuntiandi eum, qui ſollicitauit, incurrit excommunicationem latam contra abſoluentes à caſibus reſeruatis à Sede Apoſtolica, aut ab Ordinarijs ſine facultate, vt ſupra fuit dictum *in Dubio Nono*; Reſeruata eſt autem Tribunali S. Inquiſitionis excommunicatio lata contra non denuntiantem eum, qui ſollicitauit in Confeſſione, vt patet ex ipſo met Edicto: Ergò abſoluens ab hoc onere denuntiandi ſollicitatam, incurrit excommunicationem

tionem

Digitized by Google

tionem latam contra abſoluentes ſine facultate à reſeruatis: ſed, hoc non obſtante, adhuc Pœnitentiarius abſoluere poteſt Confeſſarium reum tàm à ſcelere, quàm à Cenſura, cùm nihil ex his ſit ei reſeruatum; conſequentèr multò magis à ſola ſollicitatione, quæ minorem requirit facultatem, poterit abſoluere. Igitur &c.

Hìc tamen duo notari poſſunt: Primum, quòd Confeſſarius Sollicitator non obligatur ſe ipſum denuntiare, cum nullus teneatur ſe ipſum prodere *cap. Cùm non deceat de elect. in 6.* maximè cum in Edicto præcipiatur ſola denuntiatio aliorum, non ſui, vt legenti Edictum patere poteſt; ſollicitata verò libera non reperitur ab onere denuntiandi, licèt Sollicitator mediante abſolutione data intenderit ab hoc ipſam liberare; quia talis abſolutio fuit data ſine poteſtate, & ideò fuit inualida, cum actus ex defectu poteſtatis ſit nullus, ac perindè habeatur, ac ſi non factus fuiſſet *cap. 2. de translat. Prælat.*, & *Clem. 1. de Immun. Eccleſ.* vnde nec poteſt inducere aliquem effectum, qualis eſſet hæc non obligatio, vt ex *cap. illud de iur. patron.* Imò ſententia oppoſita eſt vna de propoſitionibus damnatis ab Alexandro VII. *ſeptima in ordine*. Alitèr in hac forma poſſet quiſque illudere Edictum S. Officij, abſoluendo ſollicitatam ab onere denuntiandi, & ſic impunè poſſet fieri, & continuari ſollicitatio, & nulla eſſet prouiſio facta per Edictum.

Secundum, conforme erit charitati admonere Pœnitentem, vt prudentèr ſibi conſulat præueniendo, & veniam humilitèr petendo ab Inquiſitore S. Officij, antequàm præueniatur, vt ſic priuilegio ſpontè comparentium frui valeat, & minus confuſibilitèr tractetur, proùt conſulit *Lup. ſuper Edictum S. Inquiſitionis p. 1. lib. 4. diſt. 5. art. 3. diffic. 2. §. Verum pag. 67.* cùm partes Confeſſarij ſint conſulere bono Pœnitentis.

In caſibus ſollicitationis nunquàm obliuiſcatur Pœnitentiarius expreſsè monere ſuos Pœnitentes ſollicitatos de obligatione denunciandi ſollicitantem iuxta mandatum Gregorij XV. in Conſtit. *Vniuerſi Dominici gregis.* Hoc idem obſeruare tenetur quilibet Confeſſarius etiam contra ſeipſum, ſi

ſollicitator exiſteret, & Pœnitentiæ Sacramentum ſollicitatæ adminiſtraret: Imò ſi ſollicitatam à ſe, aut ab alio abſolueret, prætermiſſa dicta monitione, ſiuè negatiuè ipſam non monendo de obligatione, ſiuè poſitiuè eidem dicendo, non teneri amplius ad quemquam denuntiandum, adhuc idem Confeſſarius teneretur ipſam monere de præfato onere, quoties prudenter, & ſine periculo fractionis ſigilli poſſet hoc facere.

DVBIVM XII.

An poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata à Pio V. in Bulla incip. Regularium, *& à Greg. XIII. incip.* Vbi gratiæ, *contra Mulieres ingredientes Clauſuram Regularium ad malum finem, aut ob aliam cauſam non permiſſam.*

CONCLVSIO.

Mulieres ingreſſas in Clauſuram Regularium quocumque prætextu, & ſine probibito abſoluere poteſt Pœnitentiarius à Cenſura incurſa, ſi occulta ſit, & non deducta.

PRob. Hæc Excommunicatio Papæ reſeruata non eſt de exceptis ipſi Pœnitentiario in Tabella, & continetur ſub terminis vniuerſalitatem præſeferentibus, quibus facultas exprimitur: Ergò etiam ab iſta poteſt abſoluere, cum generalitas verborum nihil incompræhenſum relinquat *Dec. conſ.84. num.13. lib.3.*, *Rot.par.6. deciſ.198. num.4. recent.*, & quod exceptum non reperitur ſub generali conceſſione contineatur.

Firmatur; quia in ordine ad hanc violationem Clauſuræ ſolùm excipitur caſus ipſius Regularis Mulierem introducentis intra Clauſtra ad inhoneſtos actus: Ergò pro Muliere introducta etiam ad malum finem luxurioſum caſus eſt de conceſſis; nam exceptio firmat regulam in contrarium, *Gloſ.*,

&

& Doctores in rubr. de reg. iur. in 6. præſertim quia exceptio declarat, quòd veniat in conceſſione quidquid non eſt exceptum, vt tradunt *Natt. conſil.159. num.31.*, *Decian. in l. 1. num.20. ff. de reg. iur.*, *& alij*: maximè cum in exceptione, quæ fit in Tabella, ita exprimi potuiſſet *Mulier introducta*, ſicut fuit expreſſus *Regularis introducens*, & tamen illa non fuit expreſſa; ſignum quod ſub exceptione non fuerit comprahenſa, nec Pontifex voluerit ipſam comprahendere. Non dicatur hanc excommunicationem latam à præfatis Pontificibus afficere tantùm mulieres violantes Clauſuram Regularium, prætextu licentiam in dictis Bullis reuocatarum.

Quia ſtylus Curiæ, & Sac. Pœnitentiariæ in praxi receptus eſt ad oppoſitum, etiam quo ad Mulieres non prætextu licentiarum intrantes, vt habet *Bonacc. de clauſur. quæſt. 5. punct. 2. & 3.*, qui ſtylus Curiæ interpratatiuus Conſtitutionis Papæ vbique ſeruandus eſt, *Rot. par. 1. decis. 196. num. 2. recent.*, & de facto paſſim recurritur ad Sedem Apoſtolicam pro tali abſolutione; eodem modo, & ex iiſdem rationibus dicendum eſt, etiam Regulares introducentes Mulieres intra Clauſtra, ſed non ad inhoneſtos vſus, poſſe abſolui à Pœnitentiario ab excommunicatione, ſi occulta remaneat; quia reſeruatio, ſeù exceptio, cum ſit odioſa, eſt ſtricti Iuris, & ſtrictè accipienda, *Sanch. lib. 4. ſumm. cap. 40. num. 15.* Vndè cum tantùm excipiatur caſus Regularis introducentis Mulierem intra Clauſtra ad malum finem luxurioſum, quoties talis introductio non fit ad dictum finem, nunquam continetur ſub exceptione data, & dicta; cùm in ſimilibus caſibus non interueniat finalis cauſa exceptionis, nempè impediendi luxurioſam introductionem cum difficili obtentu abſolutionis; ad quem finem nullus Pœnitentiarius trium Baſilicarum Vrbis poteſt Regularem introducentem abſoluere, neque ab exceſſu, neque à Cenſura, vt infra ſuo loco.

Digitized by Google

DVBIVM XIII.

An poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata contra Religioſos Apoſtatas à Religione, ſi venerint ad aliquam ex Baſilicis pro abſolutione habenda.

CONCLVSIO.

Poteſt illos abſoluere poſt reditum ad Religionem, vel ſaltem poſt reaſſumptum habitum regularem, ſi dimiſerint cum firmo propoſito, & breui termino ſe præſentandi intra Clauſtra ſuis Superioribus.

PRob. Eſt de expreſsè conceſſis in Tabella, & continetur ſub generali facultate data, ſed limitata ad circumſtantias in concluſione expreſſas: Ergò concurrentibus dictis circumſtantijs abſolutionem eiſdem impertire poteſt Pœnitentiarius, cum in tali caſu operetur iuxta mentem concedentis facultatem, & ad præſcriptum facultatis datæ.

Non poteſt quidem eos abſoluere, niſi firmum habeant propoſitum redeundi ad Religionem; nam cum hac limitatione conceſſa eſt facultas, & conceſſio limitata non poteſt extendere effectum vltra terminos ſuæ limitationis *l. qui Tabernas ff. de contrahen. empt.*, *& DD. communiter cum Rot. par.* 1. *deciſ.* 690. *num.* 9. *recent.*

Neque ſi habeant animum reuertendi, ſed non perſeuerandi ſub regulari obedientia, imò iterum apoſtatandi, quia in tali caſu, propoſitum non eſt firmum, nec poſſunt dici deſijſſe eſſe Apoſtatæ, ſed perſeuerare in Apoſtaſia, ex quo habent animum reuertendi ad ſæculum, & non permanendi in Religione; ſicut qui recedit ab aliquo loco, & ſtatim reuertitur, non cenſetur receſſiſſe *cap. Diuortium de pœnit. diſt.* 2., *& l.* 1. *§. Qui præſens ff. de verbor. obligat.*, non enim rediſſe dicitur, qui habet animum reuertendi, & breui eſt reuerſu-

rus *cap. Nam & ego de verbor. ſignif.*, *& cap. Relatum de Cler. non reſident.* Ideò tales Apoſtatæ non ſunt abſoluendi vt impęnitentes: nec poſſunt abſolui deficiente conditione, & circumſtantia requiſita in facultate data.

Nec ſimiliter poteſt eos abſoluere, ſi ante regreſſum ad Religionem velint prius componere cum ſuis Superioribus, vt mitius quo ad pęnas tractentur, aut procurare tranſitum ad aliam Religionem, niſi prius à Tribunali Sac. Pœnitentiariæ fuerit obtenta facultas eos abſoluendi ad reincidentiam per tempus aſſignandum, vt eſt ſtylus eiuſdem Tribunalis; quo tempore non permittitur, quòd celebrent, ſi ſint Sacerdotes, donec ad habitum, & obedientiam reuerſi fuerint, *Theſaur. in prax. S.P. tit.* 17.

Ante reaſſumptionem habitus abſolui vtiquè poſſunt Ultramontani, vel aliàs longè diſtantes, ſed ad reincidentiam, congruo tempore illis aſſignato, ad illum reaſſumendum, & ſuis Superioribus ſe præſentandum, ſi propter inopiam, vel aliud graue impedimentum habitum ſtatim reaſſumere nequeant, vt ex ipſamet Tabella apparet; & iuſtè quidem, quia ad impoſſibile nemo tenetur, *cap. Nemo de reg. iur. in 6.*, & legitimè impeditus ob graue impedimentum, quod nonniſi cum magna difficultate ſuperari poteſt, excuſatur ab obligatione legis, cum valde difficile habeatur pro impoſſibili, *Sanchez lib. 5. de matrim. diſp. 5. num.* 4. *cum iurib.*, *& DD. allegat.* Igitur &c.

DVBIVM XIV.

An poſſit abſoluere ab Excommunicatione Papæ reſeruata lata contra cooperantes Apoſtaſiæ Religioſorum Ordinis Prædicatorum, vel Minorum, aut alterius Ordinis habentis communicationem in priuilegijs prædictarum Religionum.

CON-

CONCLVSIO.

Cooperantes Apoſtaſiæ dictorum Religioſorum, ideſt auxilium, conſilium, vel fauorem præbentes Apoſtatæ, aut eum receptantes, ſeù retinentes abſolui poſſunt à Pœnitentiario ab Excommunicatione incurſa.

PRob. Cenſura hæc continetur ſub verbis illis vniuerſalibus, *poſſit abſoluere à quibuſcumque Cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis*, cum verba generalia generaliter ſint intelligenda, quatenus per alia verba non limitentur, vt docent *Bart. conſ.76. num.5. verſ. Nec obſtat lib.*1., *Rot. par.7.rec.deciſ.*104. *n.*4. generalitas autem facultatis conceſſæ non limitatur quo ad hanc cenſuram abſoluendam, cum inter exceptas non computetur, vt in Tabella apparet: Igitur poteſt Pœnitentiarius ab illa abſoluere, vtpotè contenta ſub vniuerſali facultate, dum non excepta cenſentur conceſſa.

Firmatur: Sicut Cenſura latæ ſententiæ contra facientem lata non ligat cooperantes, niſi verba legis tacitè, vel expreſsè ipſos compræhendat, vt de communi teſtatur *Theſaur. de pœn. par.* 1. *cap.*10. *cum Nauar., Sanchez, & alijs*; Ita nec reſtrictio facultatis in ordine ad facientem, vllo modo ſe extendit ad cooperantes, niſi ex tenore reſtrictionis, ſeù exceptionis tacitè, vel expreſsè id compræhendatur: Vtrobique enim agitur de materia odioſa, in qua fieri debet ſtricta interpretatio, ita vt non extendatur vltra propriam verborum ſignificationem, vt ex *cap. Pœnæ de pœnit. diſt.*1., *& cap. odia de reg. iur. in 6.* Vndè in ſimilibus caſibus non fit extenſio de perſona in perſonam, etiam ex identitate rationis, *Theſaur. ibid.*

Exceptio autem, licèt non abſoluta, ſed ſub aliquibus circumſtantijs tantùm Pœnitentiario facta in ordine ad abſoluendos Apoſtatas reſpicit ſolùm ipſos Religioſos, à quibus com-

commiſſa eſt Apoſtaſia, & nullo modò tacitè, vel expreſsè comprӕhendit cooperantes, vt ex terminis ipſius exceptionis apparet; Ergo quamuis iſti cenſuram contra ipſos latam incurrunt, de qua loquitur *Theſaur. de pæn. par. 2. verb. Apoſtaſia cap. 2. §. Decimo primo*; tamen quo ad abſolutionem, hanc impertire illis poteſt Pœnitentiarius, ſi occulta remaneat, & non ſit deducta; quia eſt intra limites ſuӕ poteſtatis, & circumſtantiӕ reſtringentes facultatem quo ad Apoſtatas, nullo modo adaptari poſſunt cooperantibus ipſis Apoſtatis: Vndè cenſenda eſt de conceſſis.

Hìc tamen aduertendum eſt quo ad receptantes, & retinentes Religioſos Apoſtatas, quòd ſi inculpabiliter hoc faciant ex ignorantia iuris, vel facti, aut eos recipiant vt conſanguineos, & amicos, aut ad alium finem, quàm ad fauendum eorum Apoſtaſiӕ, talem cenſuram non incurrunt, nec indigent abſolutione, proùt in ſimilibus caſibus diſcurrunt Doctores in ordine ad incurrendam aliquam cenſuram ſic cooperando; cum nec talis ſit mens ferentis cenſuram contra receptantes, aut retinentes cenſuratos delinquentes.

DVBIVM XV.

An poſsit abſoluere ab Excommunicatione lata à Pio IV., Gregorio XIII., & Concil. Trid. ſeſs. 25. cap. 19. de reform., *ac renouata à Clemente VIII. in Bulla incip.* Illius vices contra Duellantes, cooperantes, aut aliter ad illud concurrentes.

CONCLVSIO.

Poteſt abſoluere ab hac cenſura tam Duellantes, quam cooperantes, aut alio modo prohibito illam incurrentes, ſi delictum remaneat occultum, & non ſit deductum ad forum contentioſum.

PRob. Quo ad cenſuras occultas, & non deductas generalem facultatem habet Pœnitentiarius, niſi inter eidem excep-

exceptas aliqua computetur; nam exceptio etiam generalem iuriſdictionem reſtringit, vt communiter Doctores: Hæc autem lata contra Duellum committentes, aut aliquo modo ad illud concurrentes, non connumeratur inter eidem exceptas, vt ex Tabella liquet; conſequenter ſi occulta remaneat, & non deducta, vt præſertim ex Duello minùs ſolemni ſolet remanere, & aliquando etiam ex formato quò ad aliquos poteſt euenire; tunc abſolui poteſt à Pœnitentiario, cùm ſic contineatur ſub eius poteſtate.

Firmatur; quia per exceptionem factam Pœnitentiario in Tabella declaratur mens, & intentio concedentis facultatem, nempe, quòd exceptis tantùm ibidem non conceſſis, cæteros caſus relinquat ſub generali facultate conceſſa, ſcilicet abſoluendi *à quibuſcumque Cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis*, quia exceptio firmat regulam in contrarium *Gloſs.*, *&* *Doctores in rubric. de regul. iur. in 6.*

Inter caſus autem Pœnitentiario exceptos hic caſus Duellantium non exprimitur, vt fuit præmiſſum: Ergò mens, & intentio facultatem concedentis eſt, quòd ſub generali facultate conceſſa contineatur, & ſit relictus; cùm voluntas concedentis non operetur, niſi quatenùs exteriùs manifeſtatur *l. ſi repetendi ff. de condit. ob cauſ.*, & notat *Rota par. 1. deciſ. 354. num. 6. recent.* Igitur &c.

Hanc Cenſuram incurrunt „ Omnes in quacumq; Mundi parte non ſolùm in Duello pugnantes, ſed & prouocantes, ſuadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes, chartulas, libellos, litteras, nuncios mittentes, ſcribentes, aut quomodolibet circa iſta cooperantes, ſocios de induſtria ſpectatores, Patrinos, fautores, defenſores, locum præbentes, & breuiter omnes, qui huius criminis quomodocumque participes fuerint, ſeù prædictis ſe quoquomodo immiſcuerint, etiamſi neque effectus pugnæ ſit ſubſequutus, neque acceſſus ad locum, & etiam ſi diffidatio non fuerit parti aduerſæ intimata, ſi per eos cooperantes non ſteterit, quominùs intimata fuerit „ Sunt verba Bullæ Clementis VIII. ſupra cita-

citatæ omninò videndæ, cum in hac materia caſus aliquis occurrerit; cum Cenſura incurratur tàm ob duellum formatum, ſeù ſolemne, quod fit Principe dante campum francum, & conditione interueniente de loco, armis, Patrinis, ſpectatoribus, & tempore; quàm ob duellum minus ſolemne, quod fit inter duos condicto ſolùm tempore, & loco, *Theſaur. de pæn. par.2. verb. Duellum cap.* 1.

Non obſtat, quod Clemens VIII. mentionem non faciat in ſua Bulla citata *de aſsignatione loci, & temporis:* quia eius Bulla intelligenda eſt iuxta communem vſum loquendi, & iuxta ſenſum aliarum Conſtitutionum, quæ in ipſa confirmantur, in quibus fit ſermo de pugna, ſtatuto loco, & tempore, quæ conditiones loci, & temporis ita ſunt de eſſentia Duelli, quòd altera ipſarum deficiente non ſit locus huic Conſtitutioni, *Theſaur. ibid. cap.* 4. & ſufficiant ſolùm innitæ per pactum tacitum, & virtuale, *Sanchez lib. 2. cap. 39. num. 28. cum Theſaur. loc. cit.*

I CAPVT

CAPVT III.

De Abſolutione à Cenſuris in Bulla Cœnæ latis.

ANtequam ſub dubijs ponatur facultas Pœnitentiarij quo ad caſus in hac Bulla ſub Cenſura prohibitos prænotandum venit, ipſum non poſſe abſoluere ab omnibus Caſibus contentis in viginti Capitibus eiuſdem Bullæ; licèt enim in Tabella facultas ſub terminis generalibus exprimatur, nempè quod poſſit *abſoluere ab omnibus Caſibus, & Cenſuris etiam in Bulla Cœnæ Domini reſeruatis*; attamèn quia in Caſibus poſteà exceptis, nonnulli numerantur ex eadem Bulla deſumpti, quorum aliqui nec Maiori Pœnitentiario ſunt conceſſi, hac de cauſa generalitas conceſſionis reſtricta remanet, cùm per ipſas exceptiones mens, & intentio concedentis facultatem manifeſtetur, conſequenter ab omnibus abſoluere non poteſt; Vndè ad maiorem commoditatem, & facilitatem in præſenti quoque diſpoſitione prius de conceſſis, poſtea de exceptis pertractabitur.

DVBIVM I.

Ex Canone iv.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata contra ſurripientes naufragantium bona, qui in Mari naufragium paſſi ſunt.

CONCLVSIO.

Poteſt eos abſoluere, dummodò quod raptum eſt non excedat extimationem quinque ſcutorum, ſecùs autem ſi exceſſerit.

PRob. quia prohibitum de vno, cenſetur de altero conceſſum, *l.cum Prætor ff. de Iudic.* In Tabella autem ſolùm prohibetur abſoluere ſurripientes bona Naufragantium, quan-

quando ſurreptu m excedit valorem præmiſſum; ergò quando non excedit, cenſendum eſt conceſſum, ſiquidèm incluſio vnius eſt excluſio alterius *cap. Nonnè de præſumpt.*, maximè quòd exceptio firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis, vt communiter Doctores.

Firmatur: Facultas limitata licèt non poſſit extendere effectum vltra terminos ſuæ limitationis, quia excederet limites conceſſionis, tamèn intrà terminos conceſſionis liberè poteſt effectum habere, cùm talis ſit intentio concedentis, quæ deſumitur ex verbis conceſſionis *Rot. part. 4. deciſ. 271. num. 2. recen.* Ergò dùm valor rei ſurreptæ non excedit extimationem quinque ſcutorum, talis Surreptor abſolui poterit à Penitentiario ab Excommunicatione huius Bullæ incurſa, vt incluſa in facultate ſibi conceſſa, & intra limites conceſſionis. Dixi Surreptor, & huius Bullæ: Quia contra retinentes iniuſtè bona Chriſtianorum naufragantium alia Excommunicatio latæ ſententiæ eſt fulminata *in cap. Excommunicationi de raptor.*, quæ tamèn non eſt reſeruata, vt *ex Theſaur. de pen. par. 2. verſ. Naufragium cum citat.*

Hanc Bullæ cenſuram incurrunt omnes ſurripientes cuiuſcumque gradus, ſtatus, & conditionis, non obſtante quocumque priuilegio, conſuetudine, aut prætextu, & non ſolùm ſurripientes, qui clàm, & occultè, ſed etiam Raptores, qui per vim bona rapiunt, & hoc ſi bona ſint Chriſtianorum cuiuſcumque Nationis illi ſint, & quocumque modo Naues nauigantium ſint paſſæ, & in quocumque Mari, vt ex verbis Bullæ: Etiamſi talia bona in Nauibus Infidelium veherentur, vel ab Infidelibus fuerint aſſicurata, quod idem eſt dicendum, ſi capiatur ipſa Nauis iàm exonerata, aut eius inſtrumenta; nàm verbum illud Bullæ, *cuiuſcumque generis bona*, generale eſt complectens omnia, *Bonac., Duard.*, *& alij*: ad quam incurrendam ſufficit ſimplex ſurreptio, hoc eſt iniuſta acceptio, quia in Bulla nulla fit mentio de mora in reſtituendo.

Non incurrunt hanc Cenſuram ſurripientes, quotiès excuſantur à mortali culpa: Hinc paruitas materiæ excuſat; ignorantia iuris, & facti excuſat: accipiens talia bona animo

Digitized by Google

reſtituendi vero Domino non incurrit, neque ſi bona pro derelictis habeantur, neque ſi bona ſint Infidelium, quos Eccleſia non protegit, neque ſi ſint Fidelium, ſed deferrentur ad Infideles contra Eccleſiæ prohibitionem, neque ſi ſint Piratarum Chriſtianorum, qui Hoſtibus ęquiparantur; dummodò talia bona non ſint eadem numero Chriſtianorum, & iniuſtè à Piratis ablata, neque ſi iuſtè ſurripiantur in compenſationem, neque ſi extra Nauem, Mare, & littus auferantur, quia Bulla de his non loquitur, ſed de his, quæ in Naui, Mare, & littore ſurripiuntur, vndè incluſio vnius eſt excluſio alterius: quod idem eſt dicendum de mandante, conſulente, iubente, ratum habente, auxilium, vel fauorem præſtante, aut ablata recipiente, quia ſumus in materia pœnali, in qua verba ſunt ſtrictè interpretanda; & quia Pontifex nihil de iſtis hìc diſponit, ſicut alibi facit; dummodò prædicti non participent in crimine ſurreptionis, ita vt dici poſſint Socij, & cooperantes, quia tunc inciderent in Cenſuram, cùm eſſent veri Fures.

D V B I V M II.

Ex Canone vj.

An poſſit abſoluere falſificantes Litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes ab Excommunicatione contra ipſos lata in Bulla Cœnæ.

C O N C L V S I O.

Poteſt Pœnitentiarius abſoluere eos, qui hanc Cenſuram incurrerunt ob falſificationem, vel falſam fabricationem, aut ſignationem Litterarum, ſeu Supplicationum Summi Pontificis, aut Viceccancellarij, vel alterius vices ipſorum gerentis, qui omnes in hac Bulla excommunicantur, ſi non fuerint declarati, vel denunciati.

NOtandum hìc, Litteras Apoſtolicas cenſeri illas, quæ nomine Summi Pontificis expediuntur, ſiue ſint Bullæ, quę plum-

plumbeo Sigillo expediuntur, ſiue ſint Breuia, quæ cera rubea Annulo Piſcatoris ſignantur: Supplicationes verò eſſe illas petitiones, quæ in ſcriptis Summo Pontifici, aut Vicecancellario, aut alteri vicem ipſorum gerenti exhibentur ad obtinendam gratiam, v.g. Diſpenſationem, Indulgentias &c. aut ad obtinendam Iuſtitiam, v.g. vt cauſa alicui mandetur definienda, vt ſentiunt communiter Doctores, & in harum Litterarum, ſeu Supplicationum falſificatione, ſeu falſa fabricatione, aut ſignatione conſiſtit materia, ſeu actio prohibita ſub hac Cenſura.

Hoc ſuppoſito probatur concluſio: Facultas hæc continetur ſub generali conceſſione abſoluendi ab omnibus Cenſuris etiam in Bulla Cęnæ Domini reſeruatis, niſi inter exceptas numerentur. Habetur enim pro regula generali, & indubitata etiam *ex Rot.par.4. deciſ.497. num.2. recent.*, quòd Iuriſdictione conceſſa cum reſeruatione quorumdam caſuum, cætera omnia, præter reſeruata, conceſſa cenſentur: Caſus autem præſentis Cenſuræ inter exceptos, ſeu reſeruatos non connumerantur, vt ex Tabella conſtat; Igitur inter conceſſos ſunt habendi, & ſic ab hac Cenſura poteſt Pœnitentiarius abſoluere, ſi occulta remaneat, & non ſit deducta.

Firmatur; quia per hæc verba, *poſſit abſoluere etiam à reſeruatis in Bulla Cœnæ*, aliqua facultas procul dubio conceditur ſuper caſus eiuſdem Bullæ, alitèr fruſtratoria eſſet talis conceſſio, quod præſumi non poteſt: Si autem tàm à non exceptis quàm ab exceptis abſoluere non poteſt Pœnitentiarius, nulla facultas per præfata verba eidem concederetur, & ſic eſſet fruſtranea conceſſio, cùm nihil operaretur, quòd nullatenùs eſt præſumendum, ſed tenendum, quòd in non exceptis valeat abſoluere, dùm exceptio firmat regulam in contrarium, ſicùt pro regula habetur. Igitur &c.

Incidit in hanc Cenſuram Bullæ, qui falsò fabricat Litteras Apoſtolicas, qui falsò ſignat Supplicationes Apoſtolicas, qui dictas Litteras, aut Supplicationes falſificat aliquid addendo, vel minuendo, licèt modicum, quo varietur verus ſenſus à Papa intentus, licèt ſolùm tempus in litteris expreſſum mu-

te-

tetur, qui falſificat Litteras Apoſtolicas aliqua ex cauſa etiam inualidas modò litteræ ſint completæ, *Alter.*, *Bonacc. contra Duard.*, & quamuis Litteris, vel Supplicationibus falſificatis poſtea non vtatur: Ad hoc autem vt falſificans dictas Litteras Cenſuram hanc incurrat, debent tales Litteræ eſſe expeditæ, ideſt ſignatæ, & munitæ ſigillo, ſeu plumbo, itaut nihil eis deſit addendum ab Officialibus, quia ſumus in materia pœnali, in qua ſtricta interpretatio eſt facienda; & non appellantur litteræ Apoſtolicæ, quæ nondùm ſunt perfectæ, ſicut Teſtamentum appellari non poteſt illud, in quo eſſentialis defectus reperitur, *l. Paulus ff. de verb. ſignif.*, quòd idem cenſendum eſt de falſificante Supplicationes Apoſtolicas nondùm abſolutas ob eamdem rationem.

Non incidit, qui falſificat Litteras Sacræ Congregationis Cardinalium, Sacræ Pœnitentiariæ, aut Epiſcopi, aut Nuncij, aut Legati à latere, aut Datarij, quia non expediuntur nomine Papæ, aut Vicecancellarij, ſed nomine eorumdem proprio: neque qui errorem Grammaticæ corrigit, aut aliqua verba addit, vel detrahit, non variato ſenſu à Papa intento: neque qui litteras corrigit iuxtà mentem Pontificis in Supplicatione expreſſam; quæ tamen correctio propria auctoritate non eſt facienda, ſed per aliquem ex Deputatis ad hoc in Curia, niſi neceſſitas alitèr ſuadeat: neque qui vtitur litteris à Pontifice obtentis, ſed inualidis ob aliquem defectum: neque qui impetrat Litteras Apoſtolicas mentito nomine ſibi falsò impoſito, aut illas comburit, aut lacerat, itaut contra ſenſum à Papa intentum inſeruire non valeant: neque qui apud ſe retinet Litteras falſificatas, aut Litteras falſas fabricare incępit, ſed pœnitentia ductus illas non perfecit: neque qui à dictis Litteris verbum aliquod abraſit animo addendi aliud, ſed pœnitens factus non addidit, & priùs verbum appoſuit: neque qui falſificat Litteras à Pontifice ſcriptas tamquàm perſona priuata alicui Amico; ſecùs ſi illas ſcriberet vt perſona publica, & vt Pontifex licèt nondum conſecratus. Quod ſimiliter dicendum eſt de fauente, conſulente, aut mandante falſificationem, quia cùm ſimus in pœnalibus, & odio-

oJioſis, verba ſunt ſtrictè, & propriè interpretanda *Bonacc.* „ *Duard.quæſt.*3. Incurrunt tamen iſti, ſicut & omnes alij falſarij non comprehenſi in Bulla Cœnæ, excommunicationem *cap.Ad falſariorum: de crimin. falſ.*, ſi ſint Laici, quæ non eſt reſeruata; ſi verò fuerint Clerici priuationem omnium Officiorum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum ipſo iure, & perpetuò; degradandi etiam, ſi fuerint conuicti falſarij *ibidem*, vbi *cap.Licèt*, multos modos enumerat Pontifex, quibus falſitas hæc committitur, videatur.

DVBIVM III.
Ex Canone vij.

An poſſit abſoluere deferentes, ſeu tranſmittentes Arma, & alia vſui bellico idonea ad Turchas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos, aut ad Hæreticos expreſſè, & nominatim declaratos à Papa.

CONCLVSIO.

Poteſt ſimiliter iſtos abſoluere ab hac Excommunicatione, ſi non fuerint declarati, vel deuuntiati.

PRob. rationibus pro dubio præcedenti poſitis, quia etiam hic caſus non eſt de exceptis in Tabella; Ergò continetur ſub generali facultate conceſſa, *abſoluendi etiam à caſibus in Bulla Cęnæ Domini reſeruatis*; quid quid enim ſub reſeruatione, ſeu exceptione non continetur, ſub generali conceſſione cenſetur conceſſum, cùm verba generalia generaliter ſint intelligenda, quatenùs per alia verba non limitentur *Rot. par.7. rec.dec.*104. *n.4. Bart.conſ.*76. *num.*5. *verſ. Non obſtat lib.*1. Hìc notandum, quòd hoſtes Chriſtiani nominis cenſentur illi Infideles, qui in odium nominis Chriſtiani Chriſtianis Bella inferunt, vel facilè illaturi creduntur, ſi ſe eis præbeat occaſio, itàut, vel actu, vel habitu, ſeu in præparatione ani-

mi

mi Chriſtianorum inimici dici poſſint *Theſaur. de pœn.part.2. verſ. Arma cap.8. cum citat.* Hęretici verò expreſsè, & nominatim à Sede Apoſtolica declarati (ſic habet hodierna Bulla 1698.) dicuntur illi, qui nomine proprio, ſeu alia demonſtratione æquiualente, vt cū ſub nomine Principis talis ſtatus, ſeu Regni declarãtur Hęretici, vt olim fuit factū de Regina Anglię: Hodiè tamen nullus Princeps hęreticus reperitur, ſic expreſsè, & nominatim declaratus; non enim ſufficit eſſe excommunicatos declaratos ſub nomine generico, vt omnes Luterani, Caluiniſtæ &c., vt notat *Filliuc. num.* 128. *Bonac. punct. 3. n.5. Theſ. ibidem, & alij.*

Incurrunt hanc Cenſuram omnes cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & ſexus, vt ſignat particula *Omnes* poſita in Bulla, quæ omnes includit, & neminem excludit qui ad Saracenos, Turchas, & alios Chriſtiani nominis hoſtes, vel ad Hęreticos expreſsè, & nominatim à Summo Pontifice declaratos deferunt, vel tranſmittunt Equos, Arma, ferrum, filum ferri, ſtamnum, Chalibem, omniaque alia metallorum genera: Item lignamina, canapem, funes ex canape, vel ex alia materia, & ipſam materiam funium, & alia huiuſmodi, quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant ſunt verba Bullæ, quorum extenſio *in Bonacc.*, *Filliucc.*, & alijs haberi poteſt. Similiter incurrunt mandantes Arma, & alia ſupradicta deferri Infidelibus, quia hoc eſt tranſmittere: etiam auxilium, conſilium, & fauorem quomodolibet præſtantes iiſdem Infidelibus independenter à dicta delatione, & tranſmiſſione, effectu tamen ſequuto, in damnum Chriſtianorum, vt probabiliùs tenet *Bonacc. punct.2. num.25.*, & omnes quocumque titulo à quocumque loco, & ad quemcumque locum deferant, & quocumque tempore tranſmittant, & non obſtante quocumque priuilegio.

Non incurrit qui aliquid ex prohibitis ad hoſtes defert probabili gnorantia iuris, & facti laborans, neque qui mortis metu, aut famis neceſſitate compulſus, neque qui Arma detulit, ſed non tradidit pœnitentia ductus; aut ex aliquo accidente; neque qui detulit ad purè Schiſmaticos, Romano Pontifici

tan-

tantùm inobedientes, & contumaces; neque ſi ad infideles Hoſtes in auxilium tamen Chriſtianorum; neque tandèm in alijs Caſibus, in quibus alitèr non præſumitur de voluntate Pontificis Legislatoris, à quà lex robur, & vires accipit, vt *ex Duardo, Bonaccina, & alijs &c.*

D V B I V M I V.
Ex Canone viij.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata in Bulla Cęnæ contrà impedientes, ſeu inuadentes eos, qui victualia, & alia neceſſaria ad vſum Romanæ Curiæ conuehunt.

C O N C L V S I O.

Poteſt abſoluere etiam ab hac Cenſura, ſi delinquentes non fuerint declarati, vel denuntiati exceptis Principibus, & alijs Ius Imperij habentibus &c. in caſibus publicis, de quibus infrà.

PRob. ſimilitet ex rationibus ſupradictis: Tùm quia facultas hæc non eſt de exceptis in Tabella; ergò cenſenda eſt conceſſa: Tùm quia continetur ſub generali facultate conceſſa *etiam à Caſibus in Bulla Cęnæ reſeruatis*, cùm ſit vnus de illis; Ergò intrà limites Iuriſdictionis Pœnitentiarij etiam continetur, cùm permiſſum, & conceſſum cenſeatur, quod aliquo iure prohibitum non reperitur *cap. Cum illarum de ſent. excom.*, ſtante præſertim generali facultate conceſſa iàm præmiſſa.

Notandum hìc, quòd hæc cenſura procedit etiam contra non ſubditos temporaliter Eccleſiæ Romanæ, & quòd eſt lata in fauorem Curiæ Romanæ, ideſt loci, vbi Papa reſidet cum tota Audientia Cauſarum Sedis Apoſtolicæ, non in fauorem Vrbis Romæ, *Theſaur. de pęn. par. 2. verb. Annona cap. 3.* Vndè ſi Papa cum tota ſua Curia reperiretur Bononiæ, aut alibi, &

quis prohiberet victualia deferri ad eum locum, ligaretur hac Cenſura, quòd non ſequeretur, ſi prohiberet deferri talia Romam, niſi pars Curiæ moraretur etiam Romæ ad Cauſas expediendas nomine Pontificis, quia in tali caſu etiam impediens talia deferri Romam incideret in Cenſuram; nàm Curia etiam Romæ exiſteret, cum eadem ſit ratio totius, & partis, *l. quæ de tota ff. de rei vindic. Bonacc. qu.9. punct.* 1. *num.* 11.

Aduertendum etiam, quòd in Caſibus publicis abſolui non poſſunt ab hac Cenſura Principes, nec alij Ius Imperij habentes, etiam Vicario nomine, nec Perſonæ Dominia, & Reſpublicas repræſentantes, ſeù illorum, & illarum adminiſtrationem habentes, vel habere ſolitæ, nàm expreſsè excipiuntur in Tabella §. *Principibus*; ſunt etiam exceptæ Maiori Pœnitentiario in Bulla §. *Nequeat*. Incurrit in hanc cenſuram, qui impedit deferentes victualia ad Romanam Curiam obſtando, vel detinendo ſiuè per vim, aut metum, ſiuè mendacijs, deceptione, aut alia iniqua ratione: Item qui eoſdem inuadit illos aggrediendo, vt ſpoliet, interficiat, vel damnum, ſeù iniuriam inferat: qui etiam prohibet, nè talia deferantur, ſiuè id fiat auctoritate publica, ſiuè priuata: qui eoſdem perturbat, ideſt impedit obſtando quocumque modo verbis, vel factis: Item qui defendit per ſe, vel per alios hæc facientes, dummodo iniuſtè hæc fiant. Nomine autem victualium hic intelliguntur omnia neceſſaria non ſolùm ad eſum, potum, & veſtitum Romanæ Curiæ, ſed neceſſaria etiam ad conuenientem, & decentem Curialium ſtatum, & etiam illa, quibus vtuntur Curiales in ſuis muneribus obeundis, & negotijs expediendis, videantur *Bonaccini Duard.*, *Filliuc.*, *& alij Doctores* de hac materia tractantes. Quæ victualia nullo modo impediri poſſunt, ſiuè deferantur curru, ſiuè nauibus, ſiuè iumentis, ſiuè humeris.

Non incurrit, qui res ſuas non vult vendere, ne deferantur ad Romanam Curiam: Probabilis ignorantia Iuris, & facti, & paruitas materiæ excuſant ab hac Cenſura incurrenda: neque incurrit, qui ex iuſta cauſa impedit: neque qui deferentem victualia in carcerem detrudit ob patratum crimen,

aut

aut ad ſoluendum debitum: neque qui de manu furis eripit ſuum equum deferentem victualia: neque qui ob priuatam inimicitiam inuadit deferentem victualia *Bonac. cum alijs* contrà *Vgolin.*: neque qui mandat, aut conſulit prohiberi, aut impediri hanc delationem, quia de ijs non loquitur Bulla, ſicut alibi facit, quandò vult iſtos compræhendere, *Bonac.* Contra impedientes deferri ad Vrbem Romam Frumenta, & Blada intra quinquaginta milliaria Vrbi proxima fertur excommunicatio à Clemente VII. in Bulla. *Ad Sacrum* contra Barones, & alios particulares; contrà verò Prælatos fertur ſuſpenſio à Diuinis, & abſolutio eſt reſeruata Papæ, & hanc præfati incurrerent, licèt Papa, & Curia Romana non manerent Romæ, quia non eſt lata in fauorem eiuſdem Curiæ, ſed Vrbis: ab ipſa tamen poteſt abſoluere etiam Pœnitentiarius, ſi prædicti non fuerint declarati, vel denuntiati, *Theſi Bonac. loc. cit.*

D V B I V M V.
Ex Canone ix.

An Pœnitentiarius abſoluere poſſit ab excommunicatione Bullæ lædentes ſua, aut aliorum opera ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab eadem recedentes, & ſine Iuriſdictione eos vexantes in Curia commorantes.

C O N C L V S I O.

Etiam iſtos poteſt Pœnitentiarius abſoluere à Cenſura, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Iſtorum caſus ſimilitèr eſt de contentis ſub generali facultate eidem data, *abſoluendi ab omnibus caſibus etiam in Bulla Cœnæ reſeruatis*, & non eſt de exceptis in Tabella; Ergò inter conceſſos eſt computandus; ex quo enim non excipitur, cenſendus eſt conceſſus; cum exceptio firmet

 regu-

regulam in contrarium. Notandum, quòd venientes ad Curiam Sedis Apoſtolicæ, & in ea commorantes, aut ab eadem recedentes cum rebus ſuis, de Iure communi dicuntur eſſe ſub ſpeciali protectione Sedis Apoſtolicæ *cap. vnic. de Cler. peregrin.* Hinc ad incurrendam huius Canonis Cenſuram neceſſe eſt, vt qui læduntur in itinere, aut vexantur in Vrbe, veniant formalitèr ad Sedem Apoſtolicam, ideſt prò negotijs, quæ expediuntur in Curia Romana, ſiuè ſint gratiæ, ſiuè iuſtitiæ, ſiuè reſpiciant iuriſdictionem Spiritualem Pontificis, ſiuè temporalem; verba enim formalitèr ſunt accipienda, *Bonac. cum alijs*: quod idem ſentiendum eſt de commorantibus in Curia, aut ab eadem recedentibus, vt ſaltem primariò, & principali intentione propter talia negotia commorentur in Vrbe, vel ab ea recedant. Incurrit hanc Cenſuram quicumque per ſe, vel per alios interficit quocumque modo aliquem accedentem ad Sedem Apoſtolicam, aut recedentem, vel commorantem in Curia, vt infra; Item qui alicui ex dictis membrum aliquod abſcindit, ſeù mutilat; Item qui aliquem iniuſtè ſpoliat veſtibus, pecunijs, armis, equis, ſcripturis, & alijs Mobilibus, quæ ſecum defert, etiam ſi vnica re tantùm priuetur, aut aliquis ex eius familia, & comitatu ſpolietur; Item qui aliquem ex dictis capit, aut iam captum detinet, quocumque modo impediendo, ne ad Sedem Apoſtolicam accedat, aut liberè recedat; Item qui contrà aliquem iam in Vrbe morantem ad negotia peragenda, vſurpata temerè iuriſdictione, aliquam ex dictis actionibus in hoc Canone prohibitis exercuerit; Secùs ſi non auctoritatiuè, ſed vt perſona priuata vexauerit, ad differentiam lædentis venientem, aut recedentem, qui cenſuram incurrit, ſiuè publica, ſiuè priuata auctoritate læſerit: mandantes, vel iubentes etiam incurrunt, vt ex verbis Canonis habetur, ibi -- *ſua, vel aliorum opera*. Secundùm probabiliorem ſententiam non eſt neceſsè, quòd præfatæ actiones prohibitæ fiant in accedentes ad Sedem Apoſtolicam vt accedentes reduplicatiuè, ſed ſatis eſt ex quacumque cauſa fiant; tutiorem hanc Sententiam ſequendo iuxtà ſtylum Sac. Pœnitentiariæ, quia, vbi

vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & ius generalitèr loquens generalitèr eſt intelligendum.

Vi huius Canonis ix. non incurrit, qui in aliquo caſu prohibito perpetrando ex aliquo capite excuſatur à mortali culpa: neque qui venientem leuitèr percuſſit, ſed percuſſus ex propria culpa, aut ex incuria Medici mortuus eſt: neque qui aliquem tantùm verberat, aut partem aliquam carnis abſcindit, capillos, vel barbam, aut dentes euellit, quia propriè non mutilat: neque qui ſurripit clàm, aut dolo curat ſibi pecuniam tradi à venientibus, quia hoc eſt furari, non ſpoliare, quod rapinam, & violentiam importat: neque qui aliquem detinet, ne occidatur ab Inimicis: neque qui commorantem in Curia in rixa occidit, aut furando ſpoliat, quia id non facit auctoritatiuè; neque qui dat conſilium, fauorem, aut auxilium ad occidendum, vel mutilandum, niſi & ipſe ſit cooperator ad actum prohibitum, quia Bulla de iſtis non loquitur in hoc Canone, vt facit in illis, quando vult, & ipſos cenſura ligari.

D V B I V M VI.
Ex Cànone x.

An poſſit abſoluere à Cenſura Bullæ lædentes in perſona vel rebus, quas deferunt, Romipetas, ſeù Peregrinos ad Urbem Romam cauſa deuotionis, ſeù peregrinationis accedentes, & in ea morantes, aut ab ipſa recedentes.

C O N C L V S I O.

Abſoluere poteſt Pænitentiarius lædentes Romipetas, aut Peregrinos præfatos à Cenſura Bullæ, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. hæc facultas, ſicut probata fuit in præcedenti Dubio; Nam & iſtorum caſus eſt de contentis ſub generali facultate *abſoluendi etiam à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis*, & non

& non eſt de exceptis in Tabella, Ergò inter conceſſos eſt numerandus, ſicut fuit, & præcedens; nàm à ſimili ad ſimile valet argumentum, quia de ſimilibus idem eſt iudicium *l. non poſſunt, & l. ſeq. ff. de legib.* quod procedit, quando in vtroque ſimili adeſt eadem ratio, & æqualis Iuris diſpoſitio in vtroque, vt communiter DD. ſicut currit in præſenti argumento, in quo adeſt eadem ratio, & æqualis iuris diſpoſitio in vtroque ſimili. Notandum hìc, quòd Romipetæ tantùm, ſeù Peregrini Romam venientes cauſa deuotionis gaudent priuilegio huius Canonis, & ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſecuri conſiſtunt, *cap. arguta 2. qu.6.*, non alij Peregrini ad alia loca ex deuotione proficiſcentes: qui Romipetæ accedentes dicuntur, ſtatim ac à ſuo domicilio diſcedunt, licèt ſint adhuc in via, quia Pontifex intendit eos tueri in toto itinere venientes, & reuertentes: agitur enim de cauſa fauorabili ipſis Peregrinis ad Vrbem venientibus.

Incurrit hanc cenſuram quicumque gladio, baculo, ſaxis, veneno, aut alia ratione aliquem ex præfatis ad Vrbem venientem, in ea morantem, aut ab ea diſcedentem interfecerit, mutilauerit, aut vulnerauerit, partem aliquam corporis ictu aperiendo: Item ſi aliquem cęperit, aut captum detinuerit, quocumque modo ipſum impediendo ab itinere incæpto.

Item ſi iniuſtè, & violentèr alicui res, quas ſecum defert abſtulerit, quòd eſt propriè deprædari; quòd procedit etiam ſi res alicui ex eius familia, aut mulioni ſecum iter agenti, auferatur: Etiam Peregrinus aliquam actionem hìc prohibitam in alium Peregrinum, ſeù Romipetam exercens incurrit, quia Pontifex in Bulla generalitèr, & diſtinctè loquitur, & eodem modo generalitèr, & indiſtinctè eſt intelligendus: Vexans etiam Turcam, Iudæum, Hæreticum, vel excommunicatum, aut alia cenſura ligatum accedentem ad Vrbem cauſa conuerſionis, vel deuotionis incurrit, cum & iſtis conueniat ratio diſpoſitionis huius Canonis: ſicut & incurrit, qui auxilium, fauorem, vel conſilium dederit ad præmiſſa perpetranda effectu ſequuto, vt ex Bulla habetur, & ex *Bonac. punct. 1, num. 15.*

Non

Non incurrit, qui in dictis actionibus agendis excuſatur à mortali culpa: Qui ob probabilem ignorantiam Iuris, & facti excuſatur à cenſura, cum ignorans dici non poſſit contumax: Paruitas materiæ in caſibus, in quibus dari poteſt, etiam excuſat ab hac cenſura incurrenda: Neque incurrit, qui ſolùm verberat, ſeù percutit ſine vulnere, aut ſciſſione in corpore: Neque qui vulnerat, aut occìdit aliquem ex præfatis ad ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ: Neque qui iuſtè aliquam ex dictis actionibus contra Romipetam exequitur, *Duard. in fine cum alijs*: Neque qui furtìm pecunias, aut res alias eidem ſurripit, cum hoc non ſit depredari: Neque tandem, qui lædit Peregrinum euntem ad S. Iacobum in Compoſtella, ad Sacrum Domini Sepulcrum, ad Sacram Ædem Lauretanam, ad alium locum deuotionis gratia, quia Romipeta, aut Peregrinus ad Vrbem Romam dici non poteſt, qui ſolus à Sede Apoſtolica in hoc Canone ſub patrocinio ſuſcipitur, & gaudet huius Canonis Priuilegio.

D V B I V M VII.
Ex Canone xij.

An poſſit abſoluere lædentes per ſe, vel per alios ad Romanam Curiam prò ſuis negotijs recurrentes, tàm Eccleſiaſticos, quàm Sæculares ad ſenſum Canonis xij. *Bullæ Cœnæ*.

C O N C L V S I O.

Poteſt Pænitentiarius etiam iſtos abſoluere à Cenſura Bullæ, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Eamdem facultatem, quam habet ſuper dictos in ſuperioribus Dubijs, habet etiam ſuper iſtos, cum ſub eadem facultate, aut facultatis exceptione omnes contineantur: Poteſt autem illos abſoluere, eo quòd contineantur ſub gene-

generali facultate *abſoluendi etiam à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis*, & non ſubſint vlli exceptioni; Ergò & iſtos poteſt abſoluere, cum par, & eadem ratio currat etiam de iſtis; Vbi eſt enim eadem ratio, adeſt etiam eadem legis diſpoſitio non extenſiuè, ſed compræhenſiuè *l. his ſolis verſ. ſatis etiam cautè C. de reuocan. donat.*

Notandum hìc, quòd licèt recurrentes ad Romanam Curiam prò cauſis, & negotijs protegantur à Sede Apoſtolica in Canone nono Bullæ Cœnæ iuxtà ſuperiùs dicta in Dubio V. proteguntur ſimilitèr in hoc Canone xij. cum maiori extenſione excommunicationis, dum fertur contrà omnes illos, qui occìdunt, vel quoquomodo percutiunt, vel bonis ſpoliant per ſe, vel per alios directè, vel indirectè perſonas quaſcumque Eccleſiaſticas, vel Sæculares ad Romanam Curiam ſuper eorum cauſis, & negotijs recurrentes, vel in eadem Curia ea proſequentes, eorumque Procuratores, Negotiorum geſtores, Aduocatos, Agentes, Auditores, Iudices, ſi iſta fiant occaſione dictarum Cauſarum, ſeù negotiorum Curiæ; quæ excommunicatio afficit non ſolum principales delinquentes, ſeù committentes, & executores, ſed etiam auxilium, conſilium, & fauorem præſtantes cuiuſcumque dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, vt ex Textu Bullæ clarè apparet: quæ vltima verba ſunt obſeruanda, cum per ipſa excepta remaneat facultas in caſibus publicis, quo ad Principes, & alios Ius Imperij habentes, vt in Tabella §. *Principibus*. Incurrit qui aliquem ex ſupra nominatis quoquo modo interficit, aut percutit, manibus, fuſte, aut alia ratione; etiam qui vulnerat, aut mutilat; datur enim percuſſio etiam cum vulnere, & mutilatione: Item qui recurrentem ad Curiam, aut alium aliquem ex dictis, bonis ſuis mobilibus, aut immobilibus ſpoliat ob recurſum factum, aut cauſam, & negotium prò quo in Curia, agitur: ſiue etiam recurrens aliqua ex dictis actionibus offendatur Domi manens, & per alium in Curia cauſam ſuam proſequens; ſiuè offendens offendat aliquem ex dictis pe ſe, vel per alium directè, vel indirectè: Incurrit etiam auxilium, conſilium, vel fauorem præſtans ad aliquam ex dictis actionibus

bus perpetrandam, effectu ſequuto ſecundùm *Bonacinam*, etiàm non ſequuto effectu ſecundùm *Duardum*.

Non incurrit, qui alicui ex dictis conſpuit in faciem, rumpit Pallium, aut aquam deſupèr immittit; Nequè qui aliquem occìdit, vulnerat, aut percutit ob priuatam inimicitiam, aut ob defenſionem, nequè qui aliquem bonis ſpoliat ſolùm, vt furetur, aùt in compenſationem; Nequè qui percutit, aut ſpoliat fratrem, filium, aut alium conſanguineum recurrentis, aut alterius cauſam in Curia Agentis, quia de iſtis Bulla non diſponit; Nequè qui percutit, aut ſpoliat, qui recurſum habuit, & peracto negotio Domum reuertitur, qui amplius non dicitur recurrens, & Canon ſolùm loquitur de recurrente ad Curiam, & in ea Cauſam proſequente; incurrit tamen illam Canonis noni, vbi etiam tuentur recedentes à Curia; Neque qui aliquam ex dictis actionibus committit, ſed ſine culpa mortali ex aliquo capite, quam culpam mortalem cenſura ſemper prærequirit.

DVBIVM VIII.
Ex Canone iij.

An Pænitentiarius poſſit abſoluere ab excommunicatione lata contra Piratas, Curſarios, & Latrunculos maritimos diſcurrentes Mare Pontificium.

CONCLVSIO.

Omnes præfatos abſoluere poteſt à Cenſura Bullæ, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Sub generali facultate conceſſa Pœnitentiario *abſoluendi etiam à caſibus in Bulla Cœnæ reſeruatis*, etiam caſus iſte continetur, cùm ſit vnus de prohibitis in eadem Bulla: Ergò abſoluere poteſt talem actum perpetrantes à Cenſura incurſa, niſi facultas quò ad iſtos ſit excepta: In Tabella autem facultatum caſus iſtorum, de quibus in-

quiritur, non reperitur exceptus, vt ex eadem patere poteſt; Igitur pro conceſſo habendus eſt, ex quo ſub generali facultate non reſtricta continetur; nam conceſſio per verba generalia generalitèr eſt intelligenda, quatenùs per alia verba non limitetur, *Rot. part. 7. deciſ. 104. num. 4. recent.* ſicut limitatur, & excipitur in caſibus declaratis, vel denuntiatis, ne ſequatur turbatio inter iuriſdictiones. Notandum, Piratas, vulgò *Corſari*, vel Latrunculos maritimos dici illos, qui quaſi ex officio, bello non indicto, nauticum latrocinium exercent, ſeù animo depredandi ſe nauigationi dederunt; ſeù qui verſantur principalitèr in agendis prædis in Mari, *Bonac. quæſt. 4. pun. 1. num. 1. cum alijs*; dicuntur autem Piratæ, qui Nauibus biremibus, vel triremibus vtuntur; latrunculi verò, qui exiguo nauigio, & paruo apparatu prædantur *Bonac.*

Per Mare Pontificium intelligitur Mare Tyrrenum, & Adriaticum, quæ ad temporale dominium Eccleſiæ pertinent, & vult Pontifex tuta habere, præſertìm quò ad illum Maris locum, qui dicitur Romana Statio, incipiens à Monte Argentario vſque ad Terracinam propter maiorem propinquitatem ad Vrbem, & Pontificis reſidentiam *Duard. quæſt. 3.*

Incurrit, qui ſolùm diſcurrit Mare Pontificium animo prædandi, etiamſi nulla præda ſequatur: qui inchoauit nauigationem cauſa Belli, vel Mercaturæ, ſed poſteà incipit diſcurrere Mare animo prædandi: qui Nauim inſequutus eſt in Mare, animo prædandi: qui Nauim inſequutus eſt in Mare, ſed eam ſpoliat in flumine, ad quod ſe receperat, vt eſſet in tuto: qui in flumine, aut alio in loco ſe abdit, vt Nauigantes incautos aggrediatur: qui diſcurrit Mare animo prædandi, tàm Fideles, quàm Infideles; ſecùs ſi tantùm Infideles ſecundùm probabiliorem, dummodò iſti non deferant merces in commodum Fidelium, quia tunc incurrerent, ſicut incurrunt omnes fautores, receptatores, & defenſores Piratarum, niſi metus grauis fautores excuſet; vt remigantes coactè in Triremibus Turcarum; aut niſi Pirata in Domo excipiatur titulo conſanguinitatis, vel amicitiæ non formaliter vt Pirata.

Non

Non incurrit, qui indicto Bello etiam iniuſto res Aduerſariorum ſurripit: neque qui ſuborta rixa aliquem ex eadem Naui occidit; aut aliquid alteri in eadem Naui clàm furatur: neque qui nauigat cauſa negotiationis, ſed incidentèr aliquando prædatur, niſi animo prædandi aliquando nauigare cæpiſſet: neque qui in lacu, aut flumine prædatur: neque qui diſcurrit Mare animo occidendi, vel ſpoliandi alterum Piratam, niſi intendat ſimul ſpoliare etiam alios Fideles; hic enim, & ſimiles dici non poſſunt Piratæ, vel Latrunculi maritimi ad mentem Pontificis, excommunicationem fulminantis contra deprædantes in ſuo Mari.

DVBIVM IX.
Ex Canone j.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere eos, qui ſcienter legerint, vel retinuerint libros in Bulla Cœnæ prohibitos; ideſt libros Hæreticorum hæreſim continentes, vel de Religione tractantes.

CONCLVSIO.

Poteſt eos abſoluere ab excommunicatione lata in eadem Bulla, ſi non habuerint complices, vel fautores, aut ipſi in Iudicio delati non fuerint.

PRob. Quod Pœnitentiario non eſt exceptum, etiam in ordine ad caſus Bullæ Cœnæ, cenſendum eſt eidem conceſſum, ſtante generali facultate ſibi data abſoluendi à præfatis caſibus; ſicut enim exceptio reſtringit facultatem, ita caſus non excepti remanent ſub facultate. Caſus autem iſtorum, de quibus inquiritur, non eſt de exceptis Pœnitentiario, niſi habuerint complices, vel fautores, aut delati fuerint in Iudicio, vt ex Tabella; Ergò ſaluis limitationibus cenſendus eſt conceſſus, cum limitata conceſſio etiam ſuum habeat effectum intra limites conceſſionis; ſecùs extra limites.

Notandum,quòd verba illa in exceptione poſita, ſcil. ſi habuerint complices, vel fautores, reſpiciunt tantùm illos, qui ex lectione libri prohibiti hæreſim aliquam hauſerunt, & in tali hæreſi habent complices, vel fautores; nam iſti abſolui non poſſunt, niſi poſtquàm præfatos denuntiauerint; non autem illos, qui ex tali lectione nullam hæreſim contraxerunt; in iſto enim caſu non eſt neceſſe quemquam denuntiare, ex quo nulla interuenit hæreſis; ſed ſatis erit, quòd in Iudicio non fuerint delati, adhoc vt poſſint abſolui, & talis eſt ſtylus Sac. Pœnitentiariæ vniformis menti Pontificis, vt in Bulla ſuper facultatibus §. *Eos tantùm*, & deducitur etiam ex verbis ſequentibus in eadem exceptione, ſcil. *niſi tamen complices degant in Regionibus palàm infectis &c.* videatur Tabella &c.

Notandum etiam, quòd ad incurrendam hanc excommunicationem tres conditiones requiruntur. Prima, vt Auctor libri,qui legitur,ſit Hæreticus. Secunda, vt contineat hæreſim, vel tractet de Religione. Tertia, vt ſcientèr legatur, quarum vna deficiente, excommunicatio hæc non incurritur ex lectione, *Bonac.*, *Layman.*, *& alij*.

Incurrit, qui aliquem ex præfatis libris publicè, vel occultè legit: etiam qui oculis tantùm ſinè voce percurrit, quæ in libro continentur: qui ſolum proœmium libri, ſiuè præfationem, ſiuè epiſtolam ad Lectorem legit licèt liber non ſit Typis impreſſus: etiam famulus, qui iuſſu Domini ſui talem librum legit,niſi ex graui metu hoc faciat: qui aliquem ex prædictis libris retinet, quocumque modo retineat, ſiuè in Domo propria, ſiuè aliena, ſiuè nomine proprio, ſiuè alieno. Item incurrunt Impreſſores, ideſt qui quouis modo proximè concurrunt ad impreſſionem, & qui quomodolibet aliquem ex præfatis libris defendit: debet liber continere hæreſim, vel tractare de Religione ex profeſſo, non incidentèr, ideſt tractare de Sacra Scriptura, de articulis Fidei, de aliquo Sacramento, de rebus ad Cultum Dei, vel Sanctorum ſpectantibus, aut de Theologia Scholaſtica, & ſatis eſt, quòd vnam tantùm hæreſim contineat, licèt ex profeſſo de hæreſi non tractet, ad incurrendam excommunicationem, quæcumque pars legatur.

Non

Digitized by Google

Non incurrit, qui legit librum Catholici, in quò per ignorantiam inſertus eſt aliquis error contrà fidem: quæcumque ignorantia excuſat legentem, retinentem, & imprimentem: paruitas materiæ etiam excuſat: qui ſolùm audit legentem, non incurrit vigore textus Bullæ: legens librum Paganorum, aut Græcorum non ligatur hac cenſura: neque qui librum Hæreticum propria auctoritate comburit, & non tradit Inquiſitori ex vi Bullæ Cœnæ: neque qui legit, aut retinuit librum Hæretici, in quo nec continetur hæreſis, neque tractatur de Religione: Incurrit tamen aliam excommunicationem latam in Indice librorum prohibitorum, *regula decima*, quæ tamen nulli eſt reſeruata, quæ afficit legentes, aut retinentes libros Hæreticorum, vel cuiuſuis Auctoris ſcripta ob hæreſim, vel falſi Dogmatis ſuſpicionem, damnata, & prohibita.

D V B I V M X.

Ex Canone v.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere Pedagia, ſeù Gabellas nouas imponentes, vel augentes in Terris ſuis, præterquàm in Caſibus à Iure, vel ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia permiſſis.

C O N C L V S I O.

Poteſt eos abſoluere ab Excommunicatione Bullæ Cœnæ, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati.

PRob. Quia neque hic caſus eſt de exceptis ipſi Pœnitentiario: Ergò eſt de contentis ſub facultate eidem conceſſa, *abſoluendi ab omnibus caſibus etiam in Bulla Cœnæ reſeruatis*; ſola enim exceptio, ſeù reſeruatio reſtringit facultatem generaliter ad omnes caſus datam, vt commune eſt apud Doctores.

Notandum, hanc Cenſuram non afficere Principes, qui in ſuis Terris ſupremam habent facultatem, nullumque Superiorem in temporalibus agnoſcunt, quia in Iure contra huiuſmodi Perſonas nulla extat prohibitio quò ad hanc materiam:

Afficit

Afficit quidem omnes alias Perſonas, ſupremi Principis poteſtatem non habentes, ſiuè Mulieres, ſiuè Titulati, ſiue ſine titulo, quia Papa excommunicat omnes, quæ dictio vniuerſos, & ſingulos compræhendit.

Notandum ſecundò, Pedagium, & Gabellam in præſenti Textu Bullæ ferè idem importare, nam ſignificant quodcumque tributum, quod imponitur pro tranſitu viarum, aut pro mercibus inuectis; ſiuè ſoluatur pro fabrica, & conſeruatione Pontium, & aptatione Viarum, ſiuè Nauium ad transferendum; Vndè imponentes noua Pedagia, noua Portaria, & his ſimilia, quocumque nomine nuncupentur, & pro quacumque re imponantur, incidunt in hanc excommunicationem: *Duard.*, *Sayr.*, *& alij*, quod etiam verificatur de augentibus Gabellas impoſitas, & ipſas exigentibus, vt ex ipſo Textu Bullæ clarè habetur.

Incurrit Princeps Superiorem recognoſcens in Terris ſuis, qui noua Pedagia imponit, aut auget antiqua tributa: qui habita facultate imponendi tributum ſuper vna re, imponit ſuper altera, vel imponit maius: Incurrunt, qui talia tributa exigunt, & exactioni cooperantur, vt qui accipiunt pecuniam, qui ſcribunt, qui explorant ea, quæ feruntur: Incurrit etiam Princeps ſupremus Gabellas iniuſtè imponens, cum à Iure hoc non habeat, vt intendit Pontifex in Bulla, *Bonac.*, *Duard.*, & *alij* ſecundùm veriorem ſententiam.

Non incurrit, qui cum licentia Superioris noua Pedagia imponit, vel auget: Neque qui ex conſuetudine hanc facultatem habet: Neque qui Gabellam antiquam ex cauſa intermiſſam de nouo exigit: Neque qui mandat, conſulit, aut hortatur noua tributa imponere, quia non exprimuntur in Bulla: Nequè incurrit Exactor aliquid recipiens ſpontè datum: Nequè qui exigit tributa, probabilitèr ignorans eſſe illicita: Nequè qui per metum grauem eadem exigit: Nequè qui aggreditur Viatores, ab ipſis pecuniam extorquens, fingens ſe eſſe Gabellarum Exactorem: Nequè incurrit imponens Taxas, Taleas, Collectas, & his ſimilia, quia non continentur ſub nomine Pedagij, ſeù Gabellæ, de quibus loquitur Pōtifex in hoc Canone.

DV-

DVBIVM XI.
Ex Canone j.

An Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum abſolui poſſint à Pœnitentiario ab excommunicatione contrà eos lata in Bulla Cœnæ.

CONCLVSIO.

Poteſt eos abſoluere, ſi nullum errorem in intellectu pertinacitèr habuerint.

PRob. Actus, ſeù caſus iſtorum non ſunt excepti Pœnitentiario in Tabella; Ergò cenſendi ſunt conceſſi in generali facultate eidem data, *abſoluendi ab omnibus caſibus, etiam in Bulla Cœnæ reſeruatis*: Nam licèt Hæreticos per actum externum abſoluere non valeat, vt præmiſſum eſt; tamen cum ſimus in odioſis, exceptio, quò ad Hæreticos, eſt ſtrictè intelligenda, & non amplianda ad non Hæreticos, quales habendi ſunt iſti, de quibus mouetur præſens Dubium.

Quod vt clarius appareat, notandùm nomine credentium Hæreticis, de quibus ſolùm poteſt eſſe difficultas, hic non venire illos, qui pertinacitèr credunt erroribus Hæreticorum, licèt implicitè tantùm, aut in genere; quia etiam iſti Hæretici ſunt, ſicut qui dictos errores tenent explicitè, & in ſpecie, iuxta *cap. Excommunicamus il 2. de Hæretic.*, vbi Pontifex indiſtinctè loquens, habet; *Credentes autem eorum erroribus, Hæreticos ſimiliter iudicamus*; & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; Sed dicto nomine venire illos, qui Hæreticorum erroribus nullo modo credentes, credunt tamen eos eſſe viros bonos, & ita erga eos ſunt affecti, familiares, & obſequentes, vt hoc aliquo modo redundet in fauorem Hæreſis: Vnde iſti licèt non ſint Hæretici, excommunicantur tamen, vt eis credentes in *cap. Excommunicamus il 1. de Hæretic.*, & tunc ſolùm Hæretici iudicantur, ſi infrà annum ſatisfacere contempſerint, poſtquàm fuerint

excom-

excommunicatione notati: Ita ex *Abb. Panorm. in cit. cap.* §. *Credentes numero* 12., *Io: de Anania ibidem* §. *Credentes numero primo*, *Marian. Soccin. ibidem numero* 36. & alijs, quos citat, & ſequitur *Farinac. de hæreſi quæſt.* 182. *num.* 128. & deſcribit *Tabien. verb. Excommunicatio* 5. *caſu* 4. §. 12. eſſe illos, qui ſcienter, & ex propoſito ſæpe adeunt Hæreticos; eorum conciones aliquandò audiunt; litteras eorum hinc inde deferunt; ducatum in itinere eis præbent; & alia ſimilia faciunt, quæ fieri nequeunt, niſi ab homine affecto ergà Hæreticos: Vnde & ſuſpecti ſunt de hæreſi, & excommunicantur *in cit. cap. Excommunicamus il* 1. & etiam hìc in Bulla Cœnæ per particulam, *ac eis credentes*, *ſeu credentes Hæreticorum*, quæ denotat aliud genus Perſonarum diſtinctum ab Hæreticis, quocumque modo ſint tales, vt ex rationibus magis patebit.

Nam in Bulla Cœnæ illi credentes Hæreticorum excommunicantur, qui prius à Iure communi ſub ijſdem terminis credentium Hæreticorum erant excommunicati; diſpoſitum enim hìc in Bulla eſt deſumptum à Iure; & ſola abſolutio à Cenſura in Iure non reſeruata per Bullam ipſi Pontifici reſeruatur: Credentes autem Hæreticorum à Iure excommunicati, ab ipſo Iure non cenſentur Hæretici, vt patet *ex cit. cap. excommunicamus il* 1. vnde ſumptum eſt, quod hìc in Bulla diſponitur; Nam ibi credentes Hæreticorum non declarantur ſtatim Infames, & ad officia inhabiles, vt ipſo facto ſunt Hæretici, ſed niſi infra annum reſipuerint, poſtquàm fuerint excommunicatione notati: Ergò dum Pontifex in Bulla excommunicat credentes Hæreticis, non loquitur de credentibus erroribus Hæreticorum, quos vt Hæreticos cum alijs Hæreticis prius excommunicauit per particulam Canonis *omnes*, & *ſingulos alios Hæreticos*, ſed de alijs nullo modo credentibus erroribus, quales ſunt ſupradicti: qua de cauſa in Bulla præciſè exprimuntur, ſicut & in *cap. ſupracit.* credentes Hæreticorum, & non legitur credentes erroribus Hæreticorum.

Firmatur; quia tàm in præmiſſo *cap. Excommunicamus il* 1. quàm hìc in Bulla eodem modo, & ad eumdem finem excommuni-

municantur Credentes, ſicut & Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum; vtrobique enim omnes ſimùl ſub eodem tenore, & ordine verborum in deteſtationem hæreſis excommunicantur, vt communiter conceditur, & apparet ex textibus: Cæteri autem à Credentibus non excommunicantur in præfatis textibus, eò quod defendant hæreſes, ſeù Hæreticorum errores, aut faueant eiſdem erroribus, quia procùl dubio etiam ipſi Hæretici eſſent, ſi cum Hæreticis idem ſentirent, ac defenderent; ſed excommunicantur, quià ipſas Perſonas errantes, ſeù ipſos Hæreticos recipiunt, fauent, aut defendunt motiuo hæreſis, vt notat etiam *Duard. in Bull. can.* 1. *quæſt.* 32. *nu.* 1., quas actiones quilibet manens Catholicus præſtare poteſt, vt cum communi ſentiunt *Sanch. in Decalog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 7., *Trullench. ibid. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 9. *num.* 3., *& Lupus in Edict. S. Offic. par.* 2. *diſt.* 5. *art.* 1. *difficult.* 1., addentes etiam, quòd duplicem excommunicationem incurreret, qui ſimùl eſſet Hæreticus, & Hæretici Receptator, aut Defenſor: Vnam, quià Hæreticus, alteram, quià Receptator, aut Defenſor: Ergò eodem modo diſcurrendum eſt de Credentibus Hæreticorum, quòd non excommunicantur in Bulla, eò quod credant erroribus Hæreticorum, & ſint Hæretici; ſed quià credunt Perſonis Hæreticorum modo ſupradicto, & ſine errore in intellectu; nimis ſcilicèt affectos, familiares, & obſequentes ergà Hæreticos ſe oſtendentes, quod reſultare videtur in fauorem hæreſis; ſed actiones tales etiam manentes Catholici adhùc præſtare poſſunt, licèt ſuſpectos de hæreſi ſe reddant; ſicut etiam ſe reddunt de hæreſi ſuſpectos Receptatores, Fautores, & Defenſores ex proprijs actionibus, vt communiter tenetur; Igitur &c.

Hinc patet reſponſio ad fundamentum ſententiæ oppoſitę, ſuſtinentis illos dici Credentes Hæreticorum ad ſenſum Bullę, qui eorum erroribus credunt, & non alitèr hac ſola ratione: Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum non excommunicantur in Bulla, niſi receptent, defendant Hæreticos, illiſque faueant, vt Hæretici ſunt, ideſt in fauorem hæreſis: Ergò eodem modo ſunt intelligendi Credentes Hæreticorum, vt excommunicentur in Bulla, quatenùs credunt

Hæreticis, vt Hæretici ſunt, & conſequenter eorum erroribus. Patet inquam reſponſio; nàm in primis negatur ſuppoſitum in antecedente, quòd ſcilicèt prænominati non excommunicentur in Bulla, niſi talia faciant in fauorem hæreſis reduplicatiuè; quià tales primariò excommunicantur vt Hæretici, cùm nullus ferè, niſi ſit Hæreticus, talia præſtare poſſit ob defenſionem, & fauorem hæreſis reduplicatiuè, vt benè notat *Pueron. in Bull. Cœnæ cap.* 1. *num.* 136., & 146., ſed excommunicantur prædicti in Bulla, ſi talia præſtent ex cauſa tantùm, ſeù ex motiuo hæreſis, licèt non propter hæreſim, ſeù in fauorem hæreſis, vt patet in Receptante, Fauente, aut Defendente Hæreticum, ne capiatur, dùm à Iudice vt Hæreticus, & ob hæreſim inquiritur; quem omnes concedunt incurrere excommunicationem Bullæ, ſolùm quià talia facit ex cauſa, & motiuo hæreſis, vt diſtinguit, & docet *Tolet. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 8. in ſubiecta materia. Et eadem de cauſa negatur, quod ſupponitur in conſequente, nempè Credentes Hæreticorum non excommunicari in Bulla, niſi quatenùs credunt Hæreticis vt Hæreticis, ideſt eorum erroribus; quià etiam iſti primariò excommunicantur cum Hæreticis, cùm ſint veri Hæretici, ex quo credunt erroribus Hæreticorum; ſed vt Credentes Hereticorum excommunicantur etiam cum Receptatoribus, Fautoribus, & Defenſoribus, ſi credant perſonis Hæreticorum, & non eorum erroribus, nimiam æſtimationem, familiaritatem, & obſequium eis præſtando, vt dictum eſt ſupra, & hoc ex ſolo motiuo hæreſis: qua de cauſa, & motiuo zelantes Fidei eos nunquàm adeunt; familiaritatem cum eis nolunt; eorum Conciones nunquàm audiunt; nihilque ſingulare cum eis volunt; ſicut faciunt ex oppoſito, qui Hæreticis credunt ſecundùm hanc ſententiam, quam *Alter. in Bull. Cœnæ diſp.* 2. *cap.* 3. non ſolùm probabilem, ſed & Iuri conformem fatetur, & conſequenter etiam ad ſenſum Bullæ, cum diſpoſitum in ipſa ab ipſo Iure communi ſit deſumptum, vt ſupra &c.; maximè cum in Bulla poſt Hæreticos quoſcumque, qui ob hæreſim principaliter excommunicantur, ſimul poſtea excommunicentur Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum tantùm acceſſoriè, ſicut &

in

Digitized by Google

in Iure ſimul, & eodem ordine excommunicantur, ex quo benè argui poteſt, ſententiam conformem Iuri communi eſſe etiam conformem menti Pontificis, & Bullæ Cœnæ.

Sequendo igitur hanc ſententiam, quam tenui etiam in Adnotationibus manuſcriptis ad Bullam ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij *facul.* 13. §.8. *num.* 18., cùm ſic Credentes Hæreticis dici non poſſint Hæretici, ſequitur poſſe abſolui à Minori Pœnitentiario ab excommunicatione lata in Bulla contra Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum, cùm de omnibus currat eadem ratio, quòd non ſint Hæretici, qui tantùm excipiuntur in Tabella, iuxta regulam, excluſio vnius eſt incluſio alterius.

Incurrunt vt Credentes Hæreticorum ſecundùm hanc ſententiam, qui nimis affecti ergà eos, eorum conciones aliquando audiunt; eos ſepè adeunt, & viſitant; litteras eorum hinc indè deferunt; ducatum in itinere eis præſtant; eorum libros ſuſcipiunt; alimoniam dant, & pecuniam accomodant, ac alia ſimilia ſcienter, & ex propoſito faciunt, quibus nimis affectos, & de hæreſi ſuſpectos ſe oſtendunt: Ignorantia tamen, & ſimplicitas multos poteſt excuſare &c.

Incurrunt vt Receptatores, qui ſcientes eos Hæreticos hæreſis cauſa ipſos recipiunt; qui eos occultant, vt manus Iuſtitiæ effugiant, dùm vt Hæretici inquiruntur: non eſt neceſſe, quòd ſint nominatim denuntiati; neque quòd recipiantur ad docendam, vel defendendam hæreſim reduplicatiuè, quod non niſi alter Hæreticus præſtare poteſt, ſed ſufficit, quòd fiat motiuo, ſeù cauſa hæreſis: Excuſantur, qui hoc faciunt ob conſanguinitatem, vel amicitiam, vel miſericordiam, vel ob timorem mortis, vel ex ignorantia probabili, aut ex cauſa puri hoſpitij, non ex motiuo hæreſis, aut pro defenſione bonorum, corporis, animæ, aut famæ. Incurrunt vt Fautores, & Defenſores, qui verbo, facto, aut omiſſione Hæreticis fauent, aut eos defendunt motiuo hæreſis: Verbo, vt qui clamoribus eos adiuuant ad Iuſtitiæ manus effugiendas; euadendi viam eos edocent; accuſatores, denuntiatores, aut teſtes eis reuelant; ſcienter pro ipſis intercedunt, ne pro hæreſi puniantur; & qui eos inſtruunt ad

celandam veritatem, quando fuerint examinati.

Facto, ſeù opere; qui eis Dignitates, aut honores conſerunt, aut ad illas eos ſcienter præſentant; qui communionem ſcienter ab ijſdem recipiunt; qui Eccleſiaſticæ ſepulturæ eos tradunt, niſi ignorantia, aut timore excuſentur: Item qui proceſſum contra eos fabricatum lacerant, concremant, aut quomodolibet corrumpunt, abſcondunt, aut falſificant: qui eos adiuuant quocumque modo ad Carcerem confringendum, vt indè aufugiant, & ipſis aufugientibus auxilium quoquomodo præſtant ad euadendum Iuſtitiæ manus; Omiſſione, qui cùm poſſint, & debeant, Hæreticos non fugant, non capiunt, non denuntiant, non accuſant, non puniunt, & contra eos procedere negligunt, aut iuridicè interrogati veritatem contra eos dicere nolunt; Verum eſt, quòd metus mortis, aut alius metus cadens in conſtantem Virum ſolet excuſare, cùm leges humanæ non obligent cum certo, ac probabili vitæ diſcrimine.

Sententia hæc ſic examinata Pœnitentiario D. Papæ hoc in loco proponitur, vt in hac parte menti ipſius Pontificis valeat ſe conformare, cùm Iuri, & Bullæ ſit conformis: Excommunicatis in Bulla omnibus, & ſingulis Hæreticis cuiuſcumque nominis, & Sectæ; poſtea diſponitur de eorum Credentibus, Receptatoribus, Fautoribus, & Defenſoribus tanquàm Perſonis ab Hæreticis diſtinctis; conſequenter ob diuerſa motiua iſti, & illi in Bulla excommunicantur: Per hanc ſententiam incedentes iuxta litteram Bullæ non confundunt Credentes Hæreticorum cum Hæreticis; neque actiones Credentium cum actionibus Fautorum; ſicut facit alia ſententia, vt ſe ſuſtineat; ſed hæc omnes & ſingulos diſtinctè conſiderat, ſicut de omnibus, & ſingulis diſtinctè diſponitur: ſint ne tandem Credentes Hæreticorum poſiti in Bulla ad maiorem declarationem, vt volunt, qui hos confundunt cum Credentibus eorum erroribus; poſſet concedi, ſi in Bulla legerentur poſt Apoſtatas à Fide, ſed cùm legantur cum Receptatoribus, & alijs, vſque quo dictum probetur, cenſetur voluntarium, & potiùs ad declinandam vim rationum huius ſententiæ: Ideo &c.

CAPVT

CAPVT IV.

De Cenſuris in Bulla Cœnæ latis, à quibus Minor Pœnitentiarius abſoluere non poteſt abſolutè, aut tantùm in Caſibus occultis.

DVBIVM I.
Ex Canone j.

An Pœnitentiarius Minor poſſit abſoluere Hæreticos externos ab excommunicatione Bullæ Cœnæ.

CONCLVSIO.

Non poteſt eos abſoluere, ſi per actum externum hæreſim internam manifeſtauerint.

PROB. Quià caſus iſtorum eſt de expreſsè exceptis in Tabella; Ergò facultas ad ipſos non poteſt extendi, cùm in hac parte reſeruetur, & expreſsè denegetur. Ad incurrendam hanc Cenſuram non ſufficit ſola hæreſis interna, quia Eccleſia non iudicat actus merè internos: Neque ſola externa, quia non adeſt error in Intellectu; & hæreſis definitur, quòd ſit error intellectus liber, & pertinax contrà fidem in eo, qui fidem ſuſcepit; Sed requiritur interna, & externa ſimul, integrantes vnum peccatum, quatenùs interna verbo, aut ſigno aliquo hæreticali ſufficienter manifeſtatur, & humano modo cognoſci poteſt.

Hinc Cenſurã non incurrit, qui mente reuoluens hæreſim profert verba aliqua imperfecta, vt ſi dicat, ità eſt, hoc ſentio: Vel faciat ſigna indifferentia, vt ſi annuat capite, aut femur percutiat, & ſimilia; quia hæc audiens, aut inſpiciens non magis hæreſim, quàm aliquid aliud poteſt iudicare. *Bonac.*

Neque,

Digitized by Google

Neque qui amico reuelat hæreſim ſuam conſilij cauſa ad remedium Animæ ſuæ; aut illam detegit Confeſſario Sacramentaliter, aut conſilij cauſa; Nam talis manifeſtatio non eſt peccatum exterius hæreſis, cùm à bono fine cohoneſtetur.

Ad incurrendam hanc Cenſuram ſufficit actus externus etiam occultus, & nulli notus, dummodo internam hæreſim manifeſtet, & etiam licèt nullus ad talem actum aduertit, quando factus fuit coram alijs: ſuper iſtos tamen caſus Maior Pœnitentiarius poteſtatem habet, & facultas ab eodem poteſt haberi, ſicut etiam haberi poteſt in alijs Caſibus pro foro Conſcientiæ, in quibus non eſt neceſſe complices, vel conſcios denuntiare, ſcilicet quando ijdem complices, vel conſcij mortui ſunt; ſeù ſunt ex Regionibus palàm infectis, & in illis degunt; cùm tunc finis legis locum habere non poſſit: ſecus autem ſi ex illis Regionibus eſſent, in quibus viget auctoritas Sancti Officij, vt ex Bulla ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij. §. *Eos tantum &c.*

D V B I V M II.
Ex Canone j.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere Apoſtatam à Chriſtiana fide internum, & externum.

C O N C L V S I O.

Non poteſt talem abſoluere, ſi non ſolùm mente, & Corde, ſed etiam verbo, aut facto receſſerit à fide.

PRob. Facultas etiam hæc eſt de expreſsè exceptis in Tabella; Ergò eſt denegata, & non contenta ſub generali data; Tum etiam, quia eodem modo eſt diſcurrendum de Apoſtata à Fide, ſicut de Hæretico interno, & externo ſimul, cum omnis Apoſtata ſit Hæreticus, licèt non è conuerſo, eò quòd Hæreticus pro parte recedit à Fide, Apoſtata verò in totum, vnde Apoſtata peior eſt Hæretico: Igitur ſi Hæreticum

cum etiam per actum externum abſoluere non poteſt Pœnitentiarius, multò minus Apoſtatam ſimiliter internum, & externum ſimul, ſtante præſertim exceptione pro vtroque.

Licèt Apoſtata ſit etiam Hæreticus, duplicem tamen excommunicaiionem non incurrit, alteram videlicet vt Hæreticus, & alteram vt Apoſtata, ſed vnam tantùm latam in Bulla Cœnæ: quia Apoſtaſia non differt ſpecie ab Hæreſi, ſed tantùm ſecundùm magis, & minus; quia vt fuit præmiſſum, Hæreticus pro parte, Apoſtata verò in totum recedit à Fide: Maior autem, aut minor receſſus à Fide ſpeciem non mutat; Ergò nec excommunicatio duplicatur in Apoſtata, licèt ſit etiam Hæreticus.

Ad hanc cenſuram incurrendam non ſufficit ſola interna Apoſtaſia, neque ſola externa in verbis, aut factis, ſed vtraque ſimul requiritur, ſicut prædictum fuit de Hæretico; cùm Eccleſia non iudicet de internis, nec ſolus actus externus ſufficiat ad conſtituendum Apoſtatam ſine interno receſſu à Fide: ſatis vtiquè eſt actus externus licèt occultus cum interno receſſu ad incurrendam dictam cenſuram: Ex dictis ſequitur, quòd quicumque fidem exteriùs abnegauit verbis, aut factis, ſiuè per vim, aut metum grauem, ſiuè ſpontè ex deſperatione, aut aliqua vtilitate, aut ſenſualitate ductus, interiùs tamen illam corde, & animo firmiter tenuit, hanc cenſuram non incurrit in foro Conſcientiæ, & poteſt abſolui à proprio Confeſſario ab hac etſi grauiſſima culpa, vt habet *Thæſaur. de pæn. V. Apoſtata cum Dian.*, *& Homob.* Sacra tamen Pœnitentiaria ſolet & tales adigere, vt prius abiurent coram S. Officio, *Theſaur. ibidem*, ad quam praxim Tribunalis etiam Minor Pœniteatiarius tenetur vt Officialis eiuſdem Tribunalis.

DV-

D V B I V M III.
Ex Canone j.

An poſſit abſoluere Schiſmaticos, ſcilicet, qui receſſerunt ab obedientia Vniuerſalis Eccleſiæ, vel Romani Pontificis, vt Pontifex eſt, per actum externum.

C O N C L V S I O.

Nullum iſtorum poteſt Pœnitentiarius abſoluere ab excommunicatione contra eos lata in Bulla Cœnæ, ſi tales fuerint per actum externum, & cum pertinacia.

NAm etiam caſus iſtorum eſt de expreſsè exceptis in Tabella; Ergò eſt extra limites facultatis datæ Pœnitentiario; & conſequentèr nullum à dicta Cenſura poteſt abſoluere, cùm per exceptionem, ſeù reſeruationem Superior adimat Inferiori facultatem abſoluendi à reſeruatis. Notandum hìc, duplex ſchiſma dari; Vnum iunctum cum hæreſi, cùm quis non credit, Papam eſſe Caput Eccleſiæ, vel non credit vnam Sanctam Eccleſiam Catholicam, & etiam recedit ab obedientia vnius, aut alterius: Aliud verò ſine Hæreſi, cùm quis credens credenda præfata tantùm recedit ab obedientia Papæ, vt Caput Eccleſiæ, aut ab obedientia Vniuerſalis Eccleſiæ, nolens cum membris eiuſdem Eccleſiæ communicare; & iſti ſunt, qui principalitèr hìc excommunicantur in Bulla; nam primi vt Hæretici cum Hæreticis in eodem Canone excommunicantur. Hinc eſt, quòd licèt omnis Hæreticus ſit Schiſmaticus, non tamen ècontra omnis Schiſmaticus eſt Hæreticus, vt ex *Baſſeo verb. Schiſma n.3. cum citat.* Notanda eſt etiam differentia inter excommunicationem, quæ ob hæreſim incurritur, & illam, quæ ob ſchiſma: nam prima non incurritur, niſi cum actu externo adſit etiam error in mente; ſecunda verò ob ſchiſma ſolo actu externo incurritur abſque errore in mente; eo quòd ſchiſma ſa-

tis

tis conſumetur in opere externo,ſiuè per verba, ſiuè per facta, ſiuè per alia ſigna ſchiſmatis manifeſtatiua. Incurrit hanc excommunicationem, qui recedit à Summo Pontifice; aut alios auocat ab eius ſubiectione, vt Summus Pontifex eſt; aut qui non vult cum aliquibus communicare, ſolùm quia ſunt Subditi Papæ, vt Papa eſt: qui gerit ſe vt Papam, & Caput Eccleſiæ, cùm non ſit canonicè electus, & qui ſcienter hunc ſequuntur. Qui abſque Pontificis auctoritate Concilium generale congregat; aut legitimè iam diſſolutum proſequitur: qui Regem Angliæ vt Eccleſiæ Caput extrinſecè tantùm habet, licèt non intrinſecè.

Non incurrit, qui non obtemperat præcepto Papæ, quia ſibi graue, & incommodum eſt, nequè qui Perſonam Papæ prauo animi affectu proſequitur, & ſic non vult eius mandato parere, modò non intendat ſe ab illius obedientia ſubtrahere, vt Papa eſt: nequè qui non vult Papam recognoſcere vt Principem temporalem alicuius Patriæ; non enim recedit à Papa, vt eſt Caput Eccleſiæ, ſed vt eſt Princeps talis loci: neque qui ſe ſubtrahit ab obedientia Epiſcopi, ſeù ſui Prælati, quia non recedit à Capite vniuerſalis Eccleſiæ; nequè ligantur hac cenſura Fautores, Receptatores, & Defenſores Schiſmaticorum, quia de iſtis nihil diſponitur in Bulla Cœnę, ſicut diſponitur de Fautoribus, Defenſoribus, Receptatoribus, & Credentibus Hæreticorum: Incurrunt tamen excommunicationem latam à Paulo V. in Bulla incip. *Cum ex Apoſtolatus officio*, quæ tamen non eſt reſeruata. Ideo &c.

Notandum, quòd de Schiſmaticis Hæreticis hìc non diſponit Bulla, ſed de puris Schiſmaticis non Hæreticis, quia inquit *Duard. quæſt. 56. num. 6.* in eodem Canone excommunicantur Hæretici, qui dicuntur largè Schiſmatici: Ergò nè excommunicatio deindè lata contrà ſchiſmaticos videatur eſſe ſuperflua, dicendum eſt, illam compræhendere eos, qui purè, & ſtrictè ſunt ſchiſmatici, & nullo modo Hæretici: nam pœnalia debent ſtrictè interpretari, ſic *Duardus*: ſed quæsò cur idem *Duardus* hac eadem ratione non eſt vſus, dum egit de Credentibus Hæreticorum? nonnè dantur tales Credentes

etiam de Iure ſine errore? nonnè ante Credentes excommunicantur prius Hæretici in eodem Canone? nonnè ita ſuperflua cenſeri poteſt excommunicatio contrà Credentes, ſicùt contrà Schiſmaticos? de vtriſque currit eadem ratio; ergò ſicut valet argumentum pro Schiſmaticis, quòd non excommunicentur, qui ſunt Hæretici, ſed tantùm puri Schiſmatici per particulam Bullæ, *necnon Schiſmaticos*; ita valere debet pro Credentibus Hæreticorum, quòd per illam particulam, *ac eis Credentes*; ſeù *Credentes Hæreticorum*, non excommunicantur Credẽtes erroribus Hæreticorum, ſed puri Credentes Hæreticorum, qui nullo modo ſunt Hæretici, vt ſupra fuit dictum *in Dubio* 3. Ex hac doctrina *Duardi* omnibus communi magis firmatur, quod ſupra fuit reſolutum &c.

DVBIVM IV.
Ex Canone ij.

An poſſit abſoluere Appellantes ab ordinationibus, ſeù mandatis Papæ ad vniuerſale futurum Concilium.

CONCLVSIO.

Non poteſt Minor Pœnitentiarius abſoluere eos ab excommunicatione Bullæ, qui in præmiſſis caſibus appellauerint à Papa ad præfatum futurum Concilium.

PRob. Huiuſmodi Appellantes à Papa ad Concilium cenſentur Schiſmatici, & vt tales ſunt habendi, vt iubet Iulius II. *in extrauag. ſuſcepti regiminis*, tanquàm Schiſmaticos, & malè de fide ſentientes huiuſmodi haberi: Ergò non habens facultatem ſuprà Schiſmaticos, nec habere poteſt ſupra huiuſmodi Appellantes, qui inducere videntur ſchiſma, & rebellionem in Eccleſia, dum per appellationem (quæ fit à minori Iudice ad maiorem) falsò iudicant, Concilium generale auctoritatem habere ſupra Papam, & ſic eſſe Iudicem maiorem,

Digitized by Google

rem, cùm èecontra veritas ſe habeat, maiorem ſcilicet eſſe Papam, cùm ab ipſo conſtringi poſſunt Concilia, & ipſe à nullo, & omnia Concilia Romanæ Eccleſiæ auctoritate facta ſint, & robur acceperint; nec Concilium dici poſſit, quod ſine auctoritate Summi Pontificis celebratur, ſed Conciliabulum, ſeù Conuenticulum, *vt in cap. ſignificaſti de elect.* & ibi *Fagnan.* & communitèr Doctores. Igitur ſi Pœnitentiario expreſsè excipitur facultas quò ad Schiſmaticos, etiam quò ad huiuſmodi Appellantes cenſenda eſt expreſsè excepta, licèt verbis ſpecialibus non deſignetur in Tabella, cùm etiam expreſſum dicatur, quod ab expreſſo reſultat *l. ſi ita §. qui Filio ff. de bonor. poſſeſs. ſecund. tab.*, *Rot. par. 2. deciſ. 62. nu. 5. recent. cum alleg.*

Qui verò auxilium, conſilium, vel fauorem dederint ad huiuſmodi appellationem faciendam, contrà quos ſimilitèr fertur excommunicatio in Bulla, vtiquè abſolui poſſunt à Pœnitentiario, cùm reſpectu iſtorum non detur exceptio in Tabella nequè explicita, neque implicita in ordine ad ſchiſma; & in odioſis non ſit facienda extenſio vltrà verborum proprietatem, & ſignificationem, ſicùt nec præfati excommunicantur in Bulla cum principalibus, niſi & ipſi exprimantur, vt communiter &c. Ponitur etiam conſilium, quia ſic habet *Bulla* 1698.

Hanc excommunicationem incurrunt omnes, & ſinguli cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis fuerint, qui appellauerint ab Ordinationibus, ſeù Mandatis Papæ ad futurum Concilium Generale: Vniuerſitates verò, Capitula, vel Colleg a, quæ excommunicari non poſſunt *cap. Romana de ſent. excomm.*, ligantur Interdicto, quotieſcumque eodem modo deliquerint, quod Interdictum perſonale eſt, & ligat omnes de Vniuerſitate, vel Capitulo, etiamſi non omnes, ſed tantummodò maior pars concurrerit ad appellandum; nam factum à maiori parte cenſetur factum à toto Capitulo *cap. cum inter Canonicos de elect.*, quod etiam ſequitur, licèt ipſum Capitulum non appellauerit, ſed tantùm fauorem præſtiterit appellanti, quia vna pars legis aliam declarat, & Papa

in Bulla intendit ligare non ſolùm Appellantes,ſed etiam auxilium, vel fauorem præſtantes. Incurrunt omnes, qui appellant ad futurum Concilium non ſolùm à ſententijs, & mandatis particularibus, ſed etiam à Cenſuris, & pœnis communibus: etiam ab ordinationibus ſolùm temporalem Papæ Iuriſdictionem concernentibus, quia lex non diſtinguit *Bonac.*, quamuis ordinationes iniuſtæ eſſent, aut factæ ex ira, quia militat eadem ratio, ob quam Papa hanc pœnam tulit.

Non incurrunt Appellantes à ſententijs, & ordinationibus alicuius Epiſcopi, aut Prælati, etiàmſi Cardinalis ſit,ad futurum Concilium vniuerſale; neque Appellantes à Collegio Cardinalium, Sede vacante, ad futurum Concilium: neque præſtantes auxilium, conſilium, aut fauorem ad reſiſtendum præceptis poſt interpoſitam appellationem: neque eadem facientes in ordine ad appellandum, ſi ignorantèr fecerint ob ignorantiam probabilem,quæ excuſat à cenſura &c.

D V B I V M V.
Ex Canone vij.

An poſſit abſoluere nunciantes Turcis, & alijs Chriſtiani nominis inimicis,aut Hæreticis pertinentia ad Statum Reipublicæ Chriſtianæ, & Catholicæ Religionis in damnum Chriſtianorum.

C O N C L V S I O.

Non poteſt Pœnitentiarius tales abſoluere ab excommunicatione lata contrà eos in Bulla Cœnæ.

PRob. Nam facultas hæc eſt de expreſsè exceptis in Tabella: conſequentèr caſus iſtorum eſt extrà Iuriſdictionem eidem datam: Vndè defectu Iuriſdictionis non poteſt huiuſmodi delinquentes abſoluere à cenſura contrà eos lata, & per delictum incurſa.

Notandum, Infideles illos cenſeri Chriſtiani nominis hoſtes,

ſtes, qui Chriſtianos deteſtantur, quia Chriſtiani ſunt; vnde Chriſtianorum ſemper hoſtes ſunt actu, vel habitu, & hac de cauſa bellum cum eis gerunt, vel geſſerunt, vel animo parati ſunt ad illud gerendum: Vt ſunt Turcæ, Tartari, Mauri, Iudęi habitantes in Terris Infidelium, Apoſtatæ à fide, & ſimiles odio habentes Chriſtianos, vt tales &c.

Nomine verò Hæreticorum hìc non venire illos tantùm, qui ſunt nominatìm excommunicati, ſed etiam Hæreticos quoſcumque notorios, & manifeſtos, quia Canon in hac parte non diſtinguit, & agitur de fauore Religionis.

Notandum etiam per Statum Reipublicæ Chriſtianæ, de quo certiorari non debent præfati hoſtes nominis Chriſtiani, intelligi Statum temporalem, nō ſolùm totius Chriſtianitatis, ſed etiam cuiuſuis Regni, Prouinciæ, Ciuitatis, Caſtri, Oppidi, & Communitatis, non autem quòd reſultat in damnum alicuius particularis Perſonæ; ſicut per ſtatum Catholicæ Religionis intelligitur ſtatus alicuius Epiſcopatus, Ciuitatis, & Communitatis in ordine ad conſeruandam, & augmentandam Religionem Catholicam.

Hinc ſequitur, excommunicationem hanc incurrere omnes, & ſingulos, qui per ſe, vel per alios certiores faciunt pręfatos hoſtes, & Hęreticos de rebus concernentibus Statum alicuius Chriſtianæ Reipublicæ in damnum Chriſtianorum, & Religionis Catholicæ in ſenſu præmiſſo; Nam Bulla loquitur per particulam, *omnes*, quæ omnes includit, & nullum excludit; loquens etiam de Principibus expreſsè: Incurrunt nunciantes huiuſmodi, etiamſi ex tali nunciatione nullum damnum ſequatur Chriſtianis, quia in Bulla per ſe, & primò prohibetur nunciatio Infidelibus, aut Hæreticis, & hoc ſiue huiuſmodi ſint in Terris Chriſtianorum, ſiuè in ſuis, ſiuè pacificè cum Chriſtianis viuant, ſiuè non, ſiuè oretenùs fiat, ſiuè per litteras, aut alio quocumque modo, mediatè, aut immediatè, quia Bulla abſolutè, & ſimplicitèr loquitur, & totum diſponit ad fauorem Chriſtianorum, & Catholicæ Religionis, vt ex ipſo Textu Canonis clarè apparet.

Non incurrunt, qui ad præfatos hoſtes litteras, aut Nuncios

cies miſerunt, ſed ad illos non peruenerunt aliqua ex cauſa, quæcumque illa ſit: neque ſi talis nunciatio non tendat in perniciem Chriſtianorum, vt ſi quis dictis hoſtibus nunciaret, talem in Pontificem, aut Cardinalem fuiſſe promotum; Principes Chriſtianos concordes viuere, & alia huiuſmodi; An autem incurrat, qui vi tormentorum, aut ob grauem metum tormentorum detegit Infidelibus concernentia Statum Chriſtianæ Reipublicæ in perniciem Chriſtianitatis; alij affirmant, alij negant, vt eſt videre in *Bonac. quæſt.8. punct.4. num.9.*; Pœnitentiarius ſequi tenetur tutiorem iuxtà ſtylum Tribunalis in dubijs, iudicando talem indigere abſolutione, quæ pars tutior, licèt durior videatur, magis tamen fouet Animę, de cuius ſalute agitur in foro conſcientiæ; auxilium, conſilium, aut fauorem præſtantes ad talia præfatis Inimicis nuncianda, etiam incurrunt eamdem cenſuram; iſtos tamen abſoluere poteſt Pœnitentiarius, cùm exceptio poſita in Tabella, de iſtis non loquatur, & in odioſis non ſit facienda extenſio.

D V B I V M VI.
Ex Canone xiij.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad laicam poteſtatem, aut impedientes executionem, vel impetrationem earumdem litterarum.

C O N C L V S I O.

Nullum iſtorum poteſt abſoluere minor Pœnitentiarius ab excommunicatione Bullæ in caſibus publicis; in caſibus verò occultis poteſt eos abſoluere.

PRob. Per actus iſtorum affertur præiudicium libertati Eccleſiaſticæ, dùm violatur auctoritas, & Iuriſdictio Sedis Apoſtolicæ, eidem præferendo laicam poteſtatem per appel-

pellationem, quæ eſt à minori Iudice ad Superiorem prouocatio *cap. placuit 2. q. 2.*, non è contrà; aut eam impediendo in ſuis actibus, & deliberationibus, impediẽdo exequutionem, vel impetrationem litterarum Apoſtolicarum: Violatores autem Immunitatis, vel libertatis Eccleſiaſticæ in caſu publico abſolui non poſſunt à Min. Pœnitentiario, cùm huiuſmodi caſus ſit de expreſsè exceptis in Tabella: Igitur nullum ex præfatis abſoluere poteſt in caſu publico.

Notandum, quòd procedit hæc excommunicatio contra appellantes, ſeù recurrentes, etiamſi appellatio non fuerit admiſſa à laica poteſtate, quia Pontifex prohibet appellationem, & recurſum, & non requirit admiſſionem *Bonac. q. 14. punct. 1. num. 28.*

Etiam notandum, quòd procedit hæc excommunicatio contrà impedientes executionem præfatarum litterarum publica poteſtate, ſeù publicæ poteſtatis auxilio, quia *Textus* ſolùm loquitur in hoc ſenſu, & talis eſt praxis Sac. Pœnitentiariæ; licèt alij putent procedere etiam contrà impedientes ſola poteſtate priuata, vt habet *Theſaur. de pœn. verb. Iuriſdictio cap. 14. in fin.* Contrà verò impedientes directè, vel indirectè impetrationem litterarum Apoſtolicarum, procedit contra quoquo modo talia impedimenta præſtantes, ſiuè publica poteſtate, ſiuè priuata, & propria voluntate *Theſaur. ibid. cap. 13. & verb. Curia cap. 5. cum allegatis.*

Incurrunt ex terminis Bullæ, qui appellant, vel recurrunt ad Curiam Sæcularem à futura executione litterarum Gratiæ, vel Iuſtitiæ, vel quorumcumque decretorum, quæ à Papa, & Sede Apoſtolica, Legatis, Nuncijs, Præſidibus Palatij Papæ, & Auditoribus, & Commiſſarijs Cameræ Apoſtolicæ, alijſque Iudicibus, & Legatis Apoſtolicis emanauerint, & à laica poteſtate, inſtante etiam Fiſci Procuratore, vel Aduocato, appellationes huiuſmodi admitti, ac literas, ſeù Decreta præfata capi, & retineri faciunt.

Item, qui præfatas litteras, ſeù Decreta, ideſt citationes, inhibitiones, ſequeſtra, monitoria, proceſſus, executoriales, & alia decreta impediunt, vel prohibent executioni mandari

ri ſimplicitèr, vel niſi cum ſuo beneplacito, vel examine; aut prohibent, ſeù impediunt Notarios ſuper tali executione, inſtrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cuius intereſt, tradi; Item qui partes, ſeù eorum agentes, conſanguineos, affines, familiares, Notarios, exequtores, ſubexecutores litterarum, & Decretorum prædictorum, capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, vel detinent, aut à Ciuitatibus, Locis, aut Regnis eijciunt, bonis ſpoliant, perterrefaciunt, concutiunt, vel comminantur per ſe, vel per alios publicè, vel occultè. Item qui quibuſcumque perſonis in genere, vel in ſpecie præſumunt directè, vel indirectè prohibere, ſtatuere, mandare, nè pro negotijs proſequendis, ſeù gratijs, vel litteris impetrandis ad Romanam Curiam accedant, ſeù recurſum habeant, ſeù gratias ipſas, vel litteras à Sede Apoſtolica impetrent, ſeù impetratis vtantur, & qui eas apud ſe, aut Notarios, aut aliàs quomodolibet retinere præſumunt. Omnes inquam tàm Sęculares, quàm Eccleſiaſtici cuiuſcumque ſint dignitatis, qui aliquam ex dictis actionibus vetitis fecerint, excommunicationem hanc incurrunt.

An autem ob iuſtam cauſam, vt ad propulſandam iniuriam certò cognitam, & quæ alia via repelli non poteſt, poſſit quis habere recurſum ad Laicam poteſtatem, & eius auxilium implorare ad hoc, vt Iudex Eccleſiaſticus acceptet appellationem iuſtè factam, ſed reiectam: Negat abſolutè *Bonac. diſp.* 1. *q.* 14. *punct.* 1. *num.* 1. eò quia quælibet appellatio ad Laicam poteſtatem ſemper vana, & nullius momenti eſt, vtpotè facta ad Iudicem non ſuperiorem: ſed probabilitèr oppoſitum ſubſtinent *Sayr. lib.* 3., *Theſaur. cap.* 17. *num.* 3, *& Caſtropal. de Cenſur. diſp.* 3. *punct.* 14. *num.* 8.: Tùm quia in Canone ſola appellatio friuola prohibetur: Tùm quia non eſt veriſimile, Pontificem velle iniuriantem ſuis armis protegere, & ſe defendentem punire, & alijs de cauſis ibidem allatis: Et huic ſententiæ fauere videtur *Canon. xiv.* ſubſequens, in quo Cenſura non ligantur ſic impedientes, vt ſupplicent, ſi coram Papa ſupplicatio legitimè proſequatur..

DVBIVM VII.
Ex Canone xiv.

An poſſit abſoluere eos, qui auctoritate propria, & de facto prætextu Priuilegij Apoſtolici auocant Cauſas Spirituales, vel Spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Commiſſarijs Sedis Apoſtolicæ, & illarum curſum impediunt, ac vt Iudices in earum cognitione ſe interponunt.

CONCLVSIO.

Neque iſtos poteſt abſoluere Pœnitentiarius ab excommunicatione Bullæ in caſibus publicis.

PRob. Quæ prohibet Pontifex in hoc Canone, omnia diſponit in fauorem libertatis Eccleſiaſticæ; actiones enim hìc prohibitæ tendunt ad protegendum Iudices Apoſtolicos, nè eorum Immunitas violetur per actiones, quæ in ipſo Canone prohibentur. Reſtricta autem, & expreſsè excepta reperitur facultas Pœnitentiarij in Tabella, cùm agitur de violatione libertatis Eccleſiaſticæ in caſibus publicis; Ergò incurrentes hanc excommunicationem ab ipſo abſolui non poſſunt tanquàm violatores dictæ libertatis in caſibus publicis.

Incurrunt, qui per ſe, vel alios beneficiales, & decimarum, ac alias cauſas ſpirituales, vel ſpiritualibus annexas ab Auditoribus, vel Commiſſarijs Apoſtolicæ Sedis, alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis auocant, illarumque curſum, ac Perſonas, & Vniuerſitates dictas cauſas proſequi volentes, impediunt, ac ſe de illarum cognitione tanquàm Iudices interponunt; etiamſi talia facientes ſint Præſides, Cancellarij, aut Conſiliarij quorumcumque Principum, etiam Regum, & Imperatorum, vt ex Textu Bullæ.

Notandum, hanc excommunicationem procedere non ſolum contra turbantes modis prædictis Iuriſdictionem Iudicum Sedis Apoſtolicæ, ſed etiam cuiuſcumque Iudicis Eccleſiaſtici ſecundùm tutiorem per illam particulam Canonis *Alijſque Iudicibus Eccleſiaſticis*, *Filiuc. tract.* 16. *num.* 250. dummodò talia faciant auctoritate publica Laicali, non Eccleſiaſtica *Sayr. cap.* 18. *num.* 2., & hoc etiamſi talis auocatio non fiat prætextu litterarum Apoſtolicarum, ſed tantùm auctoritatiuè *Duard. hic quæſt.* 3. *num.* 1. Imò etiam ſolum conſilium, fauorem, aut aſſenſum præſtantes hanc excommunicationem incurrunt, vt ex ipſo met Textu Canonis apparet.

Item incurrunt, qui partes actrices, quæ dictas cauſas Iudicibus Eccleſiaſticis committi fecerunt, vel committi faciunt; compellunt ad reuocandum, & reuocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias litteras in eis decretas, & ad faciendum, vel conſentiendum, eos contra quos tales Inhibitiones emanarunt, à Cenſuris, & pœnis in illis contentis abſolui per ſtatutum, vel alias; etiamſi prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætenſionum, ſeù etiam donec ipſi ad Summum Pontificem informandum (vt dicunt) ſupplicauerint, niſi ſupplicationes huiuſmodi coram eodem Pontifice, & Sede Apoſtolica legitimè proſequantur.

Notandum etiam hic, excommunicationem procedere in fauorem Iuriſdictionis cuiuſcumque Iudicis Eccleſiaſtici, vt ſupra: Et tunc procedere contra principales delinquentes, ſeù impedientes, quando talia faciunt auctoritatiuè, ideſt ſua publica poteſtate Laicali; non autem ſi Iuriſdictio Eccleſiaſtica ſit, aut priuata, quia Bulla ſolùm loquitur contra Laicos officiales *Filiuc. tract.* 16. *num.* 245. *cum communi*. Quo verò ad cooperantes per fauorem, conſilium, & aſſenſum ſecundùm tutiorem procedit, ſiuè auctoritate publica, ſiuè priuata talia faciant pro tali impeditione *Duard. hic quæſt.* 13. *nu.* 10., *Theſaur. de pœn. verb. Iuriſdictio cap.* 14. *& ſic.*

Non incurrunt, qui Priuilegium Summi Pontificis legitimè conceſſum habent auocandi dictas cauſas, vel illarum curſum impediendi. Nequè impedientes executionem talium littera-

rum,

rum, dummodò id faciant prætextu informandi, aut ſupplicationem exhibendi Summo Pontifici, modò tamen ſupplicationem coram Sede Apoſtolica legitimè proſequantur, vt ex verbis *Textus*, & ex *Bonac. quæſt.15. punct.4.* §.2.*num.*1.

DVBIVM VIII.
Ex Canone xj.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere offendentes S.R.E. Cardinales, & alios Prælatos ab excommunicatione lata in Bulla Cœnæ.

CONCLVSIO.

Offendentes Eccleſiam in ſuis membris principalibus, ſicuti ſunt Cardinales, & alij Prælati in Canone expreſſi, abſolui non poſſunt à Pœnitentiario paucis exceptis.

PRob. Facultas neceſſaria ad abſoluendum hos ſacrilegos expreſsè eidem excipitur in Tabella, & conſequentèr ſic offendentes non continentur ſub Iuriſdictione Pœnitentiarij; Ergò nequè abſolui poſſunt ab eodem, & nullitèr ageret, ſi dictos abſolueret defectu Iuriſdictionis, qui eſt defectus omnium maximus, quò ad annullationem actus, vt Doctores paſſim.

Contra quas Perſonas, & ob quas actiones ſit lata à Pontifice præſens excommunicatio ex ipſa littera Canonis clarè apparet; Nam Pontifex excommunicat omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtilitèr inſequentes S.R.E. Cardinales, Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Sediſque Apoſtolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à ſuis Diœceſibus, Territorijs, Terris, ſeù Dominijs eijcientes, necnon ea mandantes, vel rata habentes, ſeù præſtantes in eis auxilium, conſilium, vel fauorem.

Vbi notanda eſt dictio *Omnes*, quæ vniuerſalis eſt, & nullum excipit *cap. Romanorum diſt.* 19., conſequenter includit omnes perſonas cuiuſcumque ſexus, conditionis, ſtatus, & gradus exiſtant; niſi fortè priuilegio excipiantur, aut peculiari nota digni ſint *Bonac. hìc punct. 3. num.* 1. Similitèr notandum, quòd non omnes Eccleſiaſtici etiam in Dignitate aliqua conſtituti gaudent priuilegio huius Canonis, ſed tantùm Perſonæ, quæ à Pontifice nominantur, & exprimuntur in eodem Canone; Vndè Abbates, & alij Prælati Eccleſiaſtici hoc priuilegio non gaudent, cum inter expreſſos non computentur; & qui aliquem iſtorum offenderet, hanc excommunicationem non incurreret, ſed aliam alterius Canonis *Si quis ſuadente Diabolo* 17. *quæſt.* 4., ex quo patet differentia inter hos duos Canones.

Incurrit quicumque aliquam actionem hìc vetitam contra aliquem ex præfatis Prælatis hìc priuilegiatis commiſerit; Etiamſi offendens, mandans, ratum habens, ſeù auxilium, conſilium, vel fauorem præſtans, aut aliud hìc prohibitum faciens ſit de priuilegiatis in hoc eodem Canone, quia priuilegium ipſi conceditur, nè ab alijs offendatur, non vt impunè alium offendere valeat.

Non incurrit qui per ignorantiam probabilem Iuris, vel facti aliquem ex dictis offenderit; vt qui percuſſerit Cardinalem, vel Epiſcopum ignorans probabilitèr hanc diſpoſitionem; aut dum noctu incedit, vel mutato habitu, ignorans qualitatem Perſonæ: neque qui iuſtam cauſam habuerit offendendi: neque ad ſui, ſuorumque, aut pudicitiæ defenſionem cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ: neque qui mandat, conſulit, fauet, aut auxilium præſtat ad talem offenſionem, effectu non ſecuto, quia verba abſolutè prolata intelligenda ſunt cum effectu *cap. relatum de Cleric. non reſid.* maximè cùm iſti non excommunicentur principalitèr, ſed acceſſoriè tantùm *Bonac. hìc punct. 3 num.* 10.

Dictum eſt in concluſione paucis exceptis, quia ſtando in rigore exceptionis factæ Pœnitentiario in Tabella, vulnerantes, percutientes, capientes, & conſulentes non leguntur exce-

cepti;

cepti; conſequentèr facultas quo ad iſtos cenſenda eſt conceſſa in generali ſupra omnes caſus Bullæ Cœnæ, iuxtà regulam, quòd iuriſdictione conceſſa cum reſeruatione quorumdam caſuum, cœtera omnia præter reſeruata conceſſa cenſentur *Rot. par.4. deciſ.497. num.2. rec.*

D V B I V M IX.
Ex Canone xv. & ſeqq.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere eos, qui in aliquo violauerint libertatem Eccleſiaſticam.

CONCLVSIO.

Violatores libertatis Eccleſiaſticæ abſoluere non poteſt Pœnitentiarius in caſu publico, ſecùs in occulto.

PRob. Solus caſus publicus violatæ libertatis Eccleſiaſticæ excipitur eidem Pœnitentiario in Tabella; Ergò Violatores dictæ libertatis per actum publicum dumtaxàt abſoluere non poteſt vigore exceptionis præmiſſæ; & alitèr ſentiendum eſt, quoties caſus non fuerit publicus, ſed occultus; exceptio enim vt odioſa ſtrictè eſt intelligenda, vt communitèr Doctores.

Verùm quia multis, & diuerſis modis violari poteſt libertas Eccleſiaſtica, & per varios, & diſtinctos Canones Bullæ Cœnæ excommunicantur eiuſdem Violatores, aliqua ex omnibus breuitèr proponentur, ex quibus facilè elici poterit, quid prohibeatur, aut inter prohibita non computetur &c.

§. I.

Trahentes Perſonas Eccleſiaſticas ad Tribunalia Laica.

IN Canone igitur *x v.* excommunicat Pontifex primò Iudices Sæculares, qui Eccleſiaſticas Perſonas trahunt ad ſua

Tri-

Tribunalia, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè præter Iuris Canonici diſpoſitionem; & hanc excommunicationem incurrunt, qui quouis quæſito colore ad ſua Tribunalia trahunt Capitula, Conuentus, & Collegia Eccleſiaſtica, aut Perſonam aliquam, quæ priuilegio fori gaudeat, ſiuè Sæcularis ſit, ſiuè Regularis, ſiuè in Sacris Ordinibus, ſiuè in minoribus tantùm conſtituta, aut præcipuo aliquo modo ad ſeruiendum Deo dicata; & locum habet tàm ob cauſam criminalem, quàm ciuilem, tàm ob debitum, aut delictum contractum ante Clericatum, aut Religionis ingreſſum, quàm poſt, & etiam ſi in fragranti crimine deprahendatur; nam ſtatim ac quis venit nomine Perſonæ Eccleſiaſticæ, priuilegium habet, vt tantùm coram Eccleſiaſtico Iudice conueniatur *cap. Si diligenti de for. compet.*

Non incurrunt, qui priuata poteſtate, & non publica auctoritate Clericum coram Iudice laico trahunt; nequè qui de licentia Romani Pontificis idem faciunt; nequè qui Clericum ad ſuum Tribunal trahit, quem Clericum eſſe probabilitèr ignorat, modò ſtatìm Clericum dimittat cognita eius qualitate Clericatus; nequè qui hoc faciunt in caſibus à Iure Canonico permiſſis, vt in cauſa Feudi Laici, & in alijs caſibus, quibus Perſonæ Eccleſiaſticæ amiſere priuilegium fori; nequè qui Clericum patrantem, aut illicitè incedentem ad patrandum graue delictum capere faciunt, nè fugam arripiat, & vt Iudici Eccleſiaſtico conſignent *Bonac. punct. 4. num.* 24., & idem de ſimilibus.

§. II.

Facientes Statuta, & Ordinationes contra libertatem Eccleſiaſticam.

IN eodem Canone *xv.* excommunicat etiam Pontifex facientes Statuta, Ordinationes, Conſtitutiones, Pragmaticas, ſeù quæuis alia decreta in genere, vel in ſpecie ex quauis cauſa, & quouis colore, etiam prætextu cuiuſuis conſuetu-

tudinis, aut priuilegij, & ea quomodolibet ordinantes, publicantes; vel factis, & publicatis vtentes, vnde libertas Eccleſiaſtica tollitur, aut in aliquo læditur, vel deprimitur, aùt aliàs quouis modo reſtringitur, ſeù Summi Pontificis, & Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, & quarumcumque Eccleſiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè, vel expreſsè prejudicatur: de quibus omnibus idem cenſendum eſt, quod dictum eſt ſupra de alijs Violatoribus libertatis Eccleſiaſticæ, nempè non poſſe abſolui à Min. Pœnitentiario in caſibus publicis, cùm expreſsè hoc eidem ſit exceptum. Vt autem faciliùs percipiatur quid ſit propriè facere aliquid contra libertatem Eccleſiaſticam, vt ex tali actu inferri poſſit aliquem incurrere hanc excommunicationem, videtur hoc melius ſignificari non poſſe, quam dicendo cùm *Vgolino*, *& alijs*, tùnc fieri aliquid primò, & per ſe contra libertatem Eccleſiaſticam, vbi Eccleſiaſticæ Perſonæ impediuntur, & Eccleſiæ, quòminùs vtantur priuilegijs tàm à Deo, quàm ab homine generalitèr ipſis condonatis; nam ſi libertas Eccleſiaſtica aliud non eſt, niſi quoddam Ius inhærens generatim Eccleſijs, & Eccleſiaſticis Perſonis, vtendi priuilegijs ipſis à Deo, aut ab homine conceſſis tàm quo ad ſe, quàm quo ad res ſuas, quatenùs talia ſunt, vt ſolet deſcribi; ſequitur contra libertatem Eccleſiaſticam tunc aliquid fieri, quotiès contra præfata priuilegia aliquid fit, vt ex præſenti *Textu* etiam deducitur; intantùm enim per Statuta, & Decreta à laica poteſtate facta violatur libertas Eccleſiaſtica, inquantùm per ipſa præiudicatur Iuribus, & Priuilegijs, Eccleſijs, & Eccleſiaſticis conceſſis tàm per *cap. Eccleſia de Conſtit.*, quàm per *cap. Grauem de ſent. excom.*, & per alia multa in Iure Canonico expreſſa. Hoc ſuppoſito.

Incurrunt quilibet Superiores laica poteſtate fulgentes, qui Statutum, vel legem aliquam generalem, quocumque nomine appelletur, fecerint contra Eccleſiaſticam libertatem, ſi eam publicauerint, etiam ante illius executionem: Item qui fieri ordinauerint, & in formam Statuti redegerint poſt publicationem, quia ante publicationem vim legis non habent

bent

bent *Bonac.* Item Præcones, & Miniſtri inferiores, qui de mandato Superiorum Statutum publicant ſecundùm probabiliorem, niſi probabilis ignorantia Iuris eos excuſet; Item qui eius obſeruantiam exigit in iudicando, aut in aliquo Officio exercendo: Item omnes Curiæ Officiales, qui tali Statuto vtuntur, nàm auctoritatiuè,& publica auctoritate operantur; & hoc quamuis tale Statutum ſit tantùm contrà Iura,ſeù priuilegia particularia alicuius Eccleſiæ, & in eo caſu non ſit contrà Eccleſiaſticam libertatem, nec contineatur *in cap. nouerit de ſent. excomm.* cum Iuribus Eccleſiarum præiudicet, vt in Bulla dicitur *Theſaur.de pæn. verb.Leges cap.2.,Bonac. num.40., & alij.*

Non incurrunt, qui de licentia Summi Pontificis cum cauſa hoc faciunt: nequè qui Statutum factum non promulgarunt, nam antè promulgationem nec obligat,nec operatur: nequè vbi interuenit ignorantia probabilis, quòd tale Statutum ſit contrà libertatem Eccleſiaſticam: nequè qui facto ipſo,non ratione,aut vigore Statuti; neque qui auctoritate priuata Eccleſiaſticam libertatem violauerint, hanc excommunicationem incurrunt, quia non poſſunt dici vten tes Statuto iuxtà Bullæ intentionem, aliam tamen incurrunt latam *in cap. quamquam de Cenſib. in 6.*, *& in cap. Clericis de Immunit. Eccleſ. in 6.*, vt habet *Theſaur. de pæn. verb. Immunitas cap.4.*; quæ autem Statuta aduerſentur libertati præfatæ, videri poſſunt in *Bonac. hic quæſt. 16.ſect.2.punct.2.*

§. III.

Quid prohibeatur in Canone xvi. Bullæ Cœnæ.

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes, qui Archiepiſcopos, alioſque Superiores, & Inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcumque Iudices Ordinarios quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum Agentes, Procuratores, Familiares,Conſanguineos, vel Affines impediunt, quaminùs ſua Iuriſdictio-

ne

ne Eccleſiaſtica vtantur, ſecundùm quod Canones, & Sacræ Conſtitutiones Eccleſiaſticæ, Decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt.

Etiam hæc excommunicatio afficit omnes, tàm Ecclèſiaſticos, quàm Sæculares cuiuſcumque gradus, & conditionis exiſtant; nàm Textus abſolutè loquitur *quomodocumque præfatos iniuſtè impediant, nè ſua iuriſdictione liberè vtantur*; dummodò iniuſtè auctoritate Laicali hoc faciant. Sic:

Incurrunt, qui vi, vel metu in Eccleſiaſticum Iudicem, vel in ipſos, vel in ſua bona prohibet, nè Iudex faciat ea, quæ ad ipſius Iuriſdictionem ſpectant; vel nè facta exequantur, vel vt exequuta reuocentur: Item qui Epiſcopos impediunt etiam in caſibus à Tridentino illis conceſſis tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegatis: Etiam eos impedientes in ijs, quæ ad viſitationem, & morum correctionem ſubditorum ſuorum concernunt: Etiam impedientes, nè citatio fiat, vel ſequeſtrum, aut nè pignus accipiatur: Et non ſolùm impedientes, ſed etiam mandantes, & ad id auxilium, conſilium, patrocinium, & fauorem dantes, vigore dictionis *quomodolibèt*, & verborum Canonis in fine poſitorum.

Non incurrit, ſicut nec peccat, qui iuſtè aliquem ex præfatis impedit: neque qui precibus, & donis pariter aliquem impedit: neque ſi non ſequatur effectus ab eo, qui impedire tentat, prætenſus; quia delictum non conſummatum re ipſa non impedit, *Bonacc. num.21.*: Neque ſi Iudex Eccleſiaſticus impediatur in iuriſdictione prophana, aut auctoritate priuata, & non publica; quia de Eccleſiaſtica, & publica diſponit Bulla, aliter tamen aliqui ſentiunt de auctoritate priuata: neque tandem, qui impedit Iudicem delegatum, cum tantùm de Ordinarijs loquatur in Canone præſenti.

§. IV.
Recurrentes à Iudicibus Eccleſiaſticis ad Laicam poteſtatem.

Similiter excommunicat Pontifex in hoc Canone eos, qui poſt Ordinariorum, aut ab eis Delegatorum ſententias,

& decreta, aut alias fori Eccleſiaſtici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & Curias Sæculares recurrunt, & ab illis inhibitiones, & mandata etiam pœnalia Ordinarijs, aut Delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant: & qui decernunt, & exequuntur, ſeù dant auxilium, conſilium, patrocinium, & fauorem in eiſdem &c.

Notanda eſt hìc differentia inter primam partem huius Canonis, & hanc ſecundàm; Nàm in prima dum loquitur de impedientibus Iuriſdictionem, ſolùm loquitur de Iudicibus Ordinarijs: In hac verò ſecunda parte diſponens dè recurrentibus ad Laicam poteſtatem diſponit, ſiuè recurrant contra Eccleſiaſticos Iudices ordinarios, ſiuè delegatos, vt ex ipſo Textu patet. Hoc prænotato.

Incurrunt hanc Cenſuram, qui ad effectum impediendi Iudicem Eccleſiaſticum recurrunt ad Laicum poſt Eccleſiaſtici Iudicis ſententias, & decreta ſecundùm probabiliorem: Item etiamſi poſt recurſum factum nihil contra Eccleſiaſticum Iudicem obtinuerint, vel obtentum executioni non mandauerint adhùc ſecundùm probabiliorem: Item procurantès talia mandata, & inhibitiones à Laica poteſtate: aut curantes, vt executioni mandentur: Item Satellites, alijque Miniſtri Iuſtitiæ, qui talia mandata exequuntur, niſi fortè metu grauis incommodi, vel probabilis ignorantiæ titulo excuſentur: Item dantes auxilium, conſilium, patrocinium, aut fauorem ad ſupradictas actiones hìc prohibitas, vt tradendo pecunias recurrenti, Iudici Laico dandas pro inhibitione obtinenda, aut inhibitionem ipſam ſcribendo, quod eſt auxilium præſtare: aut inſtando iniuſtè rationibus, & iuribus apud ipſum Iudicem ſæcularem pro recurrente, vt prohibitionem, vel mandatum ferat contra Eccleſiaſticum, vel ad eadem exequenda, quod eſt patrocinium ſumere: aut quouis modo fauendo, & conſulendo pro talibus mandatis habendis: qui omnes incurrunt, effectu tamen prætenſo ſequuto, cùm acceſſoriè tantùm excommunicentur *Bonac. num. 37*.

Ex

§. V.

Ex Canone xvij. *Bullæ Cœnæ.*

Vſurpantes fructus, & prouentus Eccleſiarum, & eos ſequeſtrantes.

IN Canone xvij. excommunicat Pontifex omnes, qui Iuriſdictiones, fructus, redditus, vel prouentus ad Papam, & Sedem Apoſtolicam, & quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas, ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum Beneficiorum Eccleſiaſticorum pertinentes, vſurpant, vel etiam quauis occaſione, vel cauſa ſine Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expreſſa licentia ſequeſtrant.

Notandum, quòd hæc Cenſura procedit contra omnes vſurpantes vſurpatione propriè dicta, ideſt qui dictos fructus ſibi arrogant, tanquàm auctoritatem ad ipſos haberent, & iure proprio vterentur *Bonacc.*, *Vgolin.*, *& alij communiter*, & procedit contra omnes, ſiuè publica, ſiuè priuata poteſtate id faciant, ſiuè Laici ſint, ſiuè Eccleſiaſtici ſecundùm veriorem *Sayr.*, *Vgolin. cum alijs*, quod idem affirmat *Bonaccin. de ſequeſtrantibus*, ſiuè Iudices Sæculares ſint, ſiuè Eccleſiaſtici, dummodò iniuſtè agant, quod tamen alij negant de Iudice Eccleſiaſtico.

Incurrunt omnes, qui iuriſdictionem quamcumque alicuius Eccleſiæ ſibi vſurpant, ſiuè Eccleſiaſtici ſint, ſiuè Sæculares, ſiuè Temporalis, aut Spiritualis ſit iuriſdictio; quia Canon non diſtinguit, ſed loquitur ſimpliciter de Iuriſdictionibus: Item incurrunt Vſurpantes fructus, redditus, & prouentus alicuius Eccleſiæ, quicumque ſint illi fructus, vel induſtriales, vel naturales, vel mixti, nàm Bulla indiſtinctè loquitur, & indiſtinctè debet intelligi; quod ſimiliter debet intelligi de fructibus, & prouentibus ad quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas pertinentibus, vt ex Textu ipſo Bullæ apparet, ſi eiſ-

dem competant ratione Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel Beneficiorum Eccleſiaſticorum.

Item incurrunt Sequeſtrantes præfatos fructus ſine legitima licentia, ſiuè ſequeſtrans ſit Iudex ordinarius, ſiuè Delegatus, ſiuè ſit Laicus, ſiuè Eccleſiaſticus, qui facultatem ſequeſtrandi non habeat, *Bonacc.punct.*3. *num.*7., & hoc quacumque occaſione, vel cauſa ſequeſtrent, etiam ſi id agerent ad reprimendam iniuſtam vſurpationem Eccleſiaſticorum. Nomine autem Sequeſtrantium veniunt Iudex, ſeù Magiſtratus decernens ſequeſtrationem, & exequutor talis decreti, quia iſti propriè dicuntur ſequeſtrare, *Theſaur. de pœn. verb. Sequeſtrantes cap.*1.

Non incurrunt hanc Cenſuram Fures, Latrones, & Milites, qui fructus Eccleſiaſticorum furantur, aut rapiunt; quia illos non vſurpant in ſenſu Bullæ: neque qui vſurpant fructus bonorum patrimonialium, aut aliorum, quæ Beneficiarius emit nomine proprio, etiamſi illa emerit ex fructibus Beneficij, quia non ſunt fructus debiti ratione Eccleſiæ, vel Beneficij, de quibus tantùm hìc diſponit Pontifex, non de alijs, nàm incluſio vnius eſt excluſio alterius, *cap. Nonnè de præſumpt.*

Neque conſulens, vel procurans, aut inſtans, vt talium bonorum fiat ſequeſtratio, quia in Canone ſolùm Sequeſtrantes exprimuntur, & ſumus in odioſis; neque quando ſequeſtratio eſt voluntaria, ſeù de conſenſu partium, nàm hìc tantùm agitur de ſequeſtratione neceſſaria, quæ fit iuſſu Iudicis, dùm Pontifex requirit licentiam, vt legitimè fiat ſequeſtratio à non habente facultatem, quæ non requiritur ad ſequeſtrum voluntarium faciendum; neque quando fit ſequeſtratio de expreſſa licentia Romani Pontificis, vel alterius ad id facultatem habentis, quales ſunt Epiſcopi, eorum Vicarij, Legati Sedis Apoſtolicæ, vel Nuncij, qui & ſequeſtrandi facultatem habent.

Ex

§. VI.

Ex Canone xviij. *Bullæ Cœnæ*.

Imponentes Decimas, & alia onera perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſijs, Monaſterijs, aut eorum fructibus, ac talia onera Exigentes.

EXcommunicat Pontifex in dicto Canone omnes imponentes collectas, decimas, taleas, præſtantias, vel alia onera Perſonis, aut bonis Eccleſiaſticis, aut ipſorum Eccleſiaſticorum ſine ſpeciali, & expreſſa Papæ licentia; & eos, qui talia onera exigunt quocumque modo, vel colore, aut ea ſic malè impoſita à ſpontè dantibus, & concedentibus recipiunt; & eos, qui talia per ſe, vel per alios directè, vel indirectè facere, exequi, vel procurare, vel in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcumque ſint conditionis, etiam Imperatores, & Epiſcopi; innouans Cenſuras, & pœnas per Concilia generalia latas.

Incurrunt hanc Cenſuram omnes, nemine excepto, ſiuè Sæcularis ſit, ſiuè Eccleſiaſticus, qui perſonis Eccleſiaſticis onera imponunt, quocumque nomine nominentur talia onera, & quæcumque Perſonæ Eccleſiaſticæ ſint illæ, ſiuè ſimplices Clerici, ſiuè in Dignitate conſtituti, ſiuè Religioſi cuiuſcumque Ordinis, ſiuè etiam Equites, qui aliquam Religionem ſunt profeſſi. Incurrunt Imponentes præfata onera ſuper bonis, aut fructibus, & prouentibus Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Beneficiorum Eccleſiaſticorum, aut ſuper bonis patrimonialibus, vel aliundè quæſitis Perſonarum Eccleſiaſticarum. Item incurrunt prædicta onera exigentes ab Eccleſiaſticis, etiam à ſpontè dantibus; idque exequi mandantes, procurantes directè, vel indirectè, ac ipſi Exequtores, & auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes, tàm ad prædicta onera imponenda, quàm ad eadem exigenda.

Non incurrunt qui de ſpeciali, & expreſſa licentia Romani

ni Pontificis talia onera Eccleſiaſticis imponunt, vt ex Textu Bullæ: neque qui hæc ijs imponunt, qui priuilegia Eccleſiaſtica amiſerunt, nam ceſſante cauſa priuilegij ceſſat priuilegium: neque qui hæc imponunt Clericis coniugatis, quia non gaudent hac immunitate: neque qui hæc imponunt bonis, quæ deſinunt eſſe bona Clericorum, nàm res, ſeù bona gaudent hoc priuilegio ob Perſonę qualitatē: neque qui hæc imponunt bonis, quæ prius erāt obnoxia tributis, antequàm acquirerentur ab Eccleſiaſticis; quia res tranſit cum onere ſuo: neque hæc imponentes Clericis, qui habitum, & tonſuram non deferunt non habentes Sacros Ordines, nec Beneficium, nec ſeruientes in Diuinis iuxta *Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.*: neque fures, & latrones capientes Clericos, & pro eorum redemptione taleas imponentes, hanc Cenſuram incurrunt: an autem exigentes talia onera ab Eccleſiaſticis, licèt eiſdem non fuerint impoſita, incurrant hanc Cenſuram, negant aliqui, alij probabiliùs affirmant; tutiorem, & magis fauentem Animæ ſententiam tenetur ſequi Pœnitentiarius iuxta ſtylum Sac. Pœnitentiariæ.

§. VII.

Ex Canone xix. *Bullæ Cœnæ.*

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes Iudices, & Officiales, ſeù Notarios, Scribas, Exequutores quomodolibet ſe interponentes in cauſis criminalibus contra perſonas Eccleſiaſticas, illas proceſſando, banniendo, capiendo, ſeù ſententias contra illos proferendo, vel exequendo ſine ſpeciali, ſeù expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ: Item eos, qui licentiam huiuſmodi ad caſus non expreſſos extendunt, vel aliàs ea perperàm abutuntur, etiam ſitales fuerint Conſiliarij, Senatores, Præſides, Cancellarij, aut aliter nuncupati.

Incurrunt omnes, qui interponunt ſe in cauſis capitalibus, aut criminalibus contra Perſonas Eccleſiaſticas, quæcumque cauſæ capitales ſint, ſiuè naturaliter, cùm agitur de pœna mor-

mortis, aut membri mutilatione, ſiuè ciuiliter, cùm agitur de amiſſione Ciuitatis mediante pœna exilij, triremium, & banni, quibus modis capitis diminutionem quis patitur, vt habetur in *Inſtit. de capit. dimin.*; & quæcumque criminales ſint, in quibus agitur de pœna infligenda criminaliter, & ſpectant ad Iudicem criminalem, vt Iuſtitiæ vendicatiuæ ſatiſfiat &c.

Hinc incurrunt, qui præfatos capiunt, detinent, cuſtodiunt, nè fugiant; examinant, & contra ipſos proceſſum fabricant, ſententiam proferunt, aut exequuntur, vel quocumque modo procedunt; ſiuè ſint Clerici ſæculares, ſiuè Regulares, contra quos proceditur; ſiuè Nouitij, vel prima Tonſura tantùm initiati; nàm & hi Clerici ſunt, & priuilegio fori gaudent, modò ſeruent Decreta *Trid. ſeſs. 25. cap. 6. de reform.*, quæ Cenſura incurritur ob quamlibet actionem in hoc Canone vetitam; licèt ſententia non feratur, aut lata non exequatur, *Bonacc.*, *Vgolin.*, *& alij*: Incurrunt etiam habentes facultatem à Sede Apoſtolica ad faciendas prædictas actiones contra Eccleſiaſticos, qui ipſa abutuntur, talem facultatem extendendo ad Perſonas, & cauſas in ipſa non expreſſas; nam ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa debet eſſe licentia, vt ex Bulla.

Non incurrunt, qui de expreſſa Apoſtolicæ Sedis licentia in his cauſis ſe interponunt: neque hanc Cenſuram incurrunt, qui in cauſis ciuilibus, & non criminalibus procedunt: neque qui Eccleſiaſticam perſonam eſſe ignorant: neque qui capiunt, aut proceſſant Clericum degradatum, & Curiæ Sæculari traditum, aut perpetuò diffidatum, & bannitum, aut bigamum, aut qui primam tonſuram tantùm habet, & non ſeruat Decreta Tridentini ſupracitati, aut aliquo alio modo amiſit priuilegium fori, nam de his non loquitur Bulla: neque qui capit, vel capi mandat Clericum debitorem fugientem, vel fugam parantem, aut volentem alteri iniuriam inferre, aut ſua, vel aliena bona aſportantem, modò maiorem vim non inferat, quàm opus ſit, & Clericum detineat animo illum tradendi Iudici Eccleſiaſtico, in quo etiam caſu, nec

incur-

incurrit Cenſuram Canonis, *ſi quis ſuadente Diabolo*; Alia videri poſſunt in Doctoribus de hoc tractantibus.

§. VIII.

Ex Canone XX., & Vltimo *Bullæ Cœnæ*.

EXcommunicat Pontifex in hoc Canone omnes illos, qui per ſe, ſeù alios directè, vel indirectè ſub quocumque titulo, vel colore, inuadere, deſtruere, occupare, aut detinere præſumunt Ciuitates, Terras, Loca, vel Iura ad Romanam Eccleſiam pertinentia, eique mediatè, vel immediatè ſubiecta, vel ſupremam Iuriſdictionem in illis locis eidem Eccleſiæ Romanæ competentem de facto vſurpare, perturbare, retinere, & vexare præſumunt: Et extenditur excommunicatio hæc contra adhęrentes, fautores, ac defenſores eorum, vel auxilium, conſilium, fauoremuè quomodolibet præſtantes.

Incurrunt hanc Cenſuram omnes, & ſinguli tàm Eccleſiaſtici, quàm Sæculares cuiuſcumque ſtatus, & conditionis exiſtant, qui aliquam ex actionibus in hoc Canone prohibitis iniuſtè facere præſumpſerint; quia Papa generaliter, & indiſtinctè loquitur, nec quemquam excipit, & conſequenter generaliter eſt intelligendus.

Sic inuadens, occupans, detinens, vel deſtruens Ciuitates, vel loca Romanæ Eccleſiæ immediatè, vel mediatè ſubiecta, ſiuè per ſe hoc faciat, ſiuè per Milites, ſiuè directè mittendo Exercitium, ſiuè indirectè ſuadendo, & ſubornando homines, vt ſe illi dedant ab Eccleſia recedentes, incurrunt tàm ipſe mittens, quàm miſſi ab eo, vt ex terminis ipſius Textus patet.

Incurrunt ſimiliter de facto vſurpantes, detinentes, vexantes, aut perturbantes ſupremam Iuriſdictionem temporalem, quam habet Papa in Terris Eccleſiæ; qui enim nullum ius in illis locis habent, ſi quid iuris ſibi vſurpant, Eccleſiam offendunt, & in hanc pœnam incidunt; ſicut & habentes vtile dominium

minium tantùm, ſi directum vſurpare præſumant: dictum eſt iuriſdictionem temporalem,quia de ſpirituali ſufficienter prouidit Pontifex in præcedentibus diſpoſitionibus huius Bullæ Cœnæ.

Item incurrunt adhærentes, fautores, & defenſores prædictorum, ſeù illis auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtantes, vt qui equos, arma, milites, victualia, opes, pecunias, aut res alias præbent, aut conſulunt, ſuadent, hortantur, aut tranſitum per ſua loca concedunt ad faciendam aliquam actionem principaliter prohibitam in iſto Canone; quia iſti non ſolùm adhęrentes, verùm etiam ſequaces, & fautores vocantur; Actio tamen aliqua primò, & principaliter prohibita ſequi debet ad has actiones ſecundariò, & acceſſoriè tantùm vetitas, ad hoc vt Cenſura incurratur, *Bonacc. cum allegat.*: multiplicantur verò excommunicationes ad multiplicationem actionum præfatarum, quæ principaliter hìc prohibentur, ſi moraliter ſint interruptæ; quia ſicut moraliter tunc plura numero peccata committuntur, ità plures Cenſuræ numero diſtinctæ moraliter incurruntur, cùm ad peccata in Bulla prohibita ſequantur; secùs ſi tranſgreſſiones non ſint moraliter diſtinctæ, vt ſi quis Vrbem inuadat, & ſtatim deſtruat &c.

Non incurrunt inuadentes, occupantes, detinentes, vel deſtruentes domum, aut fundum alicuius ptiuatæ Perſonæ ex locis Romanæ Eccleſiæ ſubiectis; quia bona priuatæ Perſonæ non dicuntur, propriè loquendo, pertinere ad Eccclesiam Romanam: neque qui inuadunt, deſtruunt, vel occupant loca, vel iura ad Summum Pontificem pertinentia, non quatenus Pontifex eſt, ſed vt priuatus; quia non ſunt loca, vel iura Eccleſiæ Romanæ, & Summi Pontificis, cum transferantur in hæredes Summi Pontificis, & non deuoluantur ad Succeſſores in Dignitate: neque inuadens occupans, & detinens Ciuitatem, quam habet in Fæudum à Pontifice, & ab alio iniuſtè occupatur, aut per rebellionem defecit à fide illius; quia hic iniuſtè non agit; nec præſumi poteſt Pontificem velle fouere iniuſtitiam iniquè occupantis: neque exercens, ſeù

retinens ex priuilegio, & legitima conceſſione ſupremam Iuriſdictionem in locis Romanæ Eccleſiæ ſubiectis; quia de iure id facit, non de facto; & Bulla ſolùm loquitur de vſurpantibus, & perturbantibus, vel retinentibus de facto: neque tandem inuadens, vſurpans, aut detinens prædicta loca, vel Iuriſdictionem, ignorans Conſtitutionem iſtius Bullæ, aut prædicta bona ad Eccleſiam Romanam pertinere; quia excommunicatio hæc fertur contra præſumentes; præſumptio autem ſcientiam, aut ingentem temeritatem requirit, *Bonacc. num. 25. cum communi DD.*

Hæc ſunt, quæ diſponit Pontifex in Bulla Cœnæ circa libertatem Eccleſiaſticam, tàm in ordine ad Perſonas Eccleſiaſticas, quam quò ad bona, & Iura pertinentia ad Summum Pontificem, & Sedem Apoſtolicam, ad Eccleſias, & quoslibet Eccleſiaſticos ſæculares, & Regulares, quàm qui quouis modo, & in quocumque caſu hic à Pontifice prohibito violauerint, abſolui non poſſunt ab excommunicatione contra eos lata à Minori Pœnitentiario, quoties eorum caſus fuerit publicus; cùm in Tabella talis caſus eidem excipiatur; licèt in caſibus non publicis, & occultis poſſit manum apponere, & delinquentes abſoluere; cùm exceptio quo ad ſolos actus publicos, firmet regulam ad non publicos, & occultos, ſtante generali facultate eidem data abſoluendi ab omnibus Caſibus, & Cenſuris Sedi Apoſtolicæ quomodolibet, etiam in Bullæ Cœnæ reſeruatis, vt ſæpiùs fuit dictum, & ſupra præmiſſum in Dubio X., ſub quo hæc materia tota de libertate Eccleſiaſtica breuiter, & ad ſolum finem hic prætenſum conſiderata, & reſtricta exhibetur.

CAPVT

CAPVT V.

De alijs Caſibus, & Cenſuris Minori Pœnitentiario in Tabella exceptis extra Bullam Cœnæ.

DVBIVM I.

An Pænitentiarius poſſit abſoluere Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ localis.

CONCLVSIO.

In Caſibus publicis non poteſt Pænitentiarius abſoluere Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ ab excommunicatione contra eos lata à Gregorio XIV. cùm aliàs.

RATIO eſt, quia facultas iſta expreſsè eidem excipitur in Tabella in vltima exceptione; conſequentèr non poteſt in his caſibus publicis manum apponere, & Reos abſoluere, alitèr excederet limites propriæ poteſtatis, & nulliter abſolueret ex defectu Iuriſdictionis, & poteſtatis, qui eſt omnium maximus, quo ad annullationem actus, vt tradit *Paſqualig. qq. mor. q.*134. *num.*4. *cum allegat.*

Notandum hìc, quòd Immunitas Eccleſiaſtica à libertate differt, eò quòd hæc ſit exemptio, ſeù priuilegium exemptionis conceſſum Perſonis Eccleſiaſticis, vt ſuprà viſum fuit; Immunitas verò ſit exemptio, ſeù priuilegium Eccleſiæ conceſſum, vt ibi exiſtentes tuti ſint à Laica Poteſtate: Vnde etiam nominatur Immunitas Eccleſiaſtica localis, non quia non pertineat etiam ad Perſonas, ſed quia immediatè, & primariò conceditur loco, & ſecundariò Perſonis in loco exiſtentibus, *Bonacc. de Immunit. cum Suarez.*, *&* *alijs.*

Eccleſiæ nomine hìc venit non ſolùm qualibet Eccleſia auctori-

ctoritate Epiſcopi fundata, ſiuè benedicta ſit, ſiuè non, quamuis in ea nondum celebrata fuerint Diuina Officia, nec Miſſa aliqua; quia ſatis eſt, vt locus ſit Deo dedicatus auctoritate Epiſcopi, *vt ex cap. Eccleſiæ de Immunit. Eccleſ.*, ſed etiam omnis alius locus ſacer, & religioſus auctoritate Epiſcopi benedictus, aut intra fines, ſeù confinia Eccleſiæ contentus, vt amplè tradunt, *Bonac.*, *Baſſæus*, & alij de hac materia tractantes, qui conſulendi ſunt.

Incurrunt hanc Cenſuram omnes, & ſinguli, qui auctoritate publica fori ſæcularis hanc Immunitatem violant capiendo aliquem fidelem in loco Sacro, cuiuſcumque delicti reus exiſtat, exceptis caſibus in Iure expreſſis: procedit etiam hæc Cenſura contra ſolùm attentantes extrahere aliquem de loco Sacro etiam effectu non ſubſequuto, vt ex verbis Bullæ attentare præſumpſerit: Etiam contra mandantes extrahi aliquem effectu ſequuto, cùm Bulla ſit lata contra omnes quacumque Dignitate, vel auctoritate præditos, attentantes aliquid pratèr, aut contra tenorem, & formam ipſius Bullæ, ſicut faciunt mandantes; alitèr Principes, & Iudices Sæculares nunquàm incurrerent hanc Cenſuram, cùm ipſi nunquàm extrahant, ſed mandent extrahi per ſuos infimos miniſtros: etiam contra detinentes, aut nolentes reſtituere Eccleſiæ extractum ab ea, aut morti ipſum adiudicantes, licèt non mandauerint ipſum extrahi, nec ipſi extraxerint, cùm attentent aliquid contra formam Bullæ: etiam contra extrahentes reum non gaudentem Immunitate ob delictum patratum in Iure exceptum, non ſeruata in Bulla forma præſcripta, etiamſi notoriè conſtaret de delicto, cùm talis ſit mens Papæ.

Non incurrunt, qui ſeruata forma tradita à Pontifice in Bulla capiunt, & extrahunt publicos Latrones, Graſſatores Viarum, Depopulatores Agrorum, Occidentes, vel Mutilantes in Eccleſia; proditoriè proximum Occidentes, Reos aſſaſſinij, Reos Hæreſis, & Reos læſæ Maieſtatis in Perſonam ipſius met Principis, de quibus ex profeſſo agit *Bonac. de Immunit. q.3.pun.16.à num.6.vſq;ad* 10., *Caſtropal.*, *& alij*, neque ſolùm conſulentes, cùm dici non poſſint attentare; tùm quia Cenſura

lata

lata contra attentantes non complectitur conſulentes, cùm ſtrictè ſit intelligenda: neque ratum habentes aliquam ex dictis actionibus, quia ratihabitio eſt poſterior facto, & qui ratum habet factum, illud approbat, ſed non attentat: neque attentantes, extrahentes, aut offendentes in loco Sacro exiſtentes priuata tantùm poteſtate, vt ex odio, aut Inimicitia; quia Bulla ſolùm loquitur de Lædentibus Immunitatem publica poteſtate, vt patet legenti, & fuit ſemper praxis Sacræ Pœnitentiariæ, & tenere videtur Sac. Congregatio Immunitatis, dùm tales ſolet remittere ad Sac. Pœnitentiariam pro abſolutione, quidquid ſentiant alij in oppoſitum: vndè in ſimilibus caſibus publicis recurrit Minor Pœnitentiarius ad Eminentiſſimum Maiorem Pœnitentiarium, vel ad D. Regentem pro facultate ad maiorem cautelam; & quia ſic delinquentes ſæpe excommunicantur ab Ordinarijs, prout de Iure communi ſunt excommunicandi, vt ex *cap. cum prò Cauſa de ſent. excommun.*, & ibi *Fagnan.num.6.*, *Abb.num.5.*, *& alij*. In caſibus verò occultis Min. Pœnitentiarius poteſt præfatos Violatores abſoluere, quia exceptio quoad actus publicos firmat regulam in contrarium quo ad occultos.

DVBIVM II.

An poſſit Pœnitentiarius abſoluere Conſpirantes in Perſonam, vel Statum Summi Pontificis, vel Sanctæ Sedis Apoſtolicæ.

CONCLVSIO.

Neque aliquem iſtorum abſoluere poteſt Pœnitentiarius ab excommunicatione contra eos lata defectu Iuriſdictionis, nàm & caſus iſtorum eſt vnus de expreſsè exceptis in Tabella, & ſic non contentus in facultate, ſeù Iuriſdictione conceſſa Pœnitentiario, ideò nullum reum huiuſmodi exceſſus poteſt abſoluere.

HIc notandum quo ad perſonam Summi Pontificis, quòd nulla eſt Cenſura ſpecialitèr lata in offendentem Perſonam

ſonam ipſam Papæ; multæ tamen in tali caſu incurruntur latæ contra offendentes Clericos, Epiſcopos, Patriarchas, & Cardinales, quæ procedunt etiam contra offendentem Pontificem Romanum, vt tradit *Theſaur. par. 2. de pœn. Verb. Maieſtas cap. 2. cum citatis ab ipſo*; & ratio eſt, quia Pontifex per aſſumptionem ad Papatum non amiſit priuilegia Cardinalibus, & alijs prædictis conceſſa, nec conſtitutus eſt in gradu deterioris conditionis, ſed excellentioris, & primariæ dignitatis Eccleſiaſticæ; conſequentèr, quidquid diſpoſitum eſt prò ſingulis Eccleſiaſticis, & Eccleſiarum Prælatis ad debitum eis honorem conſeruandum, hoc totum multò magis eſſe diſpoſitum pro Perſona eiuſdem Summi Pontificis, qui vniuerſalis Eccleſiæ Caput eſt, ad eumdem effectum honoris, & venerationis pluſquàm debitæ cenſendum eſt: vndè excommunicatio lata in *cap. Si quis ſuadente* 17. q. 4. contra inijcientes manus violentas in Clericum, & alia lata in *Clem.* 1. *de pœn.* contra percutientem, capientem, bannientem Epiſcopum conſecratum, & alia lata in *cap.* 11. *Bullæ Cœnæ* contra interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hoſtilitèr perſequentes Cardinales, Epiſcopos, Archiepiſcopos, vel Patriarchas &c., & alia lata in *cap. Fœlicis de pœn in 6.* contra eum, qui Cardinalem fuerit hoſtilitèr inſecutus, vel percuſerit, vel cæperit, vel ſocius fuerit facientis &c., quæ omnes reſeruatæ ſunt Papæ; procedunt multò magis, & à fortiori contra eos, qui talia auſi fuerint committere in Perſonam Summi Pontificis ob rationem præmiſſam, præſertìm per conſpirationem, vt in *Extrauagan. Etſi Dominici de pœnit., & remiſſ.*, vbi talis conſpiratio inter caſus Papæ reſeruatos connumeratur; conſequentèr Cenſuram ſupponens, *Bonacc. de Cenſur. in particul. diſp. 2. qu. 3. punct. 7. num. 5.*

Notandum ſimilitèr quò ad Statum Summi Pontificis, quòd Conſpirantes in illum etiam excommunicantur in dicta *Extrauagant. Et ſi Dominici*, vbi horum caſus ſub his terminis Papæ reſeruatur; ſcil. *conſpirationis in Perſonam, aut Statum Romani Pontificis*; conſequentèr tàm Conſpirantes in

Perſo-

Perſonam, quàm in Statum ad Pontificem Romanum ſpectantem, Cenſuram Papæ reſeruatam incurrunt; ſicut & incurrunt aliam latam in *Bulla Cœnæ Can.*20. contra præſumentes inuadere, deſtruere, occupare, & detinere in totum, vel in partem Ciuitates, Terras, Loca, vel Iura ad Romanam Eccleſiam pertinentia, de qua ſatis ſupra ſuo loco fuit dictum. Scientes conſpirationem in Perſonam Summi Pontificis, & non reuelantes delinquentes, ſiuè ante, ſiuè poſt crimen perpetratum Cenſuram contra conſpirantes, delinquentes non incurrunt, quia de his non fit mentio in Extrauaganti citata; aliam tamen incurrunt latam à B. Pio V. in Bulla incipien. *Infælicis ſæculi* contra ſcientes, & non reuelantes Conſpirantes in Cardinalem, quæ à fortiori procedit in caſu conſpirationis in Perſonam Summi Pontificis, qui per aſſumptionem ad Papatum non amiſit priuilegia Cardinalibus conceſſa, vt habet *Bonacc. de Cenſ. in part. diſp.*2. *qu.* 3. *punct.*7. *num.*5., *&* *diſp.*1. *quæſt.*12. *punct.*3. *num.*15.

Similitèr offendentes aliquem ex familia Papæ, ſiuè in conſpiratione, ſiuè alio tempore Cenſuram contra Conſpirantes latam non incurrunt, cùm de ipſis in dicta Extrauaganti nulla mentio habeatur: Incurrunt tamen illam *cap. Si quis ſuadente* 17. *quæſt.*4., ſi offenſi fuerint Clerici, aut Religioſi: & ſecundùm aliquos etiam aliam incurrunt ex *cap. Fælicis de pæn. in* 6., ſi paritèr fuerint Clerici, aut Religioſi, & familiares Papæ, aut alicuius Cardinalis; nàm de Laicis familiaribus Textus non loquitur, ſicut nec de familiaribus aliorum Prælatorum; ſed hæc excommunicatio ſecundùm eoſdem Doctores non eſt Papæ reſeruata, imò nec haberi in citato *cap. Fælicis* ſuſtinet *Bonac. de Cenſur. in particul. diſp.*1. *quæſt.*7. *punct.*2. *num.*12. Igitur &c.

DV-

DVBIVM III.

An Minor Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab excommunicatione lata ab Vrbano VIII. in ſua Conſtitutione Inſcrutabilis contra Inquirentes per media ſuperſtitioſa de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, & eius Conſanguineorum vſque ad tertium gradum.

CONCLVSIO.

Nullum ex ſic ſuperſtitiosè Inquirentibus de præfatis poteſt Pœnitentiarius abſoluere à Cenſura contra eos lata, licèt caſus ſit occultus, & abſolutio petatur pro foro conſcientiæ tantùm.

NAm etiam huiuſmodi caſus eſt de expreſsè exceptis in Tabella, imò etiam ipſi Maiori Pœnitentiario exceptus in Bulla facultatum §. *Nec paritèr*, dempto caſu quo ad Conſanguineos Pontificis; Ergò ex defectu facultatis nequit Pœnitentiarius tales delinquentes abſoluere, cùm ſuper ſic Inquirentes careat Iuriſdictione, ſine qua nullus eſt actus.

Notandum hìc, quod Pontifex *in citat. Bulla incip. Inſcrutabilis* fulminat Cenſuram.

Primò contra inquirentes per media ſuperſtitioſa de Statu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, & eius Conſanguineorum vſque ad tertium gradum per ſe, vel per alios: V. G. conſulendo ſuper his Ariolos, Aruſpices, Vaticinatores, vel Aſtrologos.

Secundò contra recipientes talia Iudicia etiam ſpontè oblata, vel eis vtentes, vel ſcienter ea retinentes, vel alteri oſtendentes.

Tertiò contra talia Iudicia, vel pronunciationes facientes, etiamsì aſſerant, ſe non certò affirmare; vel à ſe facta

reti-

retinentes, vel alijs dantes, vel oſtendentes, vel de eis verbo, aut ſcripto etiam improbando tractantes.

Contra omnes ſic delinquentes cuiuſcumque qualitatis, ſtatus, dignitatis, præeminentiæ, & conditionis fuerint fulminat Pontifex excommunicationem eo ipſo incurrendam, & declarat eos Reos læſæ Maieſtatis; & contra Eccleſiaſticos præſumentes impedire Iudices in dicta Bulla deputatos, ſeù perturbare dictarum cauſarum cognitionem paritèr fulminat pœnas excommunicationis, & priuationis Beneficiorum, officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, & inhabilitatis eo ipſo incurrendas.

Hoc prænotato licèt omnes ſic delinquentes Cenſuram latam eo ipſo incurrant, pro omnibus tamen non eſt reſtricta, & excepta facultas Pœnitentiario; nàm in exceptione ipſa ſolùm continentur ipſi Principales, & exprimuntur tantùm Inquirentes per ſe, vel alios, conſequenter ſuper hos Inquirentes tantummodò habet Pœnitentiarius exceptam iuriſdictionem, liberam verò ſuper alios; odioſa eſt enim exceptio, ſeù reſeruatio, & proindè ſtricti Iuris eſt, & ſtrictè eſt accipienda, nec extendi debet ad caſus, neque ad perſonas non expreſſas.

Sic exceptis Inquirentibus per ſe, vel per alios ſuperſtitioſè, poteſt Pœnitentiarius alios in alijs caſibus abſoluere, ſiuè ſint complices, ſiuè cooperantes, vt recipientes talia Iudicia ab alijs facta, aut alijs oſtendentes, vel retinentes, aut de eis verbo, aut ſcripto etiam improbando tractantes, vt fuſiùs dixi in adnotationibus ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij *Facultate* 11.

Aduertendum hìc, quòd ſi aliquis horum, in his caſibus certò teneret, ex aſtris, vel alijs rebus creatis tanquàm ex cauſa, ſeù ratione neceſſarij influxus poſſe ſuperiùs prohibita cognoſci, tunc incurreret in excommunicationem latam *in cap.* 1. *Bullæ Cœnæ*, quia talis credulitas cum certitudine eſſet hæreticalis, ſicut & hæreticalis eſſet doctrina, quæ in libris hoc certò doceret, & de futuris contingentibus, aut de actibus humanis liberis, aut de effectibus ſupernaturalibus

Digitized by Google

idem certò aſſereret; vnde & libri, & Auctores, & credentes, & ſcientèr tenentes, vel legentes tales libros eamdem excommunicationem incurrerent: ſicut etiam incurreret, qui affirmaret artem Aſtrologiæ iudiciariæ, ſeù diuinatoriæ non eſſe ab Eccleſia improbatam, vt cum multis allegatis tenet *Farinac. de Hæreſi quæſt.* 181. *num.* 61., *& Theſaur. de pœn. part.* 2. *verb. Superſtitio cap.* 1. §. *Sed ſi &c.*

Tandem aduertendum, quòd licèt in Bulla vltima Maiori Pœnitentiario non reſtringatur facultas ſuper Inquirentes de vita, aut morte Conſanguineorum Pontificis, præſens tamen exceptio adhùc viget, quo ad Minorem Pœnitentiarium, quia voluntas Superioris in Tabella expreſſa ſemper durare præſumitur, niſi probetur mutata, vt communitèr Doctores, quæ mutatio in hac parte non probatur.

DVBIVM IV.

An eos, qui viuente Romano Pontifice de quopiam ad Pontificatum eligendo, vel excludendo tractauerint, ſuffragia inierint, aut pactiones ſuper huiuſmodi electione fecerint, poſſit Pœnitentiarius abſoluere ab excommunicatione contra eoſdem lata à Paulo IV. in Bulla incip. Cum ſecundùm.

CONCLVSIO.

Neque in caſibus occultis, neque in foro Conſcientiæ tantùm, poteſt Minor Pœnitentiarius quemquam abſoluere ab hac Cenſura, ſi aliquo ex præmiſſis modis deliquerit ſuper electione Romani Pontificis futuri adhùc alio viuente; Nàm etiam facultas quò ad huiuſmodi delinquentes expreſſè excepta habetur in Tabella; Imò etiam Maiori Pœnitentiario denegata legitur in Bulla ſuper facultatibus §. Minuſque poſſit, conſequentèr talitèr delinquentes nullo modo abſoluere poteſt Pœnitentiarius defectu Iuriſdictionis, & poteſtatis.

NOtandum hìc, quòd Paulus IV. fulminauit hanc Cenſuram, & maledictionem æternam, & alias pœnas contrà

trà omnes tàm Eccleſiaſticos, quàm Sæculares vtriuſque ſexus etiam conſtitutos in primis Dignitatibus, ſiuè ſint Epiſcopi, ſiuè Cardinales, Reges, aut Imperatores, nemine excepto, ſiuè per ſe, ſiuè per alios in hoc deliquerint: etiam extendendo dictas pœnas ad dantes auxilium, conſilium, fauorem, & ad conſcios, niſi quamprimùm commodè potuerint Papæ viuenti reuelauerint, reuelantibus impunitatem promittens.

Notandum etiam, quòd non omnes tractatus de hac materia ſunt prohibiti, aut dici poſſunt materia huius excommunicationis, ſed tantùm tractatus practici, ſeù deliberatiui; in quibus tractatur de hoc, vel illo eligendo, & decernitur perſona eligenda in indiuiduo, vel etiam in ſpecie, & genere qualitatis, quæ non eſt neceſſaria ad rectam electionem, vt de eligendo ſolùm aliquo Romano, vel Hiſpano, vel Gallo, vel affecto huic, vel illi Regi; non autem tractatus conſultiui, ſeù ſpeculatiui, vt tractando de bonis qualitatibus alicuius Cardinalis, aſſerendo eum dignum eſſe Papatu; hoc enim non eſt tractare de electione futuri Pontificis, ſed de aliquo, qui dignus eſt, & poſſet eligi in Pontificem, vt habet *Paſſarin. de elect. Papæ quæſt. 17. cum alijs, & communitèr*.

Incurrunt ergò hanc Cenſuram tractantes de aliqua Perſona eligenda in indiuiduo, vel etiam in ſpecie, & genere qualitatis non neceſſariæ ad rectam electionem; ſimilitèr qui tractant deliberatiuè de medijs, vt deliberando de impedienda, & differenda electione, donec veniat talis Cardinalis; ſeù de emendo huius, vel illius ſuffragio; Item ſi quis alicui ſuffragium ſuum promittat, vel petat promitti pro ſe, vel pro alio, & alter conſentiat tractatui; Item ſi quis cum aliquo conueniat, & paciſcatur de hoc, vel illo eligendo; ſeù quo pacto ſe gerere debeant, vt talis in Papam eligatur, aut quam rationem inire debeant, vt Cardinales ad iſtum eligendum inducantur; & tandem quoties obiectum tractatus, & finis ex parte operis eſt praxis, & aliquod opus, vt habet *Paſſarin. loc. cit. num. 16.*, in quibus caſibus non poteſt Pœnitentiarius quemquam abſoluere ob exceptionem, quam habet in Tabel-

la, quæ omnia procedunt etiam quò ad practicos tractatus negatiuos, ideſt de excludendo tantùm aliquo, vel aliquibus à Pontificatu, quia etiam hoc eſt quid inchoatiuum electionis, & exclusio aliquorum, vel alicuius eſt virtualis incluſio aliorum, quod ęqualitèr excipitur in Bulla, & in Tabella in illis verbis, *de eligendo, vel excludendo*.

Incurrunt hanc Cenſuram latam à Paulo IV. non ſolùm tractantes, ſed etiam tentantes cum aliquo de eligendo futuro Pontifice, quæ tentatio non conſiſtit in tractatu incompleto, vt cum aliquis Cardinalis, Sede non vacante, promittit alicui ſuum votum, ſed alius non acceptat, aut vnus petit ab alio ſuum ſuffragium pro ſe, vel pro alio, & nihil obtinet, aut quomodocumque immediatè, vel mediatè quis procuret ſuffragium obtinere pro futura electione sine effectu; talis promittens, petens, aut procurans votum in ordine ad electionem tentare dicitur, licèt nihil obtineat, & incidit in hanc Cenſuram, quia eſt ſecunda actio prohibita in Paulina citata, quæ tentatio fieri poteſt, vel per præceptum, vel per consilium, vel per ſuaſionem, vel per poſtulationem, vel per aliud simile, vt notat *Paſſarin. loc. cit. quæſt. 17. num. 33.*, quod benè eſt notandum pro casibus, qui poſſunt occurrere, & ſecundùm quemcumque modum incurritur hæc excommunicatio, dummodò aliquis tentet alium, & tentatio ſit de eligendo Succeſſore, Sede adhùc plena, ſeù viuente Papa.

Abſolutio verò in iſtis caſibus non videtur Pœnitentiario reſtricta, cùm facultas in ordine ad tentantes ſolùm non appareat reſeruata, dùm exceptio, quæ eidem fit in Tabella, ſolùm loquitur de ijs, qui tractauerint, ſuffragia inierint, aut pactiones fecerint, ſub quibus terminis etiam excepta reperitur Maiori Pœnitentiario, tàm ab Vrbano VIII. in *Bulla incip. Regimini* §. 11., quàm in Conſtitutione Innocentij XII. felicitèr regnantis ſuper facultatibus §. *Minuſque*, quæ verba adaptari non poſſunt ijs, qui merè tentauerint, cùm pura tentatio ſit actio diſtincta à tractatu, & in ipſa nihil concludatur, ſicut concluditur in tractatu; qua de cauſa etiam in Bulla Pauli IV. poſt prohibitionem tractatus prohibetur etiam tentatio, vt

actio

Digitized by Google

actio ſecunda, & diſtincta à tractatu, quæ in ratione tentationis conſummatur, licèt per eam nihil obtineatur, quod non currit de tractatu; conſequentèr exceptio facta quò ad eos, qui tractauerint, extendi non debet ad eos, qui ſolùm tentauerint, cùm ſit odioſa, & ſic ſtricti Iuris, & ſtrictè intelligenda ſecundùm ſenſum communem, & naturalem tantùm, vndè extendi nullo modo poteſt.

Incurrunt ſimilitèr dantes præfatis tractantibus, aut tentantibus auxilium, conſilium, fauorem, vel operam verbis, vel ſcriptis directè, vel indirectè, aut alio quouis modo, effectu tamen ſequuto, id eſt tractatu, vel tentatione ſequuta, ex quo enim actiones iſtæ acceſſoriè tantùm prohibentur, Cenſura non incurritur, niſi poſita actione principalitèr prohibita, *Paſſarin. ibid. num.* 42. *cum Bonacc. cit.*, quam Cenſuram etiam euadunt, si quamprimum potuerint, reuelauerint principales, & complices Pontifici, vel ei, cui ipſe mandauerit, proùt diſponitur in eadem Paulina, in qua etiam excommunicantur audentes contradicere eidem Conſtitutioni, iniuſtam, vel inualidam eam dicentes, vt ibidem habetur: de quibus in ordine ad abſolutionem idem videtur dicendum, quod dictum eſt de tentantibus, cùm de omnibus currat eadem ratio in ordine ad exceptionem.

Non incurrunt, qui interrogant, vel interrogantur, quisnàm futurus sit Succeſſor Pontificis viuentis, neque qui affirmant talem Cardinalem habere qualitates, quæ ineſſe debent Pontifici, quia hoc non eſt practicè tractare, aut agere de futuro Pontifice eligendo, ſed merè ſpeculatiuè loqui de ſubiecto digno Papatu, & per coniecturas diſcurrere, quod non prohibetur.

DV-

DVBIVM V.

An Minor Pœnitentiarius poſſit abſoluere eos, qui inciderint in Cenſuras Sede vacante ob non ſeruatam formam electionis Papæ præſcriptam in Bulla Gregorij *XV., & Vrbani VIII., vel eam Sede Vacante mutare, vel alterare ſcientèr tractauerint.*

CONCLVSIO.

Neque aliquem ex dictis Cardinalibus, qui Sede Vacante contra præſcripta in præfatis Bullis fecerit, ſiuè non ſeruando formam electionis Papæ, ſiuè ſcientèr tractando de illius mutatione, aut alteratione, poteſt abſoluere Minor Pœnitentiarius.

PRob. Huiuſmodi enim caſus expreſsè eidem excipiuntur in Tabella; Ergò contrà præſcripta in dictis Bullis facientes, & excommunicationem ipſo facto ibidem latam incurrentes abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario ex defectu poteſtatis, & Iuriſdictionis, vt ſuprà etiam fuit dictum in ſimilibus caſibus exceptis. Subiectum autem præfatæ excommunicationis latæ à Gregorio XV., & confirmatæ ab Vrbano VIII. ſunt dicti Cardinales, qui in ipſa exprimuntur, & à quibus eiuſdem Bullæ Gregorij obſeruatio exigitur; Igitur &c.

In caſu tamen, quo electio alicuius in Papam aliquo ex capite eſſet inualida, tunc non ſolùm Cardinales, verùm etiam complices, & fautores excommunicationem hanc incurrerent, vt ex Bulla ipſa habetur ibi, *tàm ipſe, quàm eligentes, eiuſque fautores, et complices &c.*, vt etiam notat *Bonacc. de elect. Summ. Pontific. quæſt.* 7.

Incurrunt hanc Cenſuram ipſo facto, quicumque aliquo ex ſequentibus modis à Gregorio XV. prohibitis eiuſdem Bullæ

con-

contrafecerint, nempè quicumque pactionibus, conuentionibus, promiſſionibus, intendimentis, condictis, fęderibus, alijſque quibuſcumque obligationibus, minis, ſignis, contraſignis ſuffragiorum, ſeù ſchedularum, aut alijs tàm verbo, quàm ſcripto, aut quomodocumque dandis, aut petendis, tàm reſpectu incluſionis, quàm excluſionis, tàm vnius perſonæ, quàm plurium, aut certi generis, veluti Creaturarum, aùt huiuſmodi, ſeù de ſuffragio dando, vel non dando, vt exprimitur in Bulla, eidem Bullæ contrafecerint, quibus electio, aut ſimoniacè tractaretur, aut careret ſua libertate Canonica.

Similiter incurrunt, qui aliquo alio modo in varijs alijs locis eiuſdem Bullæ prohibito deſecerint, tàm quo ad modum, & formam, quàm quo ad locum, & tempus eligendi Pontificem, circa quæ multi caſus occurrere poſſunt, quibus hæc Cenſura incurratur, qui omnes cum præmiſſis poſiti à D. Coccino in ſua Gloſſa manuſcripta ſupèr hanc Bullam, octoginta & octo caſus enumerantur, qui diſtinctè impreſſi leguntur in *Paſſerin. de elect. Papæ quæſt.* 29., vbi videri poſſunt.

Notandum hìc, quòd dum Pontifex prohibet omne pactum, non datur locus diſtinguendi de pacto Iure diuino ſimoniaco, vel de pacto ſolùm lege poſitiua Canonica tale, vel de pacto nullo modo ſimoniaco; Prohibet enim, & irritat omne pactum, ſeù omnia pacta, omnem obligationem, & quamcumque conuentionem, quæ quocumque modo neceſſitant Cardinalium voluntatem, vt in electione Pontificis non ſit plenè libera; dictio enim illa, *omnia*, compræhendit omnes ſpecies ſub præfatis generibus, & pactis contentas, vt ex *l. Iulianus, & l. Textoribus ff. de legat.* 3. Ergò.

Non incurrunt, qui inter ſe habent tractatos conſultiuos; quia iſti omninò neceſſarij ſunt ad bonam electionem faciendam, vt communiter DD.; vndè prohibentur ſolùm tractatus illiciti, quales ſunt practici, pactionales, ſeù deliberatiui, quibus electio, aut ſimoniacè tractatur, aut caret ſua libertate Canonica.

Neque alij tractantes cum Cardinalibus de ipſa electione, vt

vt: V. G. Oratores Principum cùm hæc Cenſura ad ſolos Cardinales ſit directa; *Theſaur. verb. Ambitus Cap. 3.*

DVBIVM VI.

An Minor Pœnitentiarius poſſit abſoluere violantes Clauſuram Conclauis per litteras, aut nuncios ab excommunicatione contra eos lata à Pio IV. In eligendis; & renouata à Gregorio XV. in Bulla incip. Decet Romanum Pontificem, quam Cæremoniale nominant.

CONCLVSIO.

Ab hac excommunicatione Pontifici reſeruata abſoluere poteſt Minor Pœnitentiarius violantes dictam Clauſuram Conclauis, ſiuè per litteras, ſiuè per nuncios.

PRob. Facultas hæc quo ad huiuſmodi delinquentes excepta non legitur eidem Pœnitentiario in Tabella, ſicut excipitur alia contra non ſeruantes formam electionis Papæ; Ergò continetur ſub generali facultate illi conceſſa, abſoluendi *ab omnibus Caſibus, & Cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis*; Iuriſdictione enim conceſſa cum reſeruatione quorumdam caſuum, cętera omnia pratèr reſeruata conceſſa cenſentur, vt pro regula proponit *Rot. par. 3. dec. 497. num. 2. recent., & communiter DD.*

Verba autem præſentis prohibitionis, ex quibus argui poteſt tranſgreſſio, & in Cenſuram incurſus ex citata Bulla Pij IV. §. 20. ſunt ſequentia: *Litteras verò, aut cuiuſuis generis ſcripta ad eos, qui in Conclaui erunt, ſeù nuncium, vel notam, aut ſignum mittere, ſeù recipere; aut è contra à Conclaui, ad eos, qui foris erunt nullo modo liceat: qui contrafecerint, etiam ſi Cardinales ſint, pœnæ excomunicationis latæ ſententiæ ſubiaceant, abſoluendi facultate, pretèr quam in mortis articulo, ſoli Pontifici Maximo reſeruata.*

Vbi

Vbi notandum, hanc excommunicationem tùnc ſolùm incurri, quandò litteræ, notæ, ſcripta, & ſigna concernunt negotium electionis; ſecùs autem ſi alia negotia reſpiciant, vt cum probabiliori ſententia ſuſtinet *Paſſerin. de elect. Papæ quæſt.* 12. *num.* 4. *alios citans*; quia, quæ alia negotia continent, & electionem non reſpiciunt, ſunt extra finem legis, & Clauſuræ, qui eſt, vt non fiat præiudicium libertati, & ſanctitati electionis per promiſſiones, ſubornationes, minas, & huiuſmodi; Ex quo enim electionem non reſpiciunt, electioni nullum inferre poſſunt præiudicium: oppoſitum tamen ſuſtinent *Bonac.*, & *Theſaur.* nempè prohiberi ſcripta cuiuſuis generis, etiamſi non pertineant ad cauſam electionis ad præcauenda pericula damni, & fraudis.

Incurrunt igitur omnes illi, qui nuncium mittunt, vel ſcripturam recipiunt, ſiuè exiſtant in Conclaui, ſiuè extrà Conclaue cuiuſcumque Dignitatis ſint, etiamſi Cardinales exiſtant, dummodò ad electionem ordinentur, aut loquantur.

Non incurrunt Nuncij, vel deferentes litteras, ſiuè ſcripta etiam electionem concernentia, quia aliud eſt mittere, aut recipere Nuncium, Scripturam, aut Signum, aliud verò deferre: In Bulla autem Pij, & in *cap. Vbi periculum de elect. in* 6. nulla fit mentio de Nuncijs, vel deferentibus litteras, ſed tantùm de mittentibus, & recipientibus. Igitur &c.

Odioſa enim ſunt ſtricti Iuris, nec ſunt extendenda: Sunt tamen præfati ipſo facto priuati Officijs, & Beneficijs, & ad ea inhabiles, vt ex eadem *Bulla Pij IV.* §. *Prælati*; & poſſunt incurrere excommunicationem latam *in cap. Vbi periculum*, ſi tali occaſione loquantur ſecretè cum Cardinalibus, vt in ſequenti dubio conſtare poterit.

Scribentes, & mittentes Nuncium, aut litteras Conclauiſtis alijs à Cardinalibus, etiam incurrunt Cenſuram latam à *Pio IV.* §. *litteras*, vbi excommunicantur, qui mittunt litteras, aut Nuncium tàm ad eos, qui intus, quàm ad eos, qui ſunt extrà Conclaue, vt ex *Textu* patet. Omnes tamen ſic Violantes Clauſuram Conclauis abſolui poſſunt à Min. Pœnitentiario, cùm nullibi talis facultas eidem excipiatur, &

multò magis hoc competere debet Maiori Pœnitentiario quo ad omnes pœnas, & Cenſuras in Conſtitutione Cœremonialis contentas, vt habet *Theſaur. de pœn. par. 2. ver. Conclaue cap. 2. in fine* ſub his terminis; Ab iſtis omnibus Cenſuris poteſt abſoluere Maior Pœnitentiarius, & alij Priuilegiati, vt in adnotationibus ad Bullam *facul. 10. n. 17.* clariùs eſt videre &c.

Non incurrunt tandèm mittentes Nuncium, vel litteras, ſi Nuncij, & litteræ non peruenerint ad quos mittuntur, quia actus nondùm eſt conſumatus; tùm etiam quia verba debent intelligi cum effectu, *Bonac.*, *& Theſaur.*

D V B I V M V I I.

An Violantes Clauſuram Conclauis per colloquia ſecreta poſſint abſolui à Minori Pœnitentiario.

C O N C L V S I O.

Affirmatiua eſt ſuſtinenda, ſcilicet quòd poſſit.

PRob. Quia nullibi, nec in Tabella facultas hæc legitur excepta ipſi Pœnitentiario; ergò ſub generali facultate eidem conceſſa *abſoluendi à quibuſcumque caſibus, & Cenſuris, etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis*, etiam præſens Cenſura continetur: Tum quia Cenſura hæc lata contra loquentes ſecretò cùm Cardinalibus in Conclaui exiſtentibus non eſt reſeruata, vt patet *ex cap. vbi periculum de elect. in 6.*, vbi hæc Cenſura fertur, & ex Cœremoniali *Gregorij XV. §. clauſo Conclaui*, vbi ſine impoſitione pœnæ prohibentur Colloquia, ſicut notant *Theſaur. verb. Conclaue cap. 2*, *Bonac. de Cenſur. in part. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 34. num. 9.*, *& Paſſarin. loc. cit.*, conſequentèr ab illa Pœnitentiarius, & etiam alij poſſunt abſoluere, ex quo non eſt reſeruata.

Ad maiorem tamen huius Dubij claritatem notanda veniunt verba Concilij, quæ *in cit. cap. Vbi periculum*, apertè leguntur ſub his terminis præciſis; *Nulli ad eoſdem Cardina-*

les aditus pateat, vel facultas ſecretè loquendi cum eis, nec ipſi aliquos ad ſe venientes admittant &c., & paulòpoſt; Nulli etiam fas ſit ipſis Cardinalibus, vel eorum alicui Nuncium mittere, vel ſcripturam; qui contra fecerit, ſcripturam mittendo, vel Nuncium, aut cum aliquo ipſorum ſecretè loquendo, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrat: Ex quibus verbis clarè apparet, Cenſuram hanc non procedere contra loquentes palàm Cardinalibus in Conclaui exiſtentibus, ſed ſolùm contra loquentes ſecretè, vt habent *Bonac., & Theſaur. loc. cit.*; Apparet etiam, qualitèr hæc Cenſura non ſit reſeruata, cùm de reſeruatione nihil exprimatur: Similitèr apparet, hanc Cenſuram non afficere DD. Cardinales, cùm verba Concilij dirigantur ſolùm ad eos, qui ſunt extra Conclaue, vt ex ipſo *Textu* patet: conſequentèr Cardinales loquentes cum aliquo exiſtente extra Conclaue nullam incurrunt Cenſuram, etiamſi loquantur de rebus ſpectantibus ad electionem Papæ, vt cum pluribus habet *Paſſarin. de elect. Papæ q. 12. num. 20.*, quia nulla pœna incurritur, niſi lata reperiatur, ſicut contra Cardinales nullibi lata hæc reperitur; quòd è contra procedit de loquentibus ſecretè cum ipſis Cardinalibus; Nam Cenſura contra eos lata in hoc *Textu* legitur, proùt ſupra etiam fuit dictum.

Neque incurrunt loquentes cum Conclauiſtis, alijs à Cardinalibus, quia de iſtis nil diſponit Concilium, etiamſi ſecretè cum eis loquantur de rebus pertinentibus ad electionem; & licèt ſciant, quòd Conclauiſtæ audita referent alicui Cardinali, *Bonac. ibid., Paſſarin. loc. cit., & Diana par. 12. de colloc. reſol. 10.*; quia nec Concilium, nec Conſtitutio aliqua fert Cenſuram contra loquentes cum alijs, ſed tantùm cum Cardinalibus.

Excommunicationem tamèn incurrit loquens cum aliquo Conclauiſta de rebus ſpectantibus ad electionem Papæ, ſi eidem imponeret, vt audita referret Cardinali, imò etiam alteri cuicumque exiſtenti intra Conclaue; quia hoc eſſet mittere Nuncium, quod per Pium IV. prohibitum eſt ſub excommunicatione, *Bonac., Dian. ibid., & Paſſarin. loc. cit. num. 33.*

Quicumque igitur per ſecretam locutionem cum Cardinalibus exiſtentibus in Conclaui hanc Cenſuram incurrerit, abſolui poteſt à Minori Pœnitentiario, maximè cùm ſit Cenſura non reſeruata.

Quod idem dicendum eſt de Cenſura excommunicationis lata contra Prælatos, & alios Officiales deputatos ad cuſtodiam Conclauis, ſi huius formam, & alia, quæ ad eorum officium pertinent, diligenter non ſeruauerint; quia neque iſta eſt reſeruata, vt fertur *in cap. vbi periculum*, *Theſaur. verb. Conclaue cap.* 8., & quatenùs etiam renouatur à Pio IV. *In eligendis* §. 27., adhùc ſub poteſtate eſt Min. Pœnitentiarij, cùm eidem excepta non reperiatur; Imò etiam alij Priuilegiati ab ea abſoluere poſſunt, vt cum eodem *Theſauro* in antecedenti Dubio fuit concluſum &c.

D V B I V M V I I I.

An Minor Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab excommunicatione lata à B. Pio V. in Conſtit. incip. Si de protegendis contra eos, qui Officium Sacræ Inquiſitionis, ſeù Inquiſitores, vel locorum Ordinarios illud exercentes, ac Vicarios, ſeù Officiales eorum in concernentibus eorum Officium, vel illorum executionem, aut Teſtes in huiuſmodi cauſis impedierint, vel offenderint.

C O N C L V S I O.

Impedientes, vel offendentes Officium S. Inquiſitionis, aut Inquiſitores, vel locorum Ordinarios illud exercentes, aut Vicarios, ſeù eorum Officiales in concernentibus eorum officium, vel illorum exequutionem, aut Teſtes in huiuſmodi cauſis abſolui non poſſunt à Min. Pœnitentiario à Cenſura contra eos lata.

PRob. Nàm pro huiuſmodi delinquentibus facultas eidem expreſsè excipitur in Tabella ſub ijſdem terminis, quibus.

bus hoc dubium proponitur; Ergò ex defectu poteſtatis, & Iuriſdictionis neceſſariæ ad abſolutionem impertiendam, non poteſt Pœnitentiarius tales delinquentes à Cenſura contra eos lata abſoluere, cùm à defectu Iuriſdictionis optimè inferatur nullitas actus, iuriſdictionem requirentis, vt communitèr Doctores: Quod dictum eſt de abſolutione à Cenſura, multò magis dicendum eſt de alijs pœnis contra eoſdem fulminatis, & in eadem Bulla Pontifici reſeruatis, ſuper quibus nihil poteſt Minor Pœnitentiarius quo ad diſpenſationem, & rehabilitationem.

Ex Bulla ipſa elicitur, in quibus caſibus, & à quibus perſonis Cenſura hæc incurratur.

Incurrunt enim omnes, & ſinguli cuiuſcumque gradus, & dignitatis exiſtant, vt ex terminis generalibus, quibus vtitur Pontifex deducitur, qui aliquem ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notarijs, alijſuè Miniſtris Sancti Officij, aut Epiſcopum in ſua Diœceſi id munus exercentem, aut Accuſatorem, Denunciatorem, vel Teſtem ex cauſa fidei quomodocumque productum, vel euocatum occiderint, vulnerauerint, deiecerint, vel perterrefecerint.

Item incurrunt, qui bona quæuis dicti Officij, aut Miniſtrorum expugnauerint, inuaſerint, incenderint, expilauerint; aut Scripturas, aliauè Inſtrumenta combuſſerint, diripuerint, interuerterint; aut ex incendio, aliouè modo exportauerint; aut in conflagratione, expugnatione, direptione, etiam inermes capiendi, vel comburendi, ſiuè ſupprimendi cauſa fuerint; aut res, vel perſonas ſeruari, defendiuè prohibuerint; aut Carcerem, aliamuè Cuſtodiam publicam, vel priuatam effregerint, vinctum extraxerint, ſeù emiſerint, aut capi prohibuerint, vel receperint.

Item incurrunt, qui in prædictis, auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterint, etiam effectu non ſubſequuto; ex quibus vltimis terminis deducitur, auxilium, conſilium, & fauorem in his caſibus prohiberi potiùs, vt actiones principales, quàm vt acceſſoriæ, dùm ab eodem incurritur Cenſura, licèt effectus prætenſus non ſequatur; quòd non procedit, quando

tales

tales actiones acceſſoriè tantùm prohibentur, vt multotiès ſupra fuit dictum in Cenſuris *Bullæ Cœnæ*.

Notandum ex *Bonac. de Cenſur. in particul. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 13. num. 3.*, hanc Cenſuram, & alias pœnas locum habere, etiamſi Sanctum Officium procedat in qualibet alia cauſa ad eius Iuriſdictionem pertinente diſtincta, ac diuerſa à cauſa fidei, ſeù hæreſis; quia verba illa Bullæ *in cauſa fidei* ſolùm procedunt quo ad Teſtem offendentes, ſeù impedientes, non autem quo ad Accuſatorem, vel Denuntiatorem, aut etiam quo ad alios &c., quod à fortiori attendendum eſt à Pœnitentiario, dùm ex exceptione eidem facta in hac materia nulla habetur diſtinctio quo ad cauſam fidei, aut non fidei, ſed abſolutè facultas excipitur ob quamcumque cauſam concernentem Officium Sanctæ Inquiſitionis; conſequentèr abſolutè etiam eſt intelligenda in ordine ad quamcumque perſonam, etiam ad ipſos Teſtes quomodocumque productos, vel euocatos, ſi ob aliam cauſam concernentem officium Sacræ Inquiſitionis ab aliquo fuerint offenſi: Vndè concludendum eſt, delinquentes aliquo ex præfatis modis prohibitis ob cauſam ſpectantem ad Sanctum Officium nullo modo abſolui poſſe à Minori Pœnitentiario à Cenſura contra eos lata; cùm de omnibus, & pro ſingulis caſibus verificetur, quòd Officium Sanctæ Inquiſitionis in aliquo impedierint, vel offenderint; & ſic locum habeat exceptio; ſecùs verò eſt dicendum, quotiès aliquis præfatorum impediretur, aut offenderetur ob cauſam nullo modo ſpectantem ad Sanctum Officium, nam quo ad ſimiles actus, nec Bulla, nec exceptio procedit, vt eas legenti patere poteſt.

Digitized by Google

DVBIVM IX.

An Principibus, & alijs Perſonis Ius Imperij, vel Iuriſdictionis habentibus, necnon Dominijs, aut Rebuſpublicis, & Magiſtratibus, ſed Perſonis dicta Dominia, & Reſpublicas repræſentantibus, & Prælatis Superioribus, & Inferioribus ordinariam Iuriſdictionem habentibus in publicis caſibus, propter quos in Bulla Cœnæ excommunicantur, poſſit Minor Pœnitentiarius abſolutionem impertire, & eos à Cenſura abſoluere.

CONCLVSIO.

In publicis caſibus, proptèr quos Principes, & alij præfati excommunicantur in Bulla Cœnæ Domini, nullo modo abſolui poſſunt à Minori Pœnitentiario; ſecus verò in caſibus occultis.

FAcultas enim quo ad tales actus publicos expreſsè excipitur in Tabella eidem Pœnitentiario; conſequenter quo ad ipſos caret Iuriſdictione, ſine qua abſoluere non poteſt ligatos aliqua Cenſura Bullæ Cœnæ in caſibus, in quibus præfati excommunicantur, cùm caſus fuerint publici; quamuis alitèr ſi caſus fuerint occulti, vt patet ex terminis ipſius exceptionis, quæ ad ſolos actus publicos ſe extendit. Verùm quia de huiuſmodi ſubiectis, etiam in ordine ad eaſdem Cenſuras Bullæ Cœnæ, in dubijs circa eamdem Bullam ſupra reſolutis ſufficientèr fuit tractatum, ad hoc vt Pœnitentiarius in proprio miniſterio limites ſuæ poteſtatis non excedat, parùm ſupereſt hìc addendum, cùm occurrente aliquo caſu, qui ſit de reſeruatis in Bulla Cœnæ, ſatis eſſe poſſit aduertere, àn caſus ſit publicus, vel occultus; & an Pœnitens ſit perſona ſubiecta tali Cenſuræ latæ, aut non; & poſteà reſoluere iuxtà facultatem datam, aut exceptam, ſecundùm quòd qualitates, &

& circumſtantiæ caſus permiſerint; Vndè ſolùm explicandi veniunt termini perſonas exprimentes, quæ in dictis caſibus publicis abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario vigore præſentis exceptionis: Principes autem, & alios Ius Imperij habentes non intelliguntur, quicumque aliquo modo Principes nuncupantur, aut habent merum, vel mixtum Imperium; ſed habentes Imperium Supremum, ſeù Ius Imperij, ſeù Principis Supremi, ſcilicèt, cùm tales Perſonæ, vel Reſpublicæ poſſunt omnia facere in ſuo Statu, quæ poteſt facere Imperator in Orbe Romano; quod Ius per Anthonomaſiam dicitur Ius Imperij *in l.1.ff.de conſtituen. Principib.*, & de iſtis loquitur in hac exceptione, & etiam in Bulla ſuper facultatibus Maiori Pœnitentiarij §. *Nequeat tamen*, vt notat *Theſaur. in praxi tit.5.num.29.*; Quod ſubiungitur, *vel Iuriſdictionis habentibus*; ſeù vt legitur in *Bulla loc.cit. Ius Imperij, etiam Vicario nomine habentes*; per iſtos intelliguntur Proreges, & ſimiles, qui vices gerunt, ſeù ſupremi Regis, & Ius Imperij habent in Regnis, & Prouincijs illis commiſſis.

Quòd ſubſequitur, necnon Dominijs, aut Rebuſpublicis, & Magiſtratibus, ſeù Perſonis dicta Dominia, & Reſpublicas repræſentantibus: aùt iuxtà Bullam, *at Dominia, & Reſpublicas, ſeù Perſonas illorum, & illarum adminiſtrationem habentes, vel habere ſolitas*; Per iſtos intelliguntur Senatores earumdem Rerumpublicarum, ſeù Perſonæ, à quibus ſolet talis Reſpublica gubernari, vt declaratum ſupponit *Theſaur, loc. cit.*; Quod tandem dicitur, *& Prælatis Superioribus, & Inferioribus ordinariam Iuriſdictionem habentibus*; qui per ipſos intelligantur, ſatis de ſe patet; Nam Prælati nomine, propriè veniunt, nedùm Epiſcopi, & alij Superiores, ſed etiam alij Prælati Inferiores, ordinariam Iuriſdictionem habentes, & etiam Abbates, vt ex *Barboſ. de Appellat. verb. Prælatus*; vndè, & in Bulla ſuper facultatibus legitur, *Necnon Epiſcopos, & alios Superiores Prælatos*; ex quibus terminis magis comprobatur, quod pro intelligentia fuit præmiſſum.

Nullum igitur ex omnibus modo dictis, & expreſſis abſoluere poteſt Minor Pœnitentiarius in caſibus publicis ab excom-

communicationibus contra eoſdem latis *in Bulla Cœnæ*, ſiuè Sede Vacante, ſiuè Sede plena. Secùs verò in caſibus occultis, quia exceptio ipſa ſe ipſam reſtringit ad ſolos caſus publicos, vt ex littera patet, & in hoc nulla adeſt difficultas &c.

DVBIVM X.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere Regulares intra Clauſtra introducentes Mulieres ad malum finem, ſcilicet ad inhoneſtos vſus.

CONCLVSIO.

Regulares introducentes Mulieres intra Clauſtra Monaſterij, ſeù Conuentus ad malum finem, ſcilicèt luxuriæ, abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario.

PRob. Quia caſus hìc quo ad Regulares eſt de exceptis in Tabella eidem Pœnitentiario; conſequenter eſt extra limites facultatis eidem conceſſæ, vnde nullo modo poteſt eos abſoluere defectu poteſtatis, & iuriſdictionis, vt ſæpiùs fuit dictum de alijs Caſibus exceptis, & reſeruatis.

Notandum hìc, quòd B. Pius V. in ſua Bulla Regularium contra Superiores, & Subditos Monaſteriorum, ſeù Conuentuum præſumentes introducere, vel admittere Fœminas in dicta loca Religioſa fert ſententiam ſuſpenſionis à Diuinis ipſo facto incurrendam, ac priuationem, & inhabilitatem ad Officia, quæ pœnæ procedunt etiam de introductione abſque prætextu licentiarum ſecundum veriorem ſententiam, vt declarauit idem Pius in Bulla, *Decet Romanum*, quæ licèt non fuerit publicata per ſolitos Curſores D. Papæ, fuit tamen ad praxim deducta, & communiter habetur, ac ſi fuiſſet publicata, vt ex ſtylo Curiæ, & Sac. Pœnitentiariæ comprobatur, *Theſaur. de pœn. verb. Clauſura cap.* 3., *& Marc. Leo ſuper formula, Pro Religioſo introducente.*

Similiter Gregorius XIII. in Bulla, *Vbi gratiæ*: poſt latam excommunicationem Pontifici reſeruatam contra Mulieres ingredi audentes Monaſteria Regularium, eamdem etiam excommunicationem fert contra Religioſos, Fœminas intra Clauſtra introducentes, vel ingreſſum permittentes, quæ licèt videatur procedere ſolùm contra Superiores, & quando ingreſſus eſt ſub prætextu facultatum, tamèn praxis Curiæ, & Sac.Pœnitentiariæ etiam in hac parte eſt iuxta mentem ſupradicti Pij V. quo ad omnes, tàm Subditos, quàm Superiores, & quo ad omnem ingreſſum etiam ſine prætextu facultatum, vt clarè conſtat ex reſeruatione huius excommunicationis quo ad Regulares introducentes Mulieres intra Clauſtra ad inhoneſtos vſus, quæ omnibus Pœnitentiarijs D.Papæ trium Baſilicarum Vrbis eſt reſeruata ſine vlla diſtinctione quo ad Religioſos, & abſque prætextu facultatis quo ad mulieres, imò.ex ſola cauſa luxuriæ; omnibus autem his ſuppoſitis.

Dubium oriri poteſt, quomodo excommunicatio hæc reſeruetur Pœnitentiarijs, ex quo idem Gregorius ſecundùm aliquos hanc ſibi non reſeruat in Bulla, ſicut ſibi reſeruat illam, quam fert contra Mulieres Monaſteria ingredi audentes, quo motiuo non deſunt, qui ab hac Cenſura reos abſoluant extra Pœnitentiariam.

Cui dubio ſatisfieri poteſt dicendo, quòd ex reſeruatione ipſa, quæ fit Pœnitentiarijs potiùs ſit inferrendum, excommunicationem hanc quo ad Regulares fuiſſe à Gregorio reſeruatam, dum Papa, cuius eſt explicare leges, & ſtylus Curiæ, præſertim Sac.Pœnitentiariæ, qui eſt interpretatiuus Conſtitutionis Papæ, ipſam reſeruant quo ad caſum ſpecialem in proprio Tribunali ſuis Miniſtris: nec deeſt fundamentum reſeruationis ex ipſamet Bulla Gregorij; nam Pontifex poſt latam excommunicationem contra Mulieres ingredientes, quam ſibi reſeruat; poſtea *ſub eadem excommunicationis pæna* (ſunt verba Bullæ) prohibet Religioſis, nè ipſas introducant, vel ingredi permittant; Ergò eamdem excommunicationem incurrunt Mulieres introductæ, & Religioſi introducen-

ducentes, cùm idem ſit prohibere aliquid ſub eadem excommunicationis pœna, ac ſub eadem excommunicatione; Ergò ſicut prima lata contra Mulieres eſt reſeruata, etiam ſecunda quo ad Religioſos cenſenda eſt reſeruata, explicitè prima, implicitè ſecunda; nam dictio *eadem* eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, ſignificans identitatem in omnibus, & per omnia, vt habet *Barboſ. de diction. dict. 99. num. 1. cum Menoch.*, *Rota*, *& alijs*; aliter nunquam verificari poteſt, quòd eamdem excommunicationem quis incurrat.

Ex reincidentia in eamdem Cenſuram hoc totum comprobatur; Abſolutus enim ad reincidentiam ab aliqua Cenſura Papæ reſeruata, ſi parere iudicato, aut parti ſatisfacere contempſerit iuxta ſibi præſcripta, procùl dubio in eamdem Cenſuram reincidit, ſi non paruerit, quæ ſimiliter etiam eſt reſeruata Papæ, aliter in eamdem non reincideret, ſi reſeruata non eſſet; quia ab hac abſolui poſſet à quolibet Confeſſario, quod de prima non ſequebatur; imò ſic reincidens commodum reportaret ex malitia, vt de ſe patet, quod non eſt præſumendum; Ita in propoſito eſt diſcurrendum, quòd ſi in eamdem excommunicationem incidunt Regulares introducentes Mulieres, quam incurrunt Mulieres introductæ, aut ingredientes Monaſteria; ſicut hæc eſt Papæ reſeruata, ita & illa eſt cenſenda reſeruata, aliter nunquam eadem dici poterit; currit enim eadem ratio de incidentia, & reincidentia in eamdem Cenſuram; Et hæc eſt ratio, quarè excommunicatio hæc reſeruetur Pœnitentiarijs D. Papæ in caſu ſpeciali; quia reſeruata eſt Papæ; & illam non vult totaliter, & abſolutè ſuis Pœnitentiarijs concedere; vt ex hoc, qui dubitant de hac reſeruatione, ſciant mentem Pontificis eſſe, quòd Cenſura hæc inter reſeruatas Papæ annumeretur; Tum etiam quia Sac. Pœnitentiaria in dubijs ſemper ſequitur tutiorem, & magis fauentem Animæ, vnde, & in hac reſeruatione, de qua alij dubitant, à ſuo ſtylo recedere non vult, ſed ſtat pro reſeruatione. Ideò &c.

Incurrunt hanc Cenſuram Regulares, quoties introducunt

 Mu-

Mulieres intra Clauſtra Monaſterij, ſeù Conuentus, nec abſolui poſſunt à Minori Pœnitentiario, quoties introductio fuerit ad malum finem, ſcilicèt luxuriæ; ſecùs ſi non fuerit ad malum finem, quia tunc poterunt abſolui: Nomine autem Monaſterij, ſeù Conuentus, hìc intelliguntur ea omnia quæ ſunt intra Monaſterij ſepta, & vna Clauſura clauduntur, *Sanch. lib.6. cap.17. num.11.*, ſiuè ſit Clauſtrum, ſiuè Officina, ſiuè Hortus, ſiuè Camera, ſiuè Sacriſtia ab Eccleſia diſiuncta, ſiuè quicumque alius locus intra ambitum Clauſuræ contentus; quem ambitum, & Clauſuram ſi Religioſus violauerit, Mulierem introducendo, cenſuram incurrit, nec abſolui poterit, ſi ad finem malum ipſam introduxerit.

Per malum finem, ſeù ad inhoneſtos vſus, hìc aliud non intelligitur, niſi finis, & intentio committendi aliquod peccatum luxuriæ, *Graff. lib.1. de caſib. reſeru. cap.5. num.9.*, vt qui introduceret Fœminam animo proferendi verba inhoneſta, faciendi actus impudicos, libidinosè eam tangendi, aut oſculandi, aut committendi alia inhoneſta, quæ omnia mortalia ſunt; Religioſus talem Fœminam introducens Cenſuram hanc incurreret, nec abſolui poſſet à Pœnitentiario, ſi aliquem ex dictis actibus luxurioſis committeret, quia tunc introductio eſſet ad inhoneſtos actus, ſeù vſus, propter quos facultas excipitur ipſi Pœnitentiario.

Abſolui tamen poteſt Mulier introducta etiam ad malum vſum, quia exceptio reſpicit ſolum Regulares introducentes, & cum ſit ſtricti Iuris, ſtrictè eſt intelligenda, nec eſt extendenda ad alium Caſum, etiam ſi adſit eadem ratio, & omnimoda ſimilitudo, vt ex *cap.Statutum de elect. in 6.*, vt ſupra fuit dictum *Cap.2. Dub.12.*

Aduertendum hìc, quòd Sac. Pœnitentiaria quando abſolutionem, vel diſpenſationem concedit Regularibus ſuper hac introductione, & ſuper violatione Cenſuræ, ſi celebrauerint, ſolet decernere, vt remaneant priuati Officijs, & Dignitatibus ſui Ordinis, & inhabiles in futurum ad ſimilia, ſi introductio fuerit ad inhoneſtos vſus; ſi verò fuerit ad alium finem, tunc ſolet eos in totum rehabilitare.

DVBIVM XI.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere eos qui receperint munera à Perſonis Regularibus contra præſcriptum à Clemente, & Vrbano VIII., ſcilicet excedentia valorem decem ſcutorum monetæ.

CONCLVSIO.

Qui munera receperint à Regularibus perſonis, præter moderationem Vrbani VIII., ſcilicet excedentia valorem decem ſcutorum monetæ abſolui non poſſunt à Pœnitentiario Minori, niſi prius facta reſtitutione.

CAſus enim huiuſmodi recipientium munera à præfatis perſonis, vltra dictam moderationem, eſt reſeruatus Summo Pontifici ſine Cenſura tamen ante factam reſtitutionem, vt ex Bulla Clementis VIII. *Religioſæ Congregationes* §.9. ibi: *Adeo vt reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ abſolui poſſint*; & eidem Pœnitentiario excipitur in Tabella ſub eadem moderatione, & reſtitutione præmittenda; Ergò niſi prius præceſſerit reſtitutio recepti, huiuſmodi recipientes abſolui non poſſunt à Pœnitentiario defectu poteſtatis.

Procedit reſeruatio hæc contra omnes, & ſingulas Perſonas Sæculares, vel Eccleſiaſticas cuiuſcumque gradus, ſtatus, dignitatis, ordinis, vel conditionis exiſtant, ſiuè ſit Dux, Rex, Imperator, Epiſcopus, Patriarcha, Cardinalis, ſiuè loci Ordinarius, Ordinis Protector, Vice Protector, Generalis, Prouincialis, Superior localis, Monaſterij Officialis, aut etiam ſimplex, & particularis Religioſus; omnes inquam, & ſinguli, nemine excepto, qui munera acceperint à Regularibus vtriuſque ſexus, quacumque ex cauſa, aut prætextu, (exceptis caſibus permiſſis, de quibus infra) in hunc caſum reſer-

reſeruatum incurrunt, nec abſolui poſſunt à Pœnitentiario, quoties munus excedat valorem decem ſcutorum monetæ, niſi prius facta reſtitutione.

Sed notandum hic primò, quòd ad ſedandos ſcrupulos Animarum, qui oriebantur circa intelligentiam talis Bullæ Clementis, aliam edidit Vrbanus VIII. incip. *Nuper à Congregatione*; in qua declarauit munera à Regularibus tribui poſſe ex cauſa gratitudinis, conciliationis beneuolentiæ, eiuſque conſeruationis erga ipſam Religionem, vel Conuentum, alijſque cauſis ex ſui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modeſtè tamen; & diſcretè cum conſenſu Superioris localis, vel maioris partis Conuentus, vbi ex Conſtitutione, vel conſuetudine Religionis aliàs requiratur.

Secundò. Quòd conſenſus Conuentus ex §. 3. Bullæ Clementis requiſitus ad leuiora eſculenta, & poculenta, ſeù ad deuotionem, ſeù religioſitatem pertinentia, munuſcula largienda, intelligitur de conſenſu aliàs requiſito, & vbi concurreret ſuſpicio ambitus.

Tertiò. Quòd ceſſante ambitus ſuſpicione, neque requiritur licentia Superioris in ſcriptis in caſu contento in §. 4. eiuſdem Bullæ Clementis, ideſt ad largitiones inter ipſos Religioſos faciendas.

Quartò. Conuiuia in excipiendis Benefactoribus, Protectoribus, vel Ordinarijs honorificè, & lautè, de quibus in §. 5. eiuſdem Bullæ, cenſeri tantùm prohibita, ſi decentiæ ſtatus Regularis aduerſentur.

Quintò. Reſtitutionem receptorum munerum in Caſibus non permiſſis fieri debere Conuentui, ad quem de Iure pertinent, ſi commodè id fieri poterit, aliàs fiat viciniori Conuentui reſpectu loci, vbi petita fuerit abſolutio. Hæc ibidem declarauit Vrbanus in alijs confirmans Conſtitutionem Clementis non obſtante quocumque vſu, ſeù abuſu contrario.

Ex qua moderatione Vrbani ſequitur, recipientes aliquid à Regularibus in caſibus per hanc moderationem ijſdem Regularibus conceſſis, non incidere in hunc caſum reſeruatum; & poſſe abſolui nulla reſtitutione facta; nam ſicut Regulares poſ-

ſunt dare, ita & alij poſſunt recipere, & ſicut illi non incurrunt pœnas latas à Clemente in ſua Conſtitutione, ita nec iſti incurrunt caſum reſeruatum, nec tenentur ad reſtitutionem, cùm de ipſis non loquatur diſpoſitio.

Sic liberè, & abſque vlla reſtitutione facta abſolui poſſunt, qui receperint aliquid à Regularibus in remunerationem, ſeù compenſationem, ob aliud eiſdem datum, quia illud erat eis debitum ex gratitudine, & morali honeſtate, vnde nec dici poteſt muneris largitio, ſeù donatio, quæ gratis omninò fieri debet, & ex mera liberalitate prouenire, ſed potiùs permutatio, & debiti ſolutio, *Sanch. lib. 6. de matrim. diſputat. 6. num. 2.*, dummodò munera accepta, non excedant merita, quia qua parte excederent, haberent rationem donationis, & reſtitutioni eſſent ſubiecta, *Bonacc. de largit. muner. diſp. 3. punct. 3. num. 2.* Lex tamen gratitudinis poſtulat ſemper plus reddi, quam fuerit acceptum, moderatè tamen in ſubiecta materia arbitrio boni Viri.

Similiter liberè abſolui poſſunt, qui aliquid receperint titulo pietatis, vel neceſſitatis, vel vtilitatis Conuentus, aut Religionis; vel pro bono pacis ad euitandum ſcandalum, ſeù dedecus, & vituperationem, vel titulo eleemoſynæ præſertim erga conſanguineos pauperes ipſorum Religioſorum, moderatè tamen, & diſcretè, *Sanch. opuſc. lib. 1. cap. 6. dub. 2. per tot.*, & generaliter quotieſcumqae aliquid receperint ex cauſa, vel cauſis de ſui natura actum virtutis, & meriti continentibus, quia ſicut Regulares in ſimilibus caſibus licitè poſſunt dare, vt declarauit Vrbanus cum licentia tamen Superiorum, vbi fuerit neceſſaria, ita & alij poſſunt recipere licitè, vt ſupra fuit dictum.

In alijs verò caſibus, in quibus interuenit vera, & liberalis donatio cum damno Religionis (nam donare, dilapidare, ac perdere eſt, *l. filius familias 1. ff. dè donat.*) ſiuè etiam fiat ex motiuo ambitus intra, vel extra Religionem, locum habet diſpoſitio, tàm in dante, quàm in recipiente quo ad pœnas, & quo ad reſtitutionem, qua non præmiſſa abſolui nequeunt, qui talia munera acceperunt, ſi poſſint reſtituere; ſi autem

non

non poſſint, abſolui tantùm poterunt ſub cautione poſſibili reſtituendi quamprimum potuerint, quia ad impoſſibile nemo tenetur; Præcepta enim Eccleſiæ benignè ſunt explicanda, nec ad impoſſibile obligationem inducunt, vt communiter DD. Religioſi verò largientes, licèt in hac parte non contineantur in prohibitione, abſolui tamen debent cum promiſſione procurandi reintegrationem, ſeù reſtitutionem, *Bonace. de largit. man. diſp.3. punct.6. num.32.*, admonendo ſcilicet eos, qui munera acceperunt, vt reſtituant, quibus nolentibus reſtituere, tenentur ipſi Religioſi ad reſtitutionem ex ſibi conceſſis, ſi ex tali diſtractione damnum Monaſterio fuit illatum; ſecùs verò ſi damnum nullum eſt paſſum, eò quòd Religioſus donauit, quod legitimè poterat conuertere in vſus honeſtos cum Superioris licentia, *Bonacc. loc. cit.*

Qui autem munera receperint infra valorem decem ſcutorum monetæ abſolui poſſunt à Pœnitentiario; quia caſus iſtorum eſt extra exceptionem; debet tamen fieri priùs eleemoſyna Religioni, ſeù Conuentui, cui de iure erit facienda, ſi commodè fieri poterit arbitrio ipſius Pœnitentiarij, quod arbitrium debet eſſe regulatum iure, & ratione, & æquitate, cum debeat eſſe arbitrium boni Viri.

Dubium eſſe poteſt de munere recepto, quis taxauerit pretium decem ſcutorum, ad hoc vt caſus receptionis ſit reſeruatus, aut non reſeruatus, poſſit, aut non poſſit Pœnitentiarius ab ipſo abſoluere, cum nec Clemens in ſua Conſtitutione, nec Vrbanus in ſua moderatione quidquam de muneris valore loquantur, & ipſa exceptio, quæ fit Pœnitentiario in Tabella, reſpiciat moderationem Vrbani.

Cui dubio reſpondetur, duplicem moderationem feciſſe Vrbanum in hac materia, vnam ad Conſtitutionem Clementis incip. *Nuper*; alteram ad facultates Sac. Pœnitentiariæ incip. *Regimini*, in qua §.14. prohibet Tribunali abſoluere eos, qui munera à Regularibus acceperint ante factam per eos reſtitutionem quo ad munera, quæ valorem decem ſcutorum monetæ exceſſerint; ab hac igitur moderatione habetur prætium taxatum quo ad talia munera in ordine ad reſtitutionem

prius

prius faciendam ante abſolutionem, & de hac loquitur etiam in exceptione, quæ ſit Pœnitentiario, non de prima; quod totum etiam confirmatum legitur in Bulla vltima ſuper facultatibus §.*Munera à Regularibus &c.*

DVBIVM XII.

An Pœnitentiarius poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata ab Vrbano VIII. in Bulla incip. Exponi nobis *contra reuelantes Secretum Sacræ Rotæ Romanæ.*

CONCLVSIO.

Non poteſt Pœnitentiarius abſoluere ab hac Cenſura tale Secretum reuelantes.

CAſus enim etiam huiuſmodi Reuelantium dictum Secretum eſt de expreſsè exceptis in Tabella eidem Pœnitentiario, ergò ſuper iſtis caret poteſtate, & iuriſdictione, & conſequenter non poteſt manum apponere, vt eos valeat abſoluere à præfata Cenſura contra eos lata.

Notandum hìc, Cenſuram hanc non afficere tantùm ipſos DD. Auditores Rotæ, ſed etiam eorum Coadiutores, & Locatenentes, ac eorumdem ſtudij Adiutores, necnon perſonas illas particulares adiunctas, quarum vna ſolummodò vnicuique Auditori, eiuſque Coadiutori ſimùl conceditur in ſtudendo, alioſque labores perferendo: Vltra iſtos hic nominatos, qui omnes tenentur præſtare iuramentum de conſeruando Secretùm ſuper omnibus, & ſingulis, quæ in Rota occaſione diſputationis Cauſarum dicuntur, & pertractantur. Cenſura hæc non procedit, vt ex eiuſdem Bullæ diſpoſitione apparet; Locum tamen habet, quæcumque perſona ſit illa, cui præfati Secretum quoquomodo reuelauerint directè, vel indirectè, nutu, ſcripto, vel verbo, aut quouis alio modo: Prohibet enim Pontifex, nè vlli omninò perſonæ vtriuſque

ſexus, ac cuiuſcumque qualitatis, conditionis, ſtatus, dignitatis, & præeminentiæ etiam Eccleſiaſticæ indiuidua mentione dignæ tale Secretum reueletur, exceptis ipſis Auditoribus, Locatenentibus, ſtudij Adiutoribus, & Adiunctis ſupradictis, & nominatis.

Incurrunt Cenſuram, & periuri ſunt Auditores, & eorum Locatenentes, ſi ſuffragia, ſeù Vota propria, vel alterius cuiquam patefecerint; ſi ea, quæ in eorum Auditorio, & Congreſſu, aut extra, & vbique locorum inter ipſos, ſiuè collegialiter, ſiuè non collegialiter dicta, & tractata fuerint alicui manifeſtauerint; Si Cauſas, aut Controuerſias in eorum Auditorio diſcuſſas, ſiuè alia, eorum Tribunal, & Auditorium, ſiuè perſonas litigantium, ſeù informantium quomodolibet concernentia, cuiquam indicauerint.

Incurrunt ſimiliter, & ſunt periuri ſtudiorum Adiutores, & alij Adiuncti, qui Vota, ſiuè ſuffragia tàm ſuorum, quàm aliorum Auditorum, ac Locatenentium alicui euulgauerint: Item ſi quid ex illis, quæ in Auditorio, ſeù Congreſſu DD. Auditorum tractata, & dicta fuerunt, aut quæ reſolutionem Cauſarum, & negotiorum impediuerint, vel promouerint, quomodolibet reſciuerint etiam minimum, alicui omninò perſonæ directè, vel indirectè, verbo, vel ſcripto, aut alio quoquomodo ſignificauerint.

Permittitur tamen *ijſdem Auditoribus, vt dicere, & ſignificare valeant difficultates, ob quas reſolutio in qualibet Rotali diſcuſſione dilata, ſeù quomodolibet impedita, ſeù rationes, & motiua, ob quæ illa facta fuerint, quæ in Cauſæ diſcuſſione adducta fuerunt partibus contendentibus, ſiuè collitigantibus, tacito tamen Illius, ſeù illorum Auditorum, ſeù Locatenentium nomine, & cognomine, etiam correſponſalium, à quo, ſeù quibus difficultates præfatæ excitatæ, vel rationes, ac motiua etiam à partibus collitigantibus deducta, probata, ſeù amplexa fuerint*: (ſunt verba Bullæ &c.)

DVBIVM XIII.

An poſſit Pœnitentiarius abſoluere à ſuſpenſione, aut ab Interdicto eos, qui in dictas Cenſuras à Iure, vel ab Homine latas inciderint.

CONCLVSIO.

Abſoluere non poteſt Pœnitentiarius à ſuſpenſione, aut ab Interdicto quemquam, quoties talis fuerit ab Homine nominatim ſuſpenſus, aut interdictus, vel pro ſuſpenſo, aut pro interdicto declaratus, ſiuè denuntiatus: ſecùs verò ſi aliter, & nullo ex dictis modis fuerit ſuſpenſus, vel interdictus.

PRima Pars probatur; quia eodem modo, & ſub eadem forma verborum excipitur in Tabella facultas abſoluendi à ſuſpenſione, & interdicto, ſicut excipitur abſolutio, ſeù facultas abſoluendi ab excommunicatione: legitur enim in Tabella: *Omnibus ab Homine nominatim excommunicatis, interdictis, vel ſuſpenſis, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis exceptis*; Ergò ſicut non datur facultas pro excommunicato, quotiès fuerit nominatim ab homine excommunicatus, vel pro tali declaratus, vel denuntiatus, vt pluriès ſupra fuit dictum; Ita pariter eſt dicendum de ſuſpenſo, vel interdicto, ſi ab homine nominatim fuerit ſuſpenſus, vel interdictus, aut pro tali declaratus, vel denuntiatus; currit enim eadem ratio, conſequenter & eadem diſpoſitio.

Prob. Secunda pars concluſionis; Pœnitentiario conceſſa eſt facultas *abſoluendi à quibuſcumque caſibus, & ſententijs excommunicationis, alijſque Eccleſiaſticis Cenſuris, etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet, etiam in Bulla Cœnæ reſeruatis*; Ergò quod ſupra fuit dictum de excommunicatione, idem pariter cenſendum eſt de ſuſpenſione, & interdicto in ordine ad abſolutionem, & facultatem Pœnitentiarij; dictum autem

fuit in *Cap.2. Dub.2.*, *& ſeqq.* poſſe Pœnitentiarium abſoluere ab omnibus Cenſuris ab Ordinarijs reſeruatis, ſiuè latis per præcepta generalia, ſeù per Edicta, ſiuè per præcepta ſpecialia de futuro, ſiuè per Edicta generalia de præteritis culpis, & ab omnibus excommunicationibus etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis; dummodò delinquens non fuerit ab homine nominatim excommunicatus, vel pro tali declaratus, aut denuntiatus, & facultas in Tabella non excipiatur; Ergò idem dicendum eſt de ſuſpenſione, & interdicto; Symbolizant enim Cenſuræ iſtæ cum excommunicatione, & de omnibus currit eadem ratio, ſicut datur eadem exceptio, quæ pro omnibus firmat regulam in contrarium. Videantur dicta in Dubijs *Cap.2.*, vbi habentur & caſus diuerſi pro clariori notitia huius reſolutionis, quos hic repetere non cenſetur neceſſe: ſatis ſit aduertere, Pœnitentiarium poſſe abſoluere à quibuſcumque Cenſuris etiam Sedi Apoſtolicæ quomodolibet reſeruatis, vbi dictiones illæ, *quibuſcumque*, *& quomodolibet*, quæ vniuerſalitatem præſeferunt, omnes caſus includunt, nullumque excludunt, vt ex communibus Iuribus, niſi aliundè facultas limitetur, & excipiatur, vt currit in facultate Pœnitentiarij, quæ excepta reperitur pro excommunicatis, ſuſpenſis, aut interdictis ab homine nominatim, aut pro talibus declaratis, vel denuntiatis; libera tamen, & in vigore ipſa remanente pro omnibus alijs caſibus ſub tali exceptione non contentis, vt eſt de natura ipſius exceptionis.

Supereſſet hìc agere de tribus alijs exceptionibus in Tabella poſitis reſpicientibus Apoſtatas à Religione, publicos Preſbytericidas, & Raptores bonorum naufragantium; ſed quia de ipſis ſufficienter in ſuperioribus Capitulis fuit dictum ad præſens intentum, ideò ad ibi dicta remittuntur; maximè cùm ſpeciales difficultates non præſeferant.

CAPVT

CAPVT VI.

De Votis.

ANtequam deueniatur ad Dubia, prænotandum, eſſentiam Voti conſiſtere, quòd ſit voluntaria, & deliberata promiſſio facta Deo de aliquo meliori bono, vt definitur communiter, quæ definitio ſemper eſt attendenda, quoties materia alicuius Voti occurrit, vt de eius ſubſiſtentia rectè iudicetur, cum Votum nequeat ſubſiſtere, niſi omnes præfatæ particulæ de ipſo verificentur, vt communiter DD.; ſimiliter notandum, poteſtatem ſuper Vota non eſſe poteſtatem Ordinis, ſed Iuriſdictionis ſpiritualis, traditam Apoſtolis, & relictam ipſorum Succeſſoribus; vnde obligationes, quæ per Vota inducuntur, non tolluntur per abſolutionem, ſed per diſpenſationem, aut commutationem; ex quo ſequitur, quòd, conceſſa quacumque facultate ſuper peccata etiam reſeruata, non cenſetur conceſſa hæc ſuper Vota, tanquàm poteſtas diuerſa, niſi exprimatur, vt ſolet exprimi, aut niſi aliundè conſtet de mente concedentis, quòd etiam hanc concedere intenderit: Inſuper notandum, poteſtatem ſuper Vota quo ad diſpenſationem, aut commutationem reſidere ſolùm apud Prælatos habentes iuriſdictionem in foro externo, vt notant *Bonac.*, *Filiuc.*, *& alij*; qua de cauſa, & ipſa nominatur poteſtas Iuriſdictionis, non Ordinis, vt præmiſſum eſt, & pertinet ad externam Eccleſiæ gubernationem, ſicut poteſtas excommunicandi, Indulgentias concedendi &c. Vnde diſpenſare poteſt Papa in omnibus Votis omnium fidelium, Epiſcopus in Votis Papæ non reſeruatis ſuorum ſubditorum; Prælati Regulares exempti reſpectu ſuorum Religioſorum, & Nouitiorum, & qui à Papa, vel ab Epiſcopo, aut ab alio Superiore facultatem ordinariam habente, priuilegium, aut poteſtatem obtinuerunt; vt habent à Summo Pontifice hanc poteſtatem Pœnitentiarij Apoſtolici, ſicut infra apparebit: His ſuppoſitis, ſit &c.

Digitized by Google

DVBIVM I.

An Pœnitentiarij Apoſtolici trium Baſilicarum Vrbis poteſtatem habeant ſuper omnia Vota ſimplicia Summo Pontifici non reſeruata.

CONCLVSIO.

Pœnitentiarij D. Papæ inſeruientes in tribus Baſilicis de Vrbe poteſtatem habent ſuper omnia Vota ſimplicia eidem D. Papæ non reſeruata.

PRob. Exceptis quinque Votis Pontifici reſeruatis, ſcilicèt Caſtitatis, Religionis, Viſitationis liminum SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, Sepulchri Dominici, & S Iacobi in Compoſtella iuxta Bullam ſuper facultatibus, quo ad alia Vota ſimplicia generalis poteſtas eiſdem eſt conceſſa; habetur enim ex facultatibus datis, quòd *poſſint per ſeipſos tantùm omnia Vota, etiam diſpenſando, commutare in alia pietatis opera, exceptis quinque præmiſſis*; Ergò quo ad cætera Vota non reſeruata, amplam poteſtatem obtinent; nàm dictio *omnia* in conceſſione poſita vniuerſalis eſt, omnia compræhendens, & nihil excludens de ſubiecta materia, niſi aliundè limitetur, ſicut nullibi limitata reperitur in ordine ad Vota Pontifici non reſeruata: quod etiam magis firmatur ex ipſa exceptione quinque Votorum reſeruatorum Papæ, dùm exceptio firmat regulam in contrarium, *Gloſ. in Rubr. de reg. iur. in 6.*, & declarat, quòd veniat in conceſſione quidquid non eſt exceptum, *Alexand. conſ. 63. num. 2. lib. 6.*, *Aretin. conſ. 142. num 2.*, *& ferè communiter*; ex quo enim tantùm reſpicit præfata quinque Vota Papæ reſeruata, ſequitur, quòd veniant in conceſſione omnia alia Vota ab illis quinque diſtincta, & diuerſa, nec eidem Pontifici reſeruata; & conſequenter, quòd ſint ſub poteſtate Pœnitentiariorum Domini Papæ.

Facul-

Facultatem igitùr obtinent Pœnitentiarij D. Papæ ſuper omnia Vota ſimplicia non reſeruata, quæ conſiſtunt in ſola promiſſione vouentis, ad differentiam ſolemnium, quæ vltra promiſſionem includunt etiam externam acceptationem ex parte Dei, quæ fit per Prælatos, & Superiores eius nomine; *cap. vnic. de Voto in 6.*, ſiuè talia Vota ſint realia, ſiuè perſonalia, ſiuè mixta ex reali, & perſonali; ſiuè iurata, ſiuè non iurata; ſiuè ſint ad tempus, ſiuè perpetua; ſiuè interna tantùm, ſiuè interna, & externa ſimul; ſiuè abſoluta, ſiuè conditionalia; ſiuè pœnalia, ſiuè non pœnalia, quæcumque illa ſint, & quomodocumque emiſſa; dummodò non ſint de quinque Papæ reſeruatis, aut de ſolemniter emiſſis in profeſſione Religioſa, aut in ſuſceptione Sacrorum Ordinum; aut non ſint in præiudicium Tertij, omnia cenſenda ſunt, eſſe ſub poteſtate, & facultate Pœnitentiariorum D. Papæ &c. & poſſe ab ipſis diſpenſando commutari in alia pietatis opera.

DVBIVM II.

An poteſtas Minoris Pœnitentiarij ſuper Vota ſit ad diſpenſandum, vel tantùm ad commutandum eadem Vota.

CONCLVSIO.

Poteſtas Pœnitentiarij in ordine ad Vota non eſt ad diſpenſandum in illis, ſed ſolùm ad commutandum, quæ tamen Commutationes participant de diſpenſatione.

PRob. Differunt inrer ſe commutatio, & diſpenſatio: quòd hæc tollit omninò, & abſolutè relaxat obligationem Voti, nulla ſubrogatione facta; Commutatio verò non extinguit obligationem Voti, ſed illam transfert de vna ad aliam materiam, nempè à priori materia Voti ad materiam ſubrogatam, vt communiter DD. Non poteſt autem Pœnitentiarius omninò

ninò auferre, aut abſolutè relaxare obligationem Voti, ſed ſolùm illam transferre de vna in aliam materiam, vt clarè apparet ex facultate ipſi conceſſa; inquit enim: *Poterunt Vota etiam diſpenſando commutare in alia pietatis opera*; vbi talia pietatis opera ſubrogantur primæ materiæ Voti, quæ vouens tenetur ſub eadem obligatione Voti adimplere; nàm ſubrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur; Ergò poteſtas Pœnitentiarij ſuper Vota ſolùm eſt ad commutandum, non ad diſpenſandum, cùm teneatur alia pietatis opera ſubrogare, in quo conſiſtit tota ſubſtantia commutationis.

Non eſt tamen ſimplex commutatio, quæ datur à Pœnitentiario, ſed mixta cum aliquali diſpenſatione; participat enim aliquid de diſpenſatione; Nàm Voti commutatio fieri non poteſt, niſi in maiorem, vel æqualem, aut minorem materiam ſubrogatam primæ materiæ eiuſdem Voti ſecundùm ſententiam communem; clarum eſt autem, quòd ſi commutatio fiat in minorem materiam, talem commutationem mixtam eſſe cum aliquali diſpenſatione; Voti enim commutatio eſt quidam contractus inter commutantem nomine Dei, & ipſum vouentem, qui contractus æqualitatem petit inter illa, quæ commutantur, ſiuè permutantur, vt habent *Doctores de contractibus*: non ſeruata autem tali æqualitate in Voti commutatione, minorem materiam ſubrogando, ſequitur remitti partem illam, quæ deficit ad æqualitatem conſtituendam, quę remiſſio ſolùm per diſpenſationem habetur, cùm illi competat obligationem relaxare, vt docet *Sanch. lib.4. ſumm. cap.50. num.4. cum cit. ab ipſo*: Similiter, ſi in commutatione æqualis materia ſubrogari putetur, adhùc aliquali diſpenſatione neceſſe eſt admiſceatur; quia vt benè notat *Caſtropal. de Voto diſp.2. punct.16. num.5.* difficillimum eſt, & ferè impoſſibile æqualitatem in materia ſubrogata euidenter cognoſcere; Ergò raro, vel nunquam talis commutatio fieri poteſt ſine aliquali diſpenſatione; nàm quouſque non conſtet euidenter de æqualitate, præſumptio ſtat pro inæqualitate, & ſic talis commutatio diſpenſatione aliqua indiget, ſicut dictum eſt de

com-

commutatione in minorem materiam; alitèr ſemper ſub dubio remaneret perfectio talis commutationis, & etiam acceptatio ex parte Dei, cùm euidentèr non conſtaret de æqualitate materiæ ſubrogatæ, vt petit commutatio ſecundùm communem ſententiam; nec Deo æquè grata eſſe poſſit inæqualis compenſatio in ratione ſimplicis commutationis, cùm *iuſtus Dominus iuſtitiam diligat*, non iniuſtitiam, quam etiam homines reprobant in commutatione inæquali.

Tùm etiam, quia hac de cauſa valdè controuertitur à Doctoribus, an vouens propria auctoritate poſſit Votum ſuum commutare in materiam æqualem, ſicut ab omnibus eidem conceditur in materiam maiorem, & euidentèr meliorem, vt ex Doctoribus apparet: Ergò etiam quando datur à Pœnitentiario in æqualem materiam, non eſt extra dubium, an danda ſit ſine aliqua diſpenſatione ob eadem motiua; maximè cùm dentur plures materiæ, quæ per ſe ſpectatæ æquales apparent; at omnibus perpenſis tales non ſunt, & inæquales cognoſcuntur, vt ex eodem *Caſtropal. ibid. cum Suarez*, *Sanchez &c.*

Quibus dubijs, & incommodis vt occurrat Pontifex in ſuo Tribunali Sac. Pœnitentiariæ ad fauorem Animarum, & ſecuritatem commutationum Votorum, dum ſuo Maiori Pœnitentiario, ſuiſque Min. Pœnitentiarijs facultatem tribuit commutandi Vota in alia pietatis opera, iungit etiam ſimul facultatem diſpenſandi, vt ibi; *poſſit diſpenſando commutare*; & in Formulis, ibi, *diſpenſando commutes*; pro principali concedens commutationem, & pro acceſſorio diſpenſationem, vt in omni commutatione cuiuſcumque Voti ſuppleatur per diſpenſationem, quòd in ſubrogando materiæ Voti alia pietatis opera deeſſe poteſt ipſi commutationi, quod eſt conforme Sacris Canonibus, dum in Iure Canonico nulla pura reperitur diſpenſatio à Papa conceſſa, ſed ſemper admixta commutatione, & è contrario, vt *cap. 2.*, *cap. Magnæ*, *cap. Quod ſuper his de Voto*, vbi ſemper Votum in aliud pietatis opus diſpenſando commutatur; Sicut & ſemper conſueuit Sac. Pœnitentiaria Vota commutare.

Quò verò ad commutationem in materiam euidentèr maiorem, & meliorem, dùm ipſemet, qui vouit, propria auctoritate poteſt ipſam facere, cùm res melior ſemper Deo ſit gratior, & in omni Voto videatur incluſa conditio, niſi perfectior materia eligatur, vt communitèr Doctores; talis non indiget facultate Pœnitentiarij, ſed à ſe ipſo poteſt proprium Votum in materiam euidentèr maiorem commutare; indiget tamèn consilio Confeſſarij, nè in electione maioris materiæ erret, putans maiorem, quam fortè Vir prudens, vix æqualem iudicabit; ſæpè enim aliquæ materiæ per ſe ſpectatæ maiores, & meliores apparent, quæ omnibus perpenſis, tales non ſunt, ſed vix æquales; vt similitèr ſupra fuit dictum de materia æquali ſubroganda materiæ Voti.

Igitur ſi facultas Pœnitentiarij quo ad Vota in hoc conſiſtit, quòd poſſit eadem etiam diſpenſando commutare in alia pietatis opera, benè ſequitur, commutationes ab ipſo factas mixtas eſſe diſpenſatione, alitèr ſuperfluè poneretur in ipſa facultate verbum iſtud *Diſpenſando*, cùm ad nihil inſeruiret; & Pœnitentiarius ipſe limites ſuæ facultatis non cuſtodiret, & contra intentionem concedentis facultatem ageret, ſi alitèr procederet, etiam contrà ſtylum Sacræ Pœnitentiariæ, & Sacrorum Canonum.

Duo hic ſunt notanda; Primum eſt, poſſe quidèm vouentem ſua Vota auctoritate propria in materiam euidentèr maiorem commutare, dummodò tamèn non ſint Vota verè reſeruata; eò enim ipſo, quòd Votum eſt reſeruatum, non eſt ampliùs ſub poteſtate vouentis, ſed ſubditur arbitrio Superioris: Excipitur tantùm commutatio in Religionis ingreſſum, in quem quodlibet Votum mutari poteſt, propter ſummam Status Religioſi perfectionem, vt habetur *ex cap. Scripturæ de Vot.* ibi: *Reus facti Voti non habetur, qui temporale obſequium in perpetuam noſcitur Religionis obſeruantiam commutare*. Secundùm eſt; Pietatis opera, quæ in Voti commutatione ſunt ſubroganda, licèt inęqualia eſſe poſſint primæ materiæ Voti, vt detur locus etiam diſpenſationi; talis tamèn inęqualitas debet eſſe moderata, & non nimis exorbi-

tans;

tans, vt apertè deducitur ex verbis ipſius facultatis, dum habet, *Diſpenſando commutare*; vbi vt principale ponitur, *commutare*, & vt acceſſorium iungitur, *diſpenſando*; itaùt eſſe debeat eſſentialitèr commutatio, quæ de ſui natura eſt in maius, vel in æquale; & per acceſſoriam diſpenſationem à rigore naturæ ſuæ aliquantiſpèr recedat; ergò moderata, & non exorbitans debet eſſe inæqualitas materiæ ſubrogatæ in commutatione Voti; cùm acceſſoria diſpenſatio ſequi debeat naturam ſui principalis, ſcilicèt commutationis, eius naturam non multùm immutando, nè quod acceſſoriè ponitur, locum habeat principalis, nempè plus diſpenſando, quàm commutando, quod eſſet contrà intentionem Pontificis, qui facultatem dat Pœnitentiario, vt poſſit diſpenſando commutare, non commutando diſpenſare: quod etiam ex praxi Tribunalis, quæ habetur in formulis pro Votis reſeruatis, euidentèr colligitur, dum huiuſmodi Vota in alia pietatis opera diſpenſando commutat, aut mandat executori, vt diſpenſando commutet, ſeruatis ſeruandis in hac parte, vt conſideranti apparet.

Aduertendum tamèn, quòd hæc moderata inæqualitas, non eſt ità ſcrupuloſè, & rigoroſè ſumenda, vt certò de illa conſtare debeat, ſed ſatis erit, ſi probabilitèr conſtet; & talis tunc cenſeri poterit, quotiès moralitèr exceſſus manifeſtè non appareat: Vt autem in hac ſubrogatione facienda cum morali probabilitate procedatur, prudentia Pœnitentiarij eſt neceſſaria, dum eius arbitrio eſt remiſſa; Vndè rationi conſonum erit, priùs conſiderare ſtatum, ſexum, complexionem, & qualitatem tùm ipſius vouentis, tùm operis promiſſæ, tùm finis, ob quem Votum factum eſt; quibus benè perpenſis, in ordine etiam ad diuinum cultum, meritum, & ſatisfactionem, facilè poſteà erit ſubrogare opera illa pietatis; quæ magis congrua iudicabuntur ipſi Pœnitenti, & etiam fini, proptèr quem factum fuit votum; cùm etiam inter res diuerſas hæc moralis æqualitas, aut inæqualitas conſiſtere poſſit, maximè cùm in alia pietatis opera hæc commutatio, & ſubrogatio ſit facienda; ſemper tamen aduertendo, quòd ſicut vnum, & idem pondus vni poteſt eſſe graue, & alteri leue ob virium diuer-

Digitized by Google

ſtatem; ità hoc, vel illud opus pietatis vni poteſt eſſe leue, alteri verò graue ob diuerſitatem ſtatus, ſexus, complexionis, aut alterius circumſtantiæ, quæ omnia à prudenti Pœnitentiario benè conſiderata, viam ipſi aperient ad rectè, & moderatè procedendum in Votorum commutatione.

DVBIVM III.

An ſupra quinque Vota, quorum diſpenſatio, & commutatio Papæ eſt reſeruata, poſſit quidquam Minor Pœnitentiarius.

CONCLVSIO.

Super Vota Caſtitatis, Religionis, Viſitationis liminum Apoſtolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi in Compoſtella, quæ ſunt Papæ reſeruata per Extrauag. Et ſi Dominici 2. de pœnitent. & remiſſ., facultatem non habet Pœnitentiarius ad illa commutanda in alia pietatis opera.

EXpreſsè enim, & ſingillatim excipiuntur in Tabella; Ergò defectu poteſtatis, & Iuriſdictionis non poteſt Pœnitentiarius ipſa diſpenſando commutare; cùm facultas eidem conceſſa limitetur ad ſola Vota Pontifici non reſeruata; limitata autem conceſſio, extra limites aſſignatos extendi non poteſt, maximè expreſſa exceptione datâ. Igitur.

Aduertendum, dari aliqua Vota circa has materias, quæ tamen Papæ non ſunt reſeruata, & conſequentèr ſub exceptione non continentur, & ſic commutari poſſunt à Pœnitentiario; Nàm, vt ex Doctoribus habetur, Papæ non ſunt reſeruata. Primò; Votum ſeruandæ caſtitatis coniugalis, niſi ſit annexum profeſſioni in Religione Militari. Secundò; Votum Caſtitatis limitatum ad certum tempus, vel ad certum obiectum: Tertiò; Votum non petendi debitum coniugale: Quartò;

tò; Votum cœlibatus, ſeù non contrahendi matrimonium; quorum omnium ratio eſt, quia reſeruationes, cùm exorbitent à Iure Communi, ſtrictè ſunt interpretandæ; & ideò, cùm Votum Caſtitatis reſeruatur, explicari debet de Caſtitate perpetua, & ſimplicitèr dicta, cuiuſmodi non ſunt Vota modò recenſita, *Sylueſt. verb. Votum* 4. *quæſt.* 3. *dict.* 6., *Laym. cap.* 8. *num.* 8., *Theſaur. in Praxi Sac. Pœnit. tit.* 10. *num.* 1.

Reſeruatum non eſt quintò Votum Sacri Ordinis ſuſcipiendi, quia id non eſt Votum Caſtitatis, ſed aſſumendi Statum, cui tacitè annexum eſt Votum Caſtitatis, *Laym. ibid. cum citatis ab ipſo*: Sextò: neque Votum ingrediendi ſtrictiorem Religionem, quia in illo diſpenſatus, non diſpenſatur in Voto Religionis ſecundùm ſe, ſed tantùm ſecundùm modum, ſeù circumſtantiam, *Sylueſt.*, *Theſaur.*, *Laym. loc. cit. cum allegat.* Septimò: neque Votum de materia quinque Votorum Papæ reſeruatorum, ſi ſit metu reuerentiali factum; reſeruatio enim intelligenda eſt de libero, nè ita reſeruetur coactum, ſicut ſpontaneum, *Leſſ. lib.* 2. *cap.* 40. *num.* 127., *Theſaur. de pœn. verb. Votum* §. *Limita ſeptimò*.

Neque reſeruatum eſt octauò Votum de dictis quinque materijs reſeruatis, ſi vouens dubitet de animo ſe obligandi tùnc habito, nec nè; nam reſeruatio, cum ſit odioſa, eſt ſtrictè intelligenda, & reſtringenda ad caſus certos; dubij enim, non compræhenduntur ſub reſeruatione, *Sanch. in Decalog. lib.* 4. *cap.* 40. *num.* 26., *Theſaur. ibid.* §. *Limita ſecundò*: Nonò: neque Votum de ijſdem quinque materijs, ſi fuerit pœnale, *Theſaur. ibid.*; quia talia Vota non fiunt ex affectu rei promiſſæ, ſed in pœnam alicuius delicti; ad hoc autem, vt ſimilia Vota ſint reſeruata, debent procedere ex affectu rei promiſſæ, tanquam actus Religionis abſolutè, & ſimplicitèr intenti, *Laym. cap.* 8. *num.* 9. *cum citat.*, *Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 10. *num.* 8. *cum alleg.*, *Theſaur. ibid.* §. *Limita ſecundò*; ex quo enim reſeruatio eſt odioſa, ſtrictè eſt intelligenda, & ſic reſpicere ſolos actus ſimplicitèr rei reſeruatæ, vt Religionis, Caſtitatis &c. huiuſmodi autem non ſunt Vota pœnalia.

Decimò: neq; Votum diſiunctiuè factum, ſcilicèt, de materia

ne-

reſeruata, & non reſeruata; vt ingredi Religionem, vel Sacerdotem fieri; quia poteſt ſe determinare ad non reſeruatam; & fauet regula in alternatiuis &c. *de reg. Iur. in 6.*; conſequentèr Votum non obligat ad rem reſeruatam, & ſubindè reſeruatum non eſt, *Sanch. in Decalog. lib. 3. cap. 40. num. 42*, *Theſaur. loc. cit. §. Limita nonò*. Hæc, & ſimilia Vota de his quinque materijs commutari poſſunt à Min. Pœnitentiarijs, cùm ſub reſeruatione non cadant; & omnia Vota Papæ non reſeruata ſub generali facultate eiſdem conceſſa continenantur, dum dicitur; *Poterunt omnia Vota, etiam diſpenſando commutare in alia pietatis opera; Exceptis Votis Caſtitatis, Religionis, Viſitationis Liminum Apoſtolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi in Compoſtella*; quæ exceptio eſt intelligenda de his Votis, proùt à Pontifice excipiuntur *in Extrauag. Et ſi Dominici ſupracitata*; nempè in propria ſignificatione, & vt ſunt actus veri, & ſimplicitèr tales, non autem ſi ex circumſtantijs ſint tantùm ſecundùm quid tales, ad ſenſum, & intentionem Pontificis talia Vota reſeruantis.

Tempore verò alicuius Iubilęi conſideranda eſt facultas, quæ in ordine ad Vota ſit conceſſa, & quæ reſeruata in ipſa Bulla: nàm ſi concedatur facultas commutandi omnia Vota, excepto Voto Caſtitatis, & Religionis, tùnc etiam cœtera reſeruata cenſentur conceſſa, cum exceptio oſtendat, quòd cœtera omnia veniant in conceſſione, ſi facultas extendatur in genere ad reſeruata, complectitur etiam Vota Caſtitatis, & Religionis; nam ſicut cadunt ſub reſeruatione, comprahenduntur etiam ſub nomine reſeruatorum; nec indigent exprimi in ſpecie, ſicùt hæreſis; Si excipiatur ſolùm Votum Caſtitatis perpetuæ, aut Religionis, facultas extenditur ad non exceptum, quia exceptio declarat conceſſionem; ſi conceda tur ſolùm Votum Caſtitatis, aut Religionis, non cenſetur conceſſum, quod non eſt expreſſum, quia in ijs, quæ ſpecialia ſunt, non cenſetur aliquid conceſſum, niſi exprimatur.

Si concedatur facultas quo ad omnia Vota expreſſo Voto Caſtitatis, aut Religionis, cum dictione *Etiam*; cenſetur conceſſa

ceſſa facultas quo ad Vota minora reſeruata, nempè triplicis Peregrinationis; quia dictio *Etiam* explicat caſum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem, *cap. Vnico de commodat., vbi DD.*; Si concedatur facultas quo ad omnia Vota, exceptis tribus Votis peregrinationum reſeruatarum, non per hoc eſſent conceſſa Vota Caſtitatis, & Religionis; quia denegatis minùs ſtrictè reſeruatis, multò magis cenſenda ſunt denegata magis ſtrictè reſeruata; præſertim cùm non ſint de genere regulæ, cùm ſint reſeruata; Si tamèn in conceſſione facultatis exprimerentur in genere Vota reſeruata, exceptis Votis peregrinationis, aut aliquo ipſorum, tunc eſſet conceſſa facultas pro Votis Religionis, & Caſtitatis, quia exceptio firmaret regulam in non exceptis; & Vota Religionis, & Caſtitatis eſſent de regula ex vi conceſſionis generalis circa reſeruata, *Sanch. lib. 4. ſumm. cap. 40. nu. 20.*, *Boſſius de Iubil. ſect. 2. caſu* 8. *num. 29.*, *Paſqualig. de Iubil. q. 292. per totam*, *& alij &c.*

D V B I V M IV.

An Pœnitentiarius vigore facultatis ſibi datæ ad commutanda Vota poſſit etiam Iuramenta Deo, vel Sanctis facta diſpenſando commutare.

CONCLVSIO.

Eadem modo poteſt Pœnitentiarius commutare Iuramenta Deo facta, ſicut commutat Vota.

PRob. Poteſtas data Pœnitentiario quo ad Vota eſt facultas commutandi obligationem vouentis ortam ex Voto, prouenientem ex virtute Religionis, & ſoli Deo tanquàm Creditori acquiſitam; at eadem eſt obligatio iurantis orta ex Iuramento, proueniens ex virtute Religionis, & ſoli Deo tanquàm Creditori acquiſita; nam obligatio, & materia vtriuſque vinculi ordinatur ad ſolum Deum, eiuſque honorem, & ſolus

ſolus Deus eſt vtriuſque obligationis Creditor; Ergò potens commutare Vota, poteſt & Iuramenta eiuſdem materiæ cùm Voto ſoli Deo facta commutare. Nec obſtat, quod talis obligatio proueniat à diuerſis cauſis, nempè à Voto, & Iuramento; quia cùm obligatio hinc indè proueniens ſit eadem, cum ſit de eadem materia, ab eadem virtute, & in ordine ad ipſum Deum Creditorem, ſemper remanet intrà ſpheram eiuſdem facultatis, & conſequentèr potens commutare Votum, poteſt & Iuramenta commutare, cùm in ordine ad hunc effectum habendum, Votum, & Iuramentum æquiparentur, & ſic diſpoſitum de vno cenſeatur etiam diſpoſitum de alio iuxtà regulam communitèr receptam à Doctoribus de æquiparatis *ex cap. Poſtquam §. fin. de elect. in 6.*

Firmatur; quia hæc Iuramenta ob affinitatem cum Votis, Vota in communi æſtimatione hominum reputantur, vt ſatis colligitur *ex cap. Peruenit il 2. de iureiur.*, vbi dicitur propoſitum, aut promiſſum non infringit, qui in melius commutat; nomine enim propoſiti, aut promiſſi, non ſolùm Votum, ſed & iuramentum intelligitur, cùm regula ponatur ſub titulo de Iureiurando, & replicetur ſub titulo de Voto *in cap. Scripturæ*, & propriè ad Votum pertineat; & ſit certiſſimum tàm vnum, quàm aliud poſſe in melius commutari, vt patet in profeſſione Religioſa, in quam omnia Vota, & omnia Iuramenta pia poſſunt commutari; Ergò poteſtatem habens ſuper Votum, eamdem habet & ſuper hæc Iuramenta, quæ ſecundùm communem æſtimationem pro Votis habentur; cum enim ſint de materia, quæ concernit Dei honorem, continent implicitè voluntatem dandi aliquid Deo, & quandam tacitam promiſſionem, & proindè habent annexum, tacitum, & virtuale Votum, Igitur &c. Et certè, ſi facultas data circa Iuramenta Deo facta extenditur etiam ad Vota, licèt Votum ſecundùm *D. Thomam 2.2.q.89.art.6.* ſit fortiùs vinculum Iuramento, vt ſuſtinent *Sanch. in ſum. lib. 4. cap. 53. num. 10.*, *Suarez de Vot. cap. 14. num. 24.*, *& alij*; Multò magis venit extendenda facultas circà Vota data ad hæc Iuramenta, non ſolùm quia militat eadem ratio æquiparatorum, & identitatis obligatio-

nis,

nis, quæ commutatur; ſed etiam quia vinculum fortiùs, vt eſt Votum, faciliùs trahit ad ſe minus fortè, vt eſt Iuramentum, quàm è contra; hanc ſententiam ſequuntur etiam in ordine ad diſpenſationem *Suarez de Vot. cap.* 14 *num. 6.*, *Sanch. de matrim. lib.* 8. *diſp.* 2. *num.* 28., *Pontius de matrim. lib.* 8. *cap.* 11. *num.* 4., *Palaus de Iuram. punct.* 1. *num.* 5., *& multi alij*, quos congerit *Paſqualig. de Iubil. quæſt.* 278. *num.* 3.

Non obſtat, quòd quandoque concedatur facultas circa Iuramenta ſeorſim à facultate circa Vota; vt etiam conceditur Maiori Pœnitentiario in Bulla *ſuper facultatibus* §. *Vota, et* §. *Iuramenta*: quia hoc aliquandò fit maioris explicationis gratia, & vt expreſsè concedatur, quod eſt implicitè conceſſum: & aliquandò fit, quia talis facultas reſpicit etiam Iuramenta de alia materia diuerſa à materia Votorum; aut vt tali occaſione iuramenta aliqua excipiantur; ſicùt excipiuntur Maiori Pœnitentiario Iuramenta Ius Tertij lędentia eadem occaſione, qua eidem conceditur facultas in ordine ad Iuramenta.

Non obſtat ſecundò dicere, quòd Priuilegia ſint ſtricti Iuris, conſequentèr nec poteſtas data ſuper Vota poteſt extendi ad iuramenta, cum & ipſa ſit ſtrictè intelligenda: Nàm negatur, priuilegium, ſeù poteſtatem diſpenſandi eſſe ſtricti Iuris; imò, cùm ſit fauorabilis, eſt latè interpretanda, cùm nulli ſit præiudicialis, niſi ipſi concedenti; & tanquàm beneficium Principis latè eſt interpretandum, maximè cùm talis poteſtas detur, vt diſpenſans Principis vice fungatur, *Sanch. lib. 8. de matrim. diſp.* 2. *num.* 1. *innumeros referens*: diſpenſatio vtique, tanquàm vulnerans Ius commune, eſt odioſa, & ſtrictè accipienda, *cap.* 1. §. *ille de filijs Presbyter. in 6.*, ſed cùm hìc non loquatur de diſpenſatione, ſed de poteſtate in ordine ad diſpenſanda, vel commutanda Vota, vt fauorabilis extendi etiam debet ad Iuramenta ſoli Deo facta ob rationes ſuperiùs allatas; Et ſic concludendum, Pœnitentiarij poteſtatem in ordine ad Vota commutanda extendi etiam ad Iuramenta de eadem materia.

Quod dictum eſt de Iuramentis abſolutis factis in obſe-

quium Dei, idem dicendum eſt de Iuramentis concomitantibus ipſa Vota; quandò ſcilicèt Votum,& Iuramentum concomitantèr ſe habent, & vnum factum eſt ſine cogitatione alterius: nam per talem concomitantiam vnum non mutat naturam alterius, & nihil de nouo additur ſupra id,quod votum,& Iuramentum dicunt diuiſim; ergò ſicut diuiſim continentur ſub facultate conceſſa,& poſſunt ſeparatim diſpenſando commutari; ità ſi ſimul concurrant, & ſolùm concomitantèr ſe habeant, poterunt commutari; facultas enim conceſſa ſe extendit ad omnia conceſſa, etiam ſi ſimul concurrant,vt ſi concurrant plura Vota, aut ſi concurrant plura reſeruata habenti facultatem.

Similitèr idem eſt dicendum de Votis iuratis; vt ſunt illa, quorum obſeruantia eſt etiam iuramento confirmata, & iuramentum tanquam confirmatorium cadit ſupra Votum:Nàm, vt notat *Pontius loc.cit.* nullum eſt Ius, quo diſponatur per facultatem diſpenſandi in Voto, non intelligi Votum Iuramento firmatum; Ergò potens ſupra Votum poteſt, licèt ſit iuratum, cùm nullo Iure alitèr diſponatur: Tùm etiam quia, qui facit Votum, & poſteà illud confirmat Iuramento, ſolùm vult perſeuerare iuramentum perſeuerante obligatione Voti; ergò, ablata obligatione Voti per diſpenſationem, aufertur etiam obligatio Iuramenti, cùm auferatur materia vtriuſque;Facit etiam ad hoc ratio ſupra poſita pro iuramento concomitante; nam neque hoc Iuramentum confirmatorium immutat naturam ipſius Voti; ergò eadem poteſtas ſuper vnum, & ſuper aliud; Imò ſi aduenit Voto facto, Votum reſpectu ipſius ſe habet vt ſubiectum;Ità *Suarez de Vot.cap.*14. *num.*19., *Pontius loc.cit.num.*5., *Caſtropal.diſp.*3.*pun.*1.*nu.*5., *Paſqualig.de Iubil.q.*279.*num.*280. *alios citans*. Quæ autem hìc dicta ſunt de diſpenſatione,multò magis ſuſtinentur de commutatione, in qua tantùm noua materia ſubrogatur primæ materiæ Voti, & Iuramenti.

Notandum hìc,quòd Iuramentum de quinque materijs reſeruatis factum per modum ſolius confirmationis propoſiti, non per modum promiſſionis Deo, vel Sanctis factæ, non eſt re-

reſeruatum, vt habent *Sanch. lib. 8. de matrim. diſp. 13. nu. 3., & in ſum. lib. 3. cap. 19. num. 6., Theſaur. de Prax. S.P. tit. 10.* ſolum enim Iuramentum, quod vergit in præiudicium Tertij, ſolet reſeruari: ſecùs verò ſi eſſet per modum promiſſionis factæ in ordine ad Deum, quia tunc idem curreret, quod currit de Voto, *Sanch. & alij loc. cit. cum Dian. par. 4. tract. 4. reſolut. 69.*

D V B I V M V.

An abſque cauſa poſſit Pœnitentiarius commutare Vota tàm reſeruata, quàm non reſeruata.

C O N C L V S I O.

Sine vera, & ſufficienti cauſa non poteſt Minor Pœnitentiarius commutare Vota, ſiuè reſeruata ſint, ſiuè non reſeruata.

PRob. Quia talis ſemper fuit ſtylus vſitatus in Sac. Pœnitentiaria, in qua nunquam fuit conſuetum quidquam concedere, aut expedire circa Vota, niſi vera, & ſufficienti cauſa præexiſtente, proùt ex ipſis formulis Tribunalis maniſeſtè apparet; Ergò nèc Pœnitentiarius poteſt aliter Vota commutare, vera, & ſufficienti cauſa non concurrente; Nam ſtylus Curiæ declarat mentem Principis, & habet vim Legis, *cap. quam graui de crimin. falſ.*; maximè cum idem Pontifex mentem ſuam etiam expreſſerit in Bulla *ſupra Facultatibus* §. *Vota*, dum ſuo Maiori Pœnitentiario facultatem concedit ſuper eadem Vota cum ſequenti obligatione, *Conſideratis cauſis commutationum, dilationum, abſolutionum, & diſpenſationum huiuſmodi*; Si autem ab ipſo cauſæ ſunt conſiderandæ, neceſſariò cauſæ debent interuenire, quibus non præexiſtentibus ad præfatos actus circa Vota non poteſt validè deuenire, cùm excederet terminos propriæ poteſtatis; Ergò multò magis hoc venit ſuſtinendum de Minori Pœnitentiario,

qui à ſtylo Tribunalis non poteſt recedere, nec Formulas conſuetas commutare; nam ex immutatione ſtyli infertur falſitas gratiæ, *Marc. Leo de Formul. pag.* 7. §. *Hic autem*.

Accedit, quòd facultas Minoris Pœnitentiarij circa Vota non eſt pro ſimplici commutatione danda, vt etiam ſupra fuit dictum, ſed pro commutatione mixta diſpenſatione iuxtà praxim Tribunalis; inquit enim *Textus* facultatis, *poterit Vota diſpenſando commutare*; diſpenſatio autem neceſſariò requirit iuſtam, & legitimam cauſam, alitèr irrita eſt, vt *Canoniſtæ communitèr cum Gloſſ. in cap. Non eſt, verb. Adimplere de Vot.*, *Sanch. lib.* 8. *de matrim. diſp.* 17. *num.* 4. *cum alleg.*; ex quo eſt Iuris relaxatio, & vulneratio; qui receſſus à Iure ſinè iuſta, & rationabili cauſa fieri non debet; præſertim in ordine ad Vota, & Iuramenta, quæ cùm ſint de Iure Diuino naturali, nec Papa abſque cauſa poteſt in iiſdem diſpenſare, nec alitèr diſpenſatus tutus eſſet apud Deum, qui creditor eſt obligationis ex Voto, & iuramento reſultantis, dum non conſentit, nec iuſtè præſumi poteſt, quòd conſentiat diſpenſationi rationi diſſonæ, vtpotè factæ ſine iuſta, & legitima cauſa, *Siluest. verb. diſpenſatio num.* 5., *Sanch. loc. cit. num.* 3.; Igitur Pœnitentiarius ſine cauſa non poteſt quidquam facere circa Vota, alitèr excederet limites ſuæ facultatis, & ageret contrà praxim Tribunalis.

Hinc non placet, quod ab aliquibus dicitur, nempè ad commutandum quodlibet Votum, vel Iuramentum in opus æquale, non requiri aliquam cauſam extrinſecam, ſed ſufficere pro cauſa, ſi Orator commutationem petat, vt ſic Eccleſiæ Dei benignitatem experiatur; quod tamen negant in commutatione alicuius Voti ex quinque Papæ reſeruatis, quia ad commutandum aliquod iſtorum ſemper requiritur aliqua cauſa obſtans executioni illius Voti propter eorum grauitatem.

Non placet inquam, quod ab his dicitur de Votis non reſeruatis; quia diſpoſitum à Papa pro ſuo Maiori Pœnitentiario reſpicit tàm reſeruata, quàm non reſeruata; tàm diſpenſationem, quàm commutationem; ergò conſideratio cauſarum,

rum, ad quam ex Bulla idem tenetur vigore illius particulæ, *conſideratis cauſis*, extenditur ad omnia, & ſingula Vota reſeruata, aut non reſeruata, ſiuè commutentur in rem æqualem, aut minorem,& quomodocumque fiat commutatio, quia diſpoſitio indiſtinctè loquitur, & indiſtinctè eſt intelligenda: Vndè ſola petitio Oratoris pro Voti commutatione etiam in rem æqualem, pro cauſa aſſignari non poteſt, cum inter cauſas conſiderandas non valeat computari, ſed aliqua alia extrinſeca, & quæ ponderari poſſit, an ſufficiat, eſt neceſſaria: Tùm etiam quia pro ſimplici dilatione Voti, quæ reſeruata non eſt, & in qua Votum nullo modo commutatur, adhùc vult Pontifex, quòd ſimilitèr fiat, priùs conſiderata cauſa talis dilationis, an ſit ſufficiens nec nè,vt ex eadem Bulla apparet; Ergò ſola petitio Oratoris non ſufficit pro cauſa in ipſa commutatione, quæ maior eſt dilatione; Similitèr in ſententia ſic opinantium, commutatio in rem æqualem eſt quædam diminuta diſpenſatio, & debiti remiſſio nomine Dei facta; ac proindè iuriſdictionem expoſtulat in commutante, & conſequentèr cauſam ad ſui valorem, vt habet *Caſtropal. de Vot. diſp. 2. punct. 15. num. 6. alios citans*; Ergò ſicut ad validitatem diſpenſationis requiritur cauſa aliqua extrinſeca, nec ſufficit ſola petitio Oratoris; ita ad valorem commutationis in rem æqualem requiritur ſimilitèr cauſa aliqua eiuſdem rationis, cùm & ipſa participet de diſpenſatione, & nominetur diminuta diſpenſatio,& in ipſa fiat aliqualis debiti remiſſio,vt ipſimet concedunt; Vndè quo ad hoc & ipſi concedere tenentur, quod concedunt de commutatione in rem minorem, quæ paritèr eſt diminuta diſpenſatio, & ad ſui valorem requirit cauſam, quæ requiritur ad diſpenſationem, vt habet *Caſtropal. ibid. num. 8.* Et certè ſi ex Voto Deus eſt creditor rei promiſſæ in ſpecie, non poteſt præſumi rationabilitèr,quòd Deus ſit contentus de mutatione etiam in rem æqualem, niſi interueniat cauſa aliqua extrinſeca, & quæ poſſit conſiderari, an ſufficiens ſit ad ipſam reddendam rationabilem: Et in hoc conſiſtit Eccleſiæ Dei benignitas, quòd, rationabili cauſa interueniente, poſſint eius Miniſtri facultatem habentes debita.

bita eorum, qui aliquid Deo vouerunt, in alia pietatis opera miſericorditèr commutare, Deo ipſo approbante, quòd rationabilitèr per ſuos Miniſtros fuerit factum &c.

DVBIVM VI.

An poſſit Pœnitentiarius commutare alia Vota, quæ ſimplicitèr non ſunt Vota Caſtitatis.

CONCLVSIO.

Vota alia de materia Caſtitatis, quæ ſimplicitèr non ſunt Vota Caſtitatis, commutari poſſunt à Pœnitentiario, quoties talis commutatio non dat occaſionem liberiùs peccandi; ſecùs verò ſi det talem occaſionem ad liberiùs peccandum.

Concluſio hæc ex parte conuenit, & ex parte diſconuenit à communi ſententia Doctorum, qui indiſtinctè concedunt, poſſe commutari quodlibet Votum reſpiciens materiam Caſtitatis, dummodò non ſit de integra materia, ſed tantùm de parte materiæ ipſius Caſtitatis; Eſt tamen ad mentem Summi Pontificis, & iuxtà ſtylum Curiæ Romanæ, & præſertìm ſecundùm opinionem, & continuatam praxim Sacræ Pœnitentiariæ, quæ nunquàm talia Vota commutat, imò & incommutabilia iudicat quotiès commutatio dat occaſionem liberiùs peccandi; Vndè tenenda, & ſequenda à Minori Pœnitentiario iuxtà mentem Tribunalis, & probatur quo ad vtramque partem.

Ad illos actus tantùm Votum Caſtitatis eſt commutabile, quos tantùm Pontifex ſolet diſpenſando commutare, cùm diſpenſat in Caſtitate; Praxis enim Pontificia cœteris debet eſſe norma; Ad ſolos autem actus licitos, & nunquam ad illicitos ſolet Pontifex Votum Caſtitatis commutare, dum ipſum diſpenſando commutat; cùm ad effectum ſolùm contrahendi

ma-

Digitized by Google

matrimonium, & debitum coniugale petendi ſoleat diſpenſare; vndè etiam in actu ipſius diſpenſationis monetur diſpenſatus, ſecum diſpenſari ſolùm ad actus licitos in matrimonio, non autèm ad illicitos extrà matrimonium; cùm in ordine ad iſtos votum remaneat in ſuo robore, & vigore: Ergò Votum Caſtitatis non eſt commutabile, quoties commutatio dat occaſionem liberiùs peccandi, vt eſſet commutatio quo ad actus illicitos extrà matrimonium, quæ nunquàm conceſſa legitur ab vllo Pontifice.

Confirmatur. Pontifex, commutando Votum Caſtitatis ſimplicitèr, commutat votum veræ, & perfectæ Caſtitatis, ſicùt tale fuit votum emiſſum; Ergò commutat quidquid eſt commutabile in dicto voto perfectè, & ſimplicitèr concepto; alitèr commutatio non eſſet de Voto perfectæ Caſtitatis, ſed potiùs Caſtitatis imperfectæ: Votum autem perfectæ Caſtitatis amplectitur omnes concupiſcentias delectationum Venerearum tàm licitas, quàm illicitas, quas refrenare tenetur, vt omnes concedunt; & tamen Pontifex ipſum commutat ſolùm quo ad actus licitos in matrimonio, & qui occaſionem non præbent ad liberiùs peccandum, ſed potiùs ad abſtinendum ſe à peccatis; cenſendum eſt igitur, quo ad cœteros actus præbentes occaſionem ad liberiùs peccandum Votum Caſtitatis non eſſe commutabile, nam etiam quo ad iſtos Pontifex illud commutaret.

Præterea, facultas, quæ datur ad commutandum Votum Caſtitatis, dependet à voluntate Papæ illam concedentis; Ergò iuxtà Pontificis voluntatem eſt vtenda, & moderanda tàm in ordine ad Votum Caſtitatis perfectæ, quàm non perfectæ; voluntas autem Papæ ſatis declaratur per ſtylum Curiæ Romanæ, in qua nunquàm commutantur talia Vota, quæ præbent occaſionem ad liberiùs peccandum, ſiuè integra, ſiuè partialis Caſtitas commutetur; nam ſtylus Curiæ declarat Pontificis mentem, itaùt talis ſit, qualis eſt ſtylus, & ſit commenſurata ſtylo, vt tradunt *Felin. in cap. In noſtra num. 19 de reſcript.*, *& Rota par. 5. deciſ. 50. num. 16. rec.*, *& alij*: Qui ſtylus Curiæ etiam facit Ius, vt deſumitur *ex cap. quàm graui de*.

de crim. falſi, & *cap. ex litteris de Conſtit.*; Ergò dicendum eſt, talia Uota non eſſe commutabilia, ex quo à Pontifice nunquàm commutantur; & quòd opinio, quæ eſt contrà hunc ſtylum Curiæ, ſit contra voluntatem Papæ, & contra Ius, & proindè non poteſt ſuſtineri, & multò minus ad praxim reduci; Igitur Vota, quæ ſimplicitèr non ſunt Vota Caſtitatis, poteſt vtique Pœnitentiarius commutare, quotiès non dant occaſionem ad liberiùs peccandum, vt ſunt Votum non nubendi, Votum non petendi debitum coniugale, & ſimilia, ex quo non ſunt de integra, & perfecta Caſtitate; quæ verò dictam occaſionem præbent, commutare non poteſt, cum non ſint commutabilia iuxta opinionem, & praxim Curiæ Romanæ, & præſertim Sacræ Pœnitentiariæ, quam ſequi tenetur; vt ſunt Vota non fornicandi, non adulterandi, non ſe polluendi, & ſimilia: qua de cauſa nec B. Pius V. rogatus à Milite pro diſpenſatione à Voto, ſeù Iuramento de non ludendo Aleis vnquam talem diſpenſationem concedere voluit, ne eidem præberetur occaſio ad liberiùs peccandum blasfæmijs, periurijs, & alijs malis, quæ ex ludo ſolent ſequi.

Non obſtat commune fundamentum alitèr opinantium, ſcilicèt Vota, quæ non ſunt de integra Caſtitate, ſed de parte tantùm, non eſſe reſeruata, conſequentèr poſſe commutari ab habente facultatem ſuper non reſeruata.

Nam commutabilitas, aut incommutabilitas horum Votorum, non eſt deducenda ex hoc, quod non ſint de integra Caſtitate, ſed ex eo, quod commutatio præbeat, aut non præbeat occaſionem ad liberiùs peccandum; Nam Uoti commutatio redundare debet in honorem Dei, & Eccleſiæ vtilitatem, cuius membra ſunt fideles, vt omnes concedunt, non in Dei offenſam, in damnum Eccleſiæ, & in perniciem eiuſdem, cui ſit commutatio; conſequētèr quoties commutatio Uoti, etiam non integræ Caſtitatis dat occaſionem liberiùs peccandi, tale Uotum cenſendum eſt non commutabile, licèt poſſet dici non reſeruatum, cùm non ſit de integra Caſtitate; ſicut enim communitèr ſuſtinetur Uotum non nubendi non eſſe commutabi-

le,

le, quotiès commutatio vergit in præiudicium Tertij,in cuius ſauorem fuit emiſſum, & acceptatum, eo quòd in hæreditatem ſuccederet, ſi non nuberet, quamuis hoc Votum non ſit de integra Caſtitate,nec reſerúatum ex hac parte;multò magis hoc ſuſtinendum eſt de alijs Votis, quorum commutatio vergit in detrimentum non temporale, ſed ſpirituale eorumdem, quibus fit commutatio,dum eis præbent occaſionem ad liberiùs peccandum,& faciliùs ſe perdendum, licèt talia Vota non ſint de integra Caſtitate, nec ex hoc Capite reſeruata; Ex quo apertè patet, quænam ſit cauſa, quòd Vota iſta ſint, vel non ſint commutabilia.

Neque obſtat, quòd habens aliquod ex præfatis Votis dupliciter peccet Votum tranſgrediendo, & grauiùs etiam ratione ſacrilegij: Quia reſpondetur, hoc eſſe verum,;& ex hoc Capite infertur, talia Vota non eſſe commutabilia;nam ſi duo ligamina, nempè præceptum,& Votum,non retrahunt à peccato ſic inclinatum ad peccandum; multò minus ipſum retrahet vnum ſolum ex illis; & ſic commutatio daret occaſionem ad faciliùs,& liberiùs peccandum,quod Papa in commutatione Voti concedenda nunquam intendit, ſed occaſiones, & pericula peccandi,ipſa mediante,tollere,& remouere.

Tùm etiam, quia ſi cauſa emittendi Votum non fornicandi, aut non adulterandi fuit ad coercendum ſe ipſum vouentem à talibus peccatis; quomodò cauſa vouendi poterit eſſe cauſa idem Votum commutandi ſine occaſione liberiùs peccandi? Vinculum Voti ſolet retrahere homines ad rariùs illud peccatum committendum; Ergò talia Vota non ſunt commutabilia, nè, quæ peccata rariùs committuntur virtute Votorum, liberiùs committantur cauſa commutationum, vt tradit *Sot. de Iuſtit. lib. 1. q. 7. art. 2. §. at verò, & habet Theſaur. in praxi S. P. tit. 12. de Vot.*, & ſemper fuit praxis Sacræ Pœnitentiariæ, quàm ſequi tenetur Pœnitentiarius.

DVBIVM VII.

An Pœnitentiarius poſſit commutationem aliquam dare illi, qui diuerſis Votis varia ad Caſtitatem pertinentia promiſit, quæ ſimul iuncta inducunt obligationem integræ Caſtitatis.

CONCLVSIO.

Nullam commutationem dare poteſt Minor Pœnitentiarius circa talia Vota ſic ſucceſſiuè emiſſa, quotiès vouens in vltimo Voto emiſſo intentionem habuit ſe obligandi ad completam, & perfectam Caſtitatem: Si verò talis intentio non adfuit in emittendo vltimo Voto, poterit commutare tantùm illa Vota, quæ non dant occaſionem ad liberiùs peccandum.

PRima pars probatur; quia vltimum Votum complens totalem promiſſionem Caſtitatis, iunctum cum intentione ſe obligandi ad ipſam eſt vera promiſſio perfectæ Caſtitatis, nàm ex parte intentionis obligatio reſpicit Votum perfectæ Caſtitatis, dùm vouens intendit totalitèr ſe obligare: & ex parte materiæ ſimilitèr eſt de perfecta Caſtitate, non ſolùm quia vltimum Votum eſt completiuum totius materiæ, ſed etiam quia in tali caſu cenſetur vouens priora vota cum hoc vltimo coniungere; Ergò vltima promiſſio cum dicta intentione eſt, & obligat ad Caſtitatem ſimplicitèr, & perfectam, cùm obligatio accipiat menſuram ab intentione, conſequentèr commutari non poteſt à Minori Pœnitentiario, dum votum Caſtitatis ſimplicitèr eſt illi exceptum.

Secunda Pars probatur; Vota, quæ ſeorsìm omittuntur, ſeorsìm etiam obligant, nec vnum dependet ab alio in obligando; V.G. Vota non nubendi, non petendi debitum, non for-

Digitized by Google

fornicandi, & ſic de cæteris in ſubiecta materia; Ergò neque vltimum, cùm ab alijs ſeorſim emittatur, poterit magis obligare, quàm fuerit actualis intentio ipſius vouentis, qui ad partem ſolùm, & non ad completam Caſtitatem intendit ſe obligare mediante illo vltimo Voto, vt ſupponitur; Igitur Votum hoc vltimum non magis obligat, quàm obligaret, ſi non eſſet vltimum; cùm illius obligatio ſit prorsùs independens ab obligationibus aliorum, & è conuersò: Non obligaret autem ad Caſtitatem ſimplicitèr, & perfectam, ſi non eſſet vltimum, vt communitèr tenetur, conſequentèr neque ad ipſam obligat, quamuis vltimo loco ſit èmiſſum, cùm nihil in ipſo detur, aut ex parte actus, aut obligationis, aut intentionis ipſius vouentis, ex quo poſſit argui aliqua vnio cum prioribus; Ergò tale Votum cenſeri non poteſt Pœnitentiario exceptum, dummodò non ſit de illis, quæ dant occaſionem liberiùs peccandi, ſicùt idem currit de Votis prioribus, quia ex hoc Capite ſimilia Vota non ſunt commutabilia ſecundùm praxim, & opinionem Sac. Pœnitentiariæ, vt in præcedenti dubio fuit dictum.

Non obſtat, quòd tale Uotum vltimum inducat obligationem ad integram Caſtitatem, ex quo complet, quod deerat ad illam integrandam: quia licèt hoc ſit verum; tamen quia hoc non facit per ſe, & vigore ſolius obligationis, quam inducit, quæ ad partem ſolùm obligat, & non ad integram Caſtitatem, ſed merè per accidens ex ſuppoſitione præcedentium Uotorum; ſicut per accidens eſt, priora Vota hoc vltimum præcedere ſine vnione inter ipſa, ita per accidens eſt, quòd inducat obligationem ad integram Caſtitatem, cùm per ſe obliget ſolùm ad partem: In reſeruatione autem Uotorum attenditur ſolùm id, quod per ſe inducitur, non quod per accidens, & ſic hoc non obſtat.

DVBIVM VIII.

An Pœnitentiarius poſſit commutare Vota trium Peregrinationum, ſcilicèt Terræ Sanctæ, Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compoſtella.

CONCLVSIO.

Vota trium Peregrinationum dictarum commutari non poſſunt à Minori Pœnitentiario, ſi fuerint facta ex cauſa deuotionis talium locorum; ſecùs verò ſi ex alio aliquo fine diuerſo fuerint emiſſa.

PRima Pars probatur ex eo, quod talia Vota ſunt Papæ reſeruata *in Extrauag. Et ſi Dominici 2. de pœnit. & remiſſ.* & excepta Pœnitentiario in Tabella; ergò ab ipſo commutari non poſſunt ex defectu poteſtatis, & Iuriſdictionis, quotiès fuerint facta ex cauſa deuotionis talium locorum, vt ex tali motiuo reſeruantur à Pontifice, & excipiuntur Pœnitentiario, vt ex ſequenti conſtabit.

Secunda Pars probatur: Verba reſeruationis intelligenda ſunt ſecundùm communem, & naturalem intelligentiam, & non amplianda, ſed potiùs reſtringenda, cùm reſeruatio, vt odioſa, ſit ſtricti Iuris *ex Iurib. commun.* Vota autem præfata reſeruantur *in Extrauag. citat.* ſub his terminis *Ad viſitanda Romæ Limina Apoſtolorum Petri, & Pauli, D. Iacobum Compoſtellæ, & loca Sancta Hyeroſolimæ*; quibus verbis clarè apparet, loqui de Uotis ex deuotione talium locorum emiſſis; Igitur quoties finis expreſſus vouentis aliquam ex dictis Peregrinationibus non fuerit ex cauſa deuotionis talium locorum, ſed ex alio aliquo fine diuerſo, vt ad videndum Pontificem, ad oſculandos eius pedes, ad impetrandam alicuius peccati abſolutionem, ad videndum aliquem Conſangui-

neum,

neum, aut amicum, aut ad aliquid aliud agendum in dictis locis, tùnc hæc vota cenſeri non debent reſeruata, cùm non ſint emiſſa ex cauſa deuotionis talium locorum, qualis eſt viſitatio liminum Apoſtolorum, Terræ Sanctæ, & Sancti Iacobi; conſequentèr commutari poſſunt à Minori Pœnitentiario tanquàm non reſeruata, & ſibi non excepta. Quòd ſi vouens, nullo fine diuerſo expreſſo, aliquod ex dictis Uotis abſolutè emitteret, nullo fine conſiderato, tunc tale Uotum reſeruatum eſſet cenſendum, quia iudicandum eſſet emiſſum modo frequenti, quo talia Uota emitti ſolent, nempè ex cauſa deuotionis, vt habet *Sanch. in Summ. lib. 4. q. 40. n. 77.*

D V B I V M I X.

An Pœnitentiarius poſſit concedere dilationem Votorum tàm reſeruatorum, quàm non reſeruatorum.

C O N C L V S I O.

Pro Votis quibuſcumque, quæ ex cauſa differri poſſunt, ſiuè reſeruata ſint, ſiuè non, poteſt Pœnitentiarius dilationem concedere cauſa legitima interueniente.

PRo non reſeruatis ratio de ſe eſt euidens; quia ſi poteſt illa diſpenſando commutare, quod maius eſt; poterit etiam pro eiſdem dilationem concedere, quod eſt minus; nam per dilationem nulla pars materiæ Uoti mutatur, ſubrogatur, aut imminuitur, ſicùt in commutatione conceſſa, ſed ſolum tempus pro Uoto adimplendo differtur, & prorogatur, quod minus eſt commutatione; Regula autem eſt, quòd, cui conceditur id, quod maius eſt, conceſſum cenſeatur, quod eſt minus *de reg. Iur. in 6.*, *& cap. ex parte de Decim.*; præſertìm de eadem re, & in eadem linea, vt currit in ſubiecta materia; Igitur &c.

Quo ad reſeruata ratio paritèr eſt clara; quia huiuſmodi Voto-

Votorum dilatio nõ eſt reſeruata,ſicùt ſunt ipſa Vota; *in Extrauag.* enim, *Etſi Dominici 2. de pœniten. & remiſſ.* ſolummodò facultas commutandi illa quinque Vota Papæ reſeruatur; Ergò pro concedenda dilatione facultas non remanet reſeruata,ſed remanet libera habenti facultatem ſuper Vota non reſeruata; nam reſeruatio eſt ſtricti Iuris,& ſtrictè eſt interpætanda, cùm ſit odioſa; vndè non eſt extendenda vltra naturalem, & communem verborum ſignificationem, vt *communitèr loquuntur Doctores*.

Non obſtat, quòd commutatio, & dilatio reſpiciant eamdem materiam,& idem Votum,vt ex hoc inferri debeat,quòd ſicut Votum quo ad commutationem eſt reſeruatum, idem currere etiam debeat quo ad dilationem: Nàm ex ſola identitate materiæ inferri non poteſt paritas reſeruationis, præcipuè in actibus diuerſis; Multa enim Vota dantur, quæ reſpiciunt eamdem virtutem,& ſunt de eadem materia quinque Votorum Papæ reſeruatorum,& tamen non cadunt ſub reſeruatione; Imò etiam in ordine ad ipſam commutationem continentur ſub facultate Minoris Pœnitentiarij, vt ſuprà fuit dictum, & exemplificatum *in Dub. 3. præſentis cap. de Voto Caſtitatis ad tempus limitatum*; *de Voto ingrediendi ſtrictiorem Religionem*; *de Votis quinque materiarum reſeruatarum, ſi fuerint pœnalia, & de ſimilibus*, ad quæ non extenditur reſeruatio, quæ vt odioſa eſt ſtricti Iuris; Ita in propoſito eſt diſcurrendum ob eamdem rationem, quòd reſeruata commutatione dictorum quinque votorum,non ſit cenſenda reſeruata dilatio eorumdem Votorum ob identitatem materiæ,& eiuſdem Voti,quia in odioſis non fit extenſio; Reſeruat autem Pontifex *in Extrauaganti* ſolam commutationem illorum quinque Votorum, ibi, *aut excepta Vota commutare attentauerint, commutatio huiuſmodi nullius ſit roboris, vel momenti*; ergò vt odioſa ad dilationem non eſt extendenda. Igitur &c.

Notandum tamen, quòd etiam pro concedenda dilatione alicuius Voti neceſſaria eſt aliqua cauſa legitima,ob quam tale Votum tunc adimpleri non poſſit, vt aliquod impedimentum temporale, V.G. Infirmitatis, neceſſitatis propriæ, vel

Pa-

Digitized by Google

Parentum, & ſimilium iuxtà praxim continuatam Sac. Pœnitentiariæ, ad cuius obſeruantiam tenetur Pœnitentiarius.

Similitèr in eadem dilatione concedenda attendenda eſt quantitas temporis, quod pro dilatione conceditur, & ſubtractio obſequij Diuini, & profectus ſpiritualis, quæ conſurgit ex tali dilatione, & iuxtà ipſam ſubſtituenda eſt materia proportionata: Cùm enim dilatio Voti ſit quædam ſpecies commutationis ad tempus, pro tali tempore materia eſt ſubroganda, quæ correſpondeat materiæ Uoti, habita ratione obſequij Diuini, & profectus ſpiritualis; ſi enim parum minuitur de hoc obſequio, & profectu, vt in Voto Ieiunandi, Peregrinationis, & alijs huiuſmodi, parum etiam debet ſubſtitui, vt debita proportio ſeruetur; ſi multum minuitur, vt in Voto Religionis, aut Ordinis Sacri aſſumendi, conſiderabilis etiam materia eſt ſubroganda; cùm per talem dilationem impediantur multa obſequia Diuina, quæ ſtatus illi ſecum afferunt; ſi indeterminata concedatur dilatio, indeterminata etiam eſt ſubſtituenda materia, nempè aliquod opus Pium ſingulis diebus, aut ſemel in hebdomada, aut in menſe implendum: In omnibus tamen materijs ſubrogandis habeatur ſemper ratio ad qualitatem, ſexum, ſtatum, & complexionem Pœnitentis, vt facilè poſſit adimplere, quæ eidem præſcribuntur: Pro dilatione Voti Religionis obſeruare tenetur Pœnitentiarius formulam conſuetam in Tribunali, quæ habetur in Formulario, & ex ipſa multa percipi poſſunt pro directione, & forma tenenda in concedendis alijs dilationibus, vt benè conſideranti patere poterit.

DV-

DVBIVM X.

An poſſit Pœnitentiarius abſoluere à tranſgreſſione Votorum, præſertìm Religionis, & Caſtitatis.

CONCLVSIO.

Poteſt Pœnitentiarius abſoluere Tranſgreſſorem cuiuslibet Voti ſimplicis à peccato commiſſo contrà fidelitatem ergà Deum in Voto promiſſam, & declarare quid poſſit licitè facere poſt tranſgreſſionem, & etiam diſpenſare cum habente Votum Caſtitatis ad licitè exigendum debitum coniugale.

ANtequàm probetur Concluſio; Notandum, quòd Tranſgreſſor Uoti hoc in loco cenſetur ille, qui poſt aliquod votum factum voluntariè ſe obſtringit alio vinculo, propter quod non poteſt Uotum adimplere; Undè actus huiuſmodi impeditiuus Uoti tranſgreſſio appellatur, *cap. Per tuas de Vot.* sic qui poſt Uotum factum Religionis ingrediendæ, ſi poſteà in facie Eccleſiæ matrimonium contrahat, & conſummet, Tranſgreſſor Uoti dicitur, cùm amplius nequeat Religionem ingredi; & actus impeditiuus tranſgreſſio nominatur.

Ex huiuſmodi tranſgreſſione aliqua ſequuntur, quæ remedio indigent. Primò: mortale peccatum commiſſum amplectendo ſtatum, in quo Tranſgreſſor nequit ſatisfacere obligationi Uoti, quod abſolutione indiget. Secundò: ſcrupuli circa ſtatum aſſumptum, an ſcilicèt poſſit licitè in eo remanere, quod indiget declaratione, nè multa peccata ſequantur ex conſcientia erronea in petendo, aut reddendo debitum, ſeù remanendo in matrimonio contracto, & conſummato, cum omnia dicta eidē ſint licita: dixi conſummato, quia antè conſummationem matrimonij nondùm dici poteſt abſolutè Tranſgreſſor Uoti, cum eius exequutio adhùc ſit ei licita, & poſſibilis intrà bimeſtre, altero Coniuge etiam inuito, *cap. Ex publi-*

to de conuerſ. Coniug.: Tertiò: obligatio adimplendi Votum transgreſſum, ſi ceſſauerit impedimentum, alteri parti ſuperuiuendo, quod indiget monitione, nè abſque diſpenſatione iterùm transgrediatur ignorantèr Votum factum, ſupponendo per abſolutionem, & declarationem præmiſſam fuiſſe omninò liberatum à Voto; Hæc pro Voto Religionis.

Quo verò ad Votum Caſtitatis; ſi quis, huiuſmodi Voto emiſſo, poſteà in faciem Eccleſiæ matrimonium contrahat; ex hac transgreſſione: Primò ſequitur peccatum mortale commiſſum per transgreſſionem, quod indiget abſolutione: Secundò: ſcrupuli circa ſtatum aſſumptum, an ſcilicèt poſſit in matrimonio remanere, & debitum reddere, quod indiget declaratione, quòd ſcilicèt poſſit, & debeat in matrimonio contracto remanere, & debitum coniugale reddere: Tertiò: priuatio facultatis ad idem debitum petendum; cùm etiam poſt matrimonium contractum teneatur Votum ſeruare in ijs, in quibus non eſt factus impotens; ſicuti poteſt hoc debitum non petere: & hoc indiget diſpenſatione ad poſſe petere: Quartò: obligatio ſeruandi Votum extra vſum matrimonij etiam poſt diſpenſationem habitam ad petendum debitum, cum in hoc non diſpenſetur, nec ſit factus impotens, quod indiget monitione, nè contrà Caſtitatem peccando, taceat in Confeſſione hanc circumſtantiam mutantem ſpeciem: Et quintò: permanens obligatio obſeruandi Votum transgreſſum, ſi ceſſauerit impedimentum, alteri parti ſuperuiuendo; quod ſimilitèr indiget monitione ob cauſam ſuperiùs dictam de transgreſſione Voti Religionis. His præmiſſis.

Probatur Concluſio præmiſſa: Nec abſolutio à peccato transgreſſionis Voti, nec declaratio ad poſſe, & debere remanere in matrimonio, & debitum reddere, nec vlla ex præfatis monitionibus cuiquam ſunt reſeruatæ; ſola enim commutatio quinque Votorum reſeruatorum à Papa reſeruatur, vt ſuprà fuit dictum; Ergò actus illi liberè fieri poſſunt à Pœnitentiario, qui facultatem habet ſuper Vota non reſeruata, cùm per tales actus nulla commutatio concedatur; nec de ipſis vlla mentio fiat *in Extrauaganti*, in qua quinque Vota Papæ

A a reſer-

reſeruantur; & cum reſeruatio ipſa ſit ſtricti Iuris, nec extendatur extrà commutationem; maximè cùm per aliquos ex dictis actibus declaretur, quid poſt Voti tranſgreſſionem licitum ſit, aut illicitum ipſi tranſgreſſori, & qualitèr, durante impedimento interpoſito, Voti obligatio ſuſpenſa tantùm maneat, non ablata; euidens deducitur confirmatio, quòd per actus præfatos nulla fiat Voti commutatio.

At circa diſpenſationem ad petendum debitum pro tranſgreſſore Voti Caſtitatis, an etiam hanc poſſit dare Minor Pœnitentiarius, affirmatiua ſimilitèr hodiè abſolutè eſt ſuſtinenda: nam facultas neceſſaria ad poſſe ſuper hoc diſpenſare ab Eminentiſſimo, & Reuerendiſſimo Dom. Cardinali Colloredo Maiori Pœnitentiario, & ab Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis DD. Prælatis Tribunalis in Signatura Sac. Pœnitentiariæ iuſtis de cauſis omnibus Pœnitentiarijs trium Baſilicarum Vrbis communis fuit facta, quæ ſpecialis erat, ſiuè tale impedimentum ad licitè debitum coniugale petendum prouenerit ex affinitate, ſuperueniente matrimonio iam contracto, ſiuè in matrimonio contrahendo ab aliquo Voto Caſtitatis iam obſtricto: Igitur & quo ad licitè petendum hoc debitum poteſt Minor Pœnitentiarius diſpenſare cum tranſgreſſore Voti Caſtitatis: & conſequentèr etiam concludendum à tranſgreſſione Votorum, præſertim Religionis, & Caſtitatis, ipſum poſſe abſoluere, & vbi opus fuerit etiam diſpenſare ad licitè debitum coniugale petendum &c.

D V B I V M XI.

An poſſit Pœnitentiarius commutare Votum, ſeù Iuramentum Perſeuerantiæ, quod emittunt ingredientes aliquas Congregationes, quæ non ſunt Religiones, cùm non emittant tria Vota eſſentialia, ex quo tale Votum non eſt reſeruatum; vt fit in Congregatione PP. Doctrinæ Chriſtianæ.

CON-

CONCLVSIO.

Votum, aut Iuramentum Perſeuerantiæ emiſſum ab ingrediente aliquam ex talibus Congregationibus commutari non poteſt à Pœnitentiario, licèt non ſit reſeruatum, non accedente conſenſu eiuſdem Congregationis.

PRob. Sub facultate conceſſa commutandi Vota etiam non reſeruata non continentur illa, quæ reſultant in præiudicium Tertij, ſeù quæ lędunt, aut tollunt Ius quæſitum alicui: Tale autem eſt hoc Votum Perſeuerantiæ, quod emittitur in talibus Congregationibus; nam emittitur per modum contractus vltrò citroquè obligatorij, facio, vt facias; Ergò huius Voti commutatio non continetur ſub tali facultate, cum tolleret Ius quæſitum tali Congregationi, quod nunquàm intendit Papa tollere, aut lędere in ſuis conceſſionibus, *cap. Ex tuarum de vſu pall., vbi gloſſ. in verb. permittat, cap. Ad aures verſ. Cùm non ſit intentionis noſtræ de reſcript.*, ſtante præſertìm praxi continuata Sacræ Pœnitentiariæ, quæ nunquàm conſueuit in ſuis reſolutionibus, & conceſſionibus Iuri cuiuſquam præiudicium vllum inferre. Nec obſtat, quòd talis promiſſio principaliter fiat ad cultum Dei, & ſecundariò eidem Congregationi: quia cùm ſit facta per modum contractus vltrò citroquè obligatorij, negari non poteſt ſine eiuſdem Iuris lęſione, quod nunquàm intendit Papa, concedendo facultatem commutandi Vota; Nec refert, quòd promiſſio primariò fiat Deo, & ſecundariò Congregationi; quia hoc non tollit, quin ſequatur inter vouentem, & Congregationem contractus ex vtraque parte obligatorius, & conſequentèr etiam Ius quæſitum eidem Congregationi, cùm tale Votum non ſolùm ſit factum cum reſpectu ad Deum, ſed etiam cum reſpectu ad Congregationem, vndè ſi commutaretur ſine eiuſdem conſenſu, fieret ei præiudicium, iniuria, & lędere-tur iuſtitia, quod nunquam Papa intendit: accedente verò

conſenſu, & beneplacito ipſius Congregationis, vtique tunc poſſet commutari, ex quo tale Votum non eſt reſeruatum, & ceſſaret præiudicium Tertij, dum volenti, & conſentienti non fit iniuria, nec iniuſtitia; *l. nemo præſumitur ff. de reg. Iur.*, *& cap. Scient eod. tit. in 6.*

Quod dictum eſt de Voto, ſeù Iuramento Perſeuerantiæ talium Congregationum, idem eſt dicendum de Uoto, & Iuramento emiſſo ab Alumnis Collegiorum, ſeù Seminariorum Romæ, quòd ſcilicèt peractis Studijs, operam nauabunt per tot annos pro ſalute Animarum, ſeù conuerſione Infidelium, & Hęreticorum in miſſionibus, quibus deputabuntur à Sede Apoſtolica, ſeù à Sacra Congregatione de Propaganda fide; & quòd priùs non ingredientur Religionem, niſi cum licentia eiuſdem Sedis Apoſtolicæ, ſeù Sacræ Congregationis: Nam etiam in iſto caſu promiſſio eſt facta per viam contractus oneroſi, & agitur de præiudicio Tertij, cui nec Sacra Pœnitentiaria conſueuit derogare: Cum conſenſu tamen, & beneplacito partis, vtique poſſet Pœnitentiarius illud commutare ob rationem ſuperiùs allatam, cum de vtriſque currat in hoc par ratio &c.

(.s·)

PRAXIS

PRAXIS
OBSERVANDA
À MINORI POENITENTIARIO

In Executionibus faciendis circà Abſolutiones, Diſpenſationes, Rehabilitationes, Votorum commutationes, & alia ad eius Officium pertinentia iuxtà ſtylum Sacra Pœnitentiaria.

PARS II.

CUM ſatis non ſit ad Miniſterium Pœnitentiarij Apoſtolici ritè, & rectè exequendum ſcire tantùm, quæ, & qualis ſit facultas eidem concredita, & ad quos caſus, quaſuè Perſonas extendatur, ad hoc vt non mittat manum in meſſem alienam, ſed limites proprios, vt tenetur, valeat tàm in minimis, quàm in ſubſtantialibus perfectè cuſtodire; niſi etiam in executionibus faciendis probè teneat modum, formam, & cætera neceſſaria, nonſolùm ad licitè, ſed etiàm ad validè ipſas impertiendas; Neceſſarium duxi, poſt facultatis eidem commiſſæ explanationem circà Peccata, Cenſuras, & Vota, etiàm hanc Praxim executionum ſubtexere, & quæ circà conceſſa, aùt commiſſa neceſſariò ſunt in exequendo obſeruanda indicare, vt tanquàm Iudex peritus, & Medicus expertus Animarum valeat Pœnitentiarius culpas, morboſque Spirituales cognoſcere, & iuxtà leges, veramque Praxim in iudicando, & curando poſſit ægentibus Fidelibus iuſtè, ac rectè opportunis, ac neceſſarijs remedijs ſubuenire. Ad hunc finem,

finem, & effectum Praxis hæc executionum Sac. Pœnitentiariæ in anguſtiá temporis elaborata, breuitèr ſub præpoſitionibus, & adnotationibus tantùm coordinata exhibetur ad faciliorem vſum,& promptiores executiones impertiendas,quotiès occaſio ſe obtulerit; ſub ea, qua eſt breuitate compoſita, proponitur, vt ſcientibus non ſit oneroſa, neſcientibus verò ſit vtilis, & grata, omnibuſque eam legentibus, ſaltèm hac in parte accepta. Ad maiorem tamèn eiuſdem Praxis notitiam conſequendam præmittenda videntur aliqua notanda, omnibus, aùt diuerſis materijs expediendis communia, vt à communibus ad particularia ordinatim procedatur, cùm iuxtà placitum Philoſophi, communia ſint particularibus præmittenda.

§. I. Introductionis.

PRimò Igitur adnotandum, quòd Pœnitentiarius nullam executionem præſtare poteſt per abſolutionem, diſpenſationem, Votorum commutationem, aùt alterius gratiæ conceſſæ expeditionem, niſi in actu Sacramentalis Confeſſionis, alitèr excederet limites facultatis datæ, & nullitèr ageret ob ſequentem clauſulam de ſtylo Sacræ Pœnitentiariæ; *In ipſo actu Sacramentalis Confeſſionis tantùm, & non alitèr, nec vllo alio modo.*

Secundò. Executiones, quas ipſe impertit pro foro conſcientiæ tantùm dantur,tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, & nullo modo pro foro externo, vt per ſequentem clauſulam de ſtylo Sac. Pœnitentiariæ *In foro conſcientiæ tantùm:* niſi Maior Pœnitentiarius pro Regularibus, etiam pro foro externo aliquid diſponat, cùm in vtroque foro pro ipſis facultatem habeat.

Tertiò. Ante quamcumque finalem executionem, aùt expeditionem tria præſtare debet Pœnitentiarius ergà Pœnitentem, nempè inquirere, iniungere, & monere, vt ex varijs clauſulis de ſtylo Tribunalis manifeſtè habetur.

Inquirere debet,non An Votum, vel delictum fuerit factum, cùm

cùm hoc ſupponatur, dum pro remedio opportuno ſit recurſus; ſed an cauſa finalis, proptèr quam gratia petitur, & conceditur, & ſine qua non concederetur, verificetur, vt exponitur; in quo ſenſu intelligitur clauſula Tribunalis, *quatenùs ſi ità eſt;* ſcilicet, an preces veritate nitantur; hoc eſt, an cauſa, ſeù motiuum principale: V. G. Infirmitas vouentis, ſcandala veriſimilitèr oritura, & ſimiles cauſæ, ob quas, vel ob quam talis gratia conceditur, ſint veræ.

Similitèr, cùm agitur de aliqua diſpenſatione ſupèr irregularitate, vel ſupèr impedimento matrimoniali, hanc conditionem inquirere, tenetur; An ſcilicèt delictum, vel impedimentum ſit occultum, cùm ſit conditio, ſine qua Pœnitentiaria talem gratiam non concedit; & continetur ſub eadem clauſula, *quatenùs ſi ita eſt*, ratione alterius clauſulæ de ſtylo, *dummodò ſit occultum*, ſcilicèt, quòd ex poſita ſint occulta: Vndè in caſibus publicis, aùt famoſis executio fieri non poteſt, nàm eſſet contrà mentem Sac. Pœnitentiariæ; & hoc idem obſeruandum eſt, cùm agitur de rehabilitatione, condonatione, aut alia materia, in qua talis conditio ſolet apponi.

Iniungere etiam debet, ſcilicèt pœnitentias, non ſolùm, quæ in litteris, ſeù formulis Sac. Pœnitentiariæ ſpecialitèr mandantur iniungi ob talem materiam commiſſam, & exequendam, ſed etiam ob alia peccata, quæ in Sacramentali Confeſſione à Pœnitente manifeſtantur, cùm etiam in hac parte ipſum Pœnitentiæ Sacramentum debeat eſſe completum, quò ad pœnitentiam, reſtitutiones faciendas, & cætera omnia, quæ in ipſo fierent, ac ſi nulla executio in ipſo haberetur; ſicùt præſcribitur per clauſulam ſequentem; *Et alijs iniunctis, quæ de Iure fuerint iniungenda.*

Monere etiam debet Pœnitentem de ijs, quæ in nonnullis litteris Sac. Pœnitentiariæ monenda præcipiuntur per clauſulam, *& ita illum moneas*; vt ſpecialitèr habetur in formulis pro dilatione Voti Religionis, & pro tranſgreſſione, & commutatione Votorum Religionis, & Caſtitatis, de quibus ſuo loco dicetur: Imò in quacumque executione cuiuſcumque gratiæ factæ à Sac. Pœnitentiarìa ipſum Pœnitentem monere debet.

debet de effectu, ſiuè abſolutionis, ſiuè diſpenſationis, ſiuè alterius gratiæ, præſertim ſi rudis, ſimplex, & illiteratus ſit pro maiori quiete eiuſdem conſcientiæ, & ad præcauenda peccata, quæ committi poſſunt ex conſcientia erronea; ipſum etiàm monendo, gratiam datam ſolùm pro foro conſcientiæ inſeruire, non pro foro externo.

Quartò. Poſt executionem factam alicuius gratiæ à Pœnitentiaria obtentæ, nullo modo reſtituuntur Pœnitenti litteræ executioni mandatæ, ſiuè ſint Breuia, ſiuè litteræ priuatæ, ſiuè memorialia cum reſcriptis; prohibetur enim hoc à Maiori Pœnitentiario per clauſulam litterarum; *Neque eas latori reſtituas*, & ſempèr fuit de ſtylo Tribunalis.

Quintò. Super impertita abſolutione à Cenſura, diſpenſatione, aut alia expeditione facta, nullæ litteræ teſtimoniales in ſcriptis tradere debet Pœnitentiarius Pœnitenti abſoluto, diſpenſato, aut cum alia gratia expedito; Talis enìm eſt intentio MaiorisPœnitentiarij expræſſa in clauſula litterarum, *Nullis litteris datis*: Simplex tamèn fides impreſſa de confeſſione facta, quæ alijs etiàm conceditur, iſtis paritèr abſolutis ab aliqua Cenſura, aut diſpenſatis ex aliquo capite, concedi poteſt iuxtà conſuetum, nulla mentione facta gratiæ impertitæ.

Sextò. In inquiſitione facienda, an preces veritate nitantur, pro verificanda clauſula, *quatenùs ſi eſt ità*, reſpectu cuiuſcumque materiæ exequendæ, Pœnitentiarius cum ſolo Pœnitente ipſam perficere tenetur; proceditur enim in foro conſcientiæ, in quo ipſi Pœnitenti creditur, niſi de oppoſito conſtet; Vndè Teſtes, & Proceſſus confectio prohibentur à Maiori Pœnitentiario per ſequentem clauſulam; *Nullis ſupèr his adhibitis Teſtibus, ſeù Proceſſibus confectis*.

Septimò. Litteras Sacræ Pœnitentiariæ in forma Breuis, quas aperire, & exequi poteſt Pœnitentiarius, laniare tenetur executione facta, & talitèr laniare, vt nullam fidem facere poſſint in foro externo, cùm hoc etiàm ſub pœna excommunicationis quandoquè præcipiatur à Maiori Pœnitentiario per clauſulam; *Sed præſentibus laniatis, quas ſub pœna excom-*

excommunicationis laniare tenearis, ità vt nullum illarum exemplum extet.

Octauò. Dicta vſquè modo pro executione commiſſionum Sac. Pœnitentiariæ obſeruare tenetur Minor Pœnitentiarius proportionalitèr etiam in expeditionibus, quas auctoritate ſua ordinaria facere poteſt quo ad Vota non reſeruata, & quo ad Cenſuras eidem non exceptas; Tenetur enim ad ſtylum ſui Tribunalis, & eodem modo procedere debet in conceſſis cum ordinaria poteſtate, ac in commiſſis; cùm omnia emanent à D. Papa, qui caput eſt Tribunalis; & conſequentèr ſubſint ijſdem legibus, & formis in ipſo Tribunali Pontificio conſuetis.

§. II. Introductionis.

De Pœnitentijs imponendis à Minori Pœnitentiario in executionibus impertiendis.

PRimò. Nomine Pœnitentiarum hìc veniunt illæ tantùm, quæ in executionibus iniunguntur ipſis recurrentibus ad Sac. Pœnitentiariam pro aliqua gratia, & expeditione obtinenda; ſiuè hæc ſit in ordine ad aliquam Cenſuram, Irregularitatem, Impedimentum matrimoniale; aùt aliam cauſam ex culpa prouenientem; ſiuè etiàm ſit ſola, & ſimplex Votorum commutatio cum cauſa; nàm & pietatis opera, in quæ Vota ipſa commutantur, hìc veniunt ſub nomine pœnitentiarum: de his hìc loquitur, non de illis, quæ imponuntur pro peccatis in Confeſſione, quamuis quæ inſeruiunt pro Pœnitentiæ Sacramento, inſeruiant etiam pro Pœnitentiariæ executionibus.

Secundò. Ordinariè loquendo, non eſt moris Sac. Pœnitentiariæ pœnitentias indiuiduatas, iniungendas in executionibus, præſcribere, ſed illas tantùm ſub terminis generalibus deſignare arbitrio Pœnitentiarij executoris relinquens qualitatem pœnitentiarum prudentèr determinare iuxtà conditiones,

tiones, & qualitates recurrentium: quando tamen à Maiori Pœnitentiario aliqua fuerit indiuiduata, & præſcripta, omninò eſt iniungenda, nec abſque eiuſdem licentia poteſt immutari.

Tertiò. Arbitrium, quod relinquitur Pœnitentiario in ordine ad pœnitentias indiuiduandas, & iniungendas, non importat meram, & liberam voluntatem, ità vt poſſit illas liberè iniungere, proùt magis ſibi placuerit, ſed importat arbitrium regulatum, idèſt arbitrium boni Viri, & Iuri conforme, cùm arbitrium reguletur à Iure, vt communitèr *Doctores*; ideò arbitrium quo ad has pœnitentias iniungendas debet eſſe regulatum iuxtà præſcripta à Maiori Pœnitentiario in ſuis litteris commiſſionum, ſecundùm grauitatem, & durationem, ad hoc vt ſit vniforme menti Sac. Pœnitentiariæ, & ſtylo Tribunalis, qui immutari non licet.

Quartò. Pœnitentiæ, quæ à Sacra Pœnitentiaria iniungi præcipiuntur, ordinariè ſunt ſequentes: *pœnitentia ſalutaris*: *pœnitentia grauis, & longa*: *pœnitentia grauis, & diuturna*: *pœnitentia grauiſſima, & perpetua*: *pœnitentiæ opera perpetua, inter quæ ſint aliqua quotidiana*, quæ explicari poſſe videntur, vt ſequitur.

Quintò. Pœnitentia ſalutaris illa cenſeri poterit, quæ erit proportionata Peccatori, Peccato, & fini, ob quem imponitur: Peccatori erit proportionata, ſi fuerit impoſita cum reflexione ad ætatem, ſtatum, complexionem, & ſexum Pœnitentis; nam ob circumſtantias diuerſas, quæ in ipſis Pœnitentibus reperiri poſſunt, eadem pœnitentia omnibus eſſe non poteſt proportionata. Peccato erit proportionata, ſi iuxtà qualitatem peccati fuerit impoſita; nàm ſicut inter peccata datur maius, & minus, ità proportionalitèr ipſis correſpondere debet maior, & minor pœnitentia, dùm imponitur. Fini etiam, ob quem imponitur, erit proportionata, idèſt ſaluti Animæ, ſi per pœnitentiam exciderit peccatorum occaſiones, quod facilè haberi poterit, imponendo opera contraria vitijs: V. G. Ieiunium, & alias macerationes guloſis, & luxurioſis; Superbis orationes, alioſque actus humiliatis; Eleemoſinas Auaris, Silentium.

lentium loquacibus &c. Nam talia opera inſeruiunt, nedum ad emendationem præteritæ vitæ, ſed etiam ad cuſtodiam futuræ; contraria enim contrarijs curantur, & talis pœnitentia ſic proportionata verè ſalutaris dici, & eſſe poterit; quæ etiam arbitraria remanet quo ad qualitatem, & quantitatem, cùm ſit ſine addito.

Sextò. Pœnitentia grauis, & longa: Grauis erit pœnitentia, ſi ſuo pondere ità præmet delinquentem, vt ſentiat, & agnoſcat per ipſam delicti grauitatem, qualis eſſe poterit impoſitio Ieiunij, diſciplinæ, cilicij, peregrinationis ad Eccleſias, recitationis pſalmorum pœnitentialium genibus flexis, aut partis Roſarij eodem modo, confeſſionis menſtruæ, & ſimilium, habito ſempèr reſpectu ad ætatem, ſtatum, complexionem, & ſexum Pœnitentis, vt diſcretè fiat: Longa verò erit, ſi durauerit per annum, ſemel ſaltem in hebdomada, vt de ſtylo Pœnitentiariæ ſuſtinet *Theſaur. in praxi S. P. tit. 8.* Ex quo deducitur, grauitatem pœnitentiæ non deſumi ex illius longitudine, ſed ex ipſomet opere impoſito, quod debet in ſe eſſe graue, & ſuo pondere excludere leuitatem; Cui tamèn talis pœnitentia grauis non poteſt iniungi ob aliquam cauſam, poterit Pœnitentiarius vti ſua diſcretione, leuiorem, aut plures leuiores imponendo; quià licèt Sac. Pœnitentiaria, conſiderando grauitatem delicti perpetrati: V. G. adulterij, inceſtus, homicidij, &c. iubeat, grauem pœnitentiam imponere, prudentem tamen, & diſcretum cupit eſſe ſuum executorem Pœnitentiarium; Maximè cùm pœnitentia, quæ pro robuſto leuis putatur, pro debili, & pro fœmina grauis cenſeri poſſit, conſideratis conſiderandis.

Septimò. Grauis, & diuturna pœnitentia: ex modo dictis apparet, quæ pœnitentia dici poſſit grauis, & vndè ſit deſumenda eius grauitas: Diuturna verò cenſeri poterit, ſi ad triennium duratura fuerit iniuncta; nàm de ſtylo Pœnitentiariæ diuturnum plùs dicit, quàm longum; vndè pœnitentia longa ad annum, diuturna verò ad triennium iudicatur, vt notat *Theſaur. loc. ſupra citat.*

Octauò. Pœnitentia grauiſſima, & perpetua: Grauiſſima

Bb 2 illa

Digitized by Google

illa cenſeri poterit, quæ ſuo pondere multò grauiùs, quàm per ſimplicem grauem præmet delinquentem, vt per ipſam acritèr ſentiat, & agnoſcat ſui delicti atrocitatem, & deducitur ex formula pro Presbytericida: Exemplum determinatum de ſimili pœnitentia aſſignari non poteſt, maximè cùm antiquæ pœnitentiæ Sac. Canonum ampliùs non ſint in vſu, & ſpecialitèr pro foro conſcientiæ; poterit tamèn Pœnitentiarius ipſam componere, duplicando, vel etiàm triplicando aliquam pœnitentiam grauem, vt quæ ſemèl in hebdomada impoſita, grauis iudicatur; bis, aut ter facienda in eadem hebdomada iniuncta, pro grauiſſima habeatur: regulando grauem, & grauiſſimam ſecundùm has dictiones, *rariùs*, *& ſæpiùs in eadem hebdomada ſoluendam*: vt duobus, aut tribus diebus in hebdomada ieiunare, diſciplinam facere, Pſalmos pœnitentiales, aut Roſarium, vel partem flexis genibus recitare, & ſimilia iniungere loco earumdem; quæ dùm vt graues imponuntur, ſemèl in hebdomada poſſunt iniungi: Similitèr poterit pro Ieiunio ordinario, imponere Ieiunium in pane, & aqua tantùm, vel in pane, & vino, quod noſtris temporibus grauiſſima pœnitentia iudicatur; diſcretione tamen etiam in his caſibus vtatur Pœnitentiarius, quamuis raro ſimilis pœnitentia iniungi præſcribatur, habito ſemper reſpectu ad ætatem, ſtatum, complexionem, & ſexum Pœnitentis, cùm non omnes idem pondus poſſint leuare; maximè, cùm de grauiſſimo agatur, quod facile non paucis fiet impoſſibile: Vnde opportunum erit pro diuerſitate ſubiectorum, quibus talis pœnitenti a eſt iniungenda, ipſam mitigare præmiſſis dictionibus, *rariùs*, *& ſępiùs*, vt quod ſepiùs imponitur robuſtiori in hebdomada, aut in menſe peragendum, rariùs imponatur debiliori ob ſuam debilem complexionem, aut aliam rationabilem cauſam; vnum enim alteri æquiualere poteſt, conſideratum cum tali reſpectu ad talem perſonam debilem, aut aliundè aggrauatam, & impeditam.

Nonò. Perpetua: Pœnitentia perpetua hìc cenſetur illa, quæ durare debet durante vita ipſius pœnitentis, ſeù Oratoris; perpetuum enim in ſubiecta materia importat durationem

vſque

vſque ad mortem; Vnde pœnitentia grauiſſima, quæ iniungitur, durare debebit vſque ad mortem ipſius Pœnitentis: neque ab hac duratione perpetua deſumi debet grauitas pœnitentiæ imponendæ, ità quod aliqua leuis, aut tantùm grauis pœnitentia poſſit iniungi, ex quo perpetua eſſe debet; quià ſicùt dictum eſt de pœnitentia graui, & longa, grauitas pœnitentiæ debet in ſe eſſe talis ſine reſpectu ad durationem; & cùm præcipitur, quòd ſit grauiſſima, debet neceſſariò in ſe eſſe talis ſine reſpectu ad perpetuitatem; nàm dictio copulatiua *Et*, quæ copulat pœnitentiam cum duratione, non immutat, nec confundit copulata, ita vt vnum cum altero debeat componere pœnitentiam grauem, vel grauiſſimam, ſed relinquit vnumquodque in ſuo eſſe, & de ſui natura facit, quòd tàm vnum, quàm aliud copulatum æquè principalitèr debeat verificari, vt ex dictionibus *Barboſæ dict.* 100., conſequentèr ex duratione perpetua ipſius pœnitentiæ deſumi non poteſt grauiſſima qualitas pœnitentiæ iniungendæ, quandò vtraque præcipitur.

Decimò. Neque ex hoc, quòd dicta pœnitentia eſſe debeat perpetua, inferri debet, poſſe iniungi quotidiè facienda: nàm licèt ex quotidiana inferatur perpetua, niſi ſit ad tempus; ex perpetua tantùm inferri non poteſt quotidiana; cùm perpetua admittat interualla dierum, quod quotidianæ repugnat; poteſt enim iniungi pœnitentia ſemèl in hebdomada, aut tèr in menſe facienda, quæ durare debeat durante vita pœnitentis, & talis perpetua erit, licèt non quotidiana, vt ex ſolis terminis patet.

Vndecimò. Quotidana: Hæc declaratione non indiget, cùm ex ſe ſit clara; nàm quotidiana pœnitentia illa cenſetur, quæ quotidiè eſt peragenda, cùm dictio *quotidiè* de ſui natura reſpiciat tempus quotidianum, vnde hìc non eſt immorandum; ſolùm aduertendum, quòd, quandò imponi debent talia opera pietatis quotidiana, vt in dilatione Voti Religionis, aut in commutatione eiuſdem Voti Religionis, aut Caſtitatis, conueniens eſt, vt ſint faciliora, & vtiliora ipſi pœnitenti, vt eſſe poſſunt breuis oratio vocalis, aut lectio Spiritua-

lis;

lis; breue examen conſcientiæ; aut breuis oratio mentalis; aliquod ex operibus miſericordiæ, & ſimilia peragere; ſempèr memoria retinendo, Iugum Chriſti eſſe ſuaue, & leue, & meliùs eſſe in miſericordia excedere, quàm in ſeueritate; *vt ex cap. Alligant.26. quæſt.7.*

Duodecimò. In imponenda aliqua pœnitentia occaſione cuiuſcumque executionis, Pœnitentiarius diligentèr ſempèr animaduertat, talem pœnitentiam iniungere, quam Pœnitens adimplere valeat abſque periculo, quòd eius occultum delictum detegatur in peragenda tali pœnitentia; vnde talis ſemper eſſe debebit, quòd in ſecretò poſſit adimpleri, neque ex ipſa delictum argui; conſulere enim debet bonæ famæ Oratoris pœnitentis, qui tandiù illam retinet, quandiù delictum remanet occultum; quod idem ſeruandum eſt in qua cumque alia pœnitentia, etiam pro ſolis peccatis ordinariè in Confeſſione Sacramentali iniungenda.

Decimotertiò. In Commiſſionibus, aut reſcriptis Sac. Pœnitentiariæ, pro quorum executione intèr alia præſcribitur, quòd Oratori pœnitenti iniungatur Confeſſio menſtrua, ideſt ſingulis menſibus peragenda, vt ſæpiùs in formulis habetur, nunquàm prætermitti poteſt, cùm talis pœnitentia, quæ inter graues computatur, ſit indiuiduata à Maiori Pœnitentiario, cui parendum eſt vt deleganti, & ſit de ſtylo Pœnitentiariæ, qui facit Ius, *e ap. quam graui de Crim. falſ.* Hanc tamèn pœnitentiam poteſt Pœnitentiarius exequutor in magis frequentem, quàm ſit menſtrua, iniungere, ſtante particula formulæ, *ſingulis menſibus, vt minimum ſemèl*; Poterit ſimilitèr minùs frequentem, quàm ſit menſtrua, confeſſionem imponere, ſemèl ſcilicèt, ſingulis duobus Menſibus, vbi ſubſit cauſa rationabilis, vt cum ruſticis ſuo diurno labore viuentibus, vel cum famulis Nobilium ob ſequentem particulam formulæ, *vel quotiès tibi videbitur*, quæ ſignificat arbitrium regulatum, ſeù boni Viri, ideſt prudentis, vt notat *Theſaur. in Praxi Sac. P. tit.8. num.3.* Quanto autem tempore hæc pœnitentia ſit duratura, ſtandum eſt præſcripto in formulis; nàm in Votis Religionis, & Caſtitatibus commutandis tamdiù

Digitized by Google

diù durare debet, quamdiù durabit commutatio; in alijs verò materijs videtur hoc relinqui arbitrio Pœnitentiarij.

Decimoquartò. Tandèm notandum, Pœnitentiarium in exequendo non ſolùm poſſe iniungere Pœnitenti Ieiunium, Orationem, & Eleemoſinam, ſub quibus veniunt omnia opera pęnalia, & corporis afflictiua, ſed etiam omnia alia, quæ inſeruiunt pro ſatisfactione in Confeſſione Sacramentali, inter quæ computantur etiam opera deuotionis, ſeù ſupererogationis, quæ voluntariè ſolent fieri à Pœnitente, quæ ſicut ſunt apta ad ſatisfaciendum, vt ſpontè aſſumpta, ità etiam poſſunt eſſe apta, ſi fuerint impoſita, cùm nulla lege excludantur à numero imponendorum; quæ ratio militat, tàm pro ſatisfactione Sacramentali, quàm pro ſatisfactione à Sac. Pœnitentiaria intenta; Vnde & iſtis vti poterit Pœnitentiarius in executionibus peragendis, eadem ſub obligatione imponendo Oratori pœnitenti, quæ ſpontè, & ex deuotione ſolet facere, & complere; ſemper tamen aduertatur in pœnitentijs iniungendis, an Pœnitens aliqua ex cauſa priùs pro delicto commiſſo condignè ſatisfecerit; nàm in tali caſu, ſi pro annexis delicto venerit ad Pœnitentiarium, ſolitas pœnitentias ipſe poterit moderari, non obligando denuò Pœnitentem ad ſatisfactiones iàm ſufficientèr præſtitas, cùm ſemel ſoluto, quod debetur, extinguatur obligatio.

§. III. Introductionis.

De Cauſis, proptèr quas Sac. Pœnitentiaria ſolet concedere Commutationes, Abſolutiones, Diſpenſationes, Rehabilitationes, & alia conſueta.

VT non lateat Minori Pœnitentiario, quas ob cauſas recurrere poſſit ad Sac. Pœnitentiariam pro aliqua facultate obtinenda ad conſolationem Fidelium recurrentium, & vt in inquiſitione præmittenda ante finalem commiſſionis executionem, an ſcilicet preces veritate nitantur, valeat ſecuriùs;

riùs agnoſcere cauſam finalem, proptèr quam talis gratia fuit conceſſa, & ſine qua non fuiſſet data, ipſam etiam diſtinguendo à cauſa impulſiua, quæ tantùm inſeruit ad faciliùs illam obtinendam, & ſine qua difficiliùs concederetur, conſentaneum viſum eſt, communiores, & frequentiores cauſas hìc inſinuare, propter quas Tribunal conſueuit ſuas gratias concedere, præſertìm in ordine ad diſpenſationem, quæ ſine cauſa data non eſt diſpenſatio, ſed diſſipatio: ex quo enìm diſpenſatio eſt Iuris relaxatio, & vulneratio, talis receſſus à Iure communi ſine iuſta, & rationabili cauſa non debet eſſe factus: Incipiendo igitùr à Votis iuxtà ordinem conſuetum in diſpoſitione formularum.

Primò. Cauſa, propter quam concedi poteſt dilatio Voti, quod poteſt differri, eſt quodlibet impedimentum temporale etiam non adeò euidens, ſed propter quod æquitas ſuadet eſſe Oratori ſubueniendum, *vt ex cap. quod ſuper his, de Vot.* Hinc infirmitas, neceſſitas propria, vel ſuorum, lites, Bella, tumultus, pericula in itineribus, inopia, prouiſio alimentorum, vel dotis in Monialibus, & aliæ conſimiles cauſæ ſufficientes eſſe poſſunt pro concedenda dilatione Voti, vel ad ſex menſes, vel ad annum, vel durante impedimento pro qualitate impedimentorum de ſtylo etiam Sac. Pœnitentiariæ: Et notandum, quòd dilatio Voti, cùm ſit quid minus commutatione eiuſdem, non eſt neceſſe, cauſas eſſe ità vrgentes in vna, ſicut in alia.

Secundò. Pro commutatione Voti Religionis cauſæ, quæ ſolent aſſignari, licèt omnes ſufficiant pro commutatione ingreſſus in Religionem, aliquæ tamen ſolùm valent ad obtinendam facultatem ducendi vitam cælibem in ſęculo; aliæ verò, etiam ſufficiunt pro commutatione ad effectum contrahendi Matrimonium; Huius generis eſt incontinentia, & ſtimuli Carnis, quos ipſe vouens patitur, propter quos diffidit poſſe continentèr viuere in Religione: Hac de cauſa commutatio conceditur tantùm ad effectum contrahendi matrimonium, cùm eidem melius ſit nubere, quàm vri, & minus malum ſit, vouentem non ingredi Religionem, quàm poſt ingreſſum inconti-

continentèr viuere, alijſque ſcandalum, & Religioni dedecus euadere: Etiàm paupertas Mulieris non habentem dotem ſufficientem pro ingrediendo Monaſterio eſt ſufficiens cauſa commutandi Votum ad effectum nubendi, ſi remanendo in ſæculo ſit in periculo incontinentiæ, cui periculo conſulitur per Matrimonium; quibus addi etiàm poſſunt inimicitiæ, & grauia ſcandala vitanda: V. G. cùm ſponſalia ſunt facta, & pericula immineant, niſi effectuentur ab habente Votum.

Alterius generis cauſæ ſunt; debilis complexio vouentis, habitualis infirmitas, ætas grauis, vt quinquaginta annorum, & quæcumque alia cauſa, per quam vouens reddatur inhabilis ad ſubeunda Religionis onera: In his, & ſimilibus caſibus ſolet concedi Voti commutatio, ſed cum conditione, dummodò vitam cælibem ducat.

Tertiò. Pro commutatione Voti Caſtitatis eodem modo eſt diſcurrendum, ſicut dictum eſt de Voto Religionis; Nàm, & periculum continentiæ, & conſeruatio pudicitiæ Mulieris, quæ ob paupertatem, mundique illecebras periclitaretur, & vitatio ſcandalorum, & conſeruatio nobilis Familiæ, & aliæ conſimiles cauſæ ſufficientes eſſe poſſunt ad concedendam hanc commutationem, ad effectum dumtaxàt contrahendi Matrimonium, cùm redundet in Chriſti honorem, & Eccleſiæ vtilitatem; Vndè quælibet iuſta, & euidens cauſa, præſertìm obſtans executioni Voti, ſatis eſt ad diſpenſandum, vt habet *Sanchez de Matrim. lib.8. diſp.20. num.3.*, & multò magis, cùm diſpenſationi iungitur commutatio, vt eſt de ſtylo Sac. Pœnitentiariæ.

Quartò. Pro commutatione trium Votorum Peregrinationis ſcil. Terræ Sanctæ, Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compoſtella cauſa eſſe poteſt quæcumque ſit iuſta, & rationabilis, & aliquo modo obſtans executioni talis Peregrinationis, vt paupertas, ſenectus, ſexus Muliebris, continua infirmitas, impotentia ad itinerandum, neceſſitas Domus, vel Familiæ, vt ſi vouens habeat numeroſam Familiam alendam, quæ ex eius abſentia ſenſura ſit damnum, ob has, & ſimiles cauſas commutari poſſunt præfata Vota Pe-

regrinationis, pro qua danda ceſſare poſſunt ſcrupuli de ſufficientia cauſæ, cùm non agatur de mera diſpenſatione, ſed de diſpenſatione mixta commutatione, vt eſt de ſtylo Tribunalis, & de praxi Sacrorum Canonum.

Quintò. Cauſæ ad diſpenſandum ſuper occultis impedimentis Matrimonialibus in caſibus Sac. Pœnitentiariæ conceſſis ferè omnes reducuntur ad ſcandala, quæ oriri poſſent, ſi talis diſpenſatio non concederetur, tàm ad contrahendum, quàm de contracto Matrimonio: Nàm ad euitandum ſcandalum conceditur diſpenſatio, quia hæc eſt legitima cauſa recedendi à diſpoſitione Iuris communis, *cap. ad aures*, & ibi *gloſſ. verb. ſcandala de temp. ordin.*; Scandalis enim eſt obuiandum *Clem. I. de offic. Ordin.*; Hæc ſcandala eſſe poſſunt iactura bonæ opinionis Pœnitentis, infamia Conſanguineorum, iurgia, & inimicitiæ inter Parentes, aut intereſſe habentes, periculum proſtitutionis Mulieris, remotio ſcandaloſæ occaſionis peccaminoſæ, Populi ſcandaloſa admiratio de ipſo Pœnitente, aut de vtroque Contrahente, ſiuè Coniuge, ſi ſeparentur ab inuicem poſt Matrimonium contractum; aut niſi ad effectum perducatur tractatus iàm publicus de Matrimonio inter ſe contrahendo, cùm periculum immineat, quòd impedimentum occultum fieri poſſit publicum, ex quo oriantur præmiſſa ſcandala, aut ſimilia: Hic aduertendum, has diſpenſationes multotiès concedi ſolere ob periculum ſcandalorum, ſeù ad euitanda ſcandala in plurali, quæ pluralis locutio vno non contentantur, ſed requirit plura, vt ex *iurib. commun.*; In his tamen caſibus non eſt neceſſe, talia plura ſcandala inter ſe differre ſpecie, ſed ſatis erit ad validitatem diſpenſationis, ſi differant numero, quia pluralis locutio verificatur in duobus, & contenta eſt numerica diuerſitate, *l. vbi numerus ff. de Teſtib.*; vndè ad verificandam pluralitatem ſcandalorum ſufficient plura ſcandala ſolo numero diuerſa, maximè cùm lex ipſa non diſtinguat.

Similitèr hìc notandum, nullam ex dictis cauſis ſufficere ad has diſpenſationes Matrimoniales concedendas, quotiès tale impedimentum non fuerit occultum; Nàm ſi fuerit famoſum,

moſum, aut manifeſtum, aut notorium Iuris, vel facti, pro publico habebitur, & conſequentèr ſuper illo Pœnitentiaria facultatem nullam obtinet, & hac de cauſa in ſuis litteris ſolet hanc conditionem apponere, dummodò ſit occultum, quæ eſt conditio ſine qua non concederet talem diſpenſationem: quid autem ſit occultum in ſenſu Sac. Pœnitentiariæ, infrà ſuo loco explicabitur.

Sextò. Cauſæ ad diſpenſandum ſuper aliqua irregularitate occulta, ſiuè ex delicto, ſiuè ex defectu, diuerſæ non ſunt à prædictis pro diſpenſationibus Matrimonialibus; Nàm & omnes iſtæ ſolent concedi ad euitanda ſcandala, & ne fiat publicum, quod remanet occultum: Vndè quidquid dictum eſt pro Matrimonialibus, totum inſeruit pro Irregularitatibus, quæ ſimilitèr occultæ eſſe debent, cùm & pro ipſis apponatur clauſula in litteris Commiſſionum Sac. Pœnitentiariæ, *dummodò præmiſſa occulta ſint*, quæ eſt conditio ſine qua non, & de qua inquirere tenetur Pœnitentiarius, an ità ſit, antequàm deueniat ad finalem executionem gratiæ factæ.

Septimò. Cauſæ pro impertienda abſolutione ab aliqua Cenſura excommunicationis, præſertìm ſi non fuerit deducta ad forum contentioſum, licèt eſſe poſſint præfata ſcandala vitanda, quæ ſufficiunt etiàm ad vulnerandum Ius commune per diſpenſationes, quod non ſequitur per abſolutiones; Tamèn ſola cauſa reconciliandi Eccleſiæ ipſum excommunicatum reſipiſcentem cum participatione Sacramentorum, communione fidelium, & exercitio ſuorum Ordinum, ſi fuerit Eccleſiaſticus promotus ad Ordines, ſufficiens eſſe poteſt ad abſolutionem impertiendam; cùm diſpoſito, & petenti non poſſit denegari abſolutio; nam Eccleſia per Cenſuras non intendit Animæ perniciem, ſed reſipiſcentiam à contumacia, & abſtinentiam à peccatis, in quorum pœnam iniungit Cenſuras, vt communitèr *Doctores*. Igitur, ſi hic eſt finis Eccleſiæ, cùm aliquem excommunicat, ſola cauſa ipſum reconciliandi Eccleſiæ, dùm reſipiſcit, ſufficere poteſt ad ipſum abſoluendum pro ſalute Animæ, & quiete ſuæ conſcientiæ: quod idem currit etiam de alijs Cenſuris in ordine ad abſolu-

tionem; nàm eumdem finem habet Eccleſia, dùm aliquem ſuſpendit, aut interdicit ob aliquam cauſam: Hæc quo ad Cenſuras occultas, aut non deductas, à quibus abſoluere poteſt Minor Pœnitentiarius facultate ſua ordinaria, aut ex commiſſione Sacræ Pœnitentiariæ in caſibus eidem exceptis, pro foro conſcientiæ tantùm.

In caſibus verò publicis, & iàm deductis ſufficit ſola reſipiſcentia à contumacia; & iſti, obtenta priùs facultate à Tribunali, abſoluuntur ad reincidentiam tantùm, ſi non paruerint mandatis proprij Ordinarij, aut parti ſatisfacere contempſerint, ſuper quibus Pœnitentiarius à Pœnitente exigere debet iuramentum, ſicut etiàm de non contraueniendo Canoni illi de cætero.

Poſteà, data abſolutione, & pœnitentia impoſita, datur eidem Pœnitenti teſtimonium Confeſſionis in forma maiori, ad vnum latum ſubſcribens nomen proprium Pœnitentiarij, ad alterum hanc clauſulam, *Orator indiget litteris pro miſſo abſoluto*; ſi Orator ſponte venit; vel *in forma pro remiſſo*, ſi ab Ordinario miſſus eſt Romam; & complicato Memoriali, in quo data eſt facultas ipſum abſoluendi, cum iſto teſtimonio Confeſſionis mittitur Pœnitens ad vnum ex tribus Procuratoribus Sacræ Pœnitentiariæ, vt Breue expediat pro eodem præſente.

Octauò. Rehabilitationis occultæ ad Beneficia pro Sæcularibus, aut ad Dignitates pro Regularibus cauſæ eſſe poſſunt, quo ad Beneficia paupertas Pœnitentis, quæ non patitur, ipſum eſſe ſine Beneficio, ſuſpicio de eodem in ordine ad aliquod delictum occultum, & ſcandalum, quod oriri poteſt, ſi non concurrat ad Beneficia, cùm ſit Vir doctus, & alijs qualitatibus præditus: Similitèr quo ad Dignitates eadem ſuſpicio, & idem ſcandalum, & grauamen Religionis eſſe poſſunt cauſæ pro Regularibus, præſertìm ſi recurrens ſit habilis, & idoneus.

Nonò. Pro condonatione fructuum Eccleſiaſticorum malè perceptorum cauſæ ſunt paupertas, aut compoſitio: ſi Pœnitens pauper ſit, & non valeat reſtituere, Sacra Pœnitentiaria ſolet committere, vt facta eleemoſyna arbitrio Minoris Pœniten-

nitentiarij, præfatos fructus condonet pro foro conſcientiæ tantùm in caſibus occultis: Si verò paupertatem aſſerere non poteſt, ſed ſolùm aliquam difficultatem ad reſtituendam totam ſummam; vel ſi diues ſit, & valens totam ſummam reſtituere, ſed cum difficultate adducitur ad reſtituendum totum, & ſupplicat pro compoſitione, tunc ſtandum eſt reſolutioni, & compoſitioni, quæ vt plurimùm fit à Signatura Sac. Pœnitentiariæ; gratia tamen facta Minor Pœnitentiarius ipſam executioni non mandat, condonando reliquum reſtituendum, niſi priùs ſoluta compoſitione in Pœnitentiaria iuxtà praxim Tribunalis.

Decimò. Pro commutatione recitationis Horarum Canonicarum in alia pietatis opera cauſæ eſſe poſſunt ſcrupuli in recitatione ipſarum Horarum, infirmitas oculorum, dolores Capitis, & accenſio oculorum, vertigines, fluxiones in applicatione, difficultas in legendo, & conſimiles cauſæ, difficilem reddentes ipſarum Horarum recitationem.

Vndecimò. Cauſæ tandèm excuſantes percuſſorem Clerici à perſonali acceſſu ad Vrbem pro abſolutione obtinenda à Sede Apoſtolica ſunt ætas puerilis infrà pubertatem, aut ſenilis non capax talis itineris; ſexus Muliebris, quæcumque Mulier ſit, ob eius periculum in itinerando; ſerui, & filij familias, qui adhùc ſunt ſub patria poteſtate; Religioſi, nè vagentur; paupertas impediens acceſſum; viuens ex ſolo artificio ſuo, maximè ſi habeat familiam alendam; infirmitas impediens, aut graue periculum probabilitèr imminens ex itinere, ſiuè ex bello, ſiuè ex naufragio, ſiuè ex inimicitia, ſiuè ex alia cauſa, & aliæ ſimiles; quæ omnes excuſare poſſunt Clerici percuſſorem ab acceſſu ad Vrbem, & eidem obtinere facultatem à Sacra Pœnitentiaria, vt abſoluatur in partibus ſine obligatione veniendi Romam pro foro conſcientiæ tantùm: Hic autèm poſitæ ſunt, quia etiam inſeruire poſſunt pro Votis Peregrinationum commutandis, cùm ſimilitèr in ordine ad talia Vota reſeruata, & non reſeruata poſſint inſeruire, dùm eadem excuſationis ratio vtrobique viget.

FOR-

FORMVLÆ EXECVTIONVM, quas Minores Pœnitentiarij D. Papæ impertiri ſolent recurrentibus ad Sacram Pœnitentiariam pro aliqua gratia obtinenda iuxtà praxim Sac. Tribunalis pro faciliori, & promptiori vſu ad breuitatem redactæ.

DIctum eſt ſupra, à Pœnitentiario tria eſſe præſtanda, antequam ad finalem executionem alicuius gratiæ conceſſæ deueniat, nempè debere priùs inquirere, iniungere, & monere: vt autèm finis intentus ex his actibus faciliùs, & vtiliùs habeatur, & extrema primis reſpondeant, conſentaneum viſum eſt, ijſdem tribus actibus vti pro regula, & directione earumdem formularum, vt executiones ſecuriùs perficiantur, & ſtylus Tribunalis perfectiùs cuſtodiatur. Quem ordinem alij tenuere in diſponendis materijs inter ſe diſparatis, hìc quoque obſeruamus ad citiùs inueniendum alibi, quod fortè hìc deſiderabitur; Hinc à Votis initium datur, & ſucceſſiuè de alijs pertractabitur, per capita, & formulas, ſingulas materias conſiderando pro maiori decore tanti Miniſterij.

CAPVT

CAPVT PRIMVM.

Dilatio ſimplicis Voti Religionis.

Pro habente Parentes ſua opera, & auxilio indigentes.

FORMVLA PRIMA.

POenitentiarius audit prius Sacramentalem Confeſſionem, quæ ſempèr eſt præmittenda ad quamcumque executionem; & tali occaſione diligentèr conſiderat ſtatum, & continentiam, dilationem Voti petentis, nè ſub prætextu alienæ neceſſitatis ponat in periculo propriam ſalutem.

Inquiritur poſteà ab ipſo quo ad gratiam de veritate cauſæ adductæ; an ſcilicèt Parentes verè indigeant eius opera, & auxilio, & quomodò nùnc illis ſuccurrat, & proſit; & cognita veritate cauſæ finalis.

Iniungitur eidem pœnitentia, ideſt, vt faciat aliqua pietatis opera, ſeù exercitia ex ijs, quæ fieri ſolent in Religione, quam vouit in memoriam Voti facti, & ad conſeruandum affectum ergà Religionem; quæ opera debent eſſe plura, non minora duobus, & etiàm quotidiana, vt ſuprà *de pœnitentijs num.* 11., & addi poteſt ſecreta geſtatio cordulæ, aut corrigiæ, aut alterius ſigni talis Religionis, & quotidiana recitatio quinquies Pater Noſter, & totidem Aue Maria, & ſimilia, habito ſemper reſpectu ad ſexum, & qualitates Pœnitentis.

Monetur poſteà Pœnitens hæc fieri pro foro conſcientiæ tantùm; & quòd, durante Parentum impedimento, tenetur cælibem vitam ducere, & Matrimonium non contrahere: ceſſante verò præfato impedimento, ſimilitèr tenetur Votum ſuum implere, Religionem ingrediendo, cùm per dilationem Votum non commutetur.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur Pœnitens à cenſuris, & peccatis Sacramentalitèr

litèr in forma Eccleſiæ conſueta; Poſteà ſubiungitur:

Inſupèr authoritate Apoſtolica, ſpecialitèr mihi delegata Tibi dilationem ad implendum Votum Religionis, quod emiſiſti, concedo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſſio Domini Noſtri &c. vt ex manudutione habetur

Hoc eodem modo, & ordine conceduntur, & expediuntur omnes dilationes, ſeù prorogationes Votorum, præſertìm Religionis, ob quamcumque iuſtam, & rationabilem cauſam petantur à Viris, & Mulieribus, Eccleſiaſticis, vel Sæcularibus, ſeruatis ſeruandis; Nàm habens etiàm Ordines Sacros, aùt etiàm Votum Caſtitatis, non monetur, quòd, dùm remanet in Sæculo, vitam cælibem ducat, ſed quòd circà Votum Caſtitatis ab eo emiſſum, nihil ſibi commutatur, aùt conceditur.

Tranſgreſſio Voti ſimplicis Religionis.

Prò eo, qui poſt Votum Religionis emiſſum, Matrimonium contraxit, & conſummauit.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur à Pœnitente, an verè Matrimonium in faciem Eccleſiæ publicè contraxerit,& ſucceſſiuè conſummauerit, cuius aſſertioni creditur.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris ob talem tranſgreſſionem Voti, quæ licèt ſit arbitrio Pœnitentiarij, conueniens tamèn videtur, quòd ſit aliqua quotidiana, ſed breuis; aùt perpetua, ſed pro ſingulo Menſe ſemèl, vt viſitatio Eccleſiæ Ordinis, quem vouit; aut confeſſio, & communio in feſtis principalioribus dicti Ordinis; aut alia ſimilis in memoriam Voti facti.

Monetur Pœnitens, quòd, ſi ſuperuixerit alteri comparti, ideſt

ideſt Vxori, ſi fuerit Maritus; aut Marito, ſi fuerit Vxor, adhùc tenetur adimplere Votum factum, cùm non commutetur; Et ad tollendum omnem ſcrupulum à Pœnitente, nè per conſcientiam erroneam peccet, eidem declaratur, poſſe tuta couſcientia remanere in Matrimonio contracto, & debitum coniugale reddere, & petere in foro conſcientiæ tantùm.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis; deindè additur.

Inſupèr authoritate Apoſtolica mihi ſpecialiter delegata, Te, non obſtante Voto Religionis, quod aliàs emiſiſti, in Matrimonio remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere poſſe, declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Paſſio Domini Noſtri &c.

Hìc notandum, quòd, ſi Matrimonium fuerit contractum, ſed nondum conſummatum, Pœnitens adhùc tenetur Votum implere, cùm habeat bimeſtre conceſſum ad deliberandum, & abſolutè non ſit transgreſſor Voti: Si autem ex tali reſolutione ſcandala oriri poſſent, ad ipſa vitanda poterit ſupplicare prò commutatione Voti, recurrendo ad Sac. Pœnitentiariam; & tùnc expedietur, vt infrà.

Similiter hìc notandum, quòd opera pietatis, quæ hoc in loco iniunguntur, non ſubrogantur loco Voti Religionis, ſicùt fit in commutatione eiuſdem Voti Religionis, ſed imponuntur pro Voti tranſgreſſione; & hac de cauſa in pœnam eiuſdem tranſgreſſionis, mortua comparte, ſeù Coniuge, remanet obligatio ſatisfaciendi Voto, quod non currit, quandò præfatum Votum commutatur; quia tùnc opera, quæ iniunguntur, ſubrogantur obligationi eiuſdem Voti, & ſic ceſſat, quòd teneatur Votum adimplere.

Tranſgreſsio Voti ſimplicis Caſtitatis.

FORMVLA III.

Pro eo, qui poſt Votum Caſtitatis emiſſum Matrimonium contraxit, & conſummauit.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur à Pœnitente, an verè Matrimonium legitimè contraxerit, & conſummauerit; & ſecundò, an abſque periculo incontinentiæ poſſit remanere priuatus facultate petendi debitum Coniugale, quod facile præſumi poteſt, non poſſe.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris ob talem tranſgreſſionem Voti, quæ relinquitur arbitrio Pœnitentiarij: Bonum tamèn erit talem imponere, per quam recordetur Voti facti, vt preces quotidianas, frequentiam Confeſſionis Sacramentalis, & ſimilia Pœnitenti congrua, & ad adimplendum facilia.

Monetur, & declaratur, ſe poſſe remanere in dicto Matrimonio, & Coniugi petenti debitum reddere teneri: Itèm monetur, quòd diſpenſatio, quæ dabitur, etiàm ad petendum debitum, tantùm prò foro conſcientiæ conceditur: Monetur, quòd ſolus vſus Matrimonij ſibi eſt liberè conceſſus; Vndè quocumque modo deliquerit extrà præfatum vſum, ſciat ſe contrà Votum Caſtitatis peccaſſe, & teneri hanc circonſtantiam in Confeſſione manifeſtare: Tandèm monetur, quòd ſi alteri comparti ſuperuixerit, eodem Voto erit obſtrictus, nèc aliud Matrimonium poterit contrahere, non obtenta priùs diſpenſatione.

His præmiſſis, & peractis, ac impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta ab omnibus cenſuris, & peccatis; Poſteà additur.

Itèm authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, Te

Te, non obſtante Voto Caſtitatis, quod emiſiſti, & tranſgreſſus fuiſti, in dicto Matrimonio remanere, & debitum Coniugale reddere poſse, & debere declaro; & vt idem debitum etiam exigere licitè poſſis, & valeas tecum eadem authoritate Apoſtolica diſpenſo. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſſio Domini Noſtri &c.

Paritèr hìc notandum, quod dictum eſt in fine præcedentis formulæ, ſi etiàm hoc Matrimonium non fuerit conſummatum, ſed tantùm ratum; nàm eodem modo petenda eſſet Voti commutatio; Præmiſſa formula inſeruit etiam prò tranſgreſſore cælibatus; ſolùm moneatur, quòd ſi Vxori ſuperuixerit, vitam cælibem ducere teneatur.

Commutatio Voti ſimplicis Religionis.

Prò eo, qui vouit Religionem ingredi, ſed continentèr viuere poſſe diffidit ob ſtimulos carnis, quos patitur.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an res ſit ità; ſcilicèt, quòd Pœnitens tales ſtimulos carnis patiatur, quòd timeri poſſit de eius incontinentia etiàm in Religione.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris pro mutatione propoſiti; cùm per ipſam deficiat à promiſſione Deo facta, & loco Voti commutandi ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, quæ pœnitentia erit, Confeſſio Sacramentalis quolibet menſe facienda: Itèm alia pœnitentiæ opera perpetua, vt correſpondeant perpetuæ commutationi Voti, quæ plura eſſe debent, ad minus duo, ſed non quotidiana, vt Ieiunium feriæ ſextæ, aut abſtinentia à carnibus aliqua die per hebdomadam: viſitatio Eccleſiæ Ordinis, quem vouerat ſemèl per hebdomadam; aùt communio in Feſtis præcipuis Ordinis:

Item alia opera etiam ad minùs duo imponuntur, quæ ſint quotidiana, quæ fieri ſolent in Religione, quam vouit, in memoriam Voti facti; vt geſtatio cordulæ, corrigiæ, aut ſcapularis Ordinis; recitatio quotidiana quinquies Pater noſter, & Aue Maria, aut Litaniæ Beatæ Mariæ Virginis; breue examen conſcientiæ, & ſimilia, iuxtà exigentiam, & ordinem, ſed diſcretè, ne nimis grauetur Pœnitens.

Monetur per hanc commutationem, auferri impedimentum ortum ex Voto ad poſſe licitè Matrimonium contrahere, & nunc facultatem ſibi concedi ad illud contrahendum in foro conſcientiæ &c.

Poſt hæc impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis; deindè ſubiungit Pœnitentiarius.

Etiam authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, Tibi Votum Religionis, quod emiſiſti, in opera pietatis, quæ tibi præſcripſi, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, diſpenſando commuto. In nomine Patris &c. Paſſio &c.

Eodem modo diſpenſatur Mulier, quæ non habet ſufficientem dotem pro ingredienda Religione, & manens in ſæculo eſt in periculo incontinentiæ: etiam diſpenſatur cum illo, qui contractis Sponſalibus cum alia, cauſa eſſe poteſt ſcandalorum, niſi effectuentur ab habente Votum, & cum ſimilibus. Quandò verò commutatio hæc conceditur, quia vouens diffidit poſſe ferre onera Religionis proptèr debilem complexionem, habituales Infirmitates, ætatem grauem, aut aliam rationabilem cauſam, tunc non datur ad effectum contrahendi Matrimonium, ſed tantùm, *dummodò cælibem vitam ducat*; eodem tamen modo diſpenſando commutatur Votum, & de hoc monetur Pœnitens, & in formula diſpenſationis loco, *ad effectum contrahendi Matrimonium*, dicatur, *ad effectum remanendi in ſæculo in vita cælibe*.

Cum Clericis in Sacris conſtitutis eodem modo proceditur in commutatione huius Voti, ſed nulla mentio fit de Matrimonio, vel cælibatu: & in imponendis pœnitentijs quotidianis, æquum erit habere rationem ad onus, quod habent recitandi

tandi quotidiè horas Canonicas, vndè breuiores, & mitiores videtur, quòd poſſint eiſdem imponi, vt commemoratio Sancti Inſtitutoris Ordinis, Litaniæ B. Mariæ Virginis; breue examen conſcientiæ, & ſimiles.

Commutatio Voti ſimplicis Caſtitatis.

Pro eo, qui ſtimulis Carnis agitatus, continentèr viuere poſſe diffidit.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ commutationis petitæ: qua agnita.

Iniungitur Pœnitenti pœnitentia ſalutaris pro tali commutatione, ad effectum tantùm contrahendi Matrimonium legitimè &c.

Talis pœnitentia erit obligatio ad Sacramentalem Confeſſionem ſemèl quolibet Menſe: Item alia pietatis opera, ſaltèm duo, quæ tandiù durabunt, quandiù durabit commutatio, vt aliquod Ieiunium in hebdomada, abſtinentia à lacticinijs feria ſexta, aut Sabbato; Officium paruum B. Mariæ Virginis, ſeptem Pſalmi Pœnitentiales, totum Roſarium, aut vna tertia pars in hebdomada; Item alia duo ad minùs opera pietatis quotidiè facienda imponuntur in memoriam Voti facti, quæ faciliora eſſe poterunt, ne Pœnitens nimis grauetur, vt breuis recitatio, aut lectio Spiritualis; breue examen conſcientiæ, opus aliquod charitatis, & ſimilia.

Monetur Pœnitens de multis. Primò, quòd hæc opera pietatis quotidiana iniunguntur, vt quotidiè recordetur obligationis, quam ob Votum habebat. Secundò, quod commutatio, quæ datur ad poſſe contrahere Matrimonium, ad nihil inſeruit, quo vſquè ipſum Matrimonium contrahatur, & ſi carna-

carnalitèr peccaret antè talem contractum,contra caſtitatem delinqueret, vndè nec tenetur implere pœnitentias impoſitàs, niſi à die contracti, & conſummati Matrimonij. Tertiò, quòd commutatio, quæ datur, non ſolùm valet ad poſſe contrahere Matrimonium, ſed etiam ad poſſe reddere, & exigere debitum Coniugale. Quartò, quòd hæc commutatio valet ſolùm ad contrahendum ſemèl Matrimonium, vndè mortua Vxore, cum qua modo intendit contrahere, aliam ducere non poteſt ſinè noua diſpenſatione; cùm ſtatìm obligatio Voti reuiuiſcat, ſicut erat à principio. Quintò, quòd hæc commutatio conceditur tantùm prò foro conſcientiæ, & coràm Deo: Tandèm ſextò monetur, quod ſi durante Matrimonio extrà illius vſum ſibi licitum, alium actum carnis peccaminoſum fecerit, contra Votum peccabit, & tenebitur hanc circumſtantiam aperire in Confeſſione.

His omnibus peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, & alijs, preùt de Iure, ſi opus fuerit; abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, & mutatione propoſiti; deindè ſubiungitur.

Item authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, Tibi Votum Caſtitatis, quod emiſiſti, ad effectum, vt Matrimonium contrahere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licitè poſsis, & valeas, in opera tibi præſcripta, diſpenſando commuto. In nomine Patris &c. Paſsio Domini Noſtri &c.

Hoc eodem modo proceditur, quando ob aliquam aliam cauſam hoc Votum commutatur, etiam quo ad Mulieres, quibus ſolet impertiri non ſolùm ob ſtimulos Carnis, ſed quotiès ſunt in periculo amittendi pudicitiam; vt quia ſunt pauperes, & pulchræ; aut quia ſunt orbatæ parentibus, & ob alias cauſas.

Commu-

Digitized by Google

Commutatio Votorum Caſtitatis, & Religionis ſimul.

Pro eo, qui vouit Caſtitatem ſeruare, & Religionem ingredi, ſed quia ſtimulis carnis agitatur, diffidit poſſe continenter viuere.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confeſſione:

INquiritur de veritate cauſæ, an verè tales ſtimulos patiatur, vt poſſit diffidere de obſeruantia Continentiæ, licèt Religionem ingrederetur, qua cognita.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris pro commutatione ad effectum tantùm contrahendi legitimè Matrimonium.

Talis pœnitentia erit, confeſsio Sacramentalis ſingulo quoque menſe; item alia pietatis opera perpetua, quia perpetua eſt commutatio quo ad Votum Religionis; & hæc ad minùs duo erunt, ſed non quotidiana, vt ſupra fuit dictum in commutatione Voti Religionis: Item alia duo ad minùs iniunguntur perpetua, & quotidiana, quæ ſoleant fieri in Religione, quam vouit in memoriam, & recordationem Voti facti, vt ſimilitèr ſupra fuit dictum in præfata commutatione Voti Religionis.

Monetur poſteà de omnibus his, quæ monenda eſſe diximus in fine formulæ commutationis Voti Caſtitatis; ſcilicèt: opera quotidiana iniungi, vt quotidiè recordetur obligationis, quam ob Vota facta habebat: commutationem ad contrahendum ad nihil inſeruire, quouſquè Matrimonium contrahatur, proptèr quod, nec Pœnitens tenetur pœnitentias impoſitas adimplere, niſi à die contracti, & conſumati Matrimonij: ipſam commutationem valere non ſolùm ad contrahendum, ſed etiam ad reddendum, & exigendum debitum.

Coniu-

Coniugale: hanc commutationem valere ſolùm ad contrahendum ſemèl Matrimonium; Vndè mortua Vxore, cum qua intendit nunc contrahere ad ſecundas Nuptias tranſire non poterit ſinè noua diſpenſatione. Hanc commutationem dari tantùm prò foro conſcientiæ, & coràm Deo: Tandèm monetur, quòd durante Matrimonio extrà illius vſum ſibi licitum, omnem alium luxuriæ actum futurum eſſe contra Votum Caſtitatis, quæ circumſtantia neceſſariò aperienda erit in Confeſsione. Quibus præmiſsis, & peractis, ac impoſita pœnitentia prò peccatis confeſsis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis, & à mutatione propoſiti: Deindè additur.

Item authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, Tibi Vota Religionis, & Caſtitatis, quæ emiſiſti, ad effectum, vt Matrimonium legitimè contrahere, & in eo debitum Coniugale reddere, & exigere licitè poſsis, & valeas, in opera pietatis, quæ tibi præſcripſi, diſpenſando commuto. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Paſsio Domini Noſtri &c.

In hac commutatione impertienda, licèt ad duo Vota præfata extendatur, non dupplicantur tamèn pœnitentiæ, ſeù opera pietatis, quæ iniungi ſolent, dum eadem Vota ſeparatim commutantur; Ex commutatione Voti Religionis deſumuntur pœnitentiæ iniungendæ: Monita verò danda ipſi Pœnitenti ſumuntur ex commutatione Voti Caſtitatis: Et hac de cauſa, ſi Pœnitens Vxori ſuperuixerit, eadem pietatis opera adimplere tenetur, quia vt perpetua fuerunt impoſita reſpectu Voti Religionis, à quo per commutationem liber remanſit; non ratione Voti Caſtitatis, quod reuiuiſcit diſſoluto Matrimonio per mortem Coniugis.

Commutatio Voti de non Nubendo.

Pro Iuuene, & formoſa Parentibus orbata ob periculum incontinentiæ.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicèt ſit Patre, & Matre orbata, & cuius ſit ætatis, vt conſtet de Iuuentute; nam ſi quinquageſimum annum attingeret, potiùs ſenex, quàm Iuuenis dici poſſet; de formoſitate non eſt curandum, licèt hæc magis influat ad incontinentiæ periculum, qua reperta.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris, ideſt plura opera pietatis perpetua, ſicut Votum erat perpetuum, quæ ad minùs eſſe debent duo ad libitum Pœnitentiarij, non tamen quotidiana; vt Confeſſio menſtrua, recitatio Coronæ Domini, aut B. Mariæ Virginis ſemèl in hebdomada; aliqua parua eleemoſyna in menſe, & ſimilia.

Monetur per hanc commutationem Voti, poſſe licitè contrahere Matrimonium ad ſe eximendam à periculo incontinentiæ, & poſſe licitè non ſolùm reddere, ſed etiam exigere debitum Coniugale; Monetur etiam, quòd ſi Maritus eius præmoreretur, adhùc licitè tranſire poterit ad ſecundas Nuptias abſque noua diſpenſatione, quia per hanc libera remanet à Voto facto; ſemper tamèn erit obligata adimplere opera iniuncta, & omnia pro foro conſcientiæ tantùm.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, & mutatione propoſiti; Deindè ſubiungitur.

Inſuper authoritate Apoſtolica mihi ſpecialitèr delegata, tibi Votum non nubendi, à te emiſſum, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, in opera tibi præſcripta diſpenſando commuto. In nomine Patris &c. Paſsio Domini Noſtri &c.

Hoc Votum non eſt reſeruatum Pœnitentiario, ſic tamèn commutatur iuxtà ſtylum Tribunalis.

Digitized by Google

Commutatio Voti Sepulchri Dominici.

Pro eo, qui vouit viſere Sepulchrum Dominicum, ſed ob ingraueſcentem ætatem Votum adimplere poſſe, non ſperat.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confeſsione.

INquiritur, an ætas verè ſit talis, quòd præſumi poſsit talis impotentia ad implendum Votum; quæ ſufficere poſſe videtur, ſi Pœnitens attigerit quinquageſimum ætatis ſuæ annum, maximè cùm diuerſæ corporis afflictiones, etiam antè tẽpus ſeneſcere faciant, cuius dicto, & aſſertioni omninò ſtandum eſt in hoc foro conſcientiæ, dum annos ſuæ ætatis indicat.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris, ſi ex negligentia tandiù diſtulit ſatisfacere Voto; & proptèr commutationem alia pietatis opera arbitrio Pœnitentiarij imponuntur; vt viſitare per plures dies aliquam Eccleſiam ſuæ Ciuitatis, vel loci, vbi habitat: Recitare Officium Beatæ Mariæ Virginis, vel Pſalmos Pœnitentiales, aut vnam partem Roſarij aliquibus diebus in Hebdomada: aut aliquod etiam leue Ieiunium, & ſimilia, conſideratis ætate, ſexu, & conditione vouentis: Hæc opera pietatis ad minùs duo eſſe debent, quibus addi poteſt etiàm aliqua eleemoſyna facienda iuxtà poſsibilitatem Pœnitentis, quæ arbitraria remanet ipſi Pœnitentiario, ſicut, & duratio operum iniunctorum, ex quo circa iſta nihil præſcribitur à Sacra Pœnitentiaria in formula, & Voti commutatio mixta eſt diſpenſatione.

Admonetur, hanc gratiam concedi pro foro cònſcientiæ tantùm &c.

His peractis abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, & à negligentia adimplendi Votum, ſi in hoc deliquit; poſteà additur.

Itèm authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, tibi Votum Peregrinationis, quod emiſiſti, in Peregrinationem

nem, eleemoſynam, ſeù alia pietatis opera, quæ tibi præſcripſi, diſpenſando commuto. In Nomine Patris &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Hoc eodem modo commutantur Vota vìſitandi limina Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Sancti Iacobi in Compoſtella, etiàm Sedi Apoſtolicæ reſeruata; ſicut & alia Vota Peregrinationis non reſeruata, proportione ſeruata.

Commutatio Cælibatus.

Pro eo, qui vouit Religionem, & poſtea commutationem obtinuit cum clauſula, dummodò vitam cælibem ducat; ſed quia continentèr viuere poſſe non ſperat, cupit Matrimonium contrahere.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ allatæ, an ſcilicèt ob ſtimulos Carnis diffidat poſſe continentèr viuere: qua verificata. Iniungitur, vt pro Cælibatus commutatione, alia pietatis opera adimplere teneatur, ſaluis remanentibus cæteris omnibus, quæ in commutatione prima Voti Religionis iniuncta fuerunt: Opera pietatis, hìc imponenda, non debent eſſe perpetua, cùm hoc non præſcribatur à Sacra Pœnitentiaria, & ſatis ſit eſſe perpetua, quæ in prima commutatione fuerunt iniuncta: Plura tamen, & ad minùs duo, duratura arbitrio ipſius Pœnitentiarij, eſſe debent, cùm pluralis locutio ità petat.

Monetur, quòd per iſtam commutationem, non obſtante Voto, & Cælibatu, poterit Matrimonium contrahere, ſeruata forma Concilij Tridentini, & in eo remanere, & debitum Coniugale reddere, & exigere licitè poſſe abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo: Item, quòd hæc commutatio datur pro foro

Digitized by Google

conſcientiæ tantùm: Et quòd, ſi Vxori ſuperuixerit, ſinè noua diſpenſatione ad ſecundas nuptias tranſire poterit &c.

Quibus peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis, poſteà additur;

Itèm authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, tibi Cælibatum, quem obſeruare teneberis, in opera pietatis, quæ tibi præſcripſi, ad effectum licitè contrahendi Matrimonium, diſpenſando commuto. In Nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Declaratoria Voti Religionis.

Oratorem Voto ſatisfeciſſe, ex quo propter Infirmitates de conſilio Medicorum antè emiſſam tacitam, vel expreſſam profeſſionem, habitum Religionis per eum ſuſceptum dimiſit.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate Cauſæ, an verè, & realitèr ob infirmitates, & conſilium Medicorum dimiſerit habitum, nullo modo profeſſione emiſſa, neque tacitè, neque expreſsè: Hac veritate cognita.

Iniungitur ei pœnitentia ſolùm pro peccatis in Confeſſione expoſitis.

Monetur poſteà hanc declarationem dari tantùm pro foro conſcientiæ, & hortatur, vt inclinationem, quam ad Religionem habuit, non contemnat, ſed conſeruet, & Deum deuotè precetur, vt eam Vitæ viam ſibi oſtendat, per quam meliùs illi ſeruire valeat: Interìm poterit inſtituere modum viuendi, diuerſa Religionis opera ſibi nota ex deuotione perficiendo, quibus dignoſcatur à ſuo propoſito non temerè, ſed neceſſitate compulſus, habito Doctorum conſilio, receſſiſſe.

His

His peractis abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis; poſteà ſubiungitur.

Paritèr authoritate Apoſtolica mihi ſpecialitèr delegata nuncio, & declaro, te Voto Religionis, quod emiſeras, ſatisfeciſſe. In Nomine Patris &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Hæc quo ad inſtructionem modi procedendi in exequendo in materia Votorum ſufficere cenſentur, cùm primariæ formulæ ſint conſideratæ; & quamuìs ad variationem cauſarum pro obtinenda commutatione aliqua varientur narratiuæ formularum, ordinariè tamen non ſolent variari, quæ Sacra Pœnitentiaria conſueuit præſcribere in conceſſione gratiæ: Vndè dicta in præmiſſis formulis pro conſimilibus Votorum caſibus poterunt inſeruire; & ſic ſatis quo ad iſtam materiam.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT II.

De Matrimonialibus.

PRæmiſſa circa Votorum executiones ſufficienter indicare poſſent, qua forma, & quo ordine procedendum ſit etiam in alijs materijs, dùm executioni mandantur; Verùm quia ſimiliter in iſtis dantur ſpeciales circumſtantię non prętermittendę, cùm eſſentiales eſſe poſſint ad validitatem executionis faciendę, ideò, & de ipſis in ſequentibus Capitibus pertractare, cenſetur neceſſarium ad maiorem ſecuritatem, & decorem miniſterij concrediti: Aliqua tamen ſcitu neceſſaria ſunt prænotanda, antequàm formulæ ipſæ ſub conſideratione ponantur.

Et primò notandum. Maiorem Pœnitentiarium, ſeù Sac. Pœnitentiariam, in ordine ad Matrimonia contrahenda, nullam facultatem habere pro diſpenſatione danda ſuper aliquo impedimento ex quouis gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, ſiuè ex Cognatione ſpirituali prouenienté, quæcumque cauſa concurrat etiam occulta: ſuper Affinitate verò proueniente ex copula illicita, & occulta facultatem tenet, tàm ad contrahendum, quàm de contracto.

Secundò. Impedimenta Conſanguinitatis, & Affinitatis ex copula licita extenduntur vſque ad quartum gradum; & ipſum non excedunt; quod idem currit de impedimento publicæ honeſtatis, quod extenditur vſque ad quartum gradum, quandò prouenit ex Matrimonio rato: ſi verò ex Sponſalibus tantùm oriatur, vltra primum gradum non extenditur: Impedimentum Affinitatis ex copula illicita non excedit ſecundum gradum; Cognationis verò ſpiritualis non extenditur vltrà primum iuxtà decreta facta in Concilio Tridentino.

Tertiò. Quo ad Matrimonia nulliter contracta ob impedimentum Conſanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, quod ſit occultum, diſpenſare, & reualidare illa poteſt, dummodò non agatur de gradibus primo, & ſecundo, ſeù de ſe-

cun-

Digitized by Google

cundo tantùm; In cæteris verò gradibus poteſt, quandò impedimentum eſt occultum: Imò etiam in ijſdem gradibus publicis poteſt Matrimonia nulliter contracta reualidare, quandò nullitas prouenit ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis occultæ litterarum Apoſtolicarum, præterquàm ſi falſitas conſiſtat in narratione præcedentis copulæ, quæ tamen ante non interuenit. In mixtis verò ex primo, & quocumque alio gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, Sacra Pœnitentiaria non conſueuit diſpenſare, aut Matrimonia reualidare.

Quartò. Super quocumque gradu prohibito fuerit obtenta diſpenſatio à Dataria, tacita copula inter Oratores habita, ſi fuerit obtenta in forma pauperum, & copula ſit adhùc occulta, poteſt Sac. Pœnitentiaria cum eiſdem diſpenſare ad contrahendum, & etiam de contracto, nulla compoſitione facta, ſed in foro conſcientiæ tantùm: quando verò prima gratia expedita fuit à Dataria in forma ordinaria, & agitur de primo, & ſecundo, vel ſecundo tantùm gradu, licèt copula adhùc ſit occulta, non poteſt Sacra Pœnitentiaria diſpenſare, niſi priùs facta compoſitione cum Dataria, ad præſcriptum Bullæ ſuper facultatibus &c.

Quintò. Similiter qui vti miſerabiles Perſonæ obtinuerunt diſpenſationem à Dataria ſuper impedimento primi, & ſecundi, vel ſecundi tantùm gradus Conſanguinitatis, vel Affinitatis, expreſſa quidem copula habita, ſed tacita occulta, & malitioſa intentione in ipſa copula habita ad faciliùs obtinendam diſpenſationem, diſpenſat Sacra Pœnitentiaria nulla compoſitione facta: Cum ijs verò, qui vti ex honeſtis familijs, aut vti nobiles, ſiue illuſtres à Dataria diſpenſati fuerunt, diſpenſare non poteſt Pœnitentiaria, niſi compoſitione ſoluta in Dataria: quòd ſi hanc ex paupertate ſoluere nequeant, neque totam, neque partem, liberum eſt Maiori Pœnitentiario cum Datario prouidere.

Sextò. Item diſpenſat Sac. Pœnitentiaria ſuper impedimento occulto Affinitatis ex copula illicita proueniente tàm de contrahendo, quàm de contracto: & ſuper Affinitate ſuperuenien-

ueniente ad effectum petendi debitum coniugale; & ſuper impedimento criminis adulterij, ſi fuerit cum fide data dumtaxat, neutro machinante commiſſum, in caſibus occultis, tàm ad contrahendum, quàm de contracto; & etiam ſi fuerit vtroque, vel altero machinante patratum, eodem modo, ſed rarò, & ſolùm quandò neceſſitas poſtulauerit: quod ſimiliter facere poteſt, licèt gradus, & impedimenta ſint multiplicia reſpectu eiuſdem caſus, & ſubiecti, quæ neceſſariò in vna, & eadem diſpenſatione ſunt ſimùl exponenda, aliàs diſpenſatio eſſet ſubreptitia, & nulla, ſecundùm praxim Curiæ Romanæ; quibus in caſibus poteſt etiam legitimare Prolem ab ijſdem Oratoribus ſuſceptam, vel ſuſcipiendam, dummodò in adulterio non fuerit concepta. Ad maiorem commoditatem ipſius Pœnitentiarij poſita eſt hìc facultas Tribunalis, vt tutiùs ſciat, quibus in caſibus poſſit recurrere, & ſupplicare pro obtinenda facultate ad fauorem Fidelium indigentium, tàm præſentium in Curia, quàm abſentium, ſi pro habenda gratia ad Pœnitentiariam habuerint recurſum. Hæc quo ad facultatem Maioris Pœnitentiarij, & Sac. Pœnitentiariæ.

Septimò. In ordine verò ad executiones faciendas aduertatur, quòd excepta facultate diſpenſandi ſuper Affinitate ſuperueniente Matrimonio ad petendum debitum; aut etiam quando talis iuris priuatio prouenit ex Voto Caſtitatis emiſſo ad eumdem effectum, Minor Pœnitentiarius nulla alia facultate potitur ad diſpenſandum in Matrimonialibus; vnde facultas ſemper eſt petenda, caſum occurrentem cum circumſtantijs neceſſarijs Tribunali narrando in ſupplici libello; niſi facultas iam à Pœnitente ipſo obtenta, fuerit commiſſa ad executionem faciendam.

Octauò. Executiones, quæ in hac materia fiunt, inſeruiunt tantùm pro foro conſcientiæ, & in caſibus occultis; vnde ſi contingeret, impedimentum ex occulto fieri publicum etiam poſt Matrimonium contractum, Ordinarius loci, vel Parochus poſſet tales Coniugatos ſeparare à Thoro, donèc per Datariam alia diſpenſatio ſuper impedimento publico eſſet obtenta: Verùm ſi durante ſeparatione remoto ſcandalo,

dalo, debitum Coniugale ſibi ad inuicem redderent, non peccarent, quia in foro conſcientiæ, ſeù in foro Animæ iſti ſunt veri Coniuges, & per ſecretam diſpenſationem Sacræ Pœnitentiariæ verè ſublatum eſt impedimentum tunc occultum.

Nonò. Occultum impedimentum illud cenſetur, quod à nemine, vel à tàm paucis ſcitur, quòd neque ſit famoſum, neque manifeſtum, neque notorium iuris, vel facti: vnde etiam ſi aliquibus notum ſit, & ſecundùm ſe ſit probabile in iudicio, dùm interim non probatur, neque ad iudicium defertur, eſt adhùc occultum; vnde ſi impedimentum ſit notum duobus, aùt tribus alicuius loci, vel Communitatis; aut quinque, vel ſex perſonis in aliquo Oppido; aut ſeptem, vel octo in Ciuitate, adhùc occultum cenſeri debet, dummodò ab illis non fuerit diuulgatum, aut ex circumſtantijs non appareat, ipſum facile eſſe publicandum.

Decimò. In inquiſitione præmittenda, ſi agatur de Matrimonio contrahendo, verificata cauſa petitæ diſpenſationis, inquiritur ſimiliter, an Pœnitens habeat aliquod aliud impedimentum canonicum, quod prohibeat, vel dirimat Matrimonium; nàm ſi habuerit, Pœnitentiarius abſtinere debet ab executione facienda, donec obtineatur altera diſpenſatio ſuper alio impedimento reperto.

Vndecimò. Si pro contrahendo Matrimonio, vni tantùm ex Contrahentibus fuerit diſpenſatio conceſſa ſuper aliquo impedimento, & poſt datam diſpenſationem, ac Matrimonium contractum, alteri parti inſciæ delictum, & impedimentum innotuerit, non eſt denuò recurrendum ad Sac. Pœnitentiariam pro noua diſpenſatione, ſed ſatis erit notificare parti inſciæ diſpenſationem iam fuiſſe conceſſam, & præhabitam; quia impedimentum ſublatum quo ad vnum, eſt ſublatum etiam quo ad vtrumque.

Duodecimò. Quando verò vtrique contrahere cupientes æqualiter Rei ſunt delicti, & conſcij impedimenti, ac pro vtroque conceſſa eſt diſpenſatio ad effectum contrahendi; ſi præſentes ſunt in Vrbe cum vtroque diſpenſatur, & tàm vni,

quàm alteri eadem pœnitentia iniungitur iuxta mentem Tribunalis: ſi verò vna pars ſolùm eſt præſens, & altera abſens in partibus, & quæ præſens eſt, obtenta pro ſe diſpenſatione, cupit diſpenſari, antequàm ab Vrbe diſcedat, cùm eo diſpenſat Pœnitentiarius, iniuncta debita pœnitentia, ſed cum obligatione, & onere ſignificandi pœnitentiam ſibi iniunctam alteri parti abſenti, vt etiam ab ipſa eadem pœnitentia adimpleatur in pœnam delicti commiſſi, & pro ſatisfactione diſpenſationis conceſſæ, qua & ipſa fruitur ob rationem ſuperiùs dictam, quod impedimentum ſublatum quo ad vnum, eſt etiam ſublatum quo ad vtrumque; Moneatur verò, quòd confiteatur peccata commiſſa. Tutiùs tamen erit etiam pro abſente diſpenſationem obtinere, vt in partibus, antequàm Matrimonium contrahat, à tali impedimento poſſit diſpenſari.

Decimotertiò. Tandem notandum pro Matrimonijs nulliter contractis, & reualidandis, quòd ſi Matrimonium fuit nullum ob aliquod impedimentum dirimens, & vterque coniux conſcius eſt impedimenti, & pro vtroque data eſt diſpenſatio; in tali caſu vterque admonetur, prius Matrimonium fuiſſe nullum, & ideò teneri de nouo inter ſe Matrimonium ſecretè contrahere ad euitanda ſcandala, cùm ſublato impedimento, hoc poſſint facere ſine Parocho, & ſine Teſtibus, quamuis pro maiori ſatisfactione poſſent de nouo contrahere ſecretè coram ipſo Pœnitentiario, conſenſum ab vtroque recipiente, & poſtea ſolita verba proferente; *Et ego vos coniungo in Matrimonium. In nomine Patris, & Filij, &c.*

Decimoquartò. Quando verò vnus tantùm Coniux eſt conſcius impedimenti, alter verò inſcius, in executione diſpenſationis iam conceſſæ imponitur diſpenſato, & monetur, vt de nouo Matrimonium contrahat cum altera parte, certiorata priùs de nullitate prioris conſenſus, ſed ita cautè, vt eius delictum nuſquàm detegatur: qualiter autem talis certioratio ſit facienda, diſcrepant inter ſe Doctores; cùm hæc ſit maior difficultas, quæ habeatur in hac materia pro inſtruendo Pœnitente, nè ſe prodat, & vt Matrimonium reualidet,

lidet, & nè gratia fruſtretur ſuo valore: vt autem aliquid etiam circa hanc certiorationem proponatur; additur, quòd:

Vtique eſſet conforme menti Maioris Pœnitentiarij, ſi pars conſcia impedimenti diceret parti inſciæ, ſe à principio Matrimonij inualidè conſenſum præſtitiſſe, & ideò ex conſilio Confeſſarij oportere pro vtriuſque conſcientiæ ſecuritate, vt ambo conſenſum renouent; qui conſenſus, ſi de nouo ab vtroque præſtetur, Matrimonium reualidatur, *Sanch. lib. 2. de matrim. diſp. 36. num. 7.*, quibus verbis nullitas primi conſenſus certioratur, conſenſus ex vtraque parte renouatur, & delictum partis conſciæ non detegitur iuxta mentem Maioris Pœnitentiarij: qui modus inſinuari poteſt omnibus, quandò ex circumſtantijs à Pœnitentiario requirendis prudenter inferri poterit, talem conſenſum ſine periculo ſcandali, aut alterius damni haberi poſſe à Pœnitente.

Quando verò ſine ſcandalo, & abſque maximo periculo talis nullitas prioris conſenſus manifeſtari non poteſt, neque nouus conſenſus ſperari à parte inſcia impedimenti, maximè ſi pars conſcia ſit mulier, ex cuius ſimplici verbo poſſit in Marito oriri aliqua ſuſpicio, & indè curioſitas ſciendi cauſam nullitatis prioris conſenſus, cui non ſatisfaciente Vxore, grauia indè damna ſequantur, certa forma conualidandi tale Matrimonium aſſignari non poteſt, quæ ſit conformis menti Maioris Pœnitentiarij, & iuxtà ſtylum Sac. Pœnitentiariæ; poterit tamen Pœnitentiarius perpenſis effectibus, moribus, genijs, & conditionibus Pœnitentium, ac implorato lumine Diuino, aliquem modum eiſdem indicare, in quo nouus conſenſus aliquo modo, & arte ab vtroque Coniuge renouetur, in quo principaliter conſiſtit eſſentia conualidationis Matrimonij cum aliquali motiuo nullitatis prioris conſenſus: Vt eſſe poteſt, quòd mulier, capta occaſione propitia, ſuppliciter rogaret Maritum, vt ad maius meritum habendum in Matrimonio, aut in honorem alicuius Feſtiuitatis currentis; aut ad maiorem affectum inter ſe ipſos conciliandum; aut ad primos affectus renouandos; aut ad ſucceſſionem habendam, ſi non habeant; aut ad alia ſimilia obtinenda, dignetur de

Digitized by Google

nouo per nouum conſenſum inter ſe ipſos Matrimonium contrahere, ac ſi primum nullum fuiſſet, quod ſi ſequatur, Matrimonium conualidatur; conditio enim appoſita, ac ſi primum nullum fuiſſet, æquiualet certiorationi nullitatis, quia de nouo conſentit, ac ſi primus conſenſus non fuiſſet validus; vnde nec dici poteſt, quòd hic nouus conſenſus ſit confirmatiuus primi conſenſus inualidi, vt notant *Maſtrius in moral. diſp. 7. quæſt. 13. art. 2. num. 379. cum Auerſa, & habet Sanchez lib. 2. de matrim. quæſt. 36. num. 5. cum alijs*.

Alij etiam modi indicantur à Doctoribus; vt ſi conſcius impedimenti dicat alteri parti ſic in genere; Suſpicor te non eſſe Vxorem meam aliqua ex cauſa; Ideò rogo te, vt pro quiete meæ conſcientiæ denuò inter nos contrahamus: aut dicendo; an taliter ipſum amet, vt ſi libera eſſet, adhùc eum in Maritum acciperet: qua reſpondente, quòd ſic; nouo accedente conſenſu ex parte vtriuſque, in his duobus modis Matrimonium reualidatur; nàm ſublato impedimento, partes ſunt habiles, & accedente conſenſu Matrimonium perficitur; cùm ad illius validitatem aliud non requiratur: qui modi nec dici poſſunt abſolutè contra mentem Maioris Pœnitentiarij, quandò certioratio nullitatis fieri non poteſt ſine periculo, quòd grauia ſcandala oriantur, aut delictum detegatur; dùm idem Maior Pœnitentiarius vult, talem certiorationem ità cautè fieri, vt delictum partis conſciæ nuſquàm detegatur, proùt poſſet in his caſibus detegi, ſi fieret; nec credibile eſt, Pontificem velle ad ipſam obligare cum tanto incommodo, vt ait *Bonac. de matrim. quæſt. 2. punct. 9. num. 7.*

Alium modum aſſignat *Sanchez lib. 2. de matrim. diſp. 36. num. 9.*, quandò talis conſenſus nullo modo, nullaque induſtria poteſt haberi, & pars inſcia petit debitum ab Vxore, ipſaque ſine ſcandalo ſubterfugere nequit, nè reddendo peccet; quod ſufficiet, ſi talem copulam habeat affectu maritali ex parte ſua; nàm ex parte alterius, cùm putet eſſe Matrimonium, eodem affectu etiam habetur, quòd ſatis eſſe poterit ad denuò contrahendum Matrimonium; & hæc ſententia ſua aliquali probabilitate non caret, quæ iuncta periculo, &

neceſ-

neceſſitati amplecti poſſe videtur: Ita *Sanchez*, quòd & nititur probare *loco cit.*, & refert *Tibur. Nauar. in Manuduct. par. 2. cap. 3.*, & hæc ſufficiant pro notitia præuia ad ſubſequentes formulas tutiùs, & ſecuriùs exequendum.

In primo ex actu Fornicario, de Contrahendo.

Pro eo, qui poſtquàm duas germanas Sorores carnaliter cognouit, & cum altera earum de Matrimonio contrahendo tractauit, petit ſecum diſpenſari ad euitanda ſcandala.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ quo ad periculum ſcandalorum: item an carnalis cognitio habita cum Sorore Mulieris ſit occulta: item an adſit aliud canonicum impedimentum impediens, aut dirimens: quibus cognitis, & non obſtantibus executioni faciendæ.

Iniungitur eidem grauis pœnitentia ſalutaris. *Vide ſupra de pœnitentijs*; ac etiam quidquid aliud de iure fuerit iniungendum; præſertim, quòd auferat occaſionem peccandi cum altera Sorore, ſi adhùc extet, & poſſit; & ſi non poſſit, eò quòd non ſit in ſua poteſtate, iniunguntur remedia præſeruatiua, quæ præſcribuntur à Doctoribus in ſimilibus occaſionibus, proùt tutiùs iudicabitur ad præcauenda peccata.

Monetur, hanc diſpenſationem concedi pro foro conſcientiæ tantùm: Item quòd, habita hac diſpenſatione, poterit tuta conſcientia Matrimonium contrahere cum tali Muliere, ſeruata forma Concilij Tridentini, & in eo remanere, ac debitum coniugale reddere, & exigere: Inſuper quòd filij, qui naſcentur ex iſto Matrimonio, declarantur legitimi, cùm naſcan-

Digitized by Google

naſcantur ex Matrimonio legitimè contracto poſt ſublationem impedimenti.

His omnibus peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, ab hoc inceſtu, & ab alijs peccatis, & poſteà additur.

Et inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento primi gradus (ſeù ſecundi, ſeù primi, & ſecundi) ex copula illicita à te habita cum Sorore Mulieris, cum qua contrahere intendis, proueniente, vt præfato impedimento non obſtante, Matrimonium cum dicta Muliere publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini, contrahere, conſummare, & in eo remanere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Inſuper eadem authoritate Apoſtolica Prolem, quam ex Matrimonio ſuſceperis, legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hìc notandum, quòd hoc eodem modo diſpenſatur cum Muliere, quæ ſe carnaliter cognoſci paſſa fuit à Fratre carnali alterius Viri, cum quo intendit contrahere Matrimonium; aut cum altero Conſanguineo eiuſdem in primo, vel ſecundo gradu tantùm. Inſuper aduertendum, quòd ſuper his diſpenſationibus Matrimonialibus nullæ litteræ teſtimoniales conceduntur; ſicut neque teſtes adhibentur, neque proceſſus conficiuntur; Imò ſi Breue aliquod à Sacra Pœnitentiaria emanatum executioni mandetur, non ſolùm non reſtituitur diſpenſato, ſed lacerandum eſt ſub pœna excommunicationis, quæ in ipſomet Breui fulminatur, ipſo facto incurrenda.

In primo

In primo ex actu Fornicario, de Contracto.

Pro eo, qui Matrimonium contraxit cum Muliere, cuius Sororem priùs carnaliter cognouerat.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, vt in antecedenti Formula, de veritate cauſæ, & an impedimentum ſit occultum, & an obſtet aliud canonicum impedimentum: quibus ritè habitis.

Iniungitur Pœnitenti grauis pœnitentia ſalutaris, vt ſupra &c., & Confeſſio Sacramentalis ſemel quolibet menſe facienda per tempus arbitrio Pœnitentiarij; & poterit iniungi per quinque, aut ſex menſes: Iniunguntur etiam de iure iniungenda, ſi fuerit neceſſe, vt reſtitutiones faciendæ, & ſimilia; Item vt auferat occaſionem ampliùs peccandi cum Sorore Mulieris, ſi adhùc adſit, modo ſupradicto.

Monetur, hanc diſpenſationem valere pro foro conſcientiæ tantùm, & quòd ipſa habita, non poteſt accedere ad ſuam Vxorem, niſi priùs ipſa certiorata de nullitate prioris conſenſus Matrimonialis, & Matrimonio de nouo cum eadem, mediante nouo ex parte vtriuſque conſenſu, renouato, ſecretè, & ſine Parocho, & Teſtibus ad vitanda ſcandala.

Item monetur, quòd in manifeſtanda nullitate prioris conſenſus, ità cautè procedat, vt delictum nuſquàm detegatur; vnde poterit eidem inſinuari aliquis modus hoc faciendi ex dictis ſupra in notandis pro hac materia matrimoniali. Inſuper monetur, quòd, renouato ſuo Matrimonio, poterit tuta conſcientia in ipſo remanere, debitum coniugale exigere, & reddere virtute diſpenſationis, quæ nunc ei conceditur; & quòd Filij iàm nati, aut qui naſcentur, authoritate Apoſtolica legitimi declarantur in foro conſcientiæ.

His

Digitized by Google

His peractis, & ininncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur primò ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ideſt ab excommunicatione, quam incurrunt Inceſtuoſi, qui in gradibus prohibitis Matrimonium contrahunt; & ab alijs cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis contra eoſdem, ſiuè à iure communi, ſiuè ſpeciali quocumque modo latis; quæ abſolutio addi, & coniungi poteſt in forma Eccleſiæ conſueta, abſoluendo poſteà Pœnitentem ab inceſtu, exceſſibus, & alijs peccatis confeſſis: Poſteà diſpenſatur addendo.

Et inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata diſpenſo tecum ſuper impedimento primi Affinitatis gradus ex copula illicita, quam cum Sorore tuæ putatę Coniugis antea habuiſti, vt illo non obſtante, renouato conſenſu cum præfata Coniuge, Matrimonium cum illa contrahere, conſummare, & in eo remanere licitè valeas, & poſſis. In nomine Patris &c.

Et pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem, ſi quam ſuſcepiſti, & ſuſceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Eodem modo proceditur in diſpenſando, ſi Mulier ſe cognoſci paſſa fuiſſet à Patre, ſiuè à Filio, ſiuè à Conſanguineo in primo gradu; ſiuè in primo, & ſecundo; ſiuè in ſecundo tantùm; nàm vltra primum, & ſecundum gradum non extenditur impedimentum Affinitatis ex copula illicita. Idem etiam eſt obſeruandum, quandò talis Mulier carnaliter cognita ab vno Viro contraxit Matrimonium cum Conſanguineo illius Viri in gradu prohibito, ignara tamen impedimenti indè prouenientis: & quod dicitur de Muliere in ordine ad Conſanguineos Viri, idem ſentiendum eſt de Viro in ordine ad Conſanguineos Mulieris, quoties poſt illicitam copulam habitam cum vna, Matrimonium contraxit cum Conſanguinea eiuſdem in primo, vel ſecundo gradu prohibito, ſiuè ſciuerit, ſiuè ignorauerit tale impedimentum; nàm eodem modo ſemper proceditur in diſpenſando; qui modus pariter obſeruandus eſt, quandò ambo Coniuges æquè ſciuerunt impedimentum, antequàm Matrimonium contraherent; nam vter-

que

Digitized by Google

que erit in Sacramentali confeſſione abſoluendus, & diſpenſandus; vtrique grauis pœnitentia iniungenda, vterque de nullitate prioris conſenſus æquè certiorandus à Pœnitentiario, prudenter tamen, & diſcretè, nè ſcandala oriantur.

De Contrahendo ſuper inceſtu non expreſſo in litteris obtentis à Dataria.

Pro eo, qui vult contrahere cum ſibi Conſanguinea, vel Affine in quarto gradu, ſuper quo obtinuit diſpenſationem publicam à Dataria, ſed tacita copula cùm eadem Muliere præhabita.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confeſſione:

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicet ſcandala ſint oritura, niſi tale Matrimonium ſequatur: An talis inceſtuoſa cognitio ſit occulta, & an inter contrahere cupientes adſit aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, & quòd faciant Pauperibus eleemoſynam arbitrio Pœnitentiarij, alijs etiam iniunctis de iure iniungendis.

Monetur, hanc diſpenſationem non poſſe dari, niſi priùs habita diſpenſatione ſuper gradu publico: quòd hæc diſpenſatio inſeruit tantùm pro foro conſcientiæ: quòd habita hac diſpenſatione, poterit licitè, & validè Matrimonium contrahere cum præfata Muliere, ſeruata forma Concilij Tridentini, & in Matrimonio remanere, ac debitum coniugale exigere, ac reddere: qua de cauſa etiam filij, qui naſcentur, legitimi declarantur in foro conſcientiæ.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur Pœnitens in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, ab inceſtu, & exceſſibus: poſteà pro conualidatione diſpenſationis nulliter obtentæ additur.

Digitized by Google

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento ex inceſtuoſa copula, quam cum tua Conſanguinea, ſeù Affine habuiſti, proueniente, vt, præfato impedimento non obſtante, matrimonium cum illa ad formam litterarum diſpenſationis, quam à Sede Apoſtolica obtinuiſti, contrahere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c.

Paritèr eadem authoritate Apoſtolica Prolem, ſi quam ſuſcepiſti, vel ſuſceperis, legitimam forè decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hic notandum, quòd licèt copula inceſtuoſa inter Conſanguineos, & Affines non præbeat aliquod impedimentum matrimonij; nihilominùs ſubreptitiam, & inualidam reddit diſpenſationem obtentam à Dataria ſuper gradu, ſi in illius impetratione non fiat mentio dictæ copulæ præhabitæ; cùm Pontifex non intendat diſpenſare ſuper aliquo gradu, niſi exprimatur etiam copula præhabita ab illis, qui diſpenſationem petunt.

Similitèr notandum, quòd eleemoſyna iniungenda à Pœnitentiario, omnibus licèt miſerabilibus eſt iniungenda, etiàmſi vnius tantùm obuli eſſet, quia eſſentia eleemoſynæ ſaluatur etiam in minima quantitate.

Si qui cupiunt contrahere, & ambo ſunt præſentes, ambo debent audiri ſeparatìm, ſicut ſeparatìm abſoluendi, & diſpenſandi ſunt; & ſicut forma abſolutionis ſeparatìm datur, ſic & diſpenſatio eſt danda; quamuis diſpenſatio poſt vtriuſque confeſſionem, & abſolutionem immediatè dari poſſet vtrique ſimul, ſi ſecretè, & abſque admiratione, & ſcandalo fieri poſſet, proferendo formulam diſpenſationis pro vtroque in plurali: Quando verò vnus tantùm Contrahentium eſt in Urbe, alter verò in Partibus, & qui præſens eſt, diſpenſationem obtinuit tàm à Dataria, quàm à Pœnitentiaria, poterit, qui præſens eſt, diſpenſari, antequàm diſcedat; pro abſente verò aliam diſpenſationem poterit obtinere, & ad abſentem deferre, vt & ipſa diſpenſetur, ſtatim ac Ordinarius, vel eius Vicarius Generalis licentiam dederit matrimonium contrahendi,

Digitized by Google

hendi, antequam contrahatur ipſum matrimonium inter diſpenſatos.

De Contracto ſuper Inceſtu reticito in Dataria.

Pro eo qui Matrimonium publicè contraxit, & ſucceſſiuè conſummauit cum Muliere ſibi coniuncta in tertio gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis, obtenta priùs diſpenſatione à Dataria, ſed reticita copula, quæ inter ipſos præceſſerat.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicet ex ſeparatione oritura ſint ſcandala; an copula reticita ſit occulta, & an obſtet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris; & quòd faciat eleemoſynam Pauperibus ſecundùm arbitrium Pœnitentiarij quo ad quantitatem, & alia iniunguntur de Iure iniungenda, vt ſupra fuit explicatum.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; quòd ipſi Coniuges putati tenentur renouare conſenſum matrimoniale inter ſe, & ſecretè ſinè Teſtibus, & ſinè Parocho, manifeſtata nullitate prioris, in quo non erit difficultas, cùm ambo ſint Rei eiuſdem culpæ: & quòd abſtineant à carnali copula, vſque quò conſenſus nouus fuerit habitus: quòd, renouato matrimonio vigore huius diſpenſationis, poterit tuta conſcientia in ipſo remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere; & hac de cauſa filij nati, & qui naſcentur, legitimi declarantur in foro conſcientiæ.

His præmiſſis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis; abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta; primò à ſententijs,

 cen-

cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ideſt ab excommunicatione, & alijs cenſuris contra Inceſtuoſos latis, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt; deindè ſub forma præfata abſoluitur à cenſuris, peccatis, inceſtu, & alijs exceſſibus: poſtea ad conualidandam diſpenſationem nullitèr obtentam additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento ex inceſtuoſa cognitione in litteris diſpenſationis, cuius vigore contraxiſti, non expreſſa, proueniente, vt ipſo non obſtante, denuò matrimonium cum illa contrahere, renouato conſenſu & conſummare, ac in eo remanere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem, ſi quam ſuſcepiſti, aut ſuſceperis, legitimam forè decerno, & declaro. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Eodem modo diſpenſatur cum ijs, qui obtenta diſpenſatione à Dataria ſuper aliquo gradu prohibito, expreſſa etiam copula inceſtuoſa inter ipſos habita, ſed tacita malitioſa intentione, ſub qua talis inceſtus fuit habitus, nempè ſub ſpe faciliùs conſequendi diſpenſationem: Talis enim intentio, ſeù ſpes in ſimili copula habita neceſſariò eſt exprimenda, & non expreſſa reddit diſpenſationem nullam, & irritam, cùm & ipſa ſit de ſtylo Curiæ, qui declarat Pontificis mentem, ita vt talis ſit, qualis eſt ſtylus: Si igitur & iſti recurrant ad Sacram Pœnitentiariam pro conualidatione diſpenſationis nullitèr obtentæ, & talis malitioſa intentio remaneat occulta, eodem modo cum iſtis diſpenſatur tàm ad contrahendum, quàm de contracto, ſicut dictum eſt in duabus Formulis præcedentibus.

Quando verò in his diſpenſationibus concedendis neceſſariò ſit facienda, & priùs ſoluenda compoſitio, ex dictis in principio huius Capitis elici poteſt, & ex Bulla ſuper facultatibus Maioris Pœnitentiarij: Certum eſt, compoſitionem nunquàm eſſe faciendam, quotieſcumque diſpenſatio à Dataria fuerit obtenta in forma pauperum ſuper quocumque gradu pro-

prohibito; neque quando fuerit data in forma ordinaria ſuper gradibus tertio, aut quarto, ſiuè Conſanguinitatis, ſiuè Affinitatis, nam de his non curat Dataria.

Similitèr eodem modo, & forma tam de contrahendo, quàm de contracto cum ijs diſpenſatur, qui obtenta diſpenſatione à Sede Apoſtolica ſuper Cognatione ſpirituali, aut ſuper impedimento publicæ honeſtatis proueniente ex matrimonio rato, tacita copula inter ipſos ſecuta, aut non expreſſa malitioſa intentione in ipſa copula habita ad faciliùs obtinendam diſpenſationem; nàm de omnibus currit eadem ratio etiam in ordine ad componendam, faciendam, vel non faciendam: ſolùm in his diſpenſationibus dandis non ſolet iniungi diſpenſatis eleemoſyna Pauperibus eroganda, vt ex praxi. Semper autem aduertatur, quòd in his diſpenſationibus matrimonialibus, vt etiam ſupra fuit dictum, nunquàm datur diſpenſatis vllum minimum teſtimonium, præter ſolam ſimplicem fidem ſolitam Confeſſionis, ſi ab ipſis petatur; Imò etiam Breuia ipſa Sacræ Pœnitentiariæ ſtatim lacerantur, ſi fuerint executioni mandata, nec reſtitui poſſunt ipſis Oratoribus diſpenſatis ad præſcriptum Maioris Pœnitentiarij.

Dō

Digitized by Google

De Contracto in Quarto Conſanguinitatis, ſeù Affinitatis.

Pro ijs, qui ignorantes aliud impedimentum inter eos exiſtere, quominùs poſſent matrimonialitèr copulari, factis proclamationibus, & ſeruata forma Sacri Concilij Tridentini, nulloq; reperto impedimento, matrimonium inter ſe contraxerunt, & conſummarunt, & in eo per aliquot annos permanſerunt: Poſtmodum verò reperierunt, ſe quarto Affinitatis gradu inuicem attinere, & nihilominùs à carnali copula minimè abſtinuerunt.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſeparatio inter ipſos poſſit eſſe cauſa ſcandalorum, quod facilè præſumi poteſt poſt tot annos matrimonij putati: an impedimentum repertum remaneat occultum, & an obſtet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, & quìdquid de Iure fuerit iniungendum.

Monentur, quòd hæc diſpenſatio datur pro foro conſcientiæ tantùm: quòd tenentur de nouo renouare conſenſum matrimonialem ad inuicem, cùm iàm ſciant priorem fuiſſe innalidum: quòd abſtineant à carnali copula, vſquequò talis conſenſus nouus fuerit vtrinque datus: eò quòd renouato matrimonio vigore huius diſpenſationis, poterunt in ipſo remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere tuta conſcientia; ad quem finem filij nati, & naſcituri legitimi declarantur in foro conſcientiæ.

His

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur vnuſquiſque reſpectiuè in ſua confeſſione in forma Eccleſiæ conſueta; primò à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis incurſis, ideſt ab excommunicatione contra inceſtuoſos lata, qui in gradibus prohibitis matrimonium contrahunt, vt in ſuperioribus fuit dictum: & ſub eadem forma abſoluitur à cenſuris, peccatis, inceſtu, & exceſſibus commiſſis: poſteà pro diſpenſatione additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento quarti gradus Affinitatis, vt illo non obſtante, cum tua putata Coniuge, prœuia renouatione prioris conſenſus, matrimonium ſecretè inter te, & ipſam contrahere, & conſummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere licitè valeas. In nomine Patris &c.

Et paritèr eadem authoritate Apoſtolica Prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam legitimam eſſe, & fore declaro. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Solùm hìc notandum pro omnibus etiam alijs formulis diſpenſatiuis, quòd quotieſcumque ambo Coniuges ſunt conſcij impedimenti, ſicut ab vtroque ſeparatim præmittenda eſt Confeſſio Sacramentalis, & ſeparatim vtrique danda eſt abſolutio; ità etiam vtrique impertienda eſt ſeparatim diſpenſatio, mutatis terminis in ipſa Formula; vt cùm dicitur pro Viro, matrimonium cum tua putata Coniuge; dicatur pro Muliere, matrimonium cum tuo putato Coniuge: quod idem ſeruatur, quotiès vna tantùm pars conſcia eſt impedimenti, & ſola ſuper eo diſpenſatur, mutatis inquàm mutandis.

Neutro

Neutro Machinante de Contrahendo.

Pro ijs, qui præcedente adulterio, & fide data, matrimonium contrahere deſiderant.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an periculum ſit ſcandalorum, aut perſeuerantiæ in peccato, ſi adſit, niſi contrahant: an hoc impedimentum criminis ſit occultum; & an obſtet aliud canonicum impedimentum ab iſto diſtinctum.

Iniungitur eiſdem pro modo culpæ pœnitentia ſalutaris, & quidquid de Iure.

Monetur, diſpenſationem hanc dari pro foro conſcientiæ tantùm, & vigore ipſius poſſe inter ſe matrimonium contrahere ſeruata forma Concilij Tridentini, & poſtmodùm tuta conſcientia in ipſo remanere, ac debitum coniugale exigere, & reddere: declarando etiam Prolem ſuſceptam (non tamen in adulterio conceptam) & ſuſcipiendam, eſſe, & fore legitimam in foro conſcientiæ.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluuntur in forma Eccleſiæ conſueta, eidem addendo, primò à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis propter præmiſſa incurſis; deindè etiam abſoluuntur per eamdem formam à cenſuris, adulterio, fide data, exceſſibus, & alijs peccatis; poſteà additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento criminis ex adulterio, & fide data prouenientc, vt illo non obſtante cum muliere correa, matrimonium publicè, ſeruata forma Concilij Tridentini contrahere, & conſummare, debitumque coniugale exigere, & reddere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c.

Pariter

Pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem ſuſceptam, (non autem in adulterio conceptam), & ſuſcipiendam legitimam fore nuncio, & declaro. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hic notandum, quòd ad inducendum hoc impedimentum Criminis ex adulterio, & fide data proueniens, multæ conditiones requiruntur, & à Doctoribus aſſignantur: Prima, Adulterium debet eſſe actu perfecto conſummatum. Secunda, Adulterium debet eſſe perpetratum, ſciente vtroque adultero alterius matrimonium. Tertia, Adulterium debet præcedere, vel ſubſequi promiſſionem futuri matrimonij. Quarta, Adulterium, & promiſſio debent eſſe facta viuente Coniuge. Quinta, promiſſio, quæ intercedit, debet eſſe facta ſigno aliquo exteriori, nàm ſola interna non inducit. Sexta, promiſſio ab vno data, ab altero debet eſſe acceptata cum repromiſſione. Septima, Matrimonium priùs contractum debet eſſe validum; nàm ex irrito matrimonio, & adulterio exiſtimato non inducitur hoc impedimentum, vt ex *Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 79. à num. 2. cum allegat.* His conditionibus concurrentibus inducitur hoc impedimentum; alterá verò ex ipſis deficiente non inducitur.

Neutro Machinante de Contracto.

Pro ijs, qui cum occulto impedimento Criminis contraxerunt.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ quo ad ſcandala exoritura, ſi ſeparentur, & de impedimento Criminis, an ſit occultum.

Iniungitur grauis pœnitentia ſalutaris, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm. Quòd ipſa habita, poſſunt legitimè inter ſe ſecretè

contrahere de nouo matrimonium, renouato ad inuicem conſenſu, ex quo primus fuit inualidus; & ſimiliter poſſunt in eodem matrimonio tuta conſcientia remanere, ac debitum coniugale exigere, & reddere: Vnde & legitimantur filij ſuſcepti (non tamen in adulterio concepti), & ſuſcipiendi in foro conſcientiæ.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluuntur in forma Eccleſiæ conſueta, addendo in eadem, primò à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, propter præmiſſa incurſis; & deinde abſoluuntur ſub eadem forma à cenſuris, peccatis, adulterio, fide data, & alijs exceſſibus commiſſis: poſteà additur.

Et inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento Criminis ex adulterio, & fide data prouenìente, vt ipſo non obſtante, matrimonium cum tua putata Coniuge contrahere, conſummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem, ſi quam ſuſceperis (non tamen conceptam ex adulterio), & quam ſuſcepturus es, legitimam eſſe, & fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Altero Machinante de Contracto,

Pro ea, quæ, vt matrimonium poſſet contrahere cum Viro, à quo per adulterium fuerat cognita carnaliter, in mortem Mariti cum effectu machinata fuit, inſcio ipſo Viro, cum quo deinde matrimonium contraxit, & conſummauit.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicèt ex ſeparatione oritura ſint ſcandala: an hoc impedimentum Criminis ſit occultum;

cultum; & an aliud canonicum impedimentum obſtet.

Iniungitur eidem pro modo culpæ grauis, & longa pœnitentia ſalutaris, quæ ſaltem per annum duret, & aliæ orationes, quæ ad minus duæ eſſe debent, per idem tempus duraturæ; frequentia Sacramentalis Confeſſionis arbitrio Pœnitentiarij ſtatuenda, vel pro ſingulo menſe ſemel, vel pluries in eodem menſe: item quòd pro anima occiſi certum numerum miſſarum faciat celebrare ſecundùm ſuam facultatem; duas ad minùs, quæ paupera eſt, debet facere celebrare: item quòd, quibus damnum intulit, ſatisfaciat, ſiuè hæredes ſint, ſiuè alij, quibus defunctus, dùm viueret, ſubuenire ſolebat.

Monetur, quòd reſtitutiones, & eleemoſynas ità cautè faciat, vt delictum ſuum nunquàm detegatur: item quòd diſpenſatio hæc datur tantùm pro foro conſcientiæ: quòd tenetur certiorare Coniugem ſuum putatum de nullitate prioris conſenſus, & de nouo inter ſe ipſos ſecretè illum renouare ſine Parocho, & Teſtibus; quòd interim abſtineat à carnali copula, donec nouus conſenſus fuerit vtrinque datus: & quòd, renouato tali conſenſu poſt diſpenſationem habitam, poterit ſimiliter in dicto matrimonio renouato tuta conſcientia remanere, & debitum coniugale exigere, & reddere; qua de cauſa Prolem ſuſceptam (non tamen ex adulterio conceptam) & ſuſcipiendam fore legitimam, declaratur in foro conſcientiæ.

His peractis, & pœnitentia iniuncta pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addito priùs, ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis propter præmiſſa incurſis; ſequendo abſolutionem ab alijs cenſuris, peccatis, adulterio, homicidio, & alijs exceſſibus huiuſmodi; poſteà pro diſpenſatione additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper impedimento Criminis ex adulterio, & homicidio proueniente, vt ipſo non obſtante cum tuo putato Coniuge matrimonium contrahere, conſummare, & debitum coniugale exigere, & reddere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Digitized by Google

Pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem ſuſceptam, (non tamen conceptam ex adulterio), & ſuſcipiendam legitimam eſſe, & fore declaro. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Similiter eſt hìc notandum, quòd etiam ad inducendum hoc impedimentum Criminis ex occiſione Coniugis prouenienſ, aliquæ conditiones requiruntur. Prima eſt, vt matrimonium, contra quod machinatio facta eſt, ſit verum, non putatum. Secunda, vt machinatio ſortiatur effectum, & mors ſequatur. Tertia, vt tàm mortis machinatio, quàm adulterium interueniat, niſi vterque cooperatus ſit ad mortem. Quarta, vt quando alter tantùm machinatus eſt mortem, adulterium commiſſum ſit vtrique notum. Quinta, vt homicidium Coniugis eo fine factum ſit, vt cum altero Coniugum ineatur: Omnes iſtæ conditiones neceſſariæ ſunt ad inducendum hoc impedimentum, & vna deficiente, impedimentum non ſequitur, vt ex Doctoribus habetur, *Sanch. lib.7. de Matrim. diſp.78. à num.20.*, *Bonac.*, *& alij*: Et nihil refert, an Vir in Vxoris, vel Vxor in Viri mortem machinetur, gratia migrandi ad alterum matrimonium, *Idem ibidem num.14.*, & de praxi Curiæ teſtatur *Corrad. lib.8.cap.9. num.15.* Imò ſolum conſilium, ſiuè mandatum ad cooperandum morti Coniugis ſatis eſt ad hoc impedimentum contrahendum; attenditur enim machinatio qualiſcunque illa ſit, *Sanch. ibidem num.5.*, *Corrad. ibidem num.16. cum allegatis.*

Vtroque

Digitized by Google

Vtroque Machinante de Contracto.

Pro ijs, qui ſimul adulterantur, & vt Matrimonium inter ſe contrahere poſſent, in Mariti Mulieris mortem cum effectu machinati fuerunt, illoque defuncto, Matrimonium inter ſe publicè ſeruatis ſeruandis contraxerunt, & conſummarunt.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ſcilicet ſeparatio inter ipſos fieri poſſit abſque ſcandalo, nec nè; an machinatio facta ſit occulta; an cohabitatio eſſe poſſit abſque periculo incontinentiæ; & an obſtet aliud canonicum impedimentum.

Iniungitur, primò Confeſſio Sacramentalis ſingulo quoque menſe facienda per tempus ſtatuendum à Pœnitentiario; item grauis, & longa ſaltem per annum duratura pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ, ſcilicet, vt ſingulis ſextis Ferijs per annum ieiunent, & pro anima occiſi per annum in tribus diebus cuiuslibet hebdomadæ orent, certaſque orationes, à Pœnitentiario pro eorum captu præſcribendas, genibus flexis, recitent quæ orationes duæ ad minùs eſſe debent; item ſi facultatem habent, quinquaginta Miſſas, vel alium numerum iuxta huiuſmodi facultatem celebrari faciant pro anima occiſi; & etiam quòd hæredibus ipſius occiſi, & illis, quibus ipſe, dùm viueret, ſubuenire forſan ſolebat, ſatisfaciant, & ſubueniant in eo, in quo tenentur cautè tamen, nè ſe prodant; Iniunctis etiam alijs de iure iniungendis.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm: quòd tenentur inter ſe ipſos renouare conſenſum matrimonialem, cùm primus fuerit inualidus, quòd ſecretè poſſunt facere ſine Parocho, & Teſtibus, & interim abſtineant.

Digitized by Google

neant à copula carnali, quouſque dictus conſenſus fuerit renouatus: & quòd poſt hanc diſpenſationem habitam, & renouationem conſenſus factam poterunt in Matrimonio tuta conſcientia remanere, & debitum matrimoniale exigere, & reddere: qua de cauſâ Proles ſuſcepta (non tamen ex adulterio concepta), & ſuſcipienda legitima declaratur in foro conſcientiæ.

His peractis, & pœnitentia iniuncta pro peccatis confeſſis, abſoluuntur in forma Eccleſiæ conſueta, addito priùs, à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, propter præmiſſa quomodolibet incurſis; & ab omni vinculo excommunicationis, à peccatis, adulterio, fide data, homicidio, & exceſſibus; poſteà pro diſpenſatione additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, tecum diſpenſo ſuper impedimento Criminis ex adulterio, fide data, & machinatione facta proueniente, vt ipſo non obſtante, Matrimonium cum tua putata Coniuge de nouo contrahere, conſummare, ac debitum coniugale exigere, & reddere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apoſtolica Prolem ſuſceptam (non tamen ex adulterio conceptam), & ſuſcipiendam, legitimam eſſe, & fore decerno, & declaro in foro conſcientiæ. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Vtroque Machinante de Contrahendo.

Circà hanc Formulam nihil ſupereſt addendum ad ſupradicta in Formula de Contracto: eadem inquiruntur; eadem iniunguntur; de eiſdem monentur; & eodem modò abſoluuntur, & diſpenſantur; ac Proles legitima declaratur: vnum tantùm mutatur, quòd non imponitur renouatio conſenſus inter Contrahentes ad reualidandum Matrimonium priùs nulliter contractum; ſed facultas conceditur ad validè, & licitè illud contrahendum, ſeruatis ſeruandis, ſcilicèt ſeruata forma Sacri Concilij Tridentini, quòd publicè contrahatur,

batur, præmiſſis proclamationibus, & præſente Parocho, & Teſtibus, & dummodò non obſtet aliud canonicum impedimentum.

Habita diſpenſatione ſuper impedimento, & ſeruatis præfatis in contrahendo, poterunt tuta conſcientia in Matrimonio remanere, & debitum coniugale exigere, ac reddere, præmiſſo impedimento non obſtante: Iniungantur tamen omnes pœnitentiæ, quæ ponuntur, & ordinantur in præmiſſa forma de Contracto. Diſpenſatio hæc à Sac. Pœnitentiaria rarò, & nonniſi ob grauem neceſſitatem ſolet concedi.

Affinitas ſuperueniens.

Pro eo, qui contracto, & conſummato Matrimonio, Conſanguineam Vxoris in primo, vel ſecundo gradu carnaliter cognouit.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis copula inceſtuoſa ſit occulta; & an probabiliter timeri poſſit de eius incontinentia, niſi diſpenſetur ad exigendum debitum.

Iniungitur eidem grauis pœnitentia ſalutaris, & quòd ſemel ſingulo quoque menſe Sacramentaliter confiteatur arbitrio Pœnitentiarij quo ad tempus durationis; & alia de Iure iniungenda, vt eſt, quòd auferat occaſionem recidiuæ conuerſationis; iniungendo etiam, ſi opus ſit, aliquod remedium præſeruatiuum, quæ innuuntur à Doctoribus.

Monetur, quòd hæc diſpenſatio datur pro foro conſcientiæ tantùm; qua habita, poterit tuta conſcientia exigere debitum coniugale à ſua Vxore, ſicut priùs ante inceſtum perpetratum: quo verò ad idem debitum reddendum, etiam declarabitur, poſſe, & teneri reddere.

His

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, peccatis, ab inceſtu, & exceſſibus huiuſmodi; deinde ſubiungitur.

Et inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum, vt nõ obſtante Affinitate, quam contraxiſti cum tua Vxore ex illicita copula à te habita cum eius Sorore, ſeù Matre &c., debitum coniugale à tua Vxore etiam exigere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Et pariter eadem authoritate Apoſtolica declaro te, non obſtante præfata Affinitate ſuperueniente, in Matrimonio cum tua Vxore remanere, illique debitum coniugale reddere poſſe, & debere. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Eodem modo diſpenſatur, ſi talis copula fuiſſet habita cum Matre, cum Sorore, aut cum alia Conſanguinea Vxoris in primo, & ſecundo, ſiuè in ſecundo tantùm gradu.

Quod dictum eſt de Marito in ordine ad Conſanguineas Vxoris, idem eſt dicendum de Vxore quo ad Conſanguineos Mariti, in quibus caſibus etiam ipſa Vxor diſpenſatur hoc eodem modo, & forma, mutatis ſolùm terminis in formula diſpenſationis, & declarationis. Et hæc ſufficiant quo ad diſpenſationes matrimoniales, ex quibus deduci ſufficienter poteſt qualiter, & quomodò ſit procedendum in ſimilibus caſibus particularibus.

CAPVT

CAPVT III.

De Formulis Abſolutionum, Diſpenſationum ab Irregularitatibus, Rehabilitationum, & fructuum Condonationum.

SImiliter pro recta executione ſequentium Formularum multa veniunt prænotanda.

Et primò. Quo ad abſolutiones impertiendas à cenſuris, & præſertim ab excommunicationibus.

Notandum, Sacram Pœnitentiariam poſſe abſoluere, & abſolui mandare ab excommunicationibus eidem conceſſis, tàm publicis, quàm occultis; pro publicis committendo facultatem Ordinarijs, ſi eiſdem ſint reſeruatæ; pro occultis verò committendo eamdem facultatem Confeſſarijs in foro conſcientiæ.

Secundò. Cùm quis fuit abſolutus ab excommunicatione, quæ remanebat occulta, ſed poſteà re detecta, & confecto proceſſu ab Ordinario per Cedulones fuit publicè declaratus excommunicatus, adhùc tenetur recurrere ad Sacram Pœnitentiariam pro ſatisfactione fori externi, licèt quo ad Deum, & in foro conſcientiæ, ſit ab excommunicatione abſolutus; quod idem currit de quacumque alia cenſura priùs abſoluta vt occulta, ſed poſteà deducta, & publicè declarata.

Quando verò excommunicatus acceſſit ad Vrbem, & petit abſolui, eo quòd fuerit nominatim, & publicè declaratus, vel denuntiatus, obtenta priùs facultate à Sacra Pœnitentiaria abſoluitur in forma, vt infra dicetur; poſteà datur eidem teſtimonium Confeſſionis in forma maiori, ex vno latere ſubſcribens proprium nomen, ex altero ponens hanc clauſulam; *præſens Orator indiget litteris pro miſſo abſoluto*, ſi Orator ſpontè venerit: *vel pro remiſſo abſoluto*, ſi venerit miſſus: &

complicato memoriali, cum iſto teſtimonio confeſſionis mittitur Pœnitens ad vnum ex tribus Procuratoribus Sacræ Pœnitentiariæ, vt expediat Breue pro ipſomet Pœnitente.

Tertiò. Si autem, qui acceſſit ad Vrbem, ſit excommunicatus occultus, & talis excommunicatio non ſit excepta Pœnitentiario, ab ipſo abſoluitur in forma, vt infra, ſolo teſtimonio Confeſſionis eidem dato, ſi illud petat, & dimittitur; quod idem fit cum exiſtentibus, & commorantibus in Vrbe, ſi accedant ad Baſilicam pro ſimili abſolutione obtinenda. Occulta excommunicatio cenſetur illa, quæ non eſt deducta ad forum externum, nec de facili eſt deducibilis; vnde taliter excommunicatus ab occulta excommunicatione abſolui poteſt in forma tamen Sac. Pœnitentiariæ ordinaria.

Quartò. Si aliquis ab Homine nominatim fuerit in partibus excommunicatus, & acceſſerit ad Vrbem, & petat abſolui ad effectum tantùm lucrandi Indulgentias Vrbis; obtenta facultate à Tribunali Sac. Pœnitentiariæ, abſoluitur ad reincidentiam per tempus determinatum à Concedente facultatem; quo tempore, ſi abſolutus fuerit Sacerdos, non permittitur, quòd celebret, cùm hoc non ſit neceſſarium ad conſequendas Indulgentias, ſed ſufficiat confiteri, & communionem recipere, vt in fine huius Praxis.

Quintò. Ab abſoluendo ab aliqua excommunicatione publica in forma miſſi, aut remiſſi duo iuramenta exiguntur, vnum de parendo mandatis ſui Ordinarij, & ſatisfacienda Parte in eo, in quo damnum paſſa eſt, alterum de non contraueniendo ampliùs tali Canoni, contra quem modò venit, & excommunicationem incurrit; quod ſecundum Iuramentu m etiam in caſibus grauioribus occultis exigere debet Pœnitentiarius ab abſoluendo in foro conſcientiæ tantùm iuxta *cap. Graue, & cap. Ex tenore de ſent. excomm.*; cùm in Formulis præſcribatur per illa verba, *iniunctis alijs, quæ de iure fuerint iniungenda*: Imò etiam iuramentum de ſatisfacienda Parte ſimiliter in caſibus occultis eſt exigendum, ſi non ſatisfecit, aut ſi ſatisfacere modo non poteſt, pro quando ſibi erit poſſibile; nàm & hæc ſatisfactio eſt de iure, ſi damnum intulit.

Sextò.

Digitized by Google

Sextò. In imponenda hac ſatisfactione facienda Parti, aut hæredibus, ſi Clericus aliquis fuiſſet occiſus, prudenter, & cautè debet Pœnitentiarius procedere, nè Pœnitentis delictum detegatur; vnde conſiderato damno Parti illato, curabit, vt Pœnitens illud ſecretè reſarciat, aut de præſenti, ſi eſt potens, aut quamprimùm potuerit, ſi nunc non poteſt; ipſum monendo, quòd ſi contempſerit ſatisfacere, reincidet in eamdam excommunicationem, cùm ſub hac conditione abſoluatur.

Septimò. Pariter in caſibus occultis monetur Pœnitens, quòd ſi vnquam eius delictum detegeretur, & ad forum Ordinarij deueniret, & ipſe contemneret parere ordinationi ſui Ordinarij, quoties eſſet rationabilis, & diſcreta, non impoſſibilis, nec valde difficilis, adhùc reincideret in eamdem excommunicationem, cùm talis ſit ſtylus, & mens Sac. Pœnitentiariæ.

Octauò. Etiam monendus eſt Pœnitens in caſu occulto, ſi aliquem Clericum mutilauerit, aut occiderit, quòd per abſolutionem à cenſura non liberatur ab irregularitate, quam contraxit, ſed remanet inhabilis, tàm ad Ordines, quàm ad Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda, non ad iam obtenta, & etiam ad miniſtrandum in Ordinibus iam ſuſceptis, ſi fuerit Eccleſiaſticus, donec ſuper ipſa ex rationabili, & vrgenti cauſa à Sacra Pœnitentiaria fuerit miſericorditer diſpenſatus.

Nonò. In Confeſſionario ſcriptam, aut memoriæ tenere ſemper debet Pœnitentiarius facultatem ſibi conceſſam, & exceptam, vt in caſibus, ex improuiſo occurrentibus, poſſit ſecuriùs miniſterio ſuo ſatisfacere, & nunquàm excedere limites propriæ facultatis.

Decimò. Tandem notandum, quòd abſolutio ab excommunicatione danda eſt ante abſolutionem à peccatis, ex quo excommunicatus non poteſt licitè Sacramentum aliquod recipere, & multò minus Sacramentum Pœnitentiæ; poterit tamen vtramque dare ſub eadem forma, ſequenti modo, aut æquiualenti &c.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus abſoluat te, & ego authoritate ipſius, & authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, abſoluo te in primis ab excommunicatione, quam incurriſti, ob manus violentas iniectas in Clericum, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, communioni, & vnitati Fidelium.

Deindè abſoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum poſſum, & tu indiges.

Deindè ego &c. Quæ forma abſolutionis inſeruire poteſt in alijs caſibus ſimilibus, mutato delicto, propter quod incurſa eſt talis ſententia excommunicationis.

His prænotatis, conſiderandæ veniunt formulæ ipſæ, qualiter, & quomodò ſint exequendæ.

Ab iniectione in Clericum, ſeù Presbyterum Abſolutio.

Pro eo, qui iracundia percitus Clericum, aut Presbyterum fuiſſe percuſſit, & caſus eſt occultus.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an verè caſus ſit occultus: an Parti ſatisfecerit, vel ſaltèm an ſit paratus ſatisfacere, quamprimùm potuerit, ſi nunc ob legitimam cauſam ſit impotens ad ſatisfaciendum, vel quia non eſt in loco, vbi percuſſus commoratur, vel ob infirmitatem, vel ob paupertatem, vel ob aliam cauſam, quo caſu medio iuramento promittat ſatisfacere, vbi primùm poterit.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris; & alia de iure iniungenda, vt eſt ſatisfactio præſtanda Percuſſo pro iniuria illata, quæ competens eſſe debet, & ſufficiens, & taxari debet ab ipſo Pœnitentiario, & reſtitutio expenſarum, ſi quæ factæ ſint, ratione percuſſionis.

Mone-

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm, quòd ſi delictum detegatur, tenetur parere ordinationi, ſeù mandatis proprij Ordinarij.

Monetur, quòd ſi contempſerit ſatisfacere Parti læſæ, reincidet in eamdem cenſuram.

His peractis, & recepto iuramento de non contraueniendo de cætero huic Canoni, & de ſatisfacienda Parte; ac impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, additis verbis addendis: V.G.

Dominus noſter Ieſus Chriſtus abſoluat te, & ego authoritate ipſius, & authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, abſoluo te in primis ab excommunicatione, quam incurriſti ob manus violentas iniectas in Clericum, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, communioni, & vnitati Fidelium.

Deinde abſoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum poſſum, & tu indiges.

Deinde ego te abſoluo &c.

Quando autem caſus eſt publicus, & qui percuſſit, publicè fuit declaratus excommunicatus, & acceſſit ad Vrbem pro abſolutione; mediante ſupplici libello recurritur ad Tribunal Sac. Pœnitentiariæ pro obtinenda facultate ad ipſum abſoluendum pro miſſo, aut pro remiſſo, vt dictum eſt ſupra in tertio notando, narrando in memoriali caſum cum ſuis circumſtantijs, & petendo, nomine ipſius recurrentis, poſſe abſolui: qua facultate habita, audita Sacramentali Confeſſione, impoſita ſalutari pœnitentia pro exceſſu, & alia pœnitentia pro peccatis confeſſis, ac præſtitis duobus iuramentis de non contraueniendo de cætero huic Canoni, & de parendo mandatis ſui Ordinarij, abſoluitur in forma, vt ſupra ad reincidentiam, ſi parere contempſerit: poſteà datur ei teſtimonium Confeſſionis, vt ſupra in notando tertio, & mittitur ad vnum ex Procuratoribus pro expeditione Breuis.

À Preſ-

A Presbytericidio.

Pro Laico qui Presbyterum interfecit, ſed caſus remanet occultus, nec de facili publicandus.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an caſus verè ſit occultus: an Parti ſatisfecerit, & ſit potens ad ſatisfaciendum; aut paratus ad ſatisfactionem præſtandam, quàm primùm potuerit.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ, quæ non debet eſſe publica, ſed occultè facienda, cùm pro peccato occulto non detur publica pœnitentia; vnde talis eſſe debet, quòd ex ipſa delictum nunquàm detegatur: & ſolet iniungi pœnitentia recitandi Officium Mortuorum per quinquennium in tribus diebus cuiuslibet Hebdomadæ; neſcienti verò legere, talis pœnitentia commutatur in alias Preces perſoluendas per idem tempus, & ijſdem diebus, vt in Roſarium integrum B. Mariæ Virginis, aut ſaltem in tertiam partem eiuſdem Roſarij, & quòd viſitet pedeſter Septem Eccleſias Vrbis.

Iniunguntur etiam alia de iure iniungenda, vt eſt, quòd ſatisfaciat Hæredibus occiſi; & ſubueniat ijs, quibus ſolebat Defunctus ſubuenire, dùm viueret, & ſatisfaciat aliquo modo Eccleſiæ, in qua Sacerdos occiſus forſan intitulatus erat; omnia tamen cautè, nè delictum Pœnitentis detegatur.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm; vnde ſi contigeret delictum fieri publicum, adhùc teneretur parere mandatis ſui Ordinarij, ſeù Sacræ Pœnitentiariæ, ad quam iterùm recurrere neceſſariò deberet, & interim ſe habere, ac ſi non fuiſſet abſolutus, quouſque aliter prouideatur à Sac. Pœnitentiaria.

Item

Item monetur, quòd ipſe remanet irregularis, & inhabilis ad Ordines, & Beneficia; & etiam eius Liberi propter delictum Patris inhabiles remanent ad Beneficia obtinenda, non ad iam obtenta, ſuper quæ nihil prodeſt hæc abſolutio, ſed neceſſariò obtinenda eſt diſpenſatio.

His peractis, & receptis iuramentis de non contraueniendo de cœtero huic Canoni, & de ſatisfacienda Parte, ac de parendo mandatis Ordinarij, ſi delictum vnquàm detegatur; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, vt in fine Formulæ primæ.

In caſu autem publico, in quo Presbytericida etiam publicè fuit declaratus excommunicatus, ſi hic accedat ad Vrbem pro obtinenda Abſolutione; obtenta priùs facultate à Sacra Pœnitentiaria mediante ſupplici Libello, & audita eius Sacramentali Confeſſione, iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris, vt ſupra pro caſu occulto, & alia de Iure iniungenda.

Monetur etiam de ſupradictis, quando delictum occultum fieret publicum; & de Irregularitate contracta, & de obligatione ſatisfaciendi Parti.

Quibus peractis, & receptis iuramentis de non contraueniendo de cœtero huic Canoni, & de parendo mandatis Sac. Pœnitentiariæ ad formam litterarum expediendarum in forma miſſi, aut remiſſi, ac de ſatisfacienda Parte; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confeſſis; abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, vt in fine primæ Formulæ.

Quæ abſolutio datur ad reincidentiam, ſi parere contempſerit: poſteà datur ei teſtimonium Confeſſionis in forma maiori cum memoriali, vt ſupra in notando tertio pro miſſo, aut remiſſo; & mittitur ad vnum ex Procuratoribus Sac. Pœnitentiariæ, vt Breue expediatur.

Hìc notandum, quòd, ſi Pœnitens ex iuſta cauſa non potuerit ſe ſubmittere pœnitentiæ publicæ, poterit Pœnitentiarius eidem ſuadere, vt obtineat moderationem, aut commutationem ab eadem Sac. Pœnitentiaria, quam benignè in aliquibus caſibus ſolet concedere.

Ab-

Ab ingreſſu in Monaſterium.

Pro duabus Puellis ætatis quatuordecim annorum, quæ intra ſepta Monaſterij Monialium abſque licentia ingreſſæ ſunt.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis ingreſſus remaneat occultus, & non fuerit deductus.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris; & alia de Iure iniungenda, & exiguntur iuramenta.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm: poſteà, iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, datur abſolutio in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, vt ſupra in fine Formulæ primæ.

Hæc abſolutio ſeparatim datur dictis Puellis, ſicut ſeparatim etiam alia fiunt.

Eodem modo abſoluitur etiam Vir, aut Mulier, ſi ſine licentia ingrederentur idem Monaſterium Monialium ex ſola curioſitate; ſicut etiam Mulier, ſi ingrederetur Clauſtra Religioſorum, ſed non ad malum finem.

Ab ingreſſu ob malum finem.

Pro eo, qui ingreſſus eſt ſepta Monaſterij Monialium ad inboneſtos vſus.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an caſus remaneat occultus, & non fuerit deductus: & etiam de medijs, & inſtrumentis, quibus dicta Clau-

Clauſura violata fuit, ad effectum, vt ante abſolutionem cum effectu conſignentur in manibus Pœnitentiarij.

Iniungitur pro modo culpæ grauis pœnitentia ſalutaris; & quòd ad Monaſteria, & Eccleſias Monialium, ſub pœna reincidendi eo ipſo in eamdem excommunicationem nunquàm accedere audeat, & alia de iure iniungenda; vt iuramentum de parendo, & non contraueniendo.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ita quòd, ſi delictum detegeretur, teneretur parere mandatis ſui Ordinarij.

Poſteà recepto iuramento de parendo; & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, vt ſupra in fine primæ Formulæ.

Ab eodem Ingreſſu.

Pro ea, quæ ingreſſa eſt Clauſtra Religioſorum ad inhoneſtos vſus.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis ingreſſus remaneat occultus, aut ſit deductus; an in tali Monaſterio adhùc habitet ille Religioſus, qui eam introduxit.

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ, & exceſſus; ac etiam, quòd ad Monaſterium dicti Religioſi, illiuſque Eccleſiam, nunquàm accedat, quandiù dictus Religioſus ibi fuerit; & alia de iure iniungenda: iuramenta &c.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm: Ita vt ſi delictum detegatur, tenebitur parere mandatis ſui Ordinarij; etiam, quòd ſi ad dictum Monaſterium, illiuſque Eccleſiam, durante occaſione, acceſſerit, in eamdem excommunicationem eo ipſo reincidet.

Digitized by Google

Poſteà recepto iuramento de non contraueniendo de cœtero, & de parendo mandatis Ordinarij, ſi delictum detegatur; ac impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula expreſſiua delicti, vt ſupra in fine Formulæ primæ.

A Lectione prohibita.

Pro eo, qui Libros prohibitos legit, & idcirco incidit in Excommunicationem.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an ex tali lectione hauſerit aliquam hæreſim; & an tales Libros conſignauerit, vel fecerit conſignare Inquiſitori, ſiuè Ordinario loci; aut reſtituerit Domino, habenti facultatem, ſeù licentiam illos retinendi; & non ſit deducta.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris; vt tales Libros conſignari faciat, cui debet cautè tamen, ne ſe prodat; aut licentiam obtineat eos retinendi, & legendi, & quæ de iure ſunt iniungenda; & quòd legat aliquem Librum Spiritualem, cùm contraria contrarijs curentur.

Monetur, quòd hæc abſolutio datur pro foro conſcientiæ tantùm; vnde ſi delictum detegatur, tenebitur parere mandatis Sacræ Inquiſitionis.

Poſteà, recepto iuramento de parendo, & de non contraueniendo de cætero, ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula.

Abſoluo te in primis ab excommunicatione, alijſque ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas ob lectiones Libri prohibiti incurriſti &c., vt in fine Formulæ primæ.

Notandum hic, quòd, ſi Liber ſit prohibitus, quia continet hæreſim, vel falſi dogmatis ſuſpicionem; aut quia eſt damnati

nati Auctoris, incurritur excommunicatio; Si verò ſit prohibitus, quia eſt obſcænus, & contra bonos mores, non incurritur excommunicatio lata à Pio IV. *Dominici gregis*, ſed ſolùm peccatur mortaliter; niſi per decreta aliter de aliquo diſponatur.

Notandum ſecundò, quòd ſi quis legit Libros prohibitos, & ex ipſis hauſerit aliquam hæreſim, externè ſignificatam, & non habuerit Complices, vel Conſcios; tunc priùs recurrendum eſt ad Sac. Pœnitentiariam pro facultate obtinenda, exponendo caſum cum ſuis circumſtantijs; nàm ſuper hæretico externo etiam occulto minor Pœnitentiarius facultatem non habet: qua obtenta, & Sacramentali Confeſſione audita, priùs præmittenda eſt abiuratio, quam Pœnitens facere debet in manibus Pœnitentiarij, abiurando, & deteſtando prædictam hæreſim, & omnes alios errores ab Eccleſia damnatos, in forma ſolita.

Poſteà iniunctis iniungendis, vt ſupra &c., abſoluitur, vt præmiſſum eſt in præſenti Formula.

Quæ abiuratio ſemper præmittenda eſt, quoties aliquis poſt aliquem errorem, cum pertinacia habitum contra Fidem, reuertitur ad pœnitentiam, ſi non habuerit Complices, vel Conſcios; nàm in his caſibus facultatem habet Sacra Pœnitentiaria: Imò præmittenda eſt etiam cum hæretico pure mentali, quamuis talis excommunicationem non incurrat; quia abiuratio fit in ordine ad errorem contra Fidem, quem etiam hæreticus mentalis habet in mente, non in ordine ad excommunicationem, quæ lata eſt, vt aberrans reſipiſcat, & reuertatur ad cor, ~~& ad veram Fidem;~~ vnde etiam huc abiurare tenetur, licèt ſolùm mentaliter ſit hæreticus.

Forma abiurationis poterit eſſe infraſcripta.

Ego N. conſtitutus perſonaliter, & genuflexus coràm Te N. Sacroſancta Dei Euangelia coràm me poſita manibus corporaliter tangens, ſciens, neminem ſaluum fieri poſſe extra illam fidem, quam tenet, & credit, prædicat, profitetur, & docet,

docet, Sancta Catholica, & Apoſtolica Romana Eccleſia, cuius Caput eſt ad præſens D. N. P. N., contra quam fateor, & doleo, me grauiter erraſſe, quia tenui, & credidi vſque ad diem præſentem, quod hæretici tenent, & credunt, videlicèt . . . . . . (hìc ponuntur errores Pœnitentis) *Ideò nunc de veritate Catholicæ Fidei, & de hæreticorum ſectæ falſitate certus, abiuro, maledico, & deteſtor omnes ſupradictas hæreſes, & errores, vnà cum quibuſcumque alijs hæreſibus, & erroribus contrà dictam Sanctam Catholicam, & Apoſtolicam Romanam Eccleſiam ſeſe quomodolibèt extollentes; & iuro, mè nunc toto corde credere, & in futurum, Deo adiuuante, firmiter crediturum, quidquid tenet, credit, prædicat, profitetur, & docet prædicta Sancta Mater Eccleſia Catholica, & Apoſtolica Romana; & iuro, ac promitto, me nunquàm hæreſes prædictas, neque alias crediturum, nèc minùs familiaritatem, aut conuerſationem cum hæreticis, vel de hæreſi ſuſpectis (quoad potero) habiturum; Imò, ſi aliquem talem in partibus Catholicorum cognouero, illum denunciabo Inquiſitori, vel Ordinario loci, vbi fuero: Sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta illius Euangelia, quæ proprijs manibus tango.*

A Retentione Prohibita.

Pro eo, qui Libros Hæreticorum prohibitos ſcienter retinuit, & legit.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an quidquàm fuerit deductum: an ex tali lectione hauſerit aliquam hæreſim: an præfati Libri ſint in ſua poteſtate, aut fuerint conſignati P. Inquiſitori, aut Ordinario loci; & an poſſit illos conſignare, antequàm abſoluatur &c.

Iniun-

Digitized by Google

Iniungitur pœnitentia ſalutaris: & vt dictos Libros conſignet, aut conſignari faciat, cui debet cautè tamen, ne ſe prodat; aut licentiam obtineat quamprimùm eos retinendi, & legendi: quòd pro pœnitentia legat aliquem Librum Spiritualem, vt ex hac lectione remoueatur, quod lectum eſt in prohibitis, & alia de Iure iniungen.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm; vndè ſi tranſgreſſio deuenerit ad forum externum, adhùc tenebitur parere mandatis Inquiſitoris, aut Ordinarij.

Poſteà recepto iuramento de parendo, & de non contraueniendo ampliùs; iniunctaque pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta; addita clauſula delicti expreſſiua, vt in Formula ſexta.

Si autèm & iſte aliquam hæreſim hauſiſſet ex tali lectione, tunc proceditur, ſicut dictum eſt in fine præcedentis Formulæ.

A Bonorum acceptione ex naufragio.

Pro Laicis, qui bona ex naufragio in Mari facto acceperunt.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an eorum caſus fuerit deductus; an ſciant, qui ſint Domini talium bonorum, aut ſint incerti Domini; & an talia bona pro derelictis haberentur; & quanti æſtimentur; nàm ſi talia bona excederent æſtimationem quinque ſcutorum, procuranda eſſet facultas à Sacra Pœnitentiaria, cùm pro tali quantitate Pœnitentiarius facultatem non obtineat, niſi bona pro derelictis haberentur.

Iniungitur, quòd priùs talia bona, ſeù illorum valorem Dominis, ſi certi ſint, reſtituant, aut cum illis concordent:

Si verò Domini incerti ſint, reſtitutio fiat Ordinario loci, in quo talia bona fuerunt inuenta, inter pauperes diſtribuenda: Si ob legitimam cauſam talem reſtitutionem facere non poſſint, exigi poterit iuramentum de ipſa facienda, quamprimùm potuerint; & tunc iniungitur pœnitentia ſalutaris, & alia de iure iniungen.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm, ità quòd ſi talium bonorum ſurreptio deduceretur ad forum externum, tenerentur parere mandatis Ordinarij &c.

Monetur ſimilitèr, quòd tenentur abſtinere in futurum à tali ſurreptione bonorum, etiam ratione iuramenti, quod modo præſtabunt:

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, ac exacto iuramento de reſtitutione facienda, de parendo mandatis, ac de non contraueniendo in futurum huic Canoni, abſoluuntur ſingillatìm in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, poſita in fine formulæ ſextæ, ideſt.

Abſoluo te in primis ab excommunicatione, & ab omnibus ſententijs, cenſuris, ac pœnis Eccleſiaſticis, quas incurriſti proptèr &c.

Hìc notandum, quòd ſi talia bona haberentur pro derelictis, non ſolùm ceſſaret obligatio reſtituendi, cùm talia bona fiant primi occupantis, ſed nèc vlla excommnnicatio incurreretur, dum licitè poſſunt occupari, ex quo deſinunt eſſe ipſius Domini.

A Duello.

Pro Laicis, qui ex prouocatione ad ſingulare certamen deuenerunt.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an certamen habitum fuerit deductum: an aliquis fuerit vulneratus, aut occiſus, & an inter Partes pax ſit ſequuta.

Iniun-

Iniungitur pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ, & alia de Iure iniungenda, vt ſatisfactio, ſi Pars ex vulnere damnum paſſa eſt, aut ſi familia occiſi non fuit ſatis ſatisfacta pro damno illato &c.

Monetur, quòd hæc abſolutio datur pro foro conſcientiæ tantùm; Ità quòd ſi caſus deduceretur ad forum externum, teneretur parere mandatis Ordinarij.

Monetur, quòd ſatisfacere debet, quibuſcumque damnum intulit, ſi occiſio ſequuta eſt, aut vulneratio.

Monetur, quòd ſi contemneret parere mandatis Ordinarij caſu quo hoc certamen deduceretur ad eius forum, reincideret in eamdem excommunicationem.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, receptoque iuramento de parendo mandatis, & de non contraueniendo in futurum huic Canoni, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita priùs clauſula expreſſiua peccati, proptèr quod Cenſura eſt incurſa, vt ſupra in fine præcedentis Formulæ.

Quòd ſi Orator fuiſſet publicè per Cedulones declaratus excommunicatus, & ſpontè acceſſiſſet ad Vrbem prò abſolutione obtinenda; tunc priùs obtinenda eſt facultas à Sacra Pœnitentiaria, mediante ſupplici libello; qua obtenta, fieri debent omnia illa, quæ ſupra dicta ſunt pro expeditione miſſi, aut remiſſi abſoluti, vt in fine Formulæ primæ huius capitis.

A Crimine Falſi.

Pro eo, qui quædam verba in diſpenſatione à Sede Apoſtolica obtenta immutauit, perquæ fuit alterata gratia diſpenſationis.

F O R M V L A X.

Audita Sacramentali Confeſſione:

INquiritur, an hoc crimen ſit occultum, & non deductum: An refecerit damnum, & præiudicium ex tali mutatione

ver-

verborum exortum ijs, quibus de Iure tenetur reficere: & an curauerit impedire effectum dictæ diſpenſationis.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, & quæ de Iure ſunt iniungenda; vt quòd reſtituat malè acceptum pro tali mutatione facta, & præiudicium, quod indè eſt ſequutum, emendet; & quòd curet toto poſſe impedire effectum prædictæ gratiæ, cautè tamèn, ne ſe prodat.

Monetur, hanc abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ità quòd, ſi hoc crimen fieret publicum, & deduceretur, teneretur parere mandatis ſui Ordinarij, aut alterius Superioris, ad quem cauſa ſpectaret ſub pœna reincidendi in eamdem excommunicationem; & quòd tenetur præſtare iuramentum de nunquàm contraueniendo in futurum huic Canoni.

His peractis, recepto Iuramento de parendo mandatis, & de non contraueniendo in futurum; ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, & alijs, ſi quæ de Iure ſint iniungenda, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita, & præmiſſa clauſula, vt ſequitur.

Dominus Noſter Ieſus Chriſtus abſoluat te, & ego authoritate ipſius, & authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, abſoluo te in primis ab communicatione, & ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas incurriſti ob crimen falſi à te commiſſum, & ab omni alio vinculo excommunicationi, & interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges.

Deindè ego te abſoluo à peccatis tuis. In Nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini Noſtri &c.

Et hæc ſufficere poſſunt pro directione in ordine ad abſolutiones impertiendas à cenſuris, præſertìm ab excommunicationibus, quæ omnes eodem modo regulari debent, ſeruatis ſeruandis, dùm ab aliqua quis abſoluitur, cùm ex ſupradictis ſufficiens lumen haberi poſſit pro omnibus, quò ad abſolutionem ipſam ritè, & rectè impertiendam.

Ad

Ad effectum Lucrandi Indulgentias Vrbis.

Pro nominatim excommunicato in Partibus ab Homine, non à Iure, qui acceſſit ad Vrbem, & abſoluitur ad reincidentiam ad effectum lucrandi Indulgentias iuxta facultatem Sacræ Pœnitentiariæ, & poſt reincidentiam remittitur abſoluendus ab Excommunicante.

FORMVLA XI.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis cenſura ſit notoria in Curia Romana, aut in eadem promulgata, quia, ſi eſſet, in tali caſu, nec ad hunc effectum abſolui poteſt; ſimilitèr ob quam cauſam fuerit lata, vt in formula abſolutionis impertiendæ poſſit exprimi delictum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris proportionata abſolution dandæ.

Monetur, ſimilem abſolutionem dari pro foro conſcientiæ tantùm, & ſolùm ad effectum lucrandi Indulgentias; qua de cauſa datur ad reincidentiam, & ad tempus aſſignatum, poſt quod remanebit ligatus eadem cenſura, ſicut modò reperitur ante abſolutionem.

Deindè impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addendo eidem ante abſolutionem à peccatis.

Et ego authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, abſoluo te inprimis ad reincidentiam per octo dies ab excommunicatione, quam incurriſti ob tale delictum, ad effectum participandi paſſiuè de Sacramentis, & lucrandi Indulgentias.

Inſupèr abſoluo te ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges &c.

Notandum hìc, quòd accedente ad Baſilicam aliquo ſic nominatìm ab homine excommunicato, obtinenda priùs eſt facultas ipſum abſoluendi ab Eminentiſſimo Maiori Pœnitentiario, aut ab Illuſtriſſimo Regente cum ſupplici libello, qui extra Annum Iubilæi ſolent reſcribere, vt Orator abſoluatur per octo dies ad effectum conſequendi Indulgentias; In Anno verò Iubilæi per quindecim, quæ tempora cenſentur ſufficientia ad conſequendas Indulgentias Vrbis, vel Indulgentiam Plenariam.

Notandum etiàm, quòd cenſuræ dicuntur notoriæ in Curia, quando latæ ſunt in Partibus, & cauſa eſt deuoluta ad Curiam Romanam per appellationem iam introductam; dicuntur verò latæ in Curia, quando in ipſa Vrbe ab aliquo Iudice ſunt promulgatæ; Similitèr notandum, quòd ſi abſolutus fuerit Sacerdos, non permittitur, quòd celebret, cùm ſatis ſit confiteri, & Communionem recipere ad conſequendam Indulgentiam, & non ſit neceſſaria celebratio.

Sacerdos ſuſpenſus à Diuinis, ſeù ab Ordine non eſt abſoluendus ab hac ſuſpenſione, quia non impedit Sacramentorum receptionem, ſed ſolùm celebrationem, ſeù Ordinum executionem.

Cum abſolutè, & ſimplicitèr interdicto in Partibus, nominatìm, & ab homine, eodem modo proceditur, ſi accedat ad Baſilicam, ſicut dictum eſt de excommunicato quo ad facultatem obtinendam, & abſolutionem impertiendam non enim poteſt accedere ad Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, cùm ipſis priuetur, vt primarius effectus interdicti: Imò, ſi accedat ad Baſilicam, non admittitur à Pœnitentiario eo tempore, quo Diuina Officia, vel Miſſæ celebrantur, ſed omnibus his finitis, tàm pro Memoriale conficiendo, quàm pro Confeſſione facienda, & abſolutione obtinenda; Nàm interdictus abſolutè intelligitur interdictus à Diuinis, & ſic non poteſt manere in Eccleſia, quandiù Diuina celebrantur, niſi ad præſcriptum *cap. Alma de Sent. excom. in 6.*, ſcilicèt in aliquibus Feſtiuitatibus Anni.

Dixi

Dixi abſolutè, & ſimpliciter interdictus, quia, ſi talis eſſet cum reſtrictione, & limitatione, ſcil. ab Officio prædicandi, aut audiendi Confeſſiones, & his ſimilibus, abſolutio hæc non eſſet neceſſaria.

Dixi in Partibus, quia, ſi eſſet interdictus in Vrbe ab Homine, & nominatìm, nec abſolui poſſet ad hunc effectum, vt ſupra fuit præmiſſum.

Similitèr dixi ab Homine, quia, ſi à Iure eſſet interdictus, tunc Maior Pœnitentiarius poſſet illum abſolui mandare, abſolutè à cenſura ad reincidentiam, & ipſum mittere, aut remittere ad ſuum Ordinarium vt abſolutum, ſicut ſupra fuit dictum de excommunicato in caſu publico.

Hoc idem currit de interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ in Partibus, ſi tale interdictum fuerit à Iure latum; Si verò fuerit latum ab Homine, & nominatìm talis fuerit interdictus, tunc recurrendum eſt ad Tribunal Sacræ Pœnitentiariæ pro facultate, vt poſſit abſolui ad effectum lucrandi Indulgentias, & tunc poterit admitti ad percipienda Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ in Baſilica, cum in eadem Diuina non celebrantur, aut extrà Eccleſiam in Collegio poterit audiri in Confeſſione, & abſolui, & in Oratorio priuato ad communionẽ admitti ad præſatum effectum; Et hoc modo conciliantur Doctores in hac parte diſcordes, vt ex *Sayr. de Cenſur. lib.* 4. *cap.* 7. *num.* 12., *& de interd. cap.* 9. *num.* 21.; ſaluo tamen ſemper, quòd tale interdictum non ſit notorium in Curia Romana, neque in eadem promulgatum, vt præmiſſum eſt ſupra.

CAPVT IV.

Diſpenſationes ab Irregularitatibus.

VT Diſpenſationes, quæ ſolent concedi à Sacra Pœnitentiaria ſuper aliqua Irregularitate contracta, faciliùs, & ſecuriùs executioni mandentur, notari debent à Pœnitentiario, quæ ſequuntur.

Primò, quòd Irregularitas non inducitur, nec eſt admittenda, niſi ſit in iure expreſſa, *vt in cap. Is qui de ſent. excomm. in 6.*, & quando prouenit ex delicto, debet delictum eſſe conſummatum in actu externo, nec ſufficit conatus, & attentatio; quia pœna impoſita alicui delicto, intelligitur de perfecto, & conſummato: quod delictum debet etiam continere peccatum mortale, vt quantitas pœnæ, & quantitas culpæ ſibi inuicèm correſpondeant, proùt debent, *cap. Felicis de pœn. in 6.*

Secundò. Dubius de Irregularitate ex delicto, præſertìm ex homicidio, debet ſe habere pro irregulari, & abſtinere à miniſterio Altari; & Pœnitentiarius, qui tutiorem partem, licèt duriorem, magis tamen Animæ fauentem ſequi tenetur, pro iſto ſupplicare debet, & facultatem ad poſſe cum eodem diſpenſare obtinere.

Tertiò. Pro triplici effectu, & à tribus Perſonarum generibus diſpenſatio hæc peti poteſt; nempè à puro ſæculari, nullo ordine inſignito, vt ad eos promoueri poſſit; à Clerico, aliquo Ordine inſignito, vt ad vlteriores poſſit promoueri, & valeat exercere, quos habet; denique à Sacerdote, vt in ſuis Ordinibus poſſit miniſtrare: Ad quemcumque horum effectuum petatur diſpenſatio, magna, & grauis cauſa requiritur, vt concedatur, præſertìm ſi ſit pro non conſtituto in ordine Presbyteratus.

Quartò. Antequàm diſpenſatio executioni mandetur, examinet Pœnitentiarius, an cauſa finalis, propter quam eſt conceſſa, verificetur, & quando datur ad euitanda ſcandala, vel periculum ſe detegendi Reum, examinet diligenter, vnde

de oriri poſſit ſcandalum, vel periculum ſuppoſitum.

Quintò. Aduertat etiam accuratè, an delictum ſit, vel remaneat occultum, ſicut dictum fuit de impedimentis Matrimonij; quia hæc eſt conditio, ſine qua Sacra Pœnitentiaria talem diſpenſationem non concederet; & quæ ſi non verificetur in inquiſitione præmittenda, non debet Pœnitentiarius talem diſpenſationem executioni mandare; poterit tamen conſulere Pœnitenti, quòd recurrat ad Datariam Apoſtolicam.

Sextò. Occultum hìc cenſetur illud, quod à nemine, vel à tàm paucis ſcitur, quod neque ſit famoſum, neque manifeſtum, neque notorium iuris, vel facti: Vnde licèt delictum ſit aliquibus notum, & etiam ſit ſecundùm ſe probabile in iudicio, dum interim non probatur, neque ad iudicium defertur, occultum cenſetur: Sic, ſi delictum ſit notum duobus, vel tribus alicuius loci, aut Communitatis, aut Capituli, occultum cenſetur; ſi in Oppido ſit notum quinque, aut ſex Perſonis; in Ciuitate verò ſeptem, aut octo, adhùc cenſetur occultum; ſiue talis notitia prouenerit ex facto ipſo, ſiuè ex fama, ſiuè ex certo Authore, & certa ſcientia; quia ad conſtituendum aliquod famoſum, manifeſtum, & notorium facti, vt contradiſtinguitur occulto, oportet, vt notum ſit maiori parti Prouinciæ, Ciuitatis, Parochiæ, ſeù Viciniæ, non abſolutè, vt ſonant verba, quod nimis eſſet, ſed dummodò Perſonæ, quibus factum eſt notum, ſint infrà decem; nàm, ſi eſſent decem, vel plures, factum nullatenùs poſſet dici occultum, cùm decem homines faciant plebem, ſeù Populum, & ſufficiant ad infamandum Presbyterum, ità vt ſit ei purgatio indicenda, vt notat *Fagnan. in cap. Veſtra de cohabit. Cleric., & Mulier. num.* 116. & 117. *tom.* 4. *cum allegat.*

Septimò. Circa hoc etiam notandum, quòd delictum aliquod poteſt eſſe publicum materialitèr, formalitèr verò occultum, V. G. Miſſa cælebrata à Sacerdote excommunicato occulto coràm vniuerſo Populo eſt actus publicus, & delictum eſt materialiter publicum, ſed formaliter occultum, quia cùm occulta ſit excommunicatio, occulta etiam remanet Irregularitas

ritas

ritas, ex tali cælebratione à iure ei prohibita proueniens. Remanet etiàm occulta Irregularitas, ſi quis poſt contractam excommunicationem, publicè Miſſam cælebraſſet, ſed Populus putabat ipſum priùs abſolutionem obtinuiſſe.

Octauò. Antequàm ad finalem executionem deueniat Pœnitentiarius, debet benè examinare Spiritum contritum Pœnitentis, & merita illius, vt imponit Maior Pœnitentiarius per clauſulam ſuarum litterarum cum eodem latore, *ſuffragantibus ſibi dignis pœnitentiæ fructibus, & meritis*; & ſi cognoſcat, quòd Pœnitens adhùc ſit male inclinatus, malæ indolis, & conditionis, ità vt ex eius promotione ad Ordines, non poſſit probabiliter ſperari, nec Eccleſiæ vtilitas, nec eiuſdem Animæ progreſſus ad ſalutem, tunc loco diſpenſationis, potiùs ei ſuadere debet, vt amplectatur alium ſtatum, in quo ſecuriùs ſuam operetur ſalutem; nè, ſi diſpenſetur, diſpenſatus, & qui diſpenſat, debitum ſupplicium perſoluant.

Nonò. Inquirere etiam tenetur Pœnitentiarius à diſpenſando, an habeat aliud impedimentum Canonicum, per quod inhabilis eſſet ad Ordines ſuſpiciendos; vti ſi irretitus eſſet aliqua alia Irregularitate, aut illaqueatus excommunicatione maiori; nàm remittendus eſt ad Maiorem Pœnitentiarium indiſpenſatus, vt aliud etiam impedimentum declaret, & gratiam obtineat; cùm talis ſit intentio eiuſdem Maioris Pœnitentiarij, expreſſa in clauſula litterarum, *Alioque ei Canonico non obſtante*, ideſt impedimento; ſicut etiam fuit dictum de impedimentis Matrimonij.

Decimò. In danda diſpenſatione ſuper aliqua Irregularitate, ſiuè ad Ordines ſuſcipendos, ſiuè ad miniſtrandum in ſuſceptis, monendus eſt diſpenſatus, quòd per hoc non diſpenſatur ad Beneficia obtinenda, ſi ſit Sęcularis, ſiuè ad Dignitates, & Officia, ſi ſit Regularis, niſi eodem tempore etiam diſpenſetur ad eadem; quia diſpenſatus ad Ordines non cenſetur diſpenſatus ad Beneficia, ſicut nec diſpenſatus ad Beneficia, & Dignitates cenſetur diſpenſatus ad Epiſcopatum, cùm diſpenſatio, vt odioſa, ſit ſtricti Iuris; Vnde, qui in Irregularitate aliquod Beneficium obtinuiſſet, tenetur illud dimitte-

re

Digitized by Google

re cumfructibus perceptis, aut diſpenſationem, & condonationem obtinere.

Vndecimò. Quoties datur diſpenſatio ſuper Irregularitate ex aliquo delicto prouenientc, datur etiam abſolutio ſuper eodem delicto, & ſuper omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis incurſis ob tale delictum, ſiuè à Iure, ſiuè ab Ordinarijs latis, & in forma abſolutionis Eccleſiæ conſueta, additur clauſula exprimens iàm dicta. Quando verò Irregularitas prouenit ex defectu, in tali caſu ſolùm datur ſimplex diſpenſatio ab Irregularitate poſt abſolutionem Eccleſiæ conſuetam à peccatis, nulla additione, aut mutatione in ipſa facta, quia Pœnitens talem defectum: V. G. Natalium non habet ex ſua culpa: Omnes tamen expediuntur in actu Sacramentalis Confeſſionis, & non aliter.

Duodecimò. Supplicans in Sac. Pœnitentiaria pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu occulto proueniente, debet exprimere, an fætus fuerit à ſe genitus; nàm gratia eſſet ſubreptitia, ſi non exprimeretur hoc, dato, quòd fuiſſet à ſe genitus, vt patet ex ſtylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus maior in hoc caſu ponitur difficultas ad diſpenſandum, vt etiam notat *Theſaur. de pœn. verb. Abortus in fine*.

Decimotertiò. Quando diſpenſatur cum aliquo Eccleſiaſtico ſuper aliqua Irregularitate ex delicto, propter quod delinquens à iure priuatur etiam Beneficijs ante delictum obtentis, & diſpenſatio datur etiam ad Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda, talis diſpenſatio ſolùm conceditur in ordine ad Beneficia in futurum obtinenda, non ad præhabita ante delictum; nam quo ad iſta, cùm nulla ſententia declaratoria præceſſerit, ſatis eſt pro quiete conſcientiæ Pœnitentis poſt diſpenſationem datam ab irregularitate, & inhabilitate, declarare, ipſum tuta conſcientia poſſe retinere Beneficia, ante delictum Canonicè obtenta; neque pro illis indigere diſpenſatione, niſi præcedat aliqua ſententia declaratoria; quæ declaratoria non eſt omittenda pro quiete Pœnitentis, vt dictum eſt.

Decimoquartò. Cùm agitur de delictis grauioribus, vt de homicidio, de abortu, de ſimonia, de introductione Mulierum intra Clauſtra ad malum finem, de Miſſa celebrata à non Presbytero, & de ſimilibus delictis, in concedenda diſpenſatione ſuper irregularitate, ab his cauſis immediatè, aut mediatè proueniente, nunquàm datur rehabilitatio ad Beneficia, neque ad Dignitates, & Officia reſpectiuè ad Subiecta, ſed tantùm ad Ordines ſuſpiciendos, aut ad miniſtrandum in ſuſceptis, aut ad vtrumque ſecundùm Pœnitentis indigentiam: In alijs verò caſibus cenſetur relaxata facultas, tàm ad Beneficia, quàm ad Dignitates, & Officia reſpectiuè ſimul cum ipſa facultate diſpenſandi, niſi aliter in reſcriptis præcipiatur; nàm in formulis tantùm in grauioribus delictis, talis inhabilitas expreſsè iniungi iubetur.

Decimoquintò. Tandem notandum, quòd in huiuſmodi diſpenſationibus impertiendis non imponitur ampliùs Oratori pœnitenti illa ſuſpenſio arbitraria Pœnitentiario ab exercitio ſuorum Ordinum; neque quòd priùs partem pœnitentiæ debeat peragere, antequàm diſpenſetur ad miniſtrandum in ſuis Ordinibus; ſed abſolutione data, impertitur etiam immediatè diſpenſatio, nam in vltima reformatione Formularum Tribunalis, talis clauſula fuit amota ob inconuenientia, quæ ſæpè indè ſequebatur.

Abſolutio, & diſpenſatio ſuper Homicidio.

Pro eo, qui timens ſibi mortem à quodam Viro, illum præueniendo, interfecit, & ob graues cauſas non poteſt ſe abſtinere à ſtatu Clericali ſuſcipiendo.

FORMVLA PRIMA

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſarum, an ita ſint; & an adſit periculum ſcandalorum, aut detegendi delictum: an delictum

lictum ſit occultum;an ei obſtet aliud canonicũ impedimentũ.

Iniungitur eidem grauis, & diuturna pœnitentia ſalutaris, vt ieiunium bis in hebdomada, aut ſimilia per triennium, vt importat diuturnum; quòd ſatisfaciat Hæredibus occiſi in eo, in quo tenetur; & quòd ad Eccleſiaſtica Beneficia in futurum perpetuò remaneat inhabilis, & alia de iure.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm, & nullo modo poſſe ei ſuffragari, ſi delictum detegeretur.

Monetur, quòd non diſpenſatur ad Beneficia Eccleſiaſtica, ſed tantùm ad Ordines; & benè attendat Pœnitentiarius ad vitam, & mores Pœnitentis, an mereatur hanc diſpenſationem, nec nè &c.

His peractis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, cum additione clauſulæ, vt infra &c. & poſteà diſpenſatur ſecundùm ſequentem formam, quæ pro multis caſibus inſeruiet.

Miſereatur tui &c. Indulgentiam &c. Dominus noſter Ieſus Chriſtus abſoluat te, & ego authoritate ipſius, & authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, abſoluo te in primis à quibuſuis ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quibus propter ea, quæ confeſſus es, quomodolibet innodatus exiſtis, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, in quantum poſſum, & tu indiges; Deinde ego te abſoluo à peccatis tuis. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen.

Et pariter eadem authoritate Apoſtolica diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex homicidio contraxiſti, vt, illa non obſtante, Clericali charactere inſigniri, ac Ordines etiam Sacros, & Presbyteratus ſuſcipere, & poſt quàm ſuſceperis, in illis etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hic notandum, quòd eodem modo, & forma diſpenſat Sacra Pœnitentiaria cum Clericis in Minoribus, aut etiam in Sacris Ordinibus conſtitutis, & etiam cum Sacerdotibus, paucis mutatis; vnde etiam eadem Formula abſolutionis, & diſ-

diſpenſationis poterit inſeruire, paucis ſimiliter mutatis, vt vnuſquiſque poteſt aduertere: Tantùm pro Sacerdote ſubiungitur alia forma diſpenſationis, in qua minora exprimi debent; Abſolutione data, ſubiungi poteſt.

Deinde eadem authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex homicidio contraxiſti, vt, illa non obſtante in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio, miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Quæ forma inſeruire poteſt pro Sacerdotibus in alijs caſibus ſimilibus ex delicto.

Ab Irregularitate ex Abortu.

Pro Presbytero Curato, qui procurauit abortum, fœtu animata exiſtente, & deinde in ſuis Ordinibus miniſtrauit, etiam Curam Animarum exercendo.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de Cauſa finali, an ita ſit an occultum ſit delictum: & an obſtet aliud Canonicum impedimentum; ac an aliàs obtinuerit ſimilem diſpenſationem ob ſimile delictum à Sac. Pœnitentiaria, ipſamque non expreſſerit in præſenti ſupplicatione, quia ſine tali expreſſione ſupplicatio hæc, ac diſpenſatio concеſſa ei non ſuffragatur.

Iniungitur grauis, & perpetua pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ: quod ad quæcumque alia Beneficia Eccleſiaſtica, in futurum obtinenda perpetuò remaneat inhabilis; & alia de iure iniungen.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ita quòd, ſi hoc delictum detegatur, nihil ei proderit pro foro externo.

Mone-

Monetur, quòd ſi, ſimile delictũ iterùm admiſerit, diſpenſationemque à Sac. Pœnitentiaria de nouo obtinuerit, non facta mentione præſentis gratiæ, talis diſpẽſatio nullius erit valoris;

His peractis, & benè examinata eius vita, & meritis, an mereatur hanc gratiam; & impoſita pœnitentià pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula, vt in antecedenti formula; & abſoluitur ab Abortu, alijs exceſſibus, & ab omnibus peccatis confeſſis in forma ſolita; poſteà additur.

Deinde eadem authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, tecum diſpenſo ſuper irregularitate, quam ex Abortu contraxiſti, vt, illa non obſtante, in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio, miniſtrare licitè poſsis, & valeas: Tuumque Beneficium Curatum licitè retinere poſſe etiam declaro. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſsio Domini noſtri Ieſu Chriſti &c.

Hìc adnotandum, quòd, ſi ipſe Pœnitens ſupplicaſſet in Sac. nitentiaria pro hac diſpenſatione habenda, & non expreſſiſſet fętum fuiſſe à ſe genitum, ſicut verè fuit, ſubreptitia eſſet talis gratia, & non exequenda, ſed remittendus eſt Pœnitens ad Tribunal, vt iterùm ſupplicet cum dicta expreſſione, vt ſupra fuit notatum.

Ab Irregularitate ex Presbytericidio.

Pro Presbytero, qui alium Presbyterum interfecit, & deinde à celebratione non deſiſtit, neque valens in futurum ob graues cauſas ab executione Ordinum abſtinere.

FORMVLA III.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de cauſis expoſitis, an verificentur, & benè examinatur periculum ſcandalorum, aut nè delictum dete-

 gatur,

gatur, vnde poſſit prouenire: Item an delictum ſit occultum; & an obſtet huic diſpenſationi aliud Canonicum impedimentum.

Iniungitur eidem grauiſſima, & perpetua pœnitentia ſalutaris, vt ſupra fuit dictum in Formula ſecunda *cap.* 3. pro abſolutione ab hoc delicto, quæ tamen perpetua eſſe debet, non ad ſolum quinquennium; vt recitare tribus diebus in hebdomada Officium Defunctorum; aut Pſalmos pœnitentiales; aut bis ſaltem in hebdomada ieiunare, aut alias pœnitentias facere, vt ſentiat atrocitatem ſceleris admiſſi ex acri Corporis afflictione.

Iniunguntur alia de iure iniungenda, vt quòd ſatisfaciat hæredibus occiſi, & ſubueniat ijs, quibus ſubueniebat Defunctus, dùm viuebat, & ſatisfaciat Eccleſiæ, in qua forſan Sacerdos occiſus intitulatus erat; & iuxta facultatem Pœnitentis iniunguntur Eleemoſynæ, Miſſæ celebrandæ, & aliæ Orationes pro anima Defuncti, quæ omnia cautè ſunt facienda, nè Pœnitentis delictum detegatur.

Monetur, quòd ad quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda remanet perpetuò inhabilis.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm, & quòd ſi delictum detegatur, tenetur parere mandatis ſui Ordinarij, aùt Sacræ Pœnitentiariæ, ad quam iterum eſſet recurrendum.

Hinc exiguntur iuramenta de parendo mandatis, de ſatisfacienda Parte, & de non contraueniendo in futurum huic Canoni.

Monetur tandem, quòd ipſius Filij, ſi quos habet, propter delictum Patris ſunt inhabiles ad Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda, non autem ad iam canonicè obtenta.

His peractis, & benè perpenſis eius vita, & meritis, an mereatur hanc gratiam, iniunctaque pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula.

Abſoluo te inprimis authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, ab excommunicatione, ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas ob Presbytericidium à te commiſſum incur-

incurriſti, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ, communioni, & vnitati fidelium.

Et deinde abſoluo te ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti in quantum poſſum, & tu indiges.

Deinde abſoluitur à Presbytericidio, exceſſibus, & alijs peccatis, poſteà pro diſpenſatione ab irregularitate additur.

Deinde eadem authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex Presbytericidio contraxiſti, vt, ipſa non obſtante, in ſacris Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio, miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hìc notandum, quòd cum Eccleſiaſticis non agitur de illa pœnitentia publica, quæ infamiam infert ob reuerentiam Ordinis, & gradus Eccleſiaſtici.

Abſolutio, & diſpenſatio pro Religioſo.

Qui introduxit intra clauſtra Monaſterij Mulierem ad inhoneſtos vſus, & idcircò incidit in cenſuras Eccleſiaſticas; & deinde ſuos Ordines exercendo, etiam irregularitatem contraxit.

FORMVLA IV.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur an verè doleat de exceſſu commiſſo; an occulta ſint, tàm introductio Mulieris, quàm Irregularitas contracta: an violauerit cenſuram in contemptum Clauium, ideſt in deſpectum poteſtatis Eccleſiæ; quia in hoc caſu abſolui non poſſet, cùm eſſet contemptus formalis, qui inuoluit hæreſim, vel Apoſtaſiam, vel ſchiſma cum actu externo, ſuper quibus nihil poteſt Minor Pœnitentiarius: & an habeat aliud impedimentum obſtans.

Iniun-

Iniungitur grauis, & diuturna pœnitentia ſalutaris; quòd ad Officia, & Dignitates ſuæ Religionis in futurum obtinenda, perpetuò remaneat inhabilis; & ſi ad præſens habet, remaneat illis priuatus, cautè tamen, nè ſe prodat; iniunctiſque alijs de iure iungendis, vt ſi hac de cauſa ipſa Religio damnum aliquod ſit paſſa, & reſtitutio ſit facienda.

Monetur, hanc diſpenſationẽ dari pro foro conſcientiæ tantùm, ità quòd, ſi delictum fieret publicum, nihil ei ſuffragaretur, & teneretur parere mandatis ſuorum Superiorum.

His peractis, & benè perpenſis vita, & moribus Pœnitentis, an mereatur hanc gratiam diſpenſationis; ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula abſolutionis à cenſuris incurſis, vt ſupra &c. Deinde additur forma diſpenſationis ſic.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex violatione cenſurarum contraxiſti, vt, ipſa non obſtante, in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris miniſterio, miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſſio Domini noſtri &c.

Si non fuerit Sacerdos, ſed adhùc promouendus ad aliquem Ordinem, vel Ordines, adaptari poterit formula diſpenſationis, proùt fuerit gratia conceſſa.

A' Mala Promotione ante Ætatem.

Pro Sacerdote, qui ante legitimam ætatem ignoranter ordinatus fuit Sacerdos, & miniſtrauit in Altaris miniſterio, nec ſe abſtinuit, cognito defectu quatuor menſium pro legitima ordinatione habenda.

FORMVLA V.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an verè ex ignorantia fuerit ſic ordinatus ante legitimam ætatem: an præmiſſa omnia ſint occulta: & an ob-

obſtet aliud impedimentum; & an modo peruenerit ad ætatem legitimam.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, quæ per tantum tempus duret, quantum deerat ad legitimam ætatem, cùm fuit promotus; & alia, vt de Iure &c.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ita vt, ſi defectus ætatis, & alia ſubſequuta detegerentur, teneretur parere mandatis ſui Ordinarij, cùm iſta diſpenſatio nihil ei ſuffragaretur; & quòd diſpenſatur ad Ordines exercendos, & ad Beneficia Curata, & non Curata inuicem compatibilia.

His peractis, & præmiſſis, vitaque, ac moribus Pœnitentis benè examinatis, an hanc gratiam diſpenſationis mereatur; iniuncta etiam pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur primò in forma Eccleſiæ conſueta à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, propter præmiſſa incurſis, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti, vt ſupra: Deinde abſoluitur ab exceſſibus in hoc facto commiſſis, & ab omnibus peccatis; Poſteà additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate, quam ex promotione ad Sacerdotium ante legitimam ætatem, & ex violatione cenſurarum contraxiſti, vt, ipſa non obſtante, in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio, miniſtrare, ac Beneficia, ſi quæ in futurum tibi conferantur, cum Cura, & ſine Cura recipere, & retinere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

A' Mala

A' Mala Promotione ob Titulum fictum.

Pro Presbytero, qui ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines ad titulum ficti, & ſimulati Patrimonij promoueri ſe fecit, & in eis miniſtrauit.

FORMVLA VI.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an abſque ſcandalo abſtinere poſſit à celebratione; an habeat, vnde honeſtè viuat; an delictum remaneat occultum; & an obſtet aliud impedimentum.

Iniungitur pro modo culpæ ſalutaris pœnitentia, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, quòd hæc diſpenſatio datur pro foro conſcientiæ tantùm; ita quòd, ſi delictum detegeretur, teneretur parere mandatis ſui Ordinarij; & quòd hæc diſpenſatio nihil ei ſuffragaretur.

Monetur etiam, quòd diſpenſatur non ſolùm ad ſuos Ordines exercendos, ſed etiam ad Beneficia cum Cura, & ſine Cura obtinenda, inuicem tamen compatibilia.

His peractis, & benè examinatis moribus, & vita Pœnitentis, an mereatur hanc gratiam diſpenſationis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in primis ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ob expoſita incurſis, in forma Eccleſiæ conſueta, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti, & ab omnibus peccatis, & exceſſibus confeſſis.

Deinde diſpenſatur ſuper irregularitate contracta, & rehabilitatur ad Beneficia Eccleſiaſtica, vt in Formula præcedenti.

A' Mala

A' Mala Promotione ob defectum Natalium.

Pro Presbytero, qui, omiſſo Clericali Charactere, ſe ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines promoueri fecit, nulla obtenta diſpenſatione ſuper defectu Natalium, quem patitur, & in dictis Ordinibus miniſtrauit.

FORMVLA VII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an occultum remaneat, ipſum pati defectum Natalium; an obſtet aliud canonicum impedimentum: periculum ſcandalorum non inquiritur, cùm ſupponatur, ſi cum famæ ſuæ iactura deberet inſigniri Clericali Charactere à proprio ſuo Ordinario, à quo etiam puniri poſſet ob talem omiſſionem.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris pro modo culpæ, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm, vt ſupra.

Monetur etiam, quòd antequàm vtatur diſpenſatione, quæ dabitur, debet ſecretè recipere characterem Clericalem, etiã ſine litteris dimiſſorijs, ſiue commendatitijs ſui Ordinarij, nè ſuum delictum prodere cogatur; qua de cauſa idem Maior Pœnitentiarius authoritate ſibi conceſſa hanc facultatem indulgere ſolet Illuſtriſſimo Domino Viceſgerenti, rogato à Minori Pœnitentiario, aut ab aliquo Procuratore Sacræ Pœnitentiariæ, vt talem Oratorem ordinet ſecretè in aliquo Oratorio priuato, adhibitis ſolùm Miniſtris neceſſarijs, qui qualitates Oratoris non cognoſcant; oſtenſo etiam memoriale cum ſignatura, & mandato, vt de eo Viceſgerens poſſit eſſe certus.

Monetur quoque, quòd per hanc diſpenſationem diſpenſatur non ſolùm à defectu Natalium, & Irregularitate inde prouenientes, ſed etiam à prouenſente ex violatione cenſurarum, & à mala promotione &c.

His peractis, & benè examinatis moribus, & vita Pœnitentis, an mereatur talem gratiam diſpenſationis, ac iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta prius ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis propter præmiſſa incurſis, & ab omni alio vinculo excommunicationis, & interdicti &c. Deindè à peccatis, & exceſſibus commiſſis, vt ſupra in fine *Formulæ primæ huius Capitis*; poſteà diſpenſatur, addendo.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper defectu Natalium, & ſuper irregularitate inde prouenientes, & ex mala promotione, ac miniſtratione in tuis Ordinibus, vt, ipſis non obſtantibus, Clericali charactere inſigniri, & in Sacris Ordinibus ſuſceptis, etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſſio Domini noſtri &c.

Circà rehabilitationem ad Beneficia ſtandum eſt diſpoſitioni Maioris Pœnitentiarij.

A' Mala Promotione per Saltum.

Pro Religioſo Presbytero, qui ignoranter, omiſſis quatuor minoribus Ordinibus, ad omnes Sacros, etiam Presbyteratus Ordines promotus fuit, & in illis miniſtrauit.

FORMVLA VIII.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an caſus ſit occultus; an habeat aliud canonicum impedimentum, quod obſtet.

Iniun-

Iniungitur eidem pœnitentia ſalutaris, & alia de Iure iniungenda.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm, vt ſupra; & quòd non ſolùm diſpenſatur ſuper irregularitate contracta, ſed etiam rehabilitatur ad Dignitates, & Officia ſuæ Religionis, ſi ad illa fuerit canonicè electus, & aſſumptus.

Item antequàm vtatur hac diſpenſatione, tenetur ſuſcipere quatuor minores Ordines ſecretè ab aliquo Epiſcopo ſine dimiſſorijs ſui Ordinarij, ſeù Superioris, nè delictum detegatur, & etiam extra tempora, vel interpolatis diebus iuxta facultatem, quæ à Maiori Pœnitentiario ſibi erit conceſſa.

His peractis, & benè perpenſis meritis, & vita Pœnitentis, an hanc gratiam mereatur, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addendo prius abſolutionem à ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ob præmiſſa quomodolibet incurſis, *& ob omni vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum poſſum &c.* deinde diſpenſatur addendo.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum ſuper irregularitate contracta ob violationem cenſurarum, vt, ipſa non obſtante, poſtquàm in quatuor minoribus Ordinibus fueris ordinatus, in ipſis, & in Sacris Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c.

Pariter eadem authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, tecum diſpenſo, vt, non obſtante inhabilitate à te contracta, Dignitates, & Officia, ad quæ in tua Religione electus, vel aſſumptus fueris, recipere, & retinere licitè poſſis, ac valeas. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hæc eadem forma ſeruatur pro ijs, qui vnum, vel duos, vel tres ex dictis Minoribus, aut aliquem ex Sacris Ordinibus omiſerint.

Hìc notandum, quòd quando Oratores ſunt præſentes, & cupiunt expediri hìc in Vrbe, ſolet fieri, vt dictum eſt in Formula præcedenti, rogando D. Viceſgerentem, vt ſecretè

Nn 2 ipſum

Digitized by Google

ipſum ordinet ad Ordinem, vel ad Ordines omiſſos, authoritate Maioris Pœnitentiarij, ſub memoriali expreſsè conceſſa: Quando verò Orator vult diſcedere, & quia Romæ eſt cognitus, cupit Ordines omiſſos alibi recipere; tunc Sacra Pœnitentiaria conſueuit dare Breue, ipſum committendo cuicumque Catholico Antiſtiti, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habenti, in propria Diœceſi reſidenti, vel in aliena de Diœceſani licentia, Ordines conferre valenti, per Oratorem eligendo &c. In quo Breui eidem Epiſcopo, ab Oratore electo datur facultas ad diſpenſandum, rehabilitandum, & vt ſine litteris dimiſſorijs proprij Ordinarij, ſeù Superioris, & extra tempora valeat, & poſſit ipſum ordinare, proùt in eodem Breui fuerit ſibi præſcriptum.

A' Simonia.

Pro Presbytero, cuius Pater ſoluit quandam pecuniæ ſummam, vt eidem Presbytero de quodam Beneficio prouideretur, proùt prouiſum fuit, Oratore ignorante ſolutionem huiuſmodi; petit tamen Orator retinere dictum Beneficium, & condonari fructus hactenùs perceptos.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an expoſitum ſit occultum; an obſtet aliud impedimentum; an poſſit reſtituere fructus perceptos ex Beneficio, ſi non ſit pauper, & impotens; an bona fide dictos fructus perceperit.

Iniungitur ſola pœnitentia pro peccatis confeſſis, cùm in ordine ad Simoniam non peccauerit.

Iniungitur, vt Patrem, & alios culpabiles in Simonia commiſſa,

miſſa, quantùm poteſt, moneat, & inducat ad impetrandam abſolutionem à Sede Apoſtolica;& quòd faciat eleemoſynam arbitrio Pœnitentiarij in Pauperum ſubuentionem, & in vtilitatem Eccleſiæ, in qua ſitum eſt Beneficium.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; nec vllo modo poſſe ei ſuffragari, ſi Simonia detegeretur.

Monetur etiam, quòd non ſolùm diſpenſatur ad poſſe licitè retinere Beneficium, ſed etiam ſibi condonantur fructus ex dicto Beneficio hactenùs percepti, ſi pauper ſit, vel bona fide perceperit; quòd ſi potens eſt, tenetur reſtituere, proùt de Iure; etſi cum mala fide illos habuerit, tenetur eos reſtituere, aut cum Sacra Pœnitentiaria componere.

His peractis, abſoluitur à peccatis confeſſis in forma Eccleſiæ conſueta;& poſteà diſpenſatur, addendo.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum, vt, non obſtante Simonia, à Patre tuo, te ignorante, commiſſa ſuper Beneficio tibi collato, dictum Beneficium retinere, illiuſque fructus percipere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hìc notandum, quòd ſuper Simonia reali ſcienter contracta, non diſpenſat Sacra Pœnitentiaria, niſi de expreſſo Sanctiſſimi defectu facultatis.

Ex Defectu Natalium.

Pro eo, qui natus eſt in figura Matrimonij, ſed verè procreatus ex adulterio, & deſiderat fieri Clericus, & ad Sacros Ordines, etiam ad Sacerdotium promoueri.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ finalis, an ità ſit; de defectu Natalium, an ſit occultus, & ipſe habeatur prò legitimo; an obſtet aliud impedimentum.

Iniun-

ipſum ordinet ad Ordinem, vel ad Ordines omiſſos, authoritate Maioris Pœnitentiarij, ſub memoriali expreſsè conceſſa: Quando verò Orator vult diſcedere, & quia Romæ eſt cognitus, cupit Ordines omiſſos alibi recipere; tunc Sacra Pœnitentiaria conſueuit dare Breue, ipſum committendo cuicumque Catholico Antiſtiti, gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habenti, in propria Diœceſi reſidenti, vel in aliena de Diœceſani licentia, Ordines conferre valenti, per Oratorem eligendo &c. In quo Breui eidem Epiſcopo, ab Oratore electo datur facultas ad diſpenſandum, rehabilitandum, & vt ſine litteris dimiſſorijs proprij Ordinarij, ſeù Superioris, & extra tempora valeat, & poſſit ipſum ordinare, proùt in eodem Breui fuerit ſibi præſcriptum.

A' Simonia.

Pro Presbytero, cuius Pater ſoluit quandam pecuniæ ſummam, vt eidem Presbytero de quodam Beneficio prouideretur, proùt prouiſum fuit, Oratore ignorante ſolutionem huiuſmodi; petit tamen Orator retinere dictum Beneficium, & condonari fructus hactenùs perceptos.

FORMVLA IX.

Audita Sacramentali Confeſſione.

Inquiritur, an expoſitum ſit occultum; an obſtet aliud impedimentum; an poſſit reſtituere fructus perceptos ex Beneficio, ſi non ſit pauper, & impotens; an bona fide dictos fructus perceperit.

Iniungitur ſola pœnitentia pro peccatis confeſſis, cùm in ordine ad Simoniam non peccauerit.

Iniungitur, vt Patrem, & alios culpabiles in Simonia commiſſa,

miſſa, quantùm poteſt, moneat, & inducat ad impetrandam abſolutionem à Sede Apoſtolica; & quòd faciat eleemoſynam arbitrio Pœnitentiarij in Pauperum ſubuentionem, & in vtilitatem Eccleſiæ, in qua ſitum eſt Beneficium.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; nec vllo modo poſſe ei ſuffragari, ſi Simonia detegeretur.

Monetur etiam, quòd non ſolùm diſpenſatur ad poſſe licitè retinere Beneficium, ſed etiam ſibi condonantur fructus ex dicto Beneficio hactenùs percepti, ſi pauper ſit, vel bona fide perceperit; quòd ſi potens eſt, tenetur reſtituere, proùt de Iure; etſi cum mala fide illos habuerit, tenetur eos reſtituere, aut cum Sacra Pœnitentiaria componere.

His peractis, abſoluitur à peccatis confeſſis in forma Eccleſiæ conſueta; & poſteà diſpenſatur, addendo.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialitèr delegata, diſpenſo tecum, vt, non obſtante Simonia, à Patre tuo, te ignorante, commiſſa ſuper Beneficio tibi collato, dictum Beneficium retinere, illiuſque fructus percipere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Hìc notandum, quòd ſuper Simonia reali ſcienter contracta, non diſpenſat Sacra Pœnitentiaria, niſi de expreſſo Sanctiſſimi defectu facultatis.

Ex Defectu Natalium.

Pro eo, qui natus eſt in figura Matrimonij, ſed verè procreatus ex adulterio, & deſiderat fieri Clericus, & ad Sacros Ordines, etiam ad Sacerdotium promoueri.

FORMVLA X.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ finalis, an ità ſit; de defectu Natalium, an ſit occultus, & ipſe habeatur prò legitimo; an obſtet aliud impedimentum.

Iniun-

Iniungitur tantùm pœnitentia pro peccatis confeſſis, quia in Natalium defectu non peccauit ipſe, ſed Genitores eius.

Monetur, hanc diſpenſationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; quia ſi fieret publicus talis defectus, recurrendum eſſet ad Datariam pro diſpenſatione ſuper eo obtinenda.

Monetur quoque, quod diſpenſatur ad Ordines tantùm ſuſcipiendos, non ad Beneficia Eccleſiaſtica obtinenda; vnde pro iſtis obtinendis alia diſpenſatio eſt neceſſaria.

His peractis, & benè perpenſis moribus, & vita Pœnitentis, an hanc diſpenſationem mereatur, abſoluitur à peccatis confeſſis in forma Eccleſiæ conſueta; Deinde diſpenſatur, addendo.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper defectu Natalium, & irregularitate inde prouenient, vt, ipſis non obſtantibus, Clericali charactere inſigniri, & ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines promoueri, & in eis miniſtrare licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Cum Regularibus hæc diſpenſatio non eſt neceſſaria, cùm per Religioſam Profeſſionem diſpenſationem conſequantur quo ad omnes Ordines, *vt ex cap.* 1. *de filijs Presbyt.* Et ex dictis vtique eſt eis neceſſaria diſpenſatio ad Dignitates, & Officia aſſequenda in Religione; quod idem currit etiam de Monialibus, eundem defectum patientibus, & diſpenſari poſſunt à Maiori Pœnitentiario: Similitèr etiam Eccleſiaſtici Sæculares diſpenſari poſſunt ab eodem quo ad Beneficia Eccleſiaſtica, quoties huiuſmodi defectus remaneat occultus.

CAPVT

CAPVT V.

De Rehabilitationibus.

REHABILITARE aliquem in ſenſu præſenti aliud non eſt, quàm diſpenſare cum aliquo ſuper inhabilitate contracta ob aliquam irregularitatem ad Beneficia Eccleſiaſtica aſſequenda, ſi ſit Sæcularis, vel ad Dignitates, & Officia, aut ad vocem actiuam, & paſſiuam, ſi ſit Regularis.

Pro cuius intelligentia notandum, quòd in caſibus, in quibus Pœnitens indiget abſolui à peccato aliquo, & à cenſura ei annexa, & diſpenſari ab irregularitate, ex eodem delicto proueniente; ac rehabilitari ad Beneficia in futurum obtinenda, quæ inhabilitas eſt vna ex pœnis Eccleſiaſticis, quæ ſequitur irregularitatem, vt apparet in occiſore Clerici, qui indiget abſolui à peccato, & ab excommunicatione: diſpenſari ab irregularitate, & rehabilitari ad Beneficia; In hoc, & ſimilibus caſibus Sacra Pœnitentiaria non ſemper diſpenſat, cùm abſoluit; neque rehabilitat cùm diſpenſat, ſed iuxta diuerſitatem cauſarum, quæ concurrunt, aliquando tantùm abſoluit à peccato, & cenſura; aliquando abſoluit, & diſpenſat ab irregularitate, ſed non rehabilitat; quandoque ſimul abſoluit, diſpenſat, & rehabilitat, ſed rariùs, & non niſi ex grauiſſima cauſa. Qualitèr igitur facienda ſit hæc diſpenſatio ab inhabilitate, quando ſola remanſit, & qualiter, cùm datur ſimul cum abſolutione, & diſpenſatione ab irregularitate, ſupereſt hìc formam proponere.

Rehabilitatio ad Beneficia obtinenda.

Pro Sacerdote, qui aliàs obtinuit abſolui, & diſpenſari à Sacra Pœnitentiaria ſuper irregularitate, & inhabilitate ad Beneficia.

FORMVLA I.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ, an ita ſit, quòd indigeat rehabilitari pro propria, ſiue ſuorum paupertate, aut alia de cauſa allata. Inqui-

Inquiritur, & aduertitur, an Pœnitens poſt delictum perpetratum, ità fuerit in moribus emendatus, vt hanc gratiam mereatur, nè indigno conferatur.

Iniungitur tantùm pœnitentia pro peccatis confeſſis, ſed ſaluis remanentibus alijs impoſitis in abſolutione, & diſpenſatione obtentis.

Monetur, hanc rehabilitationem ſimilitèr dari pro foro conſcientiæ tantùm, ità quod, nihil ei ſuffragaretur, ſi delictum detegeretur.

Monetur etiam, ipſum rehabilitari ad Beneficia Eccleſiaſtica, ſiuè cum Cura, ſiuè ſine Cura; vel ad Beneficia tantùm ſimplicia iuxta conceſſionem gratiæ, quatenùs canonicè fuerint ſibi collata.

His præmiſſis, & iniuncta pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta à cenſuris, & peccatis; deinde additur.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum, vt non obſtante inhabilitate ad Beneficia Eccleſiaſtica, qua detineris, quæcumque Beneficia Eccleſiaſtica, tàm cum Cura, quàm ſine Cura, quatenùs tibi aliàs canonicè conferantur, recipere, & retinere, fructuſque eorum percipere licitè poſſis, & valeas. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen. Paſſio Domini Noſtri &c.

Eodem modo rehabilitantur Religioſi ad Officia, & Dignitates (excepto Generalatu) & ad vocem actiuam, & paſſiuam; & etiam Moniales ad eadem &c.

Abſo-

Digitized by Google

Abſolutio, Diſpenſatio, & Rehabilitatio.

Pro Sacerdote, qui per Simoniam quoddam Beneficium Eccleſiaſticum obtinuit, & in ſuis Ordinibus miniſtrauit; dimiſſo verò Beneficio, petit abſolui à cenſuris, diſpenſari ab Irregularitate, & rehabilitari ad Beneficia.

FORMVLA II.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur de veritate cauſæ finalis, an ita ſit; an expoſita ſint occulta; an verè, realitèr, & cum effectu dimiſerit Beneficium ſimoniacè obtentum.

Iniungitur pœnitentia ſalutaris, quæ aſpera eſſe debet, vt recognoſcat iniuriam factam Deo, & rebus Sacris; quòd moneat, & inducat culpabiles in Simonia ad impetrandam à Sede Apoſtolica abſolutionem; quòd reſtituat fructus perceptos de Beneficio, proùt de Iure, ideſt in ſubuentionem Pauperum, & vtilitatem Eccleſiæ, in qua ſitum erat Beneficium, & alia de Iure &c.

Monetur, hanc abſolutionem, diſpenſationem, & rehabilitationem dari pro foro conſcientiæ tantùm; ità quòd, ſi delictum detegeretur, nihil ei ſuffragarentur pro foro externo, & teneretur parere mandatis ſui Ordinarij &c.

Monetur quoque, quòd non ſolùm abſoluitur à cenſuris incurſis, & diſpenſatur ab irregularitate contracta ob violationem cenſurarum, ſed etiam rehabilitatur ad Beneficia in futurum obtinenda, non tamen ad illud, ſuper quo fuit commiſſa Simonia.

His peractis, & benè perpenſis moribus, & vita Pœnitentis, an hanc gratiam mereatur, ac impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta, addita clauſula.

Abſoluo te in primis ab omnibus ſententijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, quas propter Simoniam incurriſti, & ab omni vinculo excommunicationis, & interdicti in quantum poſſum, & tu indiges.

Deinde ego te abſoluo à peccatis tuis. In nomine Patris &c.

Additur.

Inſuper eadem authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, diſpenſo tecum ſuper Irregularitate, quam ex Simonia, & ex violatione cenſurarum poſteà contraxiſti, vt, illa non obſtante, in tuis Ordinibus, etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare, ac Beneficia, ſi quæ tibi aliàs canonicè conferantur, non tamen Beneficium, quod ſimoniacè obtinuiſti, & dimiſiſti, recipere, & retinere poſſis, & valeas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Commutatio Recitationis Horarum Canonicarum.

Pro Sacerdote, qui propter Viſus debilitatem horas Canonicas vix recitare poteſt.

FORMVLA III., & VLTIMA.

Audita Sacramentali Confeſſione.

INquiritur, an talis, & tanta ſit debilitas Viſus, vt nulla arte, nec conſpicillis valeat recitare; & ſatis erit, ſi non niſi cum magna difficultate poſſit.

Iniungitur, vt loco matutini recitet Coronam B. Mariæ Virginis, & aliquot Pſalmos, quos ſciat memoritèr; vel ſaltem Pſalmum, *Miſerere mei Deus*, cum Cantico Zachariæ, *Benedictus Dominus Deus Iſrael* pro prima, tertia, ſexta, & nona, vt pro qualibet recitet ſepties Pater Noſter, & toties Aue Maria cum Pſalmo, *De profundis*; loco Veſperarum duodecies Pater Noſter, & toties Aue Maria cum Pſalmo, *Dixit*

Do-

Dominus, & Cantico, *Magnificat*; & pro Completorio etiam ſepties Pater Noſter, & toties Aue Maria cum Pſalmo, *Qui habitat*, & Cantico, *Nunc dimittis*, & Symbolo Apoſtolorum, *Credo in Deum Patrem*.

Monetur, quòd diſpenſatio datur ſolùm in foro conſcientiæ; & quòd ipſa habita poteſt Pœnitens tuta conſcientia acquieſcere.

His peractis, & impoſita pœnitentia pro peccatis confeſſis, abſoluitur in forma Eccleſiæ conſueta.

Deinde ſubiungitur pro commutatione.

Inſuper authoritate Apoſtolica, mihi ſpecialiter delegata, tibi diſpenſando, commuto obligationem recitandi horas Canonicas in preces à me tibi præſcriptas. In nomine Patris &c. Paſſio Domini noſtri &c.

Notandum hìc pro ſcrupuloſis, qui nunquàm acquieſcunt recitationi Diuini Officij, & continuò anguntur ſcrupulis, aut circa verborum prolationem, aut circa attentionem habendam, aut circa aliud occurrens; vnde ſæpiùs illud reiterant, & nunquàm, ſe ſatisfeciſſe, putant, quòd pro ipſis commutatio præmiſſa non inſeruit, eò quòd etiam pro minima Oratione vocali recitanda ſemper ſcrupulis, & timoribus repleantur, tanquàm inſanabiles, & inconſolabiles: Pro iſtis igitur ſolet Sacra Pœnitentiaria commutationem concedere in alia pietatis opera materialia exequenda ſine vlla pronunciatione, aut attentione, liberando etiam eos ab obligatione recitandi Officium Diuinum; Cùm enim ad impoſſibile nemo teneatur; & valdè difficile impoſſibili æquiparetur; rationabiliter iudicat tribunal, piam Matrem Eccleſiam non intendere, hos obligare ad horas Canonicas recitandas cum tanta difficultate, & angore, imò & cum periculo inſaniendi: Ideò in hac forma, & meliori modo, quo poteſt, conſulit quieti, & conſcientijs talium Infirmorum recurrentium; qui modus ſanè, non niſi laudabilis, & fructuoſus recognoſcitur, dùm, vt experientia docet, ablata obligatione recitandi, & in hac parte peccandi, quæ radix erat ſcrupulorum, voluntariè poſteà, & ſine ſcrupulo Officium recitant, & cum omni quiete ſatiſfaciunt.

Digitized by Google

Et hæc ſufficiant, quo ad modum exequendi Formulas præſcriptas à Sacra Pœnitentiaria, quibus ipſa etiam vtitur, committendo facultatem ſuam extra Vrbem, tàm in ordine ad abſoluendum à cenſuris, quàm in ordine ad diſpenſandum ſuper impedimentis matrimonialibus, ſuper irregularitatibus, & ſuper inhabilitatibus ad Ordines, aut ad Beneficia, & ſimilia; Vndè ab hac praxi, ſtylo, & vſu conſueto nullus recedere poteſt, præſertim in ſubſtantialibus, & præceptis à Maiori Pœnitentiario, niſi reddendo executiones nullas, irritas, & inualidas, vtpotè factas contrà intentionem Delegantis, non cuſtodiendo limites mandati; imò excedendo terminos facultatis contra præſcriptum in litteris, & Formulis facultatum, ex quarum immutatione infertur falſitas gratiæ.

FINIS HUIUS OPERIS.

ADMO-

ADMONITIONES

DESUMPTÆ

Ex Tertia Parte Paſtoralis D. Gregorij Papæ, & hic ſummatim poſitæ ad maiorem Pœnitentiarij inſtructionem, cùm non minùs pro Paſtorali in docendo Subditos, quàm pro Virga Pœnitentiali in admonendo Pœnitentes inſeruire valeant.

PROLOGVS.

QVIA par morum qualitas non cunctos aſtringit, nec vna, eademque exhortatio cunctis congruit, vt longè ante nos reuerendæ mem. Gregorius Nazianzenus edocuit, inquit S. Pontifex: Sæpè namque alijs officiunt, quæ alijs proſunt; quia & plerumque herbæ, quæ hæc animalia enutriunt, alia occidunt; & lenis ſibilus Equos mitigat, Catulos inſtigat; & medicamentum, quod hunc morbum imminuit, alteri Vires iungit; & panis, qui vitam fortium roborat, paruulorum necat: Pro qualitate igitur Audientium formari debet ſermo Doctorũ, vt & ad ſua ſingulis congruat, & tamen à communis ædificationis arte nunquàm recedat. Quid enim ſunt intentæ mentes Auditorum, niſi, vt ita dixerim, quædam in Cithara tenſiones ſtratæ chordarum? quas tangendi Artifex, vt non ſibimet ipſi diſſimile canticum faciant, diſsimilitèr pulſat.

Et idcircò chordæ conſonam modulationem reddunt, quia vno quidem plectro, ſed non vno impulſo feriuntur. Vnde & Doctor quiſque, vt in vna cunctos virtute Charitatis ædificet, ex vna doctrina, non vna, eademque exhortatione corda tan-

tangere Audientium debet; quod & pro Pœnitentiario dictum meritò cenſetur, vt quo pacto, & ipſe, Pœnitentium ratione habita, ſingulos ad ædificationem hortari valeat; tàm Sanctum, & ſalubre monitum ipſum non lateat, non pro cunctis vnam, ſed pro diuerſis congruam exhortationem eſſe impertiendam, nè, quæ vni prodeſt, alteri officiat, & quæ iſtos reducit, alios non exaſperet; impar enim morum qualitas, eamdem pro cunctis reprobat exhortationem.

Quo pacto, quibuſque modis poſſit Pœnitentiarius ſingulos Pœnitentes vtilitèr hortari, & admonere iuxtà ordinem D. Gregorij.

Pro Viris, & Fœminis.

ADMONITIO PRIMA.

ALiter igitur admonendi ſunt Viri, atque aliter Fœminæ: quia illis grauia, iſtis verò iniungenda ſunt leuiora, vt illos, magna exerceant, iſtas verò lenia demulcendo, conuertant.

Pro Iuuenibus, & Senibus.

ADMONITIO II.

ALiter admonendi ſunt Iuuenes, atque aliter Senes; quia illos plerumque ſeueritas admonitionis ad profectum dirigit; iſtos verò ad meliora opera deprecatio blanda componit: Scriptum quippe eſt: *Seniorem nè increpaueris, ſed obſecra vt Patrem.*

Pro Pauperibus, & Diuitibus.

ADMONITIO III.

ALiter admonendi ſunt Inopes, atque aliter Locupletes; illis namque offerre conſolationis ſolatium contra- tribu-

tribulationem; iſtis verò inferre metum contra elationem debemus: Inopi quippè à Domino per Profetam dicitur, *Noli timere, quia non confunderis;* at de Diuitibus in Euãgelio Dominus dicit, *Væ vobis Diuitibus, qui habetis conſolationem veſtram*; quia enim, quæ ſunt æterna gaudia, neſciunt, ex præſentis Vitæ abundantia conſolantur: Offerenda eſt eis conſolatio, quos Caminus paupertatis excoquit; atque illis inferendus eſt timor, quos conſolatio gloriæ temporalis extollit; vt & illi diſcant, quia diuitias, quas non conſpiciunt, poſſident, & iſti cognoſcant, quia eas, quas concupiſcunt, nequaquam tenere poſſunt.

Plerunque tamen Perſonarum ordinem permutat qualitas morum, vt ſi Diues humilis ſit, Pauper elatus: Vnde mox Prædicantis lingua cum Audientis debet vita componi, vt tantò diſtrictiùs in Paupere elationem feriat, quantò eum, nec illata paupertas inclinat; & tantò leniùs humilitatem Diuitum mulceat, quantò eos, nec abundantia, quæ ſubleuat, exaltat.

Nonnunquàm etiam ſuperbus Diues exhortationis blandimento placandus eſt, quia & plerumque dura vulnera per lenia fomenta molleſcunt; & furor Inſanorum ſępè ad ſalutem medico blandiente reducitur; cùmque eis in dulcedine condeſcenditur, languor inſaniæ mitigatur.

Aliquando autem, cùm huius Sæculi Potentes arguuntur, priùs per quaſdam ſimilitudines, velùt de aliena negotio, requirendi ſunt; & cùm rectam ſententiam, quaſi in alterum protulerint, tunc modis congruentibus de proprio reatu feriendi ſunt; vt Mens temporali potentia tumida contrà corripientem nequaquàm ſe erigat, quæ ſuo ſibi Iudicio ſuperbiæ Ceruicem calcat, & in nulla ſui defenſione ſe exerceat, quam ſententia proprij oneris ligat.

Pro

Pro Subditis, & Prælatis.

ADMONITIO IV.

ALiter admonendi ſunt Subditi, atque aliter Prælati; illos, nè ſubiectio conterat; iſtos, nè locus ſuperior extollat; illi, nè minùs, quæ iubentur, impleant; iſti, nè plùs iuſto iubeant, quæ compleantur; illi, vt humilitèr ſubiaceant; iſti quoque, vt temperantèr præſint. Nàm quod intelligi, & figuralitèr poteſt, illis dicitur, *Filij obedite Parentibus veſtris in Domino*; Iſtis verò præcipitur, *Et Parentes nolite ad iracundiam prouocare filios veſtros.* Illi diſcant, quomodò ante occulti Arbitri oculos ſua interiora componant; iſti quomodò etiam Commiſſis ſibi exempla benè viuendi exterius præbeant. Scire enim Prælati debent, quia, ſi peruerſa vnquàm perpetrant, tot mortibus digni ſunt, quot ad Subditos ſuos perditionis exempla tranſmittunt: Vnde neceſse eſt, vt tantò ſe cautiùs à culpa cuſtodiant, quantò per praua, quæ faciunt, non ſoli moriuntur, ſed aliorum Animarum, quas prauis exemplis deſtruxerunt, Rei ſunt; Vnde admonendi ſunt illi, nè diſtrictiùs puniantur, ſi abſoluti reperiri nequeunt, ſaltem de ſe; Iſti, nè de Subditorum erratibus iudicentur, etiam ſi ſe iam de ſe ſecuros inueniunt; Illi, vt tantò circa ſe ſollicitiùs viuant, quantò eos aliena Cura non implicat; Iſti verò, vt ſic aliorum curas expleant, quatenùs & ſuas agere non deſiſtant, & ſic in propria ſollicitudine ferueant, vt à Commiſſorum cuſtodia minimè torpeſcant.

Pro Seruis, & Dominis.

ADMONITIO V.

ALiter admonendi ſunt Serui, atque aliter Domini. Serui ſcilicet, vt in ſe ſemper humilitatem conditionis aſpiciant; Domini verò, vt Naturæ ſuæ, qua æqualiter ſunt cum Seruis

Seruis conditi memoriam non amittant: Serui admonendi ſunt, nè Dominos deſpiciant, nè Deum offendant, ſi ordinationi illius ſuperbiendo contradicant: Domini quoque admonendi ſunt, quia contra Deum de munere eius ſuperbiunt, ſi eos, quos per conditionem tenent Subditos, æquales ſibi per naturæ conſortium non cognoſcant: Illi admonendi ſunt, vt ſciant, ſe ſeruos eſſe Dominorum; Iſti admonendi ſunt, vt cognoſcant, ſe Conſeruos eſſe Seruorum. Illis namque dicitur; *Serui obedite Dominis carnalibus*: & rursùm; *Quicumque ſunt ſub Iugo Seruitutis, Dominos ſuos omni honore dignos arbitrentur*: Iſtis autem dicitur; *Et Vos Domini eadem facite illis remittentes minas, ſcientes quòd & illorum, & veſter Dominus eſt in Cœlis*.

Pro Sapientibus huius Sæculi, & Hebetibus.

ADMONITIO VI.

ALiter admonendi ſunt Sapientes huius Sæculi; atque aliter Hebetes: Sapientes quippe admonendi ſunt, vt ſciant ammittere, quæ ſciunt; Hebetes quoque admonendi ſunt, vt appetant ſcire, quæ neſciunt. In illis hoc primum deſtruendum eſt, quòd ſe Sapientes arbitrantur: In iſtis iàm ædificandum eſt, quidquid de ſuperna Sapientia cognoſcitur; quia dùm minimè ſuperbiunt, quaſi ad ſuſcipiendum ædificium corda parauerunt: Cum illis laborandum eſt, vt ſapientiùs ſtulti fiant, ſtultam autem ſapientiam deſerant, & ſapientem Dei ſtultitiam diſcant: Iſtis verò prædicandum eſt, vt ab ea, quæ putatur ſtultitia, ad veram Sapientiam viciniùs tranſeant; Illis namque dicitur; *Si quis videtur inter vos Sapiens eſſe in hoc Sęculo, ſtultus fiat, vt ſit Sapiens*: *Iſtis verò dicitur; non multi Sapientes ſecundùm Carnem*. Et rursùm: *quæ ſtulta ſunt huius Mundi, elegit Deus, vt confundat Sapientes*. Illos plerumque ratiocinationis argumenta, iſtos nonnunquàm meliùs exempla conuertunt.

Pro Impudentibus, & Verecundis.
ADMONITIO VII.

ALiter admonendi ſunt Impudentes, atque aliter Verecundi: Illos namque ab impudentiæ vitio non niſi increpatio dura compeſcit; iſtos autem plerumque ad meliùs exhortatio modeſta componit: Illi, ſe delinquere, neſciunt, niſi etiam à pluribus increpentur; iſtis plerumque ad conuerſionem ſufficit, quòd eis Doctor mala ſua ſaltem leuitèr ad memoriam reducat: Illos meliùs corrigit, qui inuehendo reprȩhendit; iſtis autem maior profectus adducitur, ſi hoc, quod in eis reprȩhenditur, quaſi ex latere tangatur. Impudentèr quippè delinquentes Galatas apertè Paulus increpat dicens; *O' Inſenſati Galatæ, quis vos faſcinauit?* & rurſùm; *Sic ſtulti eſtis, vt cum Spiritu cȩperitis, nùnc carne conſummamini?* Culpas verò Verecundantium quaſi compatiens repræhendit, dicens; *Gauiſus ſum in Domino vehementèr, quoniam tandem aliquando refloruiſtis pro me ſentire, ſicut & ſentiebatis, occupati enim eratis*: vt & illorum culpas increpatio dura detegeret, & horum negligentiam ſermo mollior velaret.

Pro Impatientibus, & Patientibus.
ADMONITIO VIII.

ALiter admonendi ſunt Impatientes, atque aliter Patientes: Dicendum namque eſt Impatientibus, quia dum refrenare Spiritum negligunt, per multa etiam, quæ non appetunt, iniquitatum abrupta rapiuntur; quia videlicèt mentem impellit furor, quò non trahit deſiderium, & agit commota velùt neſciens, vnde poſt doleat ſciens: Dicendum quoque eſt Impatientibus, quia dum motionis impulſu præcipites quædam velut alienati peragunt, vix mala ſua, poſtquàm fuerint perpetrata cognoſcunt; qui dùm perturbationi ſuȩ minimè obſiſtunt, etiam, ſi qua à ſe tranquilla mente fuerant benè geſta, confundunt, & improuiſo impulſu deſtruunt, quidquid forſitàn diù labore prouido conſtruxerunt.

Ipſa namque, quæ mater eſt omnium, cuſtoſque virtutum, per

per impatientiæ vitium virtus ammittitur Charitatis; Scriptum quippe eſt, *Charitas patiens eſt*; Igitur cùm minimè eſt patiens, Charitas non eſt.

Per hoc quoque impatientiæ vitium ipſa virtutum nutrix doctrina diſſipatur: Scriptum namque eſt, *Doctrina Viri per patientiam noſcitur*. Tantò ergò quiſque minùs oſtenditur doctus, quantò minùs conuincitur patiens; neque enim poteſt veraciter bona docendo impendere, ſi viuendo neſcit æquanimitèr aliena mala tolerare.

At contra admonendi ſunt Patientes, nè in eo, quod exteriùs portant, interiùs doleant; nè tantæ virtutis Sacrificium, quod integrum foràs immolant, intùs malitiæ peſte corrumpant; & cùm ab hominibus non agnoſcitur, ſed tamen ſub Diuina examinatione peccatur, tantò deterior culpa doloris fiat, quantò ſibi ante homines virtutis ſpeciem vendicat: Dicendum itaque eſt Patientibus, vt ſtudeant diligere, quos ſibi neceſſe eſt tolerare, nè, ſi patientiam dilectio non ſequatur, in deteriorem culpam odij virtus oſtenſa vertatur; vnde Paulus cùm diceret, *Charitas patiens eſt*, illicò adiunxit, *benigna eſt*; videlicet oſtendens, quia, quos ex patientia tolerat, amare etiam ex benignitate non ceſſat.

Pro Beneuolis, & Inuidis.
ADMONITIO IX.

ALiter admonendi ſunt Beneuoli, atque aliter Inuidi. Admonendi namq. ſunt Beneuoli, vt ſic alienis bonis congaudeant, quatenùs habere & propria concupiſcant: Sic proximorum facta diligendo laudent, vt ea etiam imitando multiplicent: Valde quippe peccamus, ſi aliena benè geſta non diligimus, ſed nil mercedis agimus, ſi ea, quæ diligimus, inquantum poſſumus, non imitamur: Dicendum eſt Beneuolis, vt cùm Proximorum facta conſpiciunt, ad ſuum cor redeant, & de alienis actibus non præſumant, nè bona laudent, & agere recuſent: Grauiùs quippe extrema vltione feriendi ſunt, quibus placuit, quod imitari noluerunt.

Admonendi ſunt Inuidi, vt perpendant, quantæ cecitatis

ſunt, qui alieno profectu deficiunt, aliena exaltatione contabeſcunt; quantæ infelicitatis ſunt, qui melioratione Proximi deteriores fiunt, dumque augmenta alienæ proſperitatis aſpiciunt, apud ſemetipſos anxij afflicti cordis ſui peſte moriuntur: Quid iſtis infeliciùs, quos dùm conſpecta fęlicitas afficit, pœna nequiores reddit? Dicendum itaque eſt Inuidis, quia dum ſe à liuore minimè cuſtodiunt, in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur; de illo namque ſcriptum eſt; *Inuidia autem Diaboli mors intrauit in Orbem Terrarum*: Quia enim ipſe malignus ſpiritus aduerſarius noſter Cęlum perdidit, condito ad hoc homini inuidit, & damnationem ſuam perditus adhùc alios perdendo cumulauit.

Admonendi ſunt Inuidi, vt cognoſcant quantis lapſibus ſuccreſcentis ruinæ ſubiaceant, quia dum liuorem à corde non proijciunt, ad apertas operum nequitias deuoluuntur; niſi enim Cain inuidiſſet fratris acceptam hoſtiam, minimè perueniſſet ad extinguendam vitam: Dicendum eſt Inuidis, quià dùm ſe iſta intrinſecùs peſte conſumunt, etiam quidquid in ſe aliud boni habere videntur, interimunt; vnde ſcriptum eſt, *Vita Carnium, ſanitas Cordis, putredo oſſium, inuidia*: Quid enim per Carnes, niſi infirma quædam, ac tenera, & quid per oſſa, niſi fortia acta ſignantur? Benè ergò dicitur, *Vita Carnium, ſanitas Cordis*, quia ſi mentis innocentia cuſtoditur, etiam ſi qua foris infirma ſunt, quandoque roborantur; & rectè illic ſubditur, *putredo oſſium inuidia*, quia per liuoris vitium ante Dei oculos pereunt, etiam quæ humanis oculis fortia videntur. Oſſa quippe per inuidiam putreſcere, eſt quædam etiam robuſta deperire.

Pro Simplicibus, & pro Impijs.

ADMONITIO X.

Aliter admonendi ſunt ſimplices, atque aliter Impij. Laudandi ſunt Simplices, quòd ſtudeant nunquàm falſa dicere; ſed admonendi ſunt, vt nouerint nonnunquàm vera re-

reticere; ſicut enim ſemper dicentem falſitas læſit, ita nonnunquàm quibuſdam audita veritas nocuit.

Admonendi ſunt, vt ſimplicitatis bono prudentiam adiungant, quatenùs ſic ſecuritatem de ſimplicitate poſſideant, vt circumſpectionem prudentiæ non amittant: Hinc namque electos ſuos per ſemetipſam veritas admonet dicens; *Eſtote Prudentes ſicut Serpentes, & Simplices ſicut Columbæ*: quia videlicèt in Electorum cordibus debet, & ſimplicitatem Columbæ aſtutia Serpentis acuere, & Serpentis aſtutiam Columbæ ſimplicitas temperare, quatenùs nec ſeducti per prudentiam calleant, nec ab intellectus ſtudio ex ſimplicitate torpeſcant.

At contra admonendi ſunt Impij, vt quàm grauis ſit, quem cum culpa ſuſtinent, duplicitatis laborem agnoſcant; dum enim deprahendi metuunt, ſemper improbas defenſiones quærunt, ſemper pauidis ſuſpicionibus agitantur. Nihil autem eſt ad deſerendum puritate tutiùs, nihil ad dicendum veritate faciliùs: nàm dum falſitatem ſuam tueri conatur, duro cor labore fatigatur. Hinc per Hieremiam dicitur; *docuerunt linguam ſuam loqui mendacium, vt iniquè agerent laborauerunt*; Ac ſi apertè diceretur; qui amici eſſe veritatis potuerunt ſine labore, vt peccent laborant; cùmque viuere ſimplicitèr renuunt, laboribus exigunt, vt moriantur: Nàm plerumque in culpa deprahenſi, dùm quales ſint, cognoſci refugiunt, ſeſe ſub fallaciæ velamine abſcondunt, & hoc, quod peccant, quodque iam apertè cernitur, excuſare moliuntur, ita vt ſępè is, qui eorum culpas, & corripere ſtudet, aſperæ falſitatis nebulis ſeductus, penè amiſiſſe ſe videat, quod de eis iam certum tenebat.

Pro Flagella Metuentibus, & pro non Metuentibus.
ADMONITIO XI.

Aliter admonendi ſunt, qui flagella metuunt, & propterea innocenter viuunt, atque aliter admonendi ſunt, qui ſic in iniquitate duruerunt, vt neque per flagella dirigantur.

Dicen-

Dicendum namque eſt flagella Timentibus, vt & bona temporalia nequaquàm pro magno deſiderent, quæ adeſſe etiam prauis vident, & mala præſentia nequaquàm velut intolerabilia fugiant, quibus hìc plerumque, etiam bonos affici non ignorant.

Admonendi ſunt, qui flagella metuunt, vt ſi malis veracitèr carere deſiderant, æterna ſupplicia perhorreſcant, neque in hoc ſuppliciorum timore permaneant, ſed ad amoris gratiam nutrimento charitatis excreſcant: Scriptum quippe eſt; *Perfecta Charitas foràs mittit timorem*; & alibi; *Vbi Spiritus Domini, ibi libertas*: Si ergò adhùc à praua actione formidata pœna prohibet, profectò formidantis animum nulla Spiritus libertas tenet; nàm ſi pœnam non metueret, culpam procùl dubio perpetraret.

At contra ij, quos ab iniquitatibus nec flagella compeſcunt, tantò acriori inuectione feriendi ſunt, quantò maiore inſenſibilitate duruerunt; plerumque enim ſine dedignatione dedignandi ſunt, ſine deſperatione deſperandi, ita dumtaxàt, vt & oſtenſa deſperatio formidinem incutiat, & ſubiuncta admonitio ad ſpem reducat. Diſtrictè itaque contra illos Diuinæ Sententiæ proferendæ ſunt, vt ad cognitionem ſui, conſiderata æterna animaduerſione reuocentur. Contra hos Profeta Domino conqueritur dicens, *Attriuiſti eos, & renuerunt accipere diſciplinam*.

Hinc voce flagellantium Propheta Hieremias conqueritur, dicens; *Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata*: Babylon quippe curatur, nec tamen ad ſanitatem reducitur, quando mens, in praua actione confuſa, verba correctionis audit, flagella correptionis percipit, & tamen ad recta ſalutis itinera redire contemnit. Sciendum verò eſt, quòd nonnunquàm, cùm inter flagellorum duritiam remaneant incorrecti, dulci ſunt admonitione mulcendi; quos enim cruciamenta non corrigunt, nonnunquàm ab iniquis actionibus leuia blandimenta compeſcunt; quia & plerumque nonnulla vulnera, quæ curari inciſione nequeunt, fomentis olei ſanantur: Et durus adamas inciſionem ferri minimè recipit, ſed leni Hircorum ſanguine molleſcit.

Pro Humilibus, & pro Superbis.

ADMONITIO XII.

ALiter admonendi ſunt humiles, atque aliter elati: Illis inſinuandum eſt, quàm ſit vera excellentia, quam ſperando tenent; Iſtis verò intimandum eſt, quàm ſit nulla temporalis gloria, quam & amplectentes non tenent. Audiant humiles, quàm ſint æterna, quæ appetunt, quàm tranſitoria, quæ contemnunt. Audiant elati, quàm ſint tranſitoria, quæ ambiunt, quàm æterna, quæ perdunt. Audiant humiles ex magiſtra voce veritatis; *Omnis, qui ſe humiliat, exaltabitur*: Audiant elati; *Omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur*: Audiant humiles; *gloriam præcedit humilitas*: Audiant elati; *ante ruinam exaltatur Spiritus*: Audiant humiles; *Deus humilia reſpicit*: Audiant elati, *& alta à longè cognoſcit*: Audiant humiles; *Quia filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare*: Audiant elati; *quia initium omnis peccati ſuperbia eſt*: Audiant humiles; *quia Redemptor noſter humiliauit ſemetipſum, factus obediens Patri vſque ad mortem*: Audiant elati, quod de eorum Capite ſcriptum eſt; *Ipſe eſt Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ*. Occaſio igitur perditionis noſtræ facta eſt ſuperbia Diaboli, & argumentum redemptionis noſtræ inuenta eſt humilitas Dei. Dicatur ergò Humilibus, quià dùm ſe deijciunt, ad Dei ſimilitudinem aſcendunt: Dicatur verò Elatis, quia, dùm ſe erigunt, in Apoſtatæ Angeli imitatione cadunt.

Eſt autem aliud, quod in eis debeat cautè penſari, quia ſępè quidam humilitatis decipiuntur ſpecie, quidam verò elationis ſuæ ignorantia falluntur; nàm plerumque nonnullis, qui ſibi humiles videntur, is, qui hominibus deferri non debet, coniunctus eſt timor: Plerumque verò elatos comitari ſolet libera vocis aſſertio; & cùm quædam increpanda ſunt vitia, illi reticent ex timore, & tamen tacere ſe ęſtimant ex humilitate: Iſti loquuntur per impatientiam elationis, & tamen

men ſe credunt loqui per libertatem rectitudinis. Vnde & Elati admonendi ſunt, ne pluſquam decet, ſint liberi; & humiles admonendi ſunt, nè pluſquàm expedit, ſint ſubiecti; nè, aùt illi defenſionem iuſtitiæ vertant in exercitationem ſuperbiæ, aut iſti, cùm ſtudent, pluſquàm neceſſe eſt hominibus ſubijci, compellantur eorum etiam vitia venerari. Conſiderandum verò eſt, quòd plerumque elatos vtiliùs corripimus, ſi eorum correptionibus, quædam laudum fomenta miſceamus: Inferenda namque ſunt illis, aut talia bona, quæ in ipſis ſunt, aut dicendum certè, quæ poterant eſſe, ſi non ſunt: Et tùnc demùm reſecanda ſunt mala, quæ nobis diſplicent, cùm priùs ad audiendum eorum placabilem mentem fecerint præmiſſa bona, quæ placent: nàm & equos indomitos blanda priùs manu tangimus, vt eos nobis pleniùs poſtmodùm etiam per flagella ſubigamus.

Pro Guloſis, & pro Abſtinentibus.

ADMONITIO XIII.

ALiter admonendi ſunt Gulæ dediti, atque aliter Abſtinentes: Illos enim ſuperfluitas locutionis, leuitas operis, atque luxuria; iſtos verò ſępè impatientiæ, ſępè verò ſuperbiæ culpa comitatur. Niſi enim Gulæ deditos immoderata loquacitas raperet, diues ille, qui epulatus quotidiè dicitur ſplendidè, in lingua grauiùs non arderet, dicens; *Pater Abraham miſerere mei, & mitte Lazzarum, vt intingat extremum digiti ſui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma*. Rursùm quia Gulæ deditos leuitas protinùs operis ſequitur, authoritas Sacra teſtatur dicens; *Sedit Populus manducare, & bibere, & ſurrexerunt ludere*; quos plerumque edacitas vſque ad luxuriam pertrahit, quia, dum ſatietate venter extenditur, aculei libidinis excitantur. Quò contrà, niſi mentes abſtinentium plerumque impatientia à ſinu tranquillitatis excuteret, nequaquam Petrus, dum diceret; *Miniſtrate in fide veſtra virtutem, in virtute ſcientiam,*

in ſcientia autem abſtinentiam, protinùs vigilantèr adiungeret dicens: *In abſtinentia autem patientiam*; deeſſe quippe abſtinentibus patientiam præuidit, quæ eis, vt adeſſet, admonuit. Rursùm, niſi cogitationes abſtinentium aliquando ſuperbiæ culpa transfigeret, Paulus minimè dixiſſet; *qui non manducat, manducantem non iudicet*.

Admonendi ergò ſunt Gulæ deditì, nè in eo, quòd eſcarum delectationi incumbunt, luxuriæ ſe mucrone transfigant, & quanta ſibi per eſum loquacitas, quanta mentis leuitas inſidietur, aſpiciant; nè, dum Ventri mollitèr ſeruiunt, vitiorum laqueis crudelitèr aſtringantur. At contrà admonendi ſunt abſtinentes, vt ſollicitè ſemper aſpiciant, nè cum Gulæ vitium fugiunt, acriora his vitia quaſi ex virtute generentur; nè, dùm carnem macerant, ad impatientiam ſpiritus erumpat, & iam nulla virtus eſt, quòd caro vincitur, ſi ſpiritus ab ira ſuperatur. Admonendi ſunt, vt abſtinentiam ſuam, & ſemper ſine immutatione cuſtodiant, & nunquàm hanc apud occultum Iudicem eximiæ virtutis credant, nè, ſi fortaſſe, cùm magni meriti eſſe creditur, cor in elationem ſubleuetur. Admonendi ſunt abſtinentes, vt nouerint, quia tunc placentem Deo abſtinentiam offerunt, cùm ea, quæ ſibi de alimentis ſubtrahunt, indigentibus largiuntur.

Pro Largientibus ſua, & pro Rapientibus aliena.

ADMONITIO XIV.

ALiter admonendi ſunt, qui ſua iam misericorditèr tribuunt; atq; aliter, qui adhùc aliena rapere contendunt. Admonendi ſunt namque, qui iam ſua misericorditèr tribuunt, nè cogitatione tumida ſuper eos, quibus terrena largiuntur, ſe extollunt, nè idcircò ſe meliores æſtiment, quia, contineri per ſe cæteros, vident. Nàm terrenæ domus Dominus famulorum ordines, miniſteriaque diſpertiens, hos, vt regant, illos verò, ſtatuit, vt ab alijs regantur: Iſtos iubet, vt neceſſaria cæteris præbeant, illos, vt accepta ab alijs ſumant

Digitized by Google

Et tamen plerumque offendunt,qui regunt,& in Patris familias gratia permanent, qui reguntur.

Admonendi ſunt igitur,qui,iam quæ poſſident,miſericorditèr tribuant, vt à Cœleſti Domino diſpenſatores ſe poſitos ſubſidiorum temporalium agnoſcant, & tantò humilitèr præbeant, quantò & aliena eſſe intelligunt, quæ diſpenſant. Cùmque in illorum miniſterio, quibus accepta largiuntur, conſtitutos ſe eſſe, conſiderant, nequaquàm eorum mentes tumor ſubleuet, ſed timor premat.

Admonendi ſunt etiam, qui iam ſua miſericorditèr largiuntur, vt ſollicitè cuſtodire ſtudeant, nè, cùm commiſſa peccata eleemoſynis redimunt, adhùc redimenda committant: Nè venalem Dei iuſtitiam æſtiment, ſi, cùm curant pro peccatis nummos tribuere, arbitrentur, ſe poſſe inultè peccare: Melior quippè eſt anima, quàm eſca, melius corpus, quàm veſtimentum; qui ergo eſcam, aut veſtimentum pauperibus largitur, ſed tamen Animæ, vel Corporis iniquitate polluitur, quod minus eſt iuſtitiæ, obtulit, & quod maius eſt culpæ, commiſit; ſua enim Deo dedit, & ſe Diabolo.

At contra admonendi ſunt,qui adhùc & aliena rapere contendunt,vt ſollicitè audiant,quid veniens in iudiciũ Dominus dicat; ait namque; *Eſuriui, & non dediſtis mihi manducare; ſitiui, & non dediſtis mihi potum; hoſpes fui, & non collegiſtis me; nudus, & non operuiſtis me; Infirmus, & in Carcere, & non viſitaſtis me*; quibus etiam præmittit dicens; *diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo, & Angelis eius*: Ecce nequaquàm audiunt, quia rapinas, vel alia quælibet violenta commiſerunt,& tamen æternis gehennæ ignibus mancipantur. Hinc ergò colligendum eſt, quanta damnatione plectendi ſunt, qui rapiunt aliena, ſi tanta animaduerſione feriuntur, qui ſua indiſcretè tenuerunt: Perpendant, quo eos obliget reatu res rapta, ſi tali ſubijcit pœnę non tradita: Perpendant, quid mereatur iniuſtitia illata, ſi tanta percuſſione digna eſt pietas non impenſa.

Pro

Digitized by Google

Pro aliena non Appetentibus, nec ſua Largientibus, & pro ſua Tribuentibus, & aliena rapere non Deſiſtentibus.

ADMONITIO XV.

ADmonendi ſunt, qui nec aliena appetunt, nec ſua largiuntur, vt ſciant ſollicitè, quòd ea, de qua ſumpti ſunt, cunctis hominibus Terra communis eſt, & idcircò alimenta quoque omnibus communiter profert. Incaſſum ergò ſe innocentes putant, qui commune Dei munus ſibi priuatim vendicant: Qui, cùm accepta non tribuunt, in Proximorum nece graſſantur; quia tot penè quotidie perimunt, quot morientium pauperum apud ſe ſubſidia abſcondunt. Nàm, cùm quælibet neceſſaria indigentibus miniſtramus, ſua illis reddimus, non noſtra largimur; iuſtitiæ debitum potiùs ſoluimus, quàm miſericordiæ opus implemus; vnde Pſalmiſta concinens, dicit: *Diſperſit, dedit Pauperibus, iuſtitia eius manet in æternum*; Cùm enim largitatem impenſam Pauperibus præmiſiſſet, non hanc vocare miſericordiam, ſed iuſtitiam maluit; quia, quod à communi Domino tribuitur, iuſtum profectò eſt, vt, qui accipiunt, eo communiter vtantur. Admonendi ſunt tenaces, vt nouerint, quòd hanc primam iniuriam faciunt Deo, quia danti ſibi omnia, nullam miſericordiæ hoſtiam reddunt: At contra admonendi ſunt, qui & ea, quæ habent, tribuunt, & aliena rapere non deſiſtunt; nè, dum valdè munifici videri appetunt, de boni ſpecie deteriores fiant. Hi etenim propria indiſcretè tribuentes, non ſolùm ad impatientiæ murmurationem proruunt, ſed cogente ſe inopia vſque ad auaritiam deuoluuntur. Quid eorum mente infœliciùs? quibus de largitate naſcitur auaritia, & peccatorum ſeges quaſi virtute ſeminatur.

Prius itaque admonendi ſunt, vt tenere ſua rationabiliter ſciant, & tunc demùm, vt aliena non ambiant; ſi enim radix culpæ in ipſa effuſione non exuritur, nunquàm per ramos

exuberans auaritiæ ſpina ſiccatur; occaſio ergò rapiendi ſubtrahitur, ſi benè priùs ius poſſidendi diſponatur. Admonendi ſunt, vt bona miſericordiæ per interiectam rapinæ nequitiam non confundant: Violenter enim exquirunt, quæ miſericorditer largiuntur; ſed aliud eſt, pro peccatis miſericordiam facere, aliud, pro miſericordia facienda peccare, quæ iam nequaquam miſericordia nuncupari poteſt; quia ad dulcem fructum non proficit, quæ per Virus peſtiferæ radicis amareſcit.

Pro Diſcordibus, & pro Pacatis.

ADMONITIO XVI.

Aliter admonendi ſunt Diſcordes, atque aliter Pacati. Diſcordes namque admonendi ſunt, vt certiſſimè ſciant, quia quantislibet virtutibus polleant, ſpiritales fieri nullatenùs poſſunt, ſi vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippè eſt: *Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax*; Qui ergò ſeruare pacem non curat, ferre fructum ſpiritus recuſat.

Admonendi ſunt Diſcordes, vt nouerint, quòd tamdiù nullum boni operis Deo ſacrificium immolant, quamdiù à proximorum charitate diſcordant. Scriptum namque eſt: *Si offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te; relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo, & tùnc veniens offeres munus tuum.* Ex qua præceptione penſandum eſt, quorum hoſtia repellitur, quàm intollerabilis culpa monſtratur. Nam, cùm mala cuncta bonis ſequentibus diluantur, penſemus, quanta ſint mala diſcordiæ, quæ niſi extincta funditùs fuerint, bonum ſubſequi non permittunt.

At contra admonendi ſunt Pacati, ne, dùm plus quàm neceſſe eſt, pacem, quam poſſident, amant, ad perpetuam peruenire non appetant. Plerumque enim grauiùs intentionem mentium rerum tranquillitas tentat; vt quo non ſunt

moleſta, quæ obtinent, eò minus amabilia fiant, quæ vacant; & quo delectant præſentia, eò non requirantur æterna. Pax ergo præſens ità tenenda eſt, vt & diligi debeat, & contemni; nè, ſi immoderatè diligitur, diligentis animus in culpa capiatur.

Vnde & admonendi ſunt Pacati, nè, dùm nimis humanam pacem deſiderant, prauos hominum mores nequaquam redarguant, & conſentiendo peruerſis, ab Authoris ſui ſe pace diſiungant; nè, dùm humana foras iurgia metuunt, interni fœderis diſciſſione feriantur. Quid eſt enim pax tranſitoria, niſi quoddam veſtigium pacis æternæ? quid eſſe ergò dementiùs poteſt, quàm veſtigia in puluere impreſſa diligere, ſed ipſum, à quo impreſſa ſunt, non amare?

Pro Coniugatis, & Liberis à Coniugio.

ADMONITIO XVII.

ALiter admonendi ſunt Coniugijs obligati, atque aliter à Coniugij nexibus liberi. Admonendi ſunt namque Coniugijs obligati, vt cùm viciſſim, quæ ſunt alterius, cogitant, ſic eorum quiſque ſtudeat placere Coniugi, vt non diſpliceat Conditori: Sic ea, quæ huius Mundi ſunt, agant, vt tamen appetere, quæ Dei ſunt, non omittant: Sic de bonis præſentibus gaudeant, vt tamen ſollicita intentione mala æterna pertimeſcant, quod benè, ac breuiter Paulus exprimit dicens: *Qui habent Vxores, tanquàm non habentes ſint: & qui flent, tanquàm non flentes: & qui gaudent, tanquàm non gaudentes.* Vxorem quippè, quaſi non habendo, habet, qui ſic per illam carnali conſolatione vtitur, vt tamen nunquàm ad praua opera à melioris intentionis rectitudine eius amore flectatur. Non flendo autem, flere eſt, ſic exteriora aduerſa plangere, vt tamen nouerit, æternæ quoque ſpei conſolatione gaudere; & rursùm, non gaudendo, gaudere eſt, ſic de Infimis animum attollere, vt tamen nunquàm deſinat ſumma formidare.

Admo-

Admonendi ſunt Coniuges, vt ea, in quibus ſibi aliquando diſplicent, & patientes inuicem tolerent, & exhortantes inuicem ſaluent: Scriptum namque eſt: *Inuicem onera veſtra portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti*; lex enim Chriſti charitas eſt, quia ille nobis, & largiter ſua bona contulit, & æquanimiter mala noſtra portauit.

Admonendi quoque ſunt & Coniuges, vt eorum quiſque, non tàm, quæ ab altero tolerat, quàm, quæ ab ipſo tolerentur, attendat; ſi enim ſua, quæ portantur, conſideret, & quæ ab altero ſuſtinet, leuius portat.

Admonendi ſunt Coniuges, vt ſuſcipiendæ Prolis ſe meminerint cauſa coniunctos, & cùm immoderatæ admixtioni ſeruientes, propagationis articulum in vſum transferunt voluptatis, perpendant, quòd licèt extra non exeant, in ipſo tamen Coniugio Coniugij iura tranſcendunt. Vnde neceſſe eſt, vt crebris exhortationibus moneantur, vt defleant, quòd pulchram copulæ ſpeciem admixtis voluptatibus fœdant.

At contra admonendi ſunt, qui ligati Coniugijs non ſunt, vt Cœleſtibus præceptis eò rectiùs ſeruiant, quo eos ad curas Mundi nequaquàm iugum copulæ carnalis inclinat, vt, quos onus licitum Coniugij non grauat, nequaquam pondus illicitum terrenæ ſollicitudinis præmat, ſed tantò eos paratiores dies vltionis, quantò expeditiores, inueniat, nè quo meliora agere vacantes poſſunt, ſed tamen negligunt, eò ſupplicia deteriora mereantur.

Admonendi ſunt Cœlibes, vt ſi tentationum procellas cum difficultate ſalutis tollerant, Coniugij portum petant: Scriptum namque eſt, *meliùs eſt nubere, quàm vri*.

Pro Conſcijs, & pro Ignaris peccatorum Carnis.

ADMONITIO XVIII.

ALiter admonendi ſunt peccatorum carnis Conſcij, atque aliter Ignari.

Admo-

Admonendi namque ſunt peccata carnis experti, vt mare ſaltem poſt naufragium metuant, & perditionis ſuæ diſcrimina, vel cognita perhorreſcant, nè, qui piè poſt perpetrata mala ſeruati ſunt, hæc improbè repetendo moriantur.

Admonendi ſunt itaque, vt ſtudeant, quatenùs, ſi accepta naturæ bona integra ſeruare noluerunt, ſaltèm ſciſſa reſarciant; quibus nimirùm neceſſe eſt, vt perpendant in tàm magno fidelium numero, quàm multi & ſe illibatos cuſtodiant, & alios ab errore conuertant; quid ergò iſti dicturi ſunt, ſi alijs in integritate ſtantibus, ipſi nec poſt damna reſipiſcant?

Admonendi ſunt, vt præterita commiſſa conſiderent, & imminentia deuitent.

Admonendi, vt vigilanti cura conſpiciant, poſt delicta nobis, ad ſe redeuntibus, Deus quanta beneuolentia ſinum ſuæ pietatis expandat, cùm per Prophetam dicat: *Si dimiſerit Vir Vxorem ſuam, & illa recedens duxerit Virum alium, nunquid reuertetur ad eum vltra? nunquid non polluta, & contaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me dicit Dominus*: Ecce de fornicante, & relicta Muliere argumentum iuſtitiæ proponitur, & tamen nobis redeuntibus poſt lapſum non iuſtitia, ſed pietas exhibetur; vt hinc vtique colligamus, ſi nobis delinquentibus tanta pietate parcitur; à nobis, nec poſt delictum redeuntibus, quanta improbitate peccatur; aut quæ ab illo erit ſuper improbos venia, qui non ceſſat vocare poſt culpam.

At contra admonendi ſunt peccata carnis ignorantes, vt tantò ſollicitiùs præcipitem ruinam metuant, quantò altiùs ſtant.

Admonendi ſunt, vt nouerint, quia quo magis loco præeminenti conſiſtunt, eò crebrioribus ſagittis inſidiatoris impetuntur; quia tantò ardentiùs ſolet erigi, quantò robuſtiùs ſe conſpicit vinci; tantòque intolerabiliùs dedignatur vinci, quantò contra ſe videt per integra infirmæ carnis caſtra pugnari.

Admonendi ſunt, vt inceſſanter præmia ſuſpiciant, & libenter procùl dubio, tentationum, quas tolerant, labores calca-

calcabunt; ſi enim attendatur fœlicitas, quæ ſine tranſitu attingitur, leue fit, quòd tranſeundo laboratur.

Admonendi ſunt peccata carnis ignorantes, nè ſuperioris ordinis celſitudine ſe cœteris præferant, cùm, ab Inferioribus quanta ſe meliùs agantur, ignorant; In examine namque recti Iudicis mutat merita ordinum qualitas actionum.

Pro Laudantibus Illicita, quæ faciunt; & pro non Deuitantibus praua, quæ accuſant.

ADMONITIO XIX.

Aliter admonendi ſunt, qui illicita, quæ faciunt, etiam laudant; atque aliter, qui accuſant praua, nec tamen deuitant.

Admonendi ſunt enim illi, qui illicita, quæ faciunt, etiam laudant, vt conſiderent, quòd plerumque plus ore, quàm opere delinquant: Opere namque per ſemetipſos ſolos praua perpetrant, ore autem per tot Perſonas iniquitatem exhibent, quot audientium mentes, iniqua laudantes, docent.

Admonendi ergò ſunt, vt ſi eradicare mala diſſimulant, ſaltem ſeminare pertimeſcant.

Admonendi ſunt, vt eis perditio priuata ſufficiat.

Rurſumque admonendi ſunt, vt, ſi eſſe mali non metuunt, erubeſcant ſaltem videri, quod ſunt. Plerumque enim culpa, dùm abſconditur, effugatur; quia, dum mens erubeſcit videri, quod tamen eſſe non metuit, erubeſcit quandoque eſſe, quod fugit videri.

At contra admonendi ſunt, qui accuſant praua, nec tamen deuitant, vt prouidè perpendant, quid in diſtricto Dei iudicio pro ſua accuſatione dicturi ſunt, qui de reatu ſuorum criminum, etiam ſemetipſis iudicibus, non excuſantur. Hi itaque quid aliud, quàm præcones ſunt ſui? voces contra culpas proferunt, & ſemetipſos operibus reos tradunt.

Admonendi ſunt, vt videant, quia de occulta iam retributione iudicij eſt, quòd eorum mens, malum, quod perpetrat,

erat, illuminatur, vt videat, ſed non conatur, vt vincat; vt quo meliùs videt, eò deteriùs pereat, quia & intelligentiæ lumen percipit, & actionis prauæ tenebras non relinquit; nàm, cùm acceptam ad adiutorium ſcientiam negligunt, hanc contra ſe in teſtimonium vertunt; & de lumine intelligentiæ augent ſupplicia, quod profectò acceperant, vt poſſent delere peccata.

Pro Peccantibus frequenter in minimis, & pro excedentibus aliquando in grauioribus.

ADMONITIO XX.

ALiter admonendi ſunt, qui licèt minima, crebrò tamen illicita faciunt; atque aliter, qui ſe à paruis cuſtodiunt, ſed aliquando in grauioribus demerguntur.

Admonendi ſunt, qui quamuis in minimis, ſed tamen frequenter excedunt, vt nequaquam conſiderent qualia, ſed quanta committunt. Facta enim ſua, ſi deſpiciunt timere, dùm penſant, debent formidare, cùm numerant: Altos quippè gurgites fluminum paruæ, ſed innumeræ replent guttæ pluuiarum; & hoc agit ſentina latenter excreſcens, quod patenter procella ſæuiens. Hinc videlicet ſcriptum eſt: *Qui modica ſpernit, paulatim decidit;* qui enim peccata minima flere, ac deuitare negligit, à ſtatu iuſtitiæ, non quidem repentè, ſed partibus totus cadit.

Admonendi ſunt, qui in minimis frequenter excedunt, vt ſollicitè conſiderent, quia nonnumquàm in parua deteriùs, quàm in maiori culpa peccatur; Maior enim quo citiùs, quia ſit culpa, agnoſcitur, eò etiam celeriùs emendatur: Minor verò, dùm quaſi nulla creditur, eò peius, quo & ſecuriùs in vſu retinetur; vnde fit plerumque, vt mens aſſueta malis leuibus, nec grauiora perhorreſcat, atque ad quandam authoritatem nequitiæ per culpas nutrita perueniat; & tantò in maioribus contemnat pertimeſcere, quantò in minimis didicit non timendo peccare.

At contra admonendi ſunt, qui ſe à paruis cuſtodiunt, ſed aliquando in grauibus demerguntur, vt ſollicitè ſeipſos depræhendant, quia, dùm cor eorum de cuſtoditis minimis extollitur, ad perpetranda grauiora ipſo elationis ſuæ baratro deuoratur; & dùm foris ſibi parua ſubijciunt, ſed per inanem gloriam intùs intumeſcunt, languore ſuperbiæ intrinſecùs victam mentem etiam foras per mala maiora proſternunt.

Admonendi ſunt ergò, nè, vbi ſe ſtare extrinſecùs æſtimant, ibi intrinſecùs cadant, & iuxta diſtrictam diſtricti Iudicis retributionem, elatio minoris iuſtitiæ via fiat ad foueam maioris culpæ; qui enim vanè elati boni minimi cuſtodiam ſuis viribus tribuunt, iuſtè derelicti culpis maioribus obruuntur, & cadendo diſcunt, non fuiſſe proprium, quòd ſteterunt, vt mala immenſa cor reprimant, quòd minima bona exaltant.

Admonendi ſunt, vt conſiderent, quod & in culpis grauioribus alto reatu ſe obligant, & tamen plerumque in paruis, quæ cuſtodiunt, deteriùs peccant; quia & in illis iniqua faciunt, & per iſta ſe hominibus, quòd iniqui ſunt, tegunt; vnde fit, vt, cùm maiora mala perpetrant, coram Deo apertæ iniquitatis ſint, cùm parua bona cuſtodiunt, coram hominibus ſimulatæ ſanctitatis ſint.

Admonitiones aliæ à D. Gregorio Papa loco ſupra citato poſitæ hìc prætermittuntur breuitatis gratia, quas tamen Pœnitentiarius ipſe in fonte guſtare poterit, quoties præſentes hìc poſitæ ad propriæ Charitatis ſitim explendam ſatis non eſſe probauerit.

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM NOTABILIVM,
Quæ in prima, & ſecunda Parte huius Operis continentur.

Primus numerus Partem: Secundus Caput: Tertius Dubium, aut Formulam demonſtrant: Quartus verò paginam ſignat.

A

Abbas.

ABbates non gaudent priuilegio Canonis XI. Bullæ Cœnæ. 1.4.8.108. Vnde hos offendentes,non incurrunt talem cenſuram, ſed aliam Canonis *ſi quis ſuadente*. ibid. Abſolui non poſſunt in caſibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ; ſecùs in occultis. 1.5.9.143.

Abortus.

Supplicans diſpenſari ſuper occulta irregularitate ex abortu, tenetur exprimere, an fœtus fuerit à ſe genitus. 2.4.not.12. 271. & 2.4.2.274. Aliter gratia eſt ſubreptitia, & irrita. ibid. 271.

Abſolutio.

Abſoluere poteſt Minor Pœnitentiarius quemcumque à peccatis etiam reſeruatis ab Ordinarijs. 1.1.5.38. Etiam Regulares à reſeruatis in Religione. 1.1.6.39. Licèt eiſdem ſit prohibitum extra Religionem confiteri. ibid. Non tamen Moniales in confeſſione ſpeciali, aut generali. 1.1.7.41. Neque eos, qui receperint munera à Regularibus, ſi acceptum excedat valorem decem ſcutorum monetæ, niſi præmiſſa reſtitutione. 1.5.11.149. *Vide verbo Munera.*

Digitized by Google

Quid poſſit circa cenſuras. *Vide verb. Pœnitentiarius quo ad cenſuram.*

Abſolutus.

Ad reincidentiam, reincidit in eamdem cenſuram reſeruatam, ſicut erat prima, ſi reincidat. 1. 5. 10. 147. Abſolutus ad effectum lucrandi Indulgentias Vrbis, ſi eſt Sacerdos, non poteſt celebrare. 2. 3. not. 4. 250. Sufficit, quòd confiteatur, & communionem recipiat. ibid. Formula huiuſmodi abſoluendi. 2. 3. 11. 265.

Adulterium.

Quale eſſe debeat ad inducendum impedimentum criminis cum fide data. 2. 2. 6. 241. Et quale debeat eſſe ad inducendum idem impedimentum cum alterius machinatione. 2. 2. 8. 244. *Vide verbo Crimen.*

Appellantes.

A Pontifice ad futurum Concilium, cenſentur Schiſmatici, & malè de Fide ſentientes. 1. 4. 4. 98. Incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ, & abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant hanc cenſuram. ibid. 99. Appellantes à Cardinalibus, Epiſcopis, aut Prælatis ad futurum Concilium, cenſuram Bullæ Cœnæ non incurrunt. 1. 4. 4. 100. Appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad laicam poteſtatem, abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario in caſibus publicis; ſecùs in occultis. 1. 4. 6. 102. Qui incurrant, aut non incurrant hanc cenſuram Bullæ Cœnæ. ibid. 103.

Apoſtatæ.

Qualiter abſoluantur Religioſi Apoſtatæ à Religione, cùm ſint excommunicati. 1. 2. 13. 60. Quid agendum, ſi velint componere cum Superioribus. ibid. Quomodo procedatur cum Vltramontanis, & longè diſtantibus. ibid. 61. Cooperantes Apoſtaſiæ Regularium ſunt excommunicati. 1. 2. 14. 62. Qualiter non incurrant illos recipientes. ibid. Apoſtata à Fide internus, & externus ſimul, abſolui non poteſt à Pœnitentiario. 1. 4. 2. 94. Neque Apoſtata externus

nus tantùm ſolet abſolui, niſi prius abiurauerit coram S.Officio. ibid. Omnis Apoſtata à Fide eſt hæreticus, non è conuerſo. ibid. Duplicem tamen excommunicationem non incurrit, ibid. 95.

Arbitrium.

Debet regulari à Iure, & eſſe debet arbitrium boni viri, quod relinquitur Pœnitentiario in ordine ad pœnitentias iniungendas, non importat meram voluntatem, ſed debet eſſe regulatum iuxta præſcripta à Maiori Pœnitentiario in ſuis litteris commiſſionum, ſecundùm grauitatem, & durationem. 2. §.2. not.3. 194.

Arma.

Deferentes, aut tranſmittentes ad Turchas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 3. 71. Quæ prohibeantur deferri. ibid. Quando poſſint abſolui à Pœnitentiario. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 72.

Aſtrologia.

Tenens certò ex Aſtris, vel alijs rebus creatis, poſſe cognoſci futura contingentia, & actus humanos liberos, & effectus ſupernaturales, tanquàm ex cauſis, hæreticus eſt. 1. 5. 3. 129. Docens, & aſſerens certò eadem poſſe cognoſci ex Aſtris, tanquàm ex cauſis, hæreticus eſt. ibid. Scienter tenens, aut legens libros, talia docentes, excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrit. ibid. 130. Affirmans artem Aſtrologiæ iudiciariæ, ſeù diuinatoriæ non eſſe ab Eccleſia improbatam, cenſuram eiuſdem Bullæ incurrit. ibid.

Auditores Sacræ Rotæ Romanæ.

Reuelantes Secretum eiuſdem Rotæ excommunicationem incurrunt. 1. 5. 12. 153. Etiam eorum Locatenentes, Studij Adiutores, aut Adiuncti, ſi ſecretum reuelauerint. ibid. Abſolui non poſſunt à Minori Pœnitentiario. ibid. Quando incurrant, aut non incurrant cenſuram. ibid. 154.

Bona

B

Bona Naufragantium.

SVrripientes, incurrunt cenſuram Bullæ Cœnæ. 1. 3. 1. 66. Qui incurrant, aut nòn incurrant hanc cenſuram. ibid. 67. Abſolui poſſunt à Pœnitentiario, ſi, quod raptum eſt, non excedit valorem quinque ſcutorum. ibid. Quid de retinentibus talia bona. ibid.

Bulla Cœnæ. *Vide verb. Excommunicatio.*

C

Cardinales.

TRactantes, viuente Pontifice, de futuro eligendo, non poſſunt abſolui à Minori Pœnitentiario. 1. 5. 4. 130. Quomodo intelligantur iſti tractatus, & qui prohibeantur. ibid. 131. Quid ſi ſolùm tentàuerint de futuro eligendo. ibid. 132. Quid de dantibus auxilium, conſilium, aut fauorem. ibid. 133. Qui incurrant, aut non incurrant hanc cenſuram. ibid. Tranſgredientes Bullas de electione Pontificis, abſolui non poſſunt à Pœnitentiario. 1. 5. 5. 134. Neque ſi tractauerint, Sede vacante, ſcienter mutare, vel alterare Bullam Gregorij XV. ibid. Ob electionem Pontificis inualidam, tàm Cardinales eligentes, quàm complices, & fautores hanc excommunicationem incurrunt. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 135.

Cauſa.

Quæ ſint cauſæ pro concedenda Voti dilatione. 2. §. 3. introd. 200. Pro commutatione Voti Religionis in vitam cœlibem. ibid. Quæ pro commutatione eiuſdem Voti ad effectum contrahendi matrimonium. ibid. Quæ pro commutatione Voti Caſtitatis. ibid. Quæ pro commutatione trium Votorum Peregrinationis reſeruatorum. ibid. Quæ pro diſpenſando ſuper impedimentis matrimonialibus in caſibus Sac. Pœnitentiariæ conceſſis. ibid. 202. Quæ pro diſpen-

diſpenſando ſuper aliqua Irregularitate. ibid. 203. Pro abſoluendo ab aliqua cenſura. ibid. Pro rehabilitando ad Beneficia. ibid. 204 Ad officia & dignitates ipſos Regulares. ibi. Pro condonatione fructuum Eccleſiaſticorum malè perceptorum. ibid. 204. Pro commutatione recitationis Horarum Canonicarum. ibid. 205. Excuſantes percuſſorem Clerici ab acceſſu perſonali ad Vrbem. ibid.

Clauſula.

Quatenus ſi eſt ita, ad quæ inquirenda obliget Pœnitentiarium. q. 9. procem. 28. Eſt conditio, ſine qua non conceditur gratia à Sac. Pœnitentiaria. ibid. Eſt inſtructio præceptiua, neceſſariò verificanda. ibid. 30. Reddit gratiam conditionalem, qua conditione non impleta, corruit actus ibid. & 1. 1. 4. 36.

Clauſura.

Violatores Clauſuræ Monialium etiam ad malum finem abſoluere poteſt Minor Pœnitentiarius in caſibus occultis; ſecùs in publicis. 1. 2. 6. 49. Etiam Mulieres ingreſſas Clauſuram Regularium, ſiuè ad malum finem, ſiuè alia de cauſa in caſibus non deductis. 1. 2. 12. 58. Regulares verò ipſas introducentes ad inhoneſtos vſus, abſoluere non poteſt. 1. 5. 10. 145. Si non ad vſus inhoneſtos poteſt. ibid. 148. *Vide verbo Regulares.*

Compoſitio.

Pro reualidando Matrimonio nunquàm fit compoſitio, quoties diſpenſatio à Dataria fuit habita in forma pauperum. 2. 2. 4. 236. Neque ſi fuerit data in forma ordinaria ſuper gradibus tertio, aut quarto conſanguinitatis, vel affinitatis. ibid. 237. Idem de cognatione ſpirituali, & publica honeſtate ex Matrimonio rato. ibid. In quibus caſibus poſſit Sac. Pœnitentiaria Matrimonium reualidare, nulla facta compoſitione. *Vide verbo Matrimonium.* Compoſitio eſt præmittenda, quoties gratia fuit expedita à Dataria in forma ordinaria, ſed ſubreptitiè ob tacitam copulam, aut ob reticitam malitioſam intentionem habitam in copula, & agitur de primo, & ſecundo, vel ſecundo tantùm gradu,

licèt

licèt occulta ſit ſubreptio. ibid. in prænotand. 223. Quid ſi Contrahentes, & diſpenſati ob paupertatem ſoluere nequeant hanc compoſitionem. ibid. 223. Quando ſit facienda compoſitio, dùm condonantur fructus Eccleſiaſtici malè percepti. 2. §.3. introd. 204.

Conceſſio.

Conceſſio limitata, & reſtricta non extendit ſuum effectum, vltrà terminos ſuæ limitationis, & reſtrictionis. 1. 1. 3. 35. Conceſſo maiori, conceditur etiam, quod minus eſt, ſi in illo maiori contineatur. 1. 1. 5. 38. In omni conceſſione ſemper intelligitur excepta Perſona loquentis. 1. 1. 6. 40. Conceſſum cenſetur, quod aliquo Iure prohibitum non reperitur. 1. 3. 4. 73.

Concilium.

Concilium non eſt ſupra Papam, ſed Papa ſupra Concilium. 1. 4. 4. 98. Omnia Concilia, Romanæ Eccleſiæ authoritate, facta ſunt, & robur acceperunt. ibid. 99. Concilium dici non poteſt, quod ſine authoritate Papæ celebratur, ſed Conciliabulum, & Conuenticulum. ibid. 99.

Conclaue.

Violantes Conclaue per litteras, aut Nuncios, quid incurrant. 1. 5. 6. 136. A quo poſſint abſolui. ibid. Quæ Perſonæ ſubijciantur huic cenſuræ. ibid. Quibus litteris, & ſignis incurratur. ibid. 137. Nuncij, aut litteras deferentes, an hanc, aut aliam pœnam incurrant. ibid. Quando etiam cenſuram poſſint incurrere. ibid. Mittentes Nuncium, aut litteras, an incurrant, ſi non peruenerint, ad quos mittuntur. ibid. 138. Violantes clauſuram Conclauis loquendo ſecretè cum Cardinalibus, quid incurrant. 1. 5. 7. 138. Quid ſi publicè loquantur. ibid. 139. An poſſint abſolui à Pœnitentiario. ibid. 140. An hæc cenſura afficiat DD. Cardinales, audientes, & loquentes. ibid. 139. An alios Conclauiſtas, aut cum iſtis loquentes. ibid. Qeid incurrant Prælati, & Officiales deputati ad cuſtodiam Conclauis, ſi defecerint in eorum Officio, & à quo poſſint abſolui. ibid. 140.

Confeſſarius.

Electus virtute Iubilæi, procedit cum iuriſdictione auctoritate Apoſtolica. 1. 1. 4. 37. Confeſſarius Regularis iuriſdictionem habet à Papa. ibid. Cuilibet Confeſſario competere poteſt nomen Pœnitentiarij, à Sacramento Pœnitentiæ, quod adminiſtrat. q. 1. præamb. 1. Sed hæc non eſt propria denominatio Pœnitentiarij. ibid.

Confeſſio.

Publica, de grauioribus peccatis, tempore Apoſtolorum fuit vſitata, ſed poſteà ceſſauit. quæſt.1.præamb. 2. Extra Confeſſionem Sacramentalem, ordinariè non poteſt Pœnitentiarius executionem vllam facere. quæſt.6. præambul. 16. Confeſſio menſtrua inter pœnitencias graues computatur. 2. §.2. Introd. 195. Hæc mutari poteſt à Pœnitentiario cum cauſa, in magis, & minus frequentem. ibid.

Conſpiratio.

Conſpirantes in Perſonam, vel Statum Summi Pontificis, vel Sedis Apoſtolicæ, non poſſunt abſolui à Pœnitentiario. 1.5.2.125. Offendens Perſonam Papæ, quas cenſuras incurrat. ibid. 126. Scientes, & non reuelantes conſpirationem in Perſonam Papæ, quam cenſuram incurrant. ibid. 127. Quid ſi in conſpiratione, aut alio tempore offendatur aliquis de familia Summi Pontificis. ibid.

Copula inceſtuoſa.

Eſplicanda eſt, cùm petitur diſpenſatio à Dataria ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, aut alio gradu prohibito publicæ honeſtatis, & cognationis ſpiritualis, aliter nulla eſt diſpenſatio. 2. 2. 3. 234. Nec tantùm copula, ſed etiam malitioſa intentio habita in copula eſt exprimenda. 2. 2. 4. 236.

Crimen.

Conditiones requiſitæ ad inducendum impedimentum criminis ex adulterio, & fide data. 2. 2. 6. 241. Quæ requirantur ad inducendum idem impedimentum ex adulterio, & altero machinante. 2. 2. 8. 244.

Curia Romana.

Quid intelligatur per Curiam Romanam. 1. 3. 4. 73. Quid ſi Papa alibi moraretur, & non Romæ. ibid. Quid ſi pars Curiæ eſſet cum Papa extra Vrbem, & pars in Vrbe. ibid. 74. Lædentes ad Romanam Curiam pro negotijs ſuis recurrentes per ſe, vel per alios, cenſuram Bullæ Cœnæ incurrunt. 1. 3. 7. 79. Qui incurrant, aut non incurrant, ibid. Quando poſſint abſolui à Minori Pœnitentiario. ibid. Romanæ Curiæ ſtylus eſt interpretatiuus Conſtitutionum, & vbique ſeruandus. 1. 2. 12. 59.

D

Debitum Coniugale.

IVs petendi hoc debitum amittitur per tranſgreſſionem Voti Caſtitatis. 1. 6. 10. 185. Etiam per ſuperuenientem affinitatem. 2. 2. 10. 247. Tàm ab vno, quàm ab altero Coniuge, ſi cum Conſanguineo, aut Conſanguinea alterius Coniugis rem habeat. ibid. 248. Non excedit ſecundum gradum. ibid. Super ipſo diſpenſant Pœnitentiarij. 1. 6. 10. 186. Declaranda, & monenda, dùm ſuper hoc diſpenſatur. 2. 2. 10. 247.

Delegatus.

Nihil poteſt facere præter, vel contra formam reſcripti. q. 6. Proœm. pag. 18. Tenetur ſequi ſtylum Tribunalis Delegantis, cuius nomine procedit. q. 7. Proœm. pag. 20 Procedens authoritate Apoſtolica procedit vt Delegatus quo ad ſibi commiſſa. 1. 1. 4. 37. Tenetur ſub nullitate ſeruare conditiones eſſentiales, & mandata Delegantis. q. 7. Proœm. pag. 22.

Dictio.

Quicunque, vniuerſalis eſt, & vniuerſalitatem præſefert. q. 5. Proœm. pag. 14. Dictio, *Tantum*, eſt taxatiua, ponens, quod affirmat, & cætera excludens. q. 6. Proœm. pag. 18. Dictio, *Quæcunque*, vniuerſalis eſt, & nullam patitur reſtrictionem. 1. 1. 2. 33. Dictio, [illegible], eſt [illegible],

[illegible]

Digitized by Google

exprimens caſum magis dubitabilem, & implicans minus dubitabilem. 1. 1. 5. 38. Dictio, *Quomodolibet*, vniuerſalis eſt, omnem pænitùs modum includens. 1. 2. 6. 49. Dictio, *Eadem*, eſt relatiua præcedentium, cum omnibus ſuis qualitatibus, ſignificans identitatem in omnibus, & per omnia. 1. 5. 10. 147.

Diſpenſatio.

Vide verb. Pœnitentiarius quo ad Vota, quo ad Matrimonio, & quo ad Irregularitates.

Dubium.

Sedes Apoſtolica, in caſibus dubijs, ſemper amplectitur, quod tutius eſt ſaluti Animarum, ſcil. Sententiam probabiliorem. q. 8. Proæm. pag. 24. Eamdem ſequitur Sac. Pœnitentiaria, relicta probabili. ibid. Eamdem tenetur ſequi etiam Min. Pœnitentiarius. ibid. Vbi vertitur periculum Animæ, præſumitur in deteriorem partem, quæ licet videatur deterior, tamen melior eſt, & tutior. ibid. 26.

E

Exceptio.

Firmat regulam in contrarium. 1. 2. 5. 48. Et declarat, quòd veniat in conceſſione, quidquid non eſt exceptum. 1. 2. 7. 51. Exceptio, vt odioſa, eſt ſtricti iuris, & ſtrictè accipienda. 1. 2. 12. 59.

Excommunicatio Bullæ Cænæ.

Contra ſurripientes bona eorum, qui in Mari paſſi ſunt Naufragium. 1. 3. 1. 66. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 67.

Contra falſificantes litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes. 1. 3. 2. 68. Quæ litteræ, & ſupplicationes prohibeantur falſificari. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 69.

Contra deferentes, vel tranſmittentes Arma, & alia vſui Bellico idonea ad Turchas, vel alios Chriſtiani nominis Inimicos. 1. 3. 3. 71. Qui cenſeantur Hoſtes Chriſtiani nominis. ibid.

ibid. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 72.
Contra impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehunt. 1. 3. 4. 73. qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 74.
Contra lædentes eos, qui ad Sedem Apoſtolicam veniunt, vel ab ea recedunt; aut ſine iuriſdictione vexant commorantes in Curia. 1. 3. 5. 75. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 76.
Contra lædentes Romipetas, ac Peregrinos, etiam in Vrbe morantes, vel abeuntes. 1. 3. 6. 77. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 78.
Contra lædentes eos, qui ad Romanam Curiam pro negotijs ſuis recurrunt, ſiuè per ſe, ſiue per alios lædant. 1. 3. 7. 79. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram, ibid. 80.
Contra Piratas, & Latrunculos Maritimos, & eorum receptatores, & fautores. 1. 3. 8. 81. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 82.
Contra ſcienter legentes, vel retinentes libros hæreticorum, hæreſim continentes, vel de Religione tractantes. 1. 3. 9. 83. Conditiones neceſſariæ ad incurrendam hanc Cenſuram; & qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 84.
Contra imponentes noua pedagia, & gabellas, vel eas augentes. 1. 3. 10. 85. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 86.
Hæreticorum credentes, receptatores, & defenſores. 1. 3. 11. 87.
Contra Hæreticos. 1. 4. 1. 93. Apoſtatas à Fide. 1. 4. 2. 94. Schiſmaticos. 1. 4. 3. 96. Qui incurrant, aut non incurrant Cenſuram, contra Schiſmaticos latam. ibid. 97.
Contra appellantes a Pontifice ad futurum Concilium. 1. 4. 4. 98. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 99.
Contra nunciantes Turcis, & alijs Chriſtiani nominis inimicis, aut Hæreticis pertinentia ad ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ in damnum Chriſtianorum. 1. 4. 5. 100. Qui incurrant,

rant, aut non incurrant hanc Cenſuram . ibid. 101.

Contra appellantes à grauamine, vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad Laicam poteſtatem. 1. 4. 6. 102. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 103.

Contra impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum, aut aliarum expeditionum, & prohibentes ad gratias impetrandas accedentes. 1. 4. 7. 105. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid.

Contra offendentes S. R. E. Cardinales, & alios Prælatos. 1. 4. 8. 107. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 108.

Contra Iudices ſæculares trahentes perſonas Eccleſiaſticas ad ſua Tribunalia contra libertatem Eccleſiaſticam. 1. 4. 9. §. 1. 109. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 110.

Contra facientes Statuta, & ordinationes contra eamdem libertatem. ibid. §. 2. 110. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 111.

Contra impedientes Prælatos, nè ſua Iuriſdictione vtantur, aut alios Iudices ordinarios directè, vel indirectè. ibid. §. 3. 112. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 113.

Contra recurrentes à Iudicibus Eccleſiaſticis ad Laicam poteſtatem, iudicia eludentes. ibid. 1. 4. 9. §. 4. 113. Qui incurrant taliter recurrendo. ibid. 114.

Contra vſurpantes fructus, & prouentus Eccleſiarum, & eos ſequeſtrantes. ibid. §. 5. 115. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid.

Contra imponentes Decimas, & alia onera perſonis Eccleſiaſticis, Eccleſijs, Monaſterijs, aut eorum fructibus, & talia onera exigentes. ibid. §. 6. 117. Qui incurrant, aut non ibid.

Contra Iudices ſæculares, qui ſe interponunt in cauſis capitalibus, ſeu criminalibus contra Eccleſiaſticas perſonas. ibid. § 7. 118. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 119.

Contra occupantes bona, aut Terras Eccleſiæ Romanæ, & illius Iuriſdictionem vſurpantes. ibid. 1. 4. 9. §. 8. 120. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 121.

Excom-

Excommunicatio circa alia.

Contra Violatores Clauſuræ Monialium. 1. 2. 6. 49.
Contra procurantes abortum fætus animati. 1. 2. 7. 51.
Contra inijcientes manus violentas in Clericum. 1. 2. 8. 52.
Contra præſumentes abſoluere à caſibus Bullæ Cænæ ſine facultate. 1. 2. 9. 53.
Contra Mulieres ingredientes Clauſuram Regularium in caſibus non permiſſis. 1. 2. 12. 58.
Contra Religioſos Apoſtatas à Religione. 1. 2. 13. 60.
Contra cooperantes Apoſtaſiæ Regularium. 1. 2. 14. 62.
Contra Duellantes, & cooperantes. 1. 2. 15. 63.
Contra Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ. 1. 5. 1. 123.
Contra conſpirantes in Perſonam, vel ſtatum Summi Pontificis. 1. 5. 2. 125.
Contra inquirentes per ſe, vel per alios de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis, pro tempore exiſtentis, & eius Conſanguineorum. 1. 5. 3. 128.
Contra Cardinales tractantes, viuente Pontifice, de futuro eligendo. 1. 5. 4. 130
Contra tranſgredientes Bullas Gregorij XV. & Vrbani VIII. de Electione Pontificis. 1. 5. 5. 134.
Contra violantes clauſuram Conclauis per litteras, aut nuncios. 1. 5. 6. 136.
Contra loquentes ſecretè cum Cardinalibus in Conclaui exiſtentibus. 1. 5. 7. 138.
Contra impedientes, vel offendentes Officiales, aut Miniſtros Sanctæ Inquiſitionis. 1. 5. 8. 140.
Contra Principes, & alias perſonas Ius Imperij habentes in caſibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cænæ. 1. 5. 9. 143.
Contra Regulares introducentes Mulieres intra Clauſtra in caſibus non permiſſis. 1. 5. 10. 145.
Contra recipientes munera à Regularibus. 1. 5. 11. 149.
Contra reuelantes ſecretum Sac. Rotæ Romanæ. 1. 5. 12. 153.
Vide verb. Pænitentiarius quo ad abſolutionem.

Facultas

F.

Facultas.

Qvæ datur cum titulo, & ratione Officij, ordinaria cenſetur. q. 5. Proœm. 13. Etiam quæ datur ad vniuerſalitatem cauſarum. ibid. 14. Et quæ datur ad vniuerſitatem perſonarum, licèt ad cauſam particularem. ibid. Et quæ non expirat morte concedentis, & ex ſui natura perpetua eſt. ibid. Et quæ eſt à lege, niſi aliàs à lege ipſa conſtituatur delegata. ibid. 15. Facultas limitata non poteſt extendere effectum vltrà terminos ſuæ limitationis. 1. 2. 13. 60.

Falſarius.

Falſificans litteras Apoſtolicas excommunicatur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 2. 68. Ob quas falſificationes incurratur. ibid. 69. Quando abſolui poſſit à Pœnitentiario taliter delinquens. ibid. Qui hanc Cenſuram non incurrant. ibid. 70.

Familiaris.

Offendens aliquem de familia Papæ nullam incurrit Cenſuram, niſi offenſus fuerit Clericus, aut Religioſus. 1. 5. 2. 127. Idem currit de offendentibus familiaribus Cardinalium, & Prælatorum, ſi non fuerint Clerici, aut Religioſi. ibidem.

Finis malus.

In ordine ad introductionem Mulierum intra Clauſtra Regularium ad finem malum, aliud non intelligitur per talem finem, niſi finis, & intentio committendi aliquod peccatum luxuriæ. 1. 5. 10. 148.

Fructus.

Quæ ſint cauſæ condonandi fructus Eccleſiaſticos malè perceptos. 2. §. 3. Introduct. 204. Qualiter procedatur in hac condonatione danda. ibid. 205.

Gibellus

G

Gabella.

IMponentes nouas Gabellas, vel eas augentes, excommunicantur in Bulla Cænæ. 1. 3. 10. 85. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. Quando Pœnitentiarius poſſit abſoluere ipſam incurrentes. ibid.

Gratia.

Gratiæ, & mandata, præſertim Apoſtolica, qualiter regulanda, & an extendenda. q. 6. Proæm. 17.

Gratia facta à Sac. Pœnitentiaria, quando cenſeatur perfectè facta. q. 9. Proæm. 29. An ſit ſimpliciter, aut conditionaliter facta. ibid. 30.

H

Hæretici.

HÆretici expreſsè, & nominatim à Sede Apoſtolica declarati, ad ſenſum Bullæ Cœnæ, qui cenſeantur. 1. 3. 3. 72. Quis incurrat Cenſuram Bullæ Cœnæ contra Hæreticos. 1. 4. 1. 93. Per quem actum talis Cenſura incurratur. ibid. 94. Quid poſſit Pœnitentiarius quo ad abſolutionem ab hæreſi. ibid. 93. Hæreticus eſt Schiſmaticus, non è conuerſo. 1. 4. 3. 96.

Hæreticorum credentes.

Qui cenſeantur. 1. 3. 11. 87. Qualiter diſtinguantur à credentibus erroribus Hæreticorum. ibid. An ſint Hæretici, ſicut ſunt credentes erroribus. ibid. Qualiter incurrant Cenſuram Bullæ. ibid. An poſſint abſolui à Pœnitentiario, cum receptatoribus, fautoribus, & defenſoribus Hæreticorum. ibid.

Homicidium.

Vide verb. Pœnitentiarius, quo ad Irregularitates.

Horæ Canonicæ.

Cauſæ pro concedenda cōmutatione recitationis Horarū Canonicarū. 2. §. 3. Introduct. 205. Qualiter fiat hæc commutatio

Digitized by Google

tatio cum eo, qui patitur viſus debilitatem. 2. 5. 3. 290. Qualiter cum ſcrupuloſis, qui nunquam acquieſcunt recitationi. ibidem.

Hoſtes.

Chriſtiani nominis, ad quos deferri Arma prohibitum eſt, qui cenſeantur ad ſenſum Bullæ Cœnæ. 1. 3. 3. 71. Quibus nunciari non poſſunt, pertinentia ad ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ in damnum Chriſtianorum, qui ſint. 1. 4. 5. 101.

I

Immunitas.

ECcleſiaſtica, qualiter differat à libertate Eccleſiaſtica. 1. 5. 1. 123 Quando Violatores Immunitatis poſſint abſolui à Pœnitentiario. ibid. In quibus caſibus incurratur hæc excommunicatio. ibid. 124. Quid ſi violatio fiat ſolùm priuata poteſtate. ibid. 125. Qui ſint Rei non gaudentes immunitate. ibid. 124. Quid intelligatur pro Eccleſia, cùm agitur de immunitate. ibid. 123. Extrahentes reum non gaudentem, quando incurrant hanc Cenſuram. ibid. 1. 5. 1. 124.

Impedimentum.

Legitimè impeditus ob graue impedimentum, quando excuſetur ab obligatione legis. 1. 2. 13. 61. Impedimentum dirimens Matrimoniū, quando cenſeatur occultum. 2. 2. Reg. 9. 225. Impedimentum Matrimoniale ſublatum quo ad vnum Contrahentium, eſt etiam ſublatum quoad alterum ipſum ignorantem. 2. 2. Reg. 11. 225. Quid ſi vterque ſit conſcius impedimenti. ibid. Reg. 12. Impedimentum Conſanguinitatis, extenditur vſque ad quartum gradum, & non excedit. 2. 2. in Reg. 222. Idem de impedimento affinitatis ex copula licita. ibid. Idem de impedimento publicæ honeſtatis, ſi proueniat ex Matrimonio rato. ibid. Si oriatur ex Sponſalibus tantùm, non extenditur vltra primum. ibid. Impedimentum affinitatis ex copula illicita, non excedit

cedit ſecundum gradum. ibid. Cognationis verò Spiritualis non extenditur vltrà primum. ibid.

Inquirentes.

Per ſe, vel per alios, de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis, & eius Conſanguineorum, quid incurrant. 1. 5. 3. 128. A quo poſſint abſolui. ibid. In quo ſenſu accipiatur hæc inquiſitio. ibid. Complices, qui non fecerunt, ſed acceperunt talia iudicia facta, an poſſint abſolui à Pœnitentiario. ibid. 129.

Inquiſitio.

In executionibus, quid teneatur inquirere Pœnitentiarius vigore clauſulæ *ſi eſt ità*. 2. §. 1. Introd. 190. Inquirendo de veritate precum, ſoli Pœnitenti creditur in foro conſcientiæ. ibid. 192. Neque Teſtes, neque Proceſſus confectio permittuntur in tali inquiſitione. ibid.

Irregularitas, Irregularis.

Irregularitas non incurritur, niſi ſit in Iure expreſſa. 2. 4. Reg. 268. Si proueniat ex delicto, debet hoc eſſe conſummatum in actu externo. ibid. Dubius de Irregularitate ex delicto, præſertim ex homicidio, habetur pro irregulari. ibid. Ad quos effectus detur diſpenſatio ſuper irregularitate, & pro quibus perſonis. ibid. Sola irregularitas occulta diſpenſatur in S. Pœnitentiaria. ibid. 269. Quomodo, & qualiter ſuper ea diſpenſetur. *Vide verb. Pœnitentiarius, quo ad Irregularitatem.*

Iudex, & Iuriſdictio.

Iudex excedens in ſuo Officio, non agit vt Iudex, ſed vt priuatus. q. 6. Proœm. 18. Et impunè illi non paretur. ibid. Iuriſdictio data ſub vno termino vniuerſali, cenſetur ad vniuerſitatem cauſarum. 1. 1. 2. 32. Siuè talis vniuerſalitas reſpiciat ſolas perſonas, & non cauſas; ſiuè è conuerſo. ibid. Reſeruatio aliquorum caſuum non facit, quòd iuriſdictio non ſit ad vniuerſitatem cauſarum, ſi vniuerſalis ſit ad perſonas, & cauſas; ſed quòd non ſit plenaria. ibid. 33. In quo reſideat hæc plenaria iuriſdictio. ibid. Iuriſdictionis fundamento non probato, non poteſt quis procedere. 1. 1. 7. pag.

Digitized by Google

pag.41. Defectus Iuriſdictionis irritum reddit actum. ibid. Iuriſdictio elidibilis ope exceptionis, per pronunciationem ſuper exceptione, ipſo iure extinguitur. ibid. 42. Fons totius Iuriſdictionis eſt Papa, etiam in ordine ad reſeruata ab Ordinarijs. 1. 2. 2. 44. Iuriſdictione conceſſa cum reſeruatione quorumdam caſuum, cætera omnia, præter reſeruata, cenſentur conceſſa. 1. 3. 2. 69. Iuriſdictionis defectus eſt defectus omnium maximus, quo ad annullationem actus. 1. 4. 8. 107.

Iuramentum.

Iuramenta Deo, vel Sanctis facta, an ſint ſub facultate Pœnitentiarij. 1. 6. 4. 167. Talia iuramenta, ob affinitatem cum Votis, Vota ab hominibus putantur. ibid. 168. Et tacitè, ac virtualiter Votum continent. ibid. Quid poſſit circa iuramenta Votum concomitantia, & ipſa Vota iurata. ibid. 170. Solum iuramentum, quod vergit in præiudicium tertij ſolet reſeruari. ibid. 171. Quid valeat circa iuramenta de quinque materijs eidem reſeruatis. ibid.

Ius, & Ius quæſitum.

Qui vtitur Iure ſuo, nulli facit iniuriam. 1. 2. 2. 45. Ius quæſitum alicui, nunquàm intendit Papa tollere, aut lædere in ſuis conceſſionibus. 1. 6. 11. 187. Nec Maior Pœnitentiarius poteſt hoc facere in Voti, aut Iuramenti commutatione. ibid. Accedente conſenſu alterius partis ius, quæſitum habentis, tunc poteſt. ibid. 188.

L

Libertas Eccleſiaſtica.

QVid ſit, & qualiter contra ipſam aliquid cenſeatur factum. 1. 4. 9. §. 2. 111. Violatores eiuſdem excommunicantur in Bulla Cœnæ. ibid. §. 1. 109. Quando poſſint abſolui à Pœnitentiario. 1. 4. 9. ibid. In quibus caſibus violetur. ibid. per octo paragraphos.

Libri prohibiti.

Scienter legentes, vel retinentes Libros Hæreticorum, hære-

ſim continentes, vel de Religione tractantes, excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 9. 83. Qui incurrant, aut non incurrant hanc Cenſuram. ibid. 84. Conditiones neceſſariæ ad ipſam incurrendam. ibid. In quibus caſibus poſſit Pœnitentiarius tales abſoluere abſque denuntiatione. ibid. Quando præmittenda ſit denuntiatio quo ad complices. ibidem.

M

Machinatio.

IN mortem alterius Coniugis, quando inducat impedimentum. 2. 2. 8. 244. Quæ conditiones requirantur ad illud inducendum. ibid. Locum habet, ſiuè à Viro, ſiuè à Muliere ſit facta machinatio. ibid. Solum conſilium, ſiuè mandatum ſufficit, vt machinatio cooperatione ſit facta, & impedimentum ſequatur, morte ſequuta. ibid. 244. Qualiter diſpenſetur ſuper ipſo de contracto, altero machinante. ibid. 242. Qualiter, vtroque machinante de contracto. 2. 2. 9. 245. De contrahendo, non niſi rarò, & ob grauem neceſſitatem ſolet concedi à Sac. Pœnitentiaria, & qualiter. 2. 2. 9. 247. *Vide verb. Crimen.*

Manus.

Violentas inijciens in Clericum excommunicationem incurrit. 1. 2. 8. 52. Poteſt abſolui à Pœnitentiario, ſi caſus ſit occultus. ibid. Solum Presbytericidium publicum eſt ipſi reſeruatum. ibid. Qualiter abſoluatur, qui Clericum percuſſit. 2. 3. 1. 252. Qualiter, qui Presbyterum interfecit. 2. 3. 2. 254. Quid agendum in caſibus publicis, quando excommunicati accedunt ad Vrbem, & ad Min. Pœnitentiarium. ibid. 255. & in Reg. eiuſdem Cap. III. pag. 250.

Mare.

Quid intelligatur per Mare Pontificium. 1. 3. 8. 82. Quare ſit Mare Pontificium. ibid. Quæ ſit illa pars Maris, quæ dicitur Romana ſtatio. ibid. Quare velit Pontifex hanc partem eſſe magis tutam, quàm alias. ibid.

Digitized by Google

Matrimonium.

Prænotanda antè executiones Matrimoniales. 2. 2. 222. Cauſæ ad diſpenſandum ſuper impedimentis Matrimonialibus. 2. §.3. Introd. ibid. Super quibus impedimentis, aut gradibus poſſit Sac. Pœnitentiaria diſpenſare ad contrahendum Matrimonium,ſiuè de contracto. *Vide verb. Pœnitentiaria.*

Miniſterium.

Duplex aſſignatur, nudum, & veſtitum. 1. 1. 4. 36. Per quid vnum ab alio differat. ibid. Vnde argui poſſit miniſterium nudum eſſe traditum, aut eſſe traditum veſtitum. ibidem. Quale ſit Miniſterium Pœnitentiarij. ibid. An eidem obſtet *cap. final.* §. *Cæterum de Offic. delegat.* ibid. 37.

Miſſa.

An Cenſuram aliquam incurrat, qui cùm Sacerdos non eſſet, Miſſam celebrauit. 1. 2. 10. 54. Quid incurrat, qui eodem die plures Miſſas celebrauit extrà caſus permiſſos. ibid. 55. A quo poſsint iſti abſolui. ibid. Quæ inquiſitio eſt præmittenda, antequàm abſoluantur. ibid. 56. Quid agendum, ſi cum errore in intellectu talia crimina, & exceſſus commiſerint. ibid. 55. Quomodo talia crimina ſpectent ad Sanctum Officium, & quomodo ad Sacram Pœnitentiariam. ibid. Talis temeritas, licèt neſaria ſit, & ſacrilega, an ſit ſemper hæreticalis. ibid.

Monaſterium.

Monialium. *Vide verb. Clauſura, & verb. Regulares, quo ad Mulieres introductas.*

Munera.

Recipientes munera à Regularibus abſolui non poſſunt à Pœnitentiario, ſi acceptum excedat valorem decem ſcutorum monetæ. 1. 5 11. 149. Facta reſtitutione, poſſunt ab ipſo abſolui. ibid. Caſus horum recipientium eſt reſeruatus Papæ. ibid. Afficit omnes, tàm extra, quàm intra Religionem. ibid. Tàm Superiores, quàm Subditos etiam inter ſe ipſos. ibid Moderatio facta ab Vrbano VIII. circa hanc materiam. ibid. 150. Caſus, in quibus poteſt aliquid recipi à Regularibus. ibid. Quomodo abſoluantur, qui infrà dictum

dictum valorem munera receperunt. ibid. 152. Quis taxauerit talem valorem. ibid. Qualiter abſoluantur Religioſi, munera largientes. ibid.

N

Natalium defectus.

SVper hoc defectu diſpenſat Sac. Pœnitentiaria, ſi fuerit occultus. 2.4. 10. 285. Pro Regularibus Profeſſis hæc diſpenſatio non eſt neceſſaria, quo ad Ordines ſuſcipiendos. ibid. Solúm quo ad Dignitates, & Officia aſſequenda in Religione. ibid. 286. Diſpenſantur Sæculares à Maiori Pœnitentiario, tàm ad Ordines, quàm ad Beneficia, ſi occultus remaneat defectus. ibid. Qualiter fiat hæc diſpenſatio. ibid. Qualiter fiat, quando hæc Irregularitas iuncta eſt cum alia irregularitate, & mala promotione. 2.4. 7. 281.

Nobiles.

Qui in forma ordinaria obtinuerunt diſpenſationem à Dataria ſuper primo, & ſecundo, aut ſecundo tantùm gradu prohibito, ſed nulliter ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis occultæ litterarum Apoſtolicarum, priùs tenentur ſe componere cum Dataria, ſi diſpenſari velint à Sac. Pœnitentiaria ad effectum contrahendi, aut reualidandi Matrimonium contractum. 2. 2. in Regul. p.223. Ob paupertatem, liberum eſt Maiori Pœnitentiario, cum Datario prouidere. ibid. 223.

O

Occultum.

QVid cenſeatur occultum, & quomodo accipiatur in Sac. Pœnitentiaria. 2.4. Regul. 269. Aliquod delictum poteſt eſſe publicum materialiter, formaliter verò occultum. ibid. Delictum, licèt probabile in iudicio, ſi interim non probetur, nec ad Iudicem deferatur, cenſetur occultum. 1. 2. 8. 53. Delictum delatum ad Iudicem, ſed non probatum,

tum, elapſo anno, præſumitur occultum, & non factum. ibidem.

Officium Sanctæ Inquiſitionis.

Impedientes, vel offendentes Officiales, aut Miniſtros Sancti Officij, abſolui non poſſunt à Pœnitentiario. 1. 5. 8. 140. Si impediantur in rebus pertinentibus ad eius Iuriſdictionem; ſecùs ſi impediantur, aut offendantur ob cauſam non ſpectantem ad illud Tribunali. ibid. 142.

Ordinatus.

Qualiter diſpenſetur cum ordinato ante legitimam ætatem. 2. 4. 5. 278. Ad titulum ficti, & ſimulati Patrimonij. 2. 4. 6. 280. Cum defectu Natalium, & omiſſo Clericali charactere. 2. 4. 7. 281. Per ſaltum ignoranter, & cum miniſtratione in ſuſceptis. 2. 4. 8. 282. *Vide verb. Pœnitentiarius, quo ad diſpenſationem ab Irregularitate &c.*

P

Papa.

EST Generaliſſimus omnium Religionum. 1. 1. 6. 40. Melius aliquid ipſe concedit, quam Superiores Regulares. ibid. Eſt Ordinarius Ordinariorum, & Epiſcopus totius Eccleſiæ vniuerſalis. 1. 2. 2. 45. Eſt fons totius Iuriſdictionis, etiam in ordine ad reſeruata ab Ordinarijs. ibid. Eſt ſupra omne Concilium, & ab ipſo Concilia robur accipiunt. 1. 4. 4. 99. Conſpirantes in ipſius Perſonam abſolui non poſſunt à Pœnitentiario. 1. 5. 2. 125. Quas Cenſuras incurrat ipſum offendens in perſona. ibid. 126. Per aſſumptionem ad Papatum non amiſit Priuilegia, Cardinalibus, & Eccleſiæ Prælatis conceſſa. ibid. In ſuis conceſſionibus nunquàm intendit, Ius alicuius tollere, aut lædere. 1. 6. 11. p. 187.

Pœnitentia.

Nomine Pœnitentiarum, quæ veniant in Sac. Pœnitentiaria. 2. §. 2. Introd. 193. Pœnitentias indiuiduatas ordinariè non ſolet præſcribere Maior Pœnitentiarius, ſed tantùm

ſub

Digitized by Google

ſub terminis generalibus. ibid. Indiuiduata à Maiori Pœnitentiario, omninò eſt iniungenda. ibid. 194. Quid importat arbitrium relictum Pœnitentiario quoad pœnitentias iniungendas. ibid. Quæ ſint Pœnitentiæ, quæ ordinariè iniungi præcipiuntur à Maiori Pœnitentiario. ibid. Quæ cenſeri poſſit pœnitentia ſalutaris. ibid. Quæ eſſe debeat Pœnitentia grauis, & longa. ibid. 195. Quæ grauis, & diuturna. ibid. Vndè ſumenda grauitas, longitudo, & diuturnitas Pœnitentiæ. ibid. Quæ eſſe debeat pœnitentia grauiſſima, & perpetua, & quæ quotidiana. ibid. 196. In quo differant adinuicem perpetua, & quotidiana pœnitentia. ibid. 197. Talis pœnitentia ſemper iniungi debet, ex qua Pœnitentis delictum nuſquàm detegatur. ibid. 198. Quandiù delictum remanet occultum, Pœnitens ius ſemper retinet ad ſuam bonam famam. ibid. Confeſſio menſtrua inter pœnitentias graues computatur. ibid. Mutari hæc poteſt à Pœnitentiario cum cauſa, in magis, & minus frequentem. ibid. Non tantùm pœnalia, ſed etiam opera deuotionis, & ſupererogationis, quæ ſolent fieri à Pœnitente, iniungi poſſunt à Pœnitentiario pro Pœnitentijs. ibid. 199.

Pœnitentiaria.

Tribunal Sac. Pœnitentiariæ repræſentat Perſonam Pontificis, & nomine ipſius procedit. quæſt. 7. Proœm. 22. Quidquid fit ab ipſo, cenſetur factum à Pontifice, qui Caput eſt Tribunalis. *ibid.* Non ſemper diſpenſat, cùm abſoluit, neque ſemper rehabilitat, cùm diſpenſat. 2. 5. Reg 287. Aliquando tantùm abſoluit à peccato, & Cenſura. ibid. Aliquando abſoluit, & diſpenſat ſuper Irregularitate, ſed non rehabilitat. ibid. Quandoque abſoluit, diſpenſat, & rehabilitat, ſed raro. ibid. Super gradibus Conſanguinitatis, Affinitatis, ex copula licita, aut cognationis Spiritualis, licèt occultis, non diſpenſat, de Contrahendo. 2. 2. Reg. 222. Super Affinitate ex copula illicita, diſpenſat etiam de contrahendo. ibid. Non reualidat, etiam in occultis, Matrimonia nulliter contracta ob impedimentum Conſanguinitatis,

nitatis, vel Affinitatis ex copula licita, cùm agitur de gradibus primo, & ſecundo, vel ſecundo tantùm. ibid. In cæteris gradibus occultis reualidat. ibid. 223. Etiam in ijſdem gradibus publicis, quando nullitas prouenit ex cauſa ſubreptionis, vel obreptionis litterarum Apoſtolicarum. ibid. Niſi falſitas conſiſtat in narratione præcedentis copulæ, quæ antè non interuenit, nam tunc non diſpenſat. ibid. In mixtis ex primo, & quocunque alio gradu Conſanguinitatis, vel Affinitatis ex copula licita, non conſueuit diſpenſare. ibid. Super quocunque gradu diſpenſato in Dataria, in forma pauperum, ſed tacita copula præhabita, diſpenſat ad contrahendum, & de contracto, ſi occulta ſit copula. ibidem. Etiam nulla compoſitione facta. ibid. Non diſpenſat abſque compoſitione, quando Dataria diſpenſauit in forma ordinaria, ſuper primo, & ſecundo, vel ſecundo tantùm gradu, licèt copula reticita ſit occulta. ibid. Qualiter diſpenſet, aut non diſpenſet ſine compoſitione cum ijs, qui expreſſa copula in Dataria, tacuerunt malitioſam intentionem in ipſa habitam. ibid. Super affinitate ſuperueniente Matrimonio diſpenſat. ibid. Etiam diſpenſat ſuper impedimento Criminis, & in caſibus, in quibus multiplicia concurrunt impedimenta, neceſſariò ſemel exprimenda. ibid. In caſibus dubijs ſemper ſequitur tutiorem partem. q. 8. Proœm. 23.

Pœnitentiarius Maior.

Pœnitentiarius quo tempore habuerit originem. q. 1. proœmial. 1. An fuerint tempore Apoſtolorum. ibid. 2. Instituti à D. Marcello I. Cardinales vocati. quæſt. 2. proœm. 2. A S. Siluestro in Baſilica Lateranenſi ad primum exercendum eorum munus publicè in Eccleſia collocati. ibid. 4. Septem Epiſcopi ex finitimis Romæ partibus, qui etiam Cardinales fuerunt, à Stephano IV. in eadem Baſilica deputati. ibid. 5. Quo tempore incæperit nomen Maioris, & Minoris Pœnitentiarij. ibid. Maior Pœnitentiarius ſemper fuit vnus ex Eminentiſs. Cardinalibus; ſubſtituti verò alijs dicti ſunt Minores. ibid. 5.

Digitized by Google

Pœnitentiarij Minoris communia.

Pœnitentiarij nomen cuilibet Confeſſario largo modo competit. quæſt. 1. proœm. 1. Propriè quibus competat. ibid. Pœnitentiarij, alij ſunt Epiſcopales, alij Papales. ibidem. Pœnitentiarij Maioris, & Minoris nomen, quando incæperit. quæſt. 2. proœm. 5. Minores ſubſtituti ſunt Cardinalibus. ibid. Qui fuerint ſubſtituti ante B. Pium V. ibid. Qui ab eodem Pontifice. ibid. Modernis competunt omnia iura, quæ competebant antiquis. ibid. 6. Quæ ſcientia requiratur in Pœnitentiario D. Papæ. quæſt. 3. proœm. 7. Quæ bonitas, & charitas. quæſt. 4. proœm. 11. Inſtituitur à Maiori Pœnitentiario ex permiſſione, & authoritate Papæ. quæſt. 5. proœm. 15. Prius inſtituebatur à Pontifice. ibid. Tenetur ſeruare mandata Maioris Pœnitentiarij expreſſa in Formulis. quæſt. 7. proœm. 19. Licèt gratia committatur cum ſimplici reſcripto ad memoriale. ibid. Pœnitentiarij Minores faciunt vnum, & idem corpus cum Tribunali Sac. Pœnitentiariæ. ibid. 20. Sunt de præcipuis Officialibus eiuſdem Tribunalis. ibid. In caſibus dubijs tenentur ſemper ſequi ſententias probabiliores, relictis probabilibus tantùm. quæſt. 8. proœm. 23.

Pœnitentiarius quo ad facultatem.

Ordinaria eſt eius facultas. quæſt. 5. proœm. 13. Etiam delegata quo ad commiſſiones. ibid. Datur cum titulo, & ratione Officij. ibid. Extra actum Sacramentalis Confeſſionis ipſa vti non poteſt. quæſt. 6. proœm. 16. Nec licitè, nec validè, ſiuè ordinaria ſit, ſiuè delegata. ibid. 17. In exequendo ſibi commiſſa, procedit vt verus Iudex delegatus, non vt merus exequutor. quæſt. 9. proœm. 27. Habet veram, & realem iuriſdictionem, non ſolum miniſterium iuriſdictionis. 1. 1. 4. 35. Semper procedit cum cognitione cauſæ, vigore clauſulæ, *ſi eſt ita*. quæſt. 9. proœm. 27. Eius miniſterium eſt veſtitum iuriſdictione, non nudum, & ſine ea. 1. 1. 4. 36. Non eſt Miniſter voluntarius, ſed neceſſarius poſt cognitionem veritatis precum. qu. 9. proœm. 30. Ante illam cognitionem ſolùm conditionaliter eſt neceſſarius.

ſarius. ibid. Facultatem ſuam habet à Papa per Maiorem Pœnitentiarium. 1. 1. 1. 31. Et Pœnitentiarius D. Papæ nuncupatur. ibid. Ante B. Pium V. immediatè à Papa ipſam habebat. ibid. 32. Eius iuriſdictio eſt ad vniuerſitatem cauſarum data. 1. 1. 2. 32. Qualiter ſit talis. ibid.

Pœnitentiarius quoad Abſolutionem.

Circa peccata abſoluit quemcumque etiam à reſeruatis Ordinarijs. 1. 1. 5. 38. Etiam Regulares, licèt ſit illis prohibitum extra Religionem confiteri. 1. 1. 6. 39. Non tamen Moniales in confeſſione ſpeciali, neque generali. 1. 1. 7. 41. Abſoluit à cenſuris non reſeruatis, & reſeruatis ab Ordinarijs, 1. 2. 2. 44. Dummodo non fuerint deductæ. ibid. Siuè latæ ſint per Præcepta generalia, ſeù per Edicta. 1. 2. 3. 45. Siuè per præcepta ſpecialia de futuro. 1. 2. 4. 46. Siuè per Edicta generalia de præteritis culpis, vt per monitoria, & quomodò. 1. 2. 5. 48. Quid poſſit circa Violatores Clauſuræ Monialium ad malum finem, ſi non fuerint denuntiati, vel declarati. 1. 2. 6. 49. Quid in caſu publico. ibid. Quid circa procurantes abortum. 1. 2. 7. 51. Circa inijcientes manus violentas in Clericum. 1. 2. 8. 52. Circa præſumentes abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ ſine facultate. 1. 2. 9. 53. Quid circa eum, qui celebrauit, cùm non eſſet Sacerdos. 1. 2. 10. 54. Circa eum, qui Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrauit ſine Ordine Presbyteratus. ibid. Circa eum, qui eodem die plures Miſſas celebrauit. ibid. 55. Circa eum, qui in Sacramentali Confeſſione Pœnitentem ſollicitauit, & abſoluit ab onere denuntiandi, 1. 2. 11. 56. Quid circa Mulieres ingreſſas Clauſuram Regularium. 1. 2. 12. 58. Quid circa Regulares illas introducentes. 1. 5. 10. 145. Quid circa Apoſtatas à Religione. 1. 2. 13. 60. *Vide verbo Apoſtatæ.* Quid circa cooperantes Apoſtaſiæ Regularium. 1. 2. 14. 62. Quid circa Duellantes, & cooperantes in caſibus non deductis. 1. 2. 15. 63.

Pœnitentiarius quoad Bullam Cœnæ.

Abſoluit à cenſuris latis in Bulla Cœnæ, ſed non ab omnibus. 1. 3. 1. 66. Surripientes bona Naufragantium, quando poſ-

ſit abſoluere. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant hanc cenſuram. ibid. *Vide verbo Excommunicatio Bullæ Cœnæ.*
Abſoluit falſificantes litteras Apoſtolicas, aut falsò fabricantes, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. 1. 3. 2. 68. Deferentes, vel tranſmittentes arma, & alia vſui bellico ad Turchas, vel alios Chriſtiani nominis inimicos. 1. 3. 3. 71. Etiam abſoluit impedientes eos, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehunt, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. 1. 3. 4. 73. Eodem modo abſoluit lædentes eos, qui veniunt ad Sedem Apoſtolicam, vel recedunt, aut in Curia morantur. 1. 3. 5. 75. Etiam lædentes Romipetas, & Peregrinos, tàm in itinere, quàm in Vrbe, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. 1. 3. 6. 77. Etiam lædentes per ſe, vel per alios recurrentes ad Romanam Curiam pro negotijs. 1. 3. 7. 79. Etiam abſoluit Piratas, & Latrunculos Maritimos eodem modo, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. 1. 3. 8. 81. Qui legerint libros prohibitos in Bulla Cœnæ, ſi ex tali lectione nullum errorem hauſerint. 1. 3. 9. 83. Secùs ſi hauſerint, niſi prius denuntiauerint complices, & fautores erroris, ſi habuerint; aut in iudicio delati fuerint. ibid. Etiam imponentes gabellas, vel eas augentes, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. 1. 3. 10. 85. Etiam Credentes, Receptatores, Fautores, & Defenſores Hæreticorum, ſi non habuerint errorem in intellectu. 1. 3. 11. 87.

Pœnitentiarius quo ad caſus Bullæ Cœnæ illi exceptos.

Hæreticos internos, & externos ſimul non poteſt abſoluere. 1. 4. 1. 93. Neque Apoſtatam à Fide internum, & externum ſimul. 1. 4. 2. 94. Neque per ſolum actum externum ſolet Sac. Pœnitentiaria talem abſoluere, niſi prius abiurauerit coram S. Officio. ibid. 95. Neque Schiſmaticum per actum externum. 1. 4. 3. 96. Appellantes à Pontifice ad futurum Concilium non abſoluit. 1. 4. 4. 98. Nunciantes Turcis, & alijs inimicis Chriſti, pertinentia ad ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ, in damnum Chriſtianorum, non poteſt abſoluere. 1. 4. 5. 100. Appellantes à grauamine,

vel futura executione litterarum Apoſtolicarum ad Laicam poteſtatem, non abſoluit in caſibus publicis; ſecùs in occultis. 1. 4. 6. 102. Neque auocantes à Iudicibus Eccleſiaſticis cauſas ſpirituales, vel ſpiritualibus annexas, illarum curſum impedientes, ac in illarum cognitione ſe interponentes in caſibus publicis. 1. 4. 7. 105. Neque offendentes S.R.E. Cardinales, & alios Prælatos. 1. 4. 8. 107. Neque violatores libertatis Eccleſiaſticæ in caſu publico. 1. 4. 9. 109. Secùs in occulto. ibid. In quibus caſibus hæc libertas violetur. ibid. per varios §§.

Pœnitentiarius quo ad alios Caſus in Tabella illi exceptos.

In caſibus publicis, non poteſt abſoluere Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ. 1. 5. 1. 123. Non abſoluit conſpirantes in perſonam, vel ſtatum Summi Pontificis, vel Sedis Apoſtolicæ. 1. 5. 2. 125. Neque inquirentes per ſe, vel per alios de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel de vita, & morte Romani Pontificis, pro tempore exiſtentis, & eius conſanguineorum. 1. 5. 3. 128. Neque tractantes, viuente Pontifice, de futuro eligendo. 1. 5. 4. 130. Neque tranſgreſſores Bullæ Gregorij XV., & Vrbani VIII. de Electione Pontificis, non ſeruando formam præſcriptam, aut eam mutare, vel alterare tractando. 1. 5. 5. 134. Neque offendentes, vel impedientes Officiales, aut Miniſtros S. Inquiſitionis. 1. 5. 8. 140. Neque Principes, & alias Perſonas ius Imperij, vel Iuriſdictionis habentes, in caſibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 5. 9. 143. Neque Regulares introducentes intra Clauſtra Mulieres ad inhoneſtos vſus. 1. 5. 10. 145. Neque publicos Presbytericidas. 2. 3. 2. 254. Neque reuelantes Secretum Sac. Rotæ Romanæ. 1. 5. 12. 153. Neque recipientes munera à Regularibus, vltra moderationem Vrbani VIII., niſi prius facta reſtitutione. 1. 5. 11. 149. Quid poſſit circa violantes Clauſuram Conclauis per litteras, aut Nuncios. 1. 5. 6. 136. Et quid circa violantes Conclaue, loquendo ſecretè cum Cardinalibus. 1. 5. 7. 138. Et quid circa Prælatos, & Officiales deputatos ad cuſtodiam Conclauis, ſi defe-

defecerint in eorum officio. ibid. 140. *Vide verbo Conclaue.* Neque abſoluere poteſt ſuſpenſos, vel interdictos ab homine nominatim; aut pro talibus declaratos, vel denuntiatos. 1. 5. 13. 155. *Vide verbo Suſpenſus.*

Pœnitentiarius quoad Vota.

Diſpenſando commutat Pœnitentiarius omnia Vota ſimplicia non reſeruata. 1. 6. 1. 158. Super quinque Votis Papæ reſeruatis nihil poteſt in ordine ad illa commutanda. ibid. Quę ſint iſta quinque Vota reſeruata. ibid. Licèt nihil poſſit ſupra quinque Votis reſeruatis, alia tamen Vota circa eaſdem materias poteſt commutare. ibid. Eius commutatio, ſemper participat de diſpenſatione. 1. 6. 2. 159. Etiam iuramenta Deo, vel Sanctis facta poteſt commutare, ſicut Vota. 1. 6. 4. 166. Siuè abſoluta ſint, ſiuè Votum concomitantia, ſiuè Vota iurata. ibid. 170. Dummodò non vergant in præiudicium Tertij ibid. Idem poteſt de Iuramentis circa quinque materias reſeruatas. ibid. *Et vide verbo Iuramenta.* Sine cauſa non commutat Vota, ſiuè reſeruata, ſiuè non reſeruata. 1. 6. 5. 171. Non ſufficit pro cauſa ſola petitio commutationis. ibid. 172. Vota de materia Caſtitatis, quæ ſimpliciter non ſunt Vota Caſtitatis, poteſt commutare, quoties commutatio non dat occaſionem liberiùs peccandi. 1. 6. 6. 174. Secùs ſi det talem occaſionem. ibid. Hoc eſt ad mentem Summi Pontificis de ſtylo Curiæ, & iuxta Praxim Sac. Pœnitentiariæ. ibid. 174. Vnde deducatur, quod hæc Vota ſint commutabilia, aut incommutabilia. ibid. 176. Quæ ſint Vota, quæ dant occaſionem ad liberiùs peccandum, ſi commutentur. ibid. Vota diuerſa ſucceſſiuè emiſſa circa Caſtitatem, quæ ſimùl iuncta inducunt obligationem perfectæ Caſtitatis, non poteſt Pœnitentiarius commutare, ſi vouens in vltimo Voto emittendo intentionem habuit ſe obligandi ad completam, & perfectam Caſtitatem. 1. 6. 7. 178. Si talem intentionem non habuit in vltimo Voto commutare poteſt ſolum Vota illa, quæ occaſionem non dant ad liberiùs peccandum. ibid. 179. Vota trium Peregrinationum, quæ reſeruata ſunt

ſunt Pontifici, non poteſt commutare Pœnitentiarius, ſi fuerint facta ex cauſa deuotionis talium Locorum. 1. 6. 8. 180. Secùs verò, ſi ex alio fine diuerſo fuerint emiſſa. ibid. Si nullo fine habito, habetur pro reſeruato. ibid. 181. Super Vota, quæ differri poſſunt, dilationem dare poteſt Pęnitentiarius, cauſa legitima interueniente. 1. 6. 9. 181. Siuè ſint Vota reſeruata, ſiuè non reſeruata. ibid. Quæ cauſæ poſſint ſufficere pro hac dilatione concedenda. ibid. 182. Quid conſiderandum in ſubrogando materiam pro Voti dilatione. ibid. 183. Abſoluit Pœnitentiarius à Votorum tranſgreſſione. 1. 6. 10. 184. Declarat, quid poſſit fieri poſt tranſgreſſionem. ibid. Qui dicatur tranſgreſſor Voti, & quid ſit tranſgreſſio. ibid. Quid ſequatur ex tranſgreſſione Voti Religionis. ibid. Quid ex tranſgreſſione Voti Caſtitatis. ibid. 185. Declaranda, & monenda in danda abſolutione ab huiuſmodi tranſgreſſionibus. ibid. Cùm trànſgreſſore Voti Caſtitatis diſpenſat Pœnitentiarius ad petendum debitum coniugale. ibid. 186. Quid poſſit circa Votum, vel Iuramentum Perſeuerantiæ, quod emittunt ingredientes aliquas Congregationes, quæ non ſunt Religiones. 1. 6. 11. 187. Quid circa Votum, vel Iuramentum Alumnorum Collegiorum, ſeù Seminariorum Romæ. ibid. 188.

Pœnitentiarius quo ad Executiones.

In actu Sacramentalis Confeſſionis tantùm expeditiones facit Pœnitentiarius. 2. §. 1. Introd. 190. Quid præſtare debeat ante quamcunque expeditionem. ibid. Quid poſt executionem factam. ibid. 192. Litteras executioni mandatas nunquam reſtituit Oratori. ibid. Siuè ſint Breuia, ſiuè litteræ priuatæ, ſiuè memorialia cum reſcriptis. ibid. Teſtimonium gratiæ factæ, & expeditæ non tradit. ibid. 192. Fidem impreſſam de Confeſſione facta poteſt tradere. ibid. Quid teneatur inquirere vigore clauſulæ, *ſi eſt ita*. ibid. 191. In inquiſitione, de veritate precum, ſoli Pœnitenti creditur in foro conſcientiæ. ibid. 192. Neque Teſtes, neque Proceſſus permittuntur in inquiſitione. ibid. Breuia Maioris Pœnitentiarij executioni mandata laniare tenetur. ibid.

ibid. Ad ſtylum ſui Tribunalis eſt obſtrictus, tàm pro commiſſis, quàm pro conceſſis, & non exceptis. ibid. 193. Pęnitentias iniungit, & quas debet. *Vide verbo Pœnitentia.* Quas ob cauſas poteſt recurrere ad Tribunal pro aliqua gratia obtinenda. *Vide verbo Cauſa.*

Pœnitentiarius quo ad Formulas executionum circa Vota.

Executiones, qualiter fieri debeant à Pœnitentiario, & quid in eis obſeruandum. 2.§.1.190. Quid obſeruandum in dilatione ſimplicis Voti Religionis. 2. 1. 1. 207. Quid in dilatione aliorum Votorum, quæ differri poſſunt. ibid. 208. Quid obſeruandum pro tranſgreſſione Voti ſimplicis Religionis. 2. 1. 2. 208. Quid in tranſgreſſione Voti ſimplicis Caſtitatis. 2. 1. 3. 210. Quid in tranſgreſſione Voti Religionis, vel Caſtitatis, quando Matrimonium nondum eſt conſummatum. ibid. 211. vtrobique. Quid in tranſgreſſione Cœlibatus. ibid. Quid in commutatione Voti ſimplicis Religionis. 2. 1. 4. 211. Quid ſi talis commutatio detur ad effectum contrahendi Matrimonium; & quid ſi tantùm ad remannendum in ſeculò in vita cœlibe. ibid. 212. Quid ſi talis commutatio detur Clerico in Sacris conſtituto. ibid. Quid obſeruandum in commutatione Voti ſimplicis Caſtitatis. 2. 1. 5. 213. Quid in commutatione Voti Caſtitatis, & Religionis ſimul. 2. 1. 6. 215. Quid in commutatione Voti non nubendi. 2. 1. 7. 217. Quid in commutatione Voti viſitandi Sepulchrum Dominicum. 2. 1. 8. 218. Quid in commutatione aliorum Votorum Peregrinationis reſeruatorum. ibid. 219. Quid in commutatione Cœlibatus. 2. 1. 9. 219. Declaratoria Voti Religionis, quod aliquis ſatisfecerit. 2. 1. 10 220.

Pœnitentiarius quo ad Matrimonia.

Executiones matrimoniales qualiter ſint faciendæ, & quid obſeruandum, 2. 2. 221. De contrahendo in primo gradu Affinitatis ex actu fornicario. 2. 2. 1. 229. De contracto in primo gradu Affinitatis ex actu fornicario. 2. 2. 2. 231. De contrahendo ſuper inceſtu non expreſſo in litteris obtentis

tentis à Dataria. 2. 2. 3. 233. De contracto ſuper inceſtu reticito in Dataria. 2. 2. 4. 235. De contrahendo, & de contracto, ſuper malitioſa intentione habita in inceſtu, non expreſſa in diſpenſatione obtenta in Dataria. ibid. 236. De contracto ſuper tertio, aut quarto Conſanguinitatis, vel Affinitatis. 2. 2. 5. 238. De contrahendo ſuper Impedimento Criminis, neutro machinante. 2. 2. 6. 240. De contracto ſuper eodem Impedimento, neutro machinante. 2. 2. 7. 241. De contracto ſuper Impedimento Criminis altero machinante. 2. 2. 8. 242. De contracto ſuper eodem Impedimento, vtroque machinante. 2. 2. 9. 245. De contrahendo ſuper eodem Impedimentó, vtroque machinante. ibid. 246. De contracto ſuper Affinitate ſuperueniente. 2. 2. 10. 247.

Pœnitentiarius quo ad Abſolutiones à Cenſuris.

Qualitèr ſint faciendæ, & quid obſeruandum cùm fiunt. 2. 3. 249. Abſolutio ab iniectione manuum in Clericum, ſeù Presbyterum. 2. 3. 1. 252. Qualitèr, quando caſus eſt publicus. ibid. 253. A Presbytericidio occulto. 2. 3. 2. 254. Et qualitèr, cùm caſus eſt publicus. ibid. 255. Ab ingreſſu in Monaſterium Monialium ſinè licentia, & abſque fine malo. 2. 3. 3. 256. Ab eodem ingreſſu ob malum finem. 2. 3. 4. ibid. Ab ingreſſu intrà Clauſuram Religioſorum ad inhoneſtos vſus. 2. 3. 5. 257. A lectione prohibita, ideſt librorum prohibitorum. 2. 3. 6. 258. Qualitèr ſi ex tali lectione fuerit hauſta aliqua hæreſis externè ſignificata. ibid. 259. A retentione prohibita, ſcilicet librorum prohibitorum. 2. 3. 7. 260. Ab acceptione bonorum ex naufragio in mare facto. 2. 3. 8. 261. A Duello, ſeù ex prouocatione ad ſingulare certamen. 2. 3. 9. 262. Qualitèr ſi Duelliſtæ declarati fuerint excommunicati, & acceſſerint ad Vrbem pro abſolutione. ibid. 263. A crimine falſi quo ad litteras à Sede Apoſtolica obtentas. 2. 3. 10. ibid. Ad effectum lucrandi Indulgentias Vrbis. 2. 3. 11. 265.

Pœnitentiarius quo ad Irregularitates.

Qualitèr ſint faciendæ executiones, & quid obſeruandum cùm fiunt, 2. 4. 268. Pro Irregulari ex homicidio volunta-

rio. 2. 4. 1. 272. Pro Sæculari, & pro Eccleſiaſtico etiam Sacerdote. ibid. 273. Ex abortu fætus animati. 2. 4. 2. 274. Ex Presbytericidio. 2. 4. 3. 275. Pro Religioſo ex introductione Mulierum, & miniſtratione in Ordinibus cum Cenſura. 2. 4. 4. 277. Ex mala promotione ante ætatem, & miniſtratione. 2. 4. 5. 278. Ex mala promotione ob titulum fictum, & miniſtratione. 2. 4. 6 280 Ex defectu natalium, & mala promotione, & miniſtratione in Ordinibus. 2. 4. 7. 281. Ex mala promotione per ſaltum, & miniſtratione. 2. 4. 8. 282. Pro Presbytero, prouiſo ſimoniacè de Beneficio ipſo ignorante. 2. 4. 9. 284. Ex ſimplici defectu natalium occulto. 2. 4. 10. 285. Pro Regularibus, & Monialibus, qualitèr procedatur. ibid. 286.

Pœnitentiarius quoad Rehabilitationes, & Officij commutationem.

Quid ſint Rehabilitationes, & qualitèr fieri debeant. 2. 5. 287. Rehabilitatio ad Beneficia tantùm obtinenda. 2. 5. 1. ibid. Pro Regulari ad Officia, & Dignitates. ibid. 288. Abſolutio, Diſpenſatio, & Rehabilitatio ſimul. 2. 5. 2. 289. Commutatio recitationis Horarum Canonicarum pro patiente Viſus debilitatem. 2. 5. 3. 290. Qualitèr ſoleat Sac. Pœnitentiaria hanc commutationem concedere pro ſcrupuloſis. ibid. 291.

Peregrini.

Lædentes Peregrinos, & Romipetas, accedentes ad Vrbem, in ea commorantes, aut ab ea recedentes, incurrunt excommunicationem Bullæ Cœnæ. 1. 3. 6. 77. Qui incurrant, aut non incurrant, hos lædendo. ibid. 78. Lædentes abſoluit Pœnitentiarius, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. ibid. Hi Peregrini ſunt ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, non alij. ibid. 79.

Piratæ.

Piratæ, latrunculi maritimi, & eorum receptatores, & fautores, excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 8. 81. Qui dicantur Piratæ, & qui latrunculi. ibid. 82. Quid intelligatur per Mare Pontificium. ibid. Qui incurrant, aut non incurrant.

Digitized by Google

rant. ibid. Abſolui poſſunt à Pœnitentiario, ſi non fuerint declarati, vel denuntiati. ibid.

Principes.

Et aliæ Perſonæ, Ius Imperij, vel Iuriſdictionis habentes, nec non repræſentantes Dominia, & Reſpublicas; & Prælati Superiores, ac Inferiores, ordinariam iuriſdictionem habentes, abſolui non poſſunt à Pœnitentiario in caſibus publicis, propter quos excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 5. 9. 145. ſecùs verò in occultis. ibid. Qui intelligantur per Principes, & cæteros præfatos. ibid. 144.

Q

Qualitates.

POEnitentiarius, quas qualitates habere debeat. *Vide verb. Pœnitentiarij Min. communia.*

R

Regulares.

COnfeſſarij Regulares authoritatem, & iuriſdictionem habent a Papa. 1. 1. 4. 37. In Sacramentali Confeſſione audiri, & abſolui poſſunt à Pœnitentiario, etiã à reſeruatis. 1. 1. 5. 38. Regularium nomine veniunt etiam Moniales in fauorabilibus. 1. 1. 7. 41. Introducentes Mulieres intra Clauſtra, incurrunt excommunicationem. 1. 5. 10. 145. Talis excommunicatio eſt Papæ reſeruata, & de praxi Curiæ, & Sac. Pœnitentiariæ. ibid. Incurritur, ſub quocumque prætextu introducantur. ibid. Si non fuerit ad malum finem, abſolui poſſunt à Pœnitentiario in caſibus occultis. ibid. 148. Si ad malum finem, non poſſunt abſolui. ibid. Et ſi miniſtrauerint in Ordinibus cum tali Cenſura, ſeù celebrauerint, non habilitantur ad Officia, & Dignitates, ſi diſpenſentur. ibid. Largientes dona, ſeù munera intra, aut extra Religionem, qualitèr abſoluendi. 1. 5. 11. 152. Et qualitèr, ſi fuerint Apoſtatæ. *Vide verb. Apoſtata.*

Rehabilitatio.

Cauſæ pro concedenda Rehabilitatione ad Beneficia. 2. §. 3. Introd. 204. Ad Officia, & Dignitates pro Regularibus. ibid. Quid ſit Rehabilitatio, & qualitèr facienda, cùm conceditur ad Beneficia. 2. 5. 1. 287. Ad Officia, & Dignitates. ibid. Cum abſolutione, & diſpenſatione ſimul. 2. 5. 2. pag. 289.

Reſeruatio.

Reſeruatio aliquorum caſuum ſtat cum iuriſdictione ad vniuerſitatem cauſarum, ſi aliundè ſit vniuerſalis. 1. 1. 2. 33. cum tali reſeruatione non poteſt dici plenaria, quæ ſolùm reſidet in Pontifice. ibid. Reſeruatio, cum ſit odioſa, ſtrictè eſt intelligenda. 1. 6. 3. 129.

Reſpublica Chriſtiana.

Quid intelligatur per Statum Reipublicæ Chriſtianæ. 1. 4. 5. 101. Quid per Statum Catholicæ Religionis. ibid. Qui incurrant Cenſuram Bullæ Cœnæ, nunciantes pertinentia ad Statum Reipublicæ Chriſtianæ Turcis, & alijs inimicis Chriſtiani nominis. ibid. Tales abſolui non poſſunt à Pœnitentiario. ibid. 100.

Romipetæ.

Et Peregrini ſunt ſub Protectione Sedis Apoſtolicæ. 1. 3. 6. 79. Non ſic alij Peregrini, ad alia loca deuotionis gratia proficiſcentes. ibid. Hos lædentes, quid incurrant, & quando abſolui poſſint à Pœnitentiario. ibid. Et *verb. Peregrini*.

S

Scandalum.

Scandalis eſt obuiandum; & ad euitandum Scandalum receditur à diſpoſitione Iuris communis. 2. §. 3. Introd. 202. Quæ ſint Scandala, ad quæ euitanda diſpenſatio ſolet concedi. ibid. In diſpenſatione data ad euitanda Scandala, ſufficit, quòd hæc inter ſe differant numero, nec eſt neceſſe, quòd differant ſpecie. ibid. 202.

Schiſma.

Schiſma.

Duplex eſt Schiſma, alterum iunctum cum hæreſi, alterum ſinè hæreſi. 1. 4. 3. 96. Schiſmaticus eſt omnis hæreticus, non è conuerſo. ibid. Qui incurrant Cenſuram contra Schiſmaticos latam. ibid. 97. Schiſmaticus per ſolum actum externum abſolui non poteſt à Pœnitentiario. ibid. Et per talem actum ſolùm Schiſma ſatis conſummatur. ibid. 97.

Sedes Apoſtolica.

Ad Sedem Apoſtolicam venientes, vel ab ea recedentes, ſua, aut aliorum opera lædentes, aut ſine iuriſdictione eos in Curia vexantes, excommunicantur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 5. 75. Qui incurrant, aut non incurrant. ibid. 76. Quando tales poſſint abſolui à Pœnitentiario. ibid.

Stylus Curiæ.

Stylus Curiæ Pontificis facit Ius, & declarat talem eſſe Pontificis mentem. q. 6. Procem. 18., ità ſentiendum de ſtylo Sac. Pœnitentiariæ, cùm ſit Tribunal Pontificis. q. 7. Procem. 20. Stylus Curiæ Romanæ vbique eſt obſeruandus, præſertìm in ordine ad gratias, diſpenſationes, & interpretationes litterarum Apoſtolicarum. ibid. 20.

Subrogatus.

Sapit naturam illius, in cuius locum ſubrogatur. q. 2. Procem. 6. In ſubrogatos tranſeunt Priuilegia ſuppreſſorum. ibid. Subrogatus in locum alterius dicitur idem cum ipſo, & comprehenditur ſub eadem diſpoſitione. 1. 1. 3. 34.

Suſpenſio.

Suſpenſus, vel interdictus ab homine nominatim, aut pro ſuſpenſo, vel interdicto declaratus, aut denuntiatus, abſolui non poteſt à Pœnitentiario. 1. 5. 13. 155. Secùs ſi aliter fuerit ſuſpenſus, vel interdictus. ibid. Abſolutio ab his Cenſuris eodem modo regulatur, ſicut ab excommunicatione; ſimbolizant cum excommunicatione Cenſuræ iſtæ. ibid. pag. 156.

Tranſ-

T

Tranſgreſſio.

TRanſgrediens mandatum Superioris in materia graui, grauem culpam committit. q. 6. Procem. 17. Tranſgreſſor nunquam dici poteſt nominatim excommunicatus, quo vſq; tranſgreſſio remanet occulta. 1. 2. 4. 46. Quamuìs Cenſura ſit lata per præceptum ſpeciale de futuro. ibid. Nèc tenetur prodere ſe ipſum Superiori pro foro externo, & ſe ipſum infamare, dum occultum eſt delictum ibid. 47. Tranſgreſſor Voti Religionis, aut Caſtitatis. *Vide verb. Pœnitentiarius quo ad Vota.*

V

Voluntas.

COncedentis facultatem, non operatur, niſi quatenus exteriùs manifeſtatur. l. 2. 12. 64. Volenti, & conſentienti nulla fit iniuria, neque iniuſtitia. 1. 6. 11. 188.

Victualia.

Impediens eum, qui victualia, & alia neceſſaria Romam conuehit, excommunicatur in Bulla Cœnæ. 1. 3. 4. 73. Quando incurrat, aut non incurrat. ibid. 74. Ipſum abſoluere poteſt Pœnitentiarius, ſi non fuerit declaratus, vel denuntiatus. ibidem *Vide verbo Pœnitentiarius quo ad Bullam Cœnæ.*

Violator.

Violatores libertatis Eccleſiaſticæ. *Vide verb. libertas Eccleſiaſtica.* Quid ſit libertas Eccleſiaſtica, & qualitèr contrà ipſam aliquid cenſeatur factum. l. 4. 10. §. 2. 110. Quibus in caſibus violetur. ibid. per octo §§. 109. Violatores Immunitatis Eccleſiaſticæ. *Vide verb. Immunitas Eccleſiaſtica.* Violatores clauſuræ Monialium. *Vide verb. Clauſura.*

Votum.

Quid ſit, & quæ poteſtas requiratur ad diſpenſandum ſuper eo.

Digitized by Google

eo. l. 6. ante dub. l. 157. Apud quos reſideat talis poteſtas. ibid. Illa commutat Pœnitentiaria, ſed cum diſpenſatione. l. 6. 2. 159. Quot modis fieri poſſit Voti commutatio. ibid. 160. Vota reſeruata Papæ non commutat Minor Pœnitentiarius. l. 6. 1. 158. Quot, & quæ ſint. ibid. Materia quæ ſubrogatur Votis in commutatione, moderatè debet recedere ab æqualitate. l. 6. 2. 163. Quomodo moderanda hæc inæqualitas. ibid. Quo ad alia. *Vide verb. Pœnitentiarius quo ad Vota*; Et quo ad executionem circa Vota.

Vouens.

A ſe ipſo commutare poteſt Votum proprium in materiam euidentèr meliorem. l. 6. 2. 161. dummodo non ſit Votum reſeruatum, cùm ſic non ſit ſub eius poteſtate. ibid. 162.

Vrbs Romæ.

Impedientes deferri ad Vrbem Romam frumenta, & blada, intra quinquaginta milliaria Vrbi proxima, quid incurrant. l. 3. 4. 75. A quo poſſint abſolui. ibid. An talis Cenſura incurreretur; Si Pontifex, & Curia Romana non manerent Romæ. ibid. 75.

Digitized by Google

ERRATA CORRIGENDA,
Quæ in hoc Opere irrepſere.

Pag.	*lin.*	*Errata*	*Correctio*
47	11	& eſt extra	& ſi eſt extrà
50	28	ſtliquem	aliquem
56	8	Nunc quoque	Hunc quoque
	14	diuerſis,	, diuerſis
67	25	nauigantium	naufragium
82	26	dele	qui Nauim inſequutus eſt in Mare,
112	31	quaminus	quo minus
132	9	non conſiſtit	conſiſtit
144	13	Maiori	Maioris
178	27	omittuntur	emittuntur
187	22	negari non poteſt deficit	quin acquiratur Ius ipſi Congregationi, quo priuari non poteſt
200	12	indiſpoſitione	in diſpoſitione
201	2	non habentem	non habentis
232	30	Conſanguineos	Conſanguineas
238	3	aliud	aliquod
238	28	eo quod	& quod
243	9	paupera	pauper
252	13	ab iniectione deeſt	manuum
253	23	in tertio	in ſecundo
259	27	huc	hic
286	21	& ex dictis	& ex Doctoribus
287	26	&	cum
295	30	oneris	oris
301	17	deferendum	defendendum

Digitized by Google

Digitized by Google

6-2-3

Digitized by Google